

ГЛАСНИК

РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Београд, 6. октобар 2005.

Година LXI – број 85

Цена овог броја је 150 динара. Годишња претплата је 15.012 динара

С А Д Р Ж А Ј

Закони

Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању -----	3
Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима --	9
Закон о уплати доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за поједине категорије осигураника – запослених -----	25
Закон о јавном дугу Републике Србије по основу преузимања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада -----	27
Закон о јавном дугу Републике Србије по основу преузимања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада -----	29
Кривични законик -----	30
Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица -----	99
Закон о извршењу кривичних санкција -----	123

Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку ----	150
Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку ---	155

Решења

Решење о разврставању и одобравању уписа у Регистар о маркама дуванских производа ----	156
Решење о установљењу ловишта „Шуматовац” -----	156
Решење о установљењу ловишта „Крвевац” -----	156
Решење о установљењу ловишта „Клисурса” -----	157

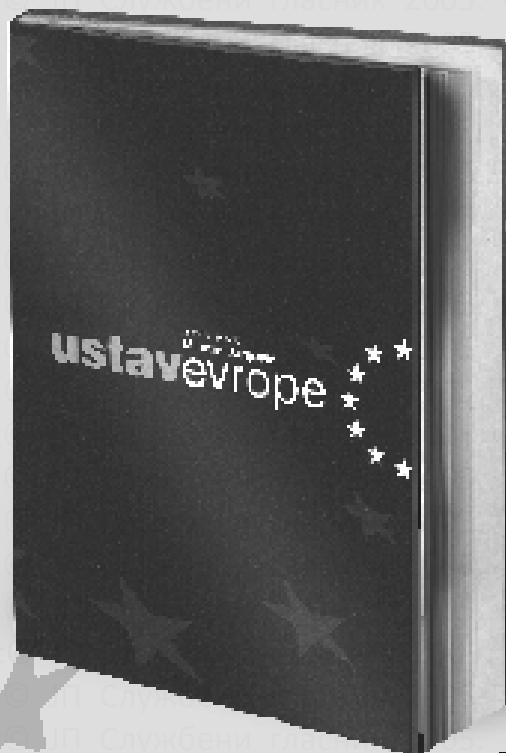
Локална самоуправа

ИНЂИЈА

Одлука о увођењу самодоприноса за задовољавање заједничких потреба грађана у области образовања на територији општине Инђија за период од 1. јула 2005. године до 30. јуна 2010. године ----	158
Одлука о увођењу самодоприноса на подручју Месне заједнице Нови Сланкамен за период од 1. јула 2005. године до 30. јуна 2010. године -----	159

у издању ГЛАСНИКА

1
Милутин Јањевић
УСТАВ ЕВРОПЕ

Циљ ове књиге је да нашој јавности учини доступним документ који се финализује развој европске конструкције - Уговор о Уставу за Европу.
Број страна 440
Повећ броширан, формат 18,2 x 25,6
ISBN 86-7549-394-0

Цена 1.296,00 дин.
Цена са попустом:
1.040,00 дин.

2
Станоје Бојанин
ЗАБАВЕ И СВЕТКОВИНЕ У
СРЕДЊОВЕКОВНОЈ СРБИЈИ

Број страна 457
Повећ перд, формат 17 x 25
ISBN 86-7743-048-2

Цена 864,00 дин.
Цена са попустом:
695,00 дин.

Књиге се могу укупати у издаваштвама „Службеног гласника“
ул. Краља Милоша 27, Београд, тел. 011/338-64-55 и у мали СПЕНС, Сремска 2, Нови Сад, тел. 021/48-82-809

НА РУЦБЕНИЦА

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ / НАЗИВ ПРЕДУЗЕЋА									
УЛИЦА И БРОЈ				ТЕЛЕФОН					
МЕСТО									
НАРУЧИВНИ КЊИГУ ПОДРЕД. БР.									
БРОЈ ПРИМЕРКА									
УКУПАН ИЗНОС СА ПОШТАРИНОМ			ДИНАРА			УПЛАТНО ДИНА			2005. ГОДИНЕ
Код достављања књига поштом наведени цени се не односеју по приватној књизи 2241 50 динара и цени поштом остваривају				М.П.			ПОТПИС		

ЗАКОНИ

2789

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

Проглашава се Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 74
У Београду, 5. октобра 2005. године
Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

Члан 1.

У Закону о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04), у члану 9. речи: „републичких фондова” замењују се речима: „републичког фонда”.

Члан 2.

У члану 11. тачка 10) после речи: „задруга” додају се запета и речи: „које се у смислу овог закона сматрају послодавцем.”.

Члан 3.

У члану 15. став 2. мења се и гласи:
„Својство осигураника из става 1. овог члана стиче се даном подношења захтева, а изузетно, на захтев лица, најраније 30 дана пре подношења захтева.”

После става 2. додају се ст. 3. до 5. који гласе:
„Својство осигураника из става 1. овог члана престаје даном за који се лице у захтеву определи.

Подношење захтева за стицање права на старосну односно инвалидску пензију сматра се захтевом за престанак својства осигураника из става 1. овог члана, уколико су испуњени услови за стицање ових права.

Својство осигураника из става 1. овог члана може се стећи под условом да није наступио неки од случајева по основу којих се остварује право у складу са овим законом, а уколико је наступио неки од тих случајева, својство осигураника може се стећи само за случај који није наступио.”

Члан 4.

У члану 19. тач. 1) до 3) мењају се и гласе:
„1) кад наврши 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота и најмање 15 година стажа осигурања;
2) кад наврши 40 (мушкарац), односно 35 (жена) година стажа осигурања и најмање 53 године живота;
3) кад наврши 45 година стажа осигурања.”

Члан 5.

У члану 20. став 1. речи: „тач. 1) и 2)” замењују се речима: „тачка 1) „; у тачки 1) речи: „сваких шест година проведених” замењују се речима: „сваке три године проведене”; у тачки 2) речи: „сваких пет година проведених” замењују се речима: „сваке две године и шест месеци проведених”; у тачки 3) речи: „сваке четири године проведене” замењују се речима: „сваке две године проведене”; у тачки 4) речи: „сваке три године проведене” замењују се речима: „сваку једну годину и шест месеци проведених”.

После става 2. додаје се став 3. који гласи:
„Изузетно од става 2. овог члана, старосна граница за осигуранике који раде на пословима из става 1. тачка 4) овог члана може се снижавати највише до 50 година живота.”

Члан 6.

У члану 25. тачка 2), на крају текста тачка и запета замењују се тачком.
Тачка 3) брише се.

Члан 7.

У члану 29. став 1. тачка 1) број: „48” замењује се бројем: „50”.
У ставу 2. број: „48” замењује се бројем: „50”, а број: „43” замењује се бројем: „45”.
У ставу 3. број: „48” замењује се бројем: „50”, а број: „43” замењује се бројем: „45”.

Члан 8.

У члану 30. став 1. тачка 1) број: „53” замењује се бројем: „55”.
У ставу 2. број: „53” замењује се бројем: „55”.

Члан 9.

У члану 33. тачка 1) број: „63” замењује се бројем: „65”, а број: „58” замењује се бројем: „60”.

Члан 10.

У члану 50. став 2. мења се и гласи:
„Стаж осигурања из става 1. овог члана сразмерно се утврђује на тај начин што се износ уговорене накнаде на коју се плаћа порез у скла-

ду са законом којим се уређује порез на доходак грађана дели са најнижом основицом за плаћање доприноса која важи у моменту уплате доприноса, у складу са законом.”

Члан 11.

У члану 54. став 1. речи: „по основу рада на тим радним местима односно пословима,” бришу се.

Члан 12.

У члану 55. став 2. после речи: „рачуна се” додаје се реч: „највише”, а после речи: „осигурања” додају се речи: „у зависности од тежине ових послова”.

Члан 13.

Члан 59. мења се и гласи:

„У стаж осигурања са увећаним трајањем осигуранику се рачуна и време проведено у својству војног осигураника и то под условима и у обиму који су утврђени прописима којима се уређује пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника.”

Члан 14.

У члану 63. став 5. речи: „изузев из године из које се остварује право” бришу се.

После става 5. додаје се нови став 6. који гласи: „Годишњи лични коефицијент може износити највише пет.”

Досадашњи став 6. постаје став 7.

Члан 15.

У члану 72. став 1. после речи: „осигураника” додају се запета и речи: „односно корисника права,”.

Члан 16.

У члану 73. став 1. мења се и гласи:

„Деца без оба родитеља имају право, поред породичне пензије по једном родитељу, и на породичну пензију по другом родитељу.”

Члан 17.

У поглављу VIII. назив одељка 5. мења се и гласи:

„5. Најнижи и највиши износ пензије”.

Члан 18.

У члану 76. став 2. мења се и гласи:

„Најнижи износ старосне односно инвалидске пензије за осигуранике запослене и осигуранике самосталних делатности утврђује се на дан 1. јануара 2006. године у висини 25% просечне зараде запослених на територији Републике у претходној години, према објављеним подацима органа надлежног за послове статистике. Овако утврђен најнижи износ старосне односно инвалидске пензије даље се усклађује на начин на који се усклађују пензије, у складу са одредбама овог закона.”

После става 2. додају се ст. 3. до 5. који гласе:

„Исплата најнижег износа пензије из става 2. овог члана, одређене на дан 1. јануара 2006. године, тече од исплате пензије за јануар 2006. године.

Уколико најнижи износ пензије из става 2. овог члана исплаћене у осигурању запослених за претходну годину износи мање од 20% од износа просечне зараде запослених на територији Републике у претходној години, најнижи износ пензије ће се ванредно ускладити од 1. јануара текуће године, за проценат којим се обезбеђује да се најнижи износ пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе на ниво од 20% просечне зараде у претходној години.

Најнижи износ старосне односно инвалидске пензије за осигуранике пољопривреднике утврђује се у висини усклађеног најнижег износа пензије затечених корисника у осигурању пољопривредника, на дан 1. јануара 2006. године, а даље се усклађује у складу са одредбама овог закона.”

Члан 19.

У члану 77. реч: „Осигураник” замењује се речју: „Осигуранику”, а речи: „стиче право на” замењују се речју: „припада”.

Члан 20.

У члану 79. ст. 1. и 2. број: „42” замењује се бројем: „43”.

После става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Износ пензије из ст. 1. и 2. овог члана не може бити већи од износа утврђеног у члану 78. овог закона.”

Члан 21.

Члан 80. мења се и гласи:

„Пензија се од 1. априла и 1. октобра текуће године усклађује, на основу статистичких података, са кретањем трошкова живота на територији Републике у претходних шест месеци.

Исплата усклађене пензије тече од исплате априлске односно октобарске пензије.

Усклађивање пензије у смислу става 1. овог члана врши се на основу података органа надлежног за послове статистике за период: октобар претходне године – март текуће године, односно за период април–септембар текуће године.”

Члан 22.

Члан 82. мења се и гласи:

„Права из пензијског и инвалидског осигурања остварују се код фонда.”

Члан 23.

Члан 83. брише се.

Члан 24.

У члану 84. став 3. брише се.

Члан 25.

У члану 85. став 1. речи: „без обзира на то код ког фонда су утврђени,” бришу се.

Став 2. брише се.

Досадашњи став 3. постаје став 2.

Члан 26.

Члан 86. мења се и гласи:

„Питање накнаде дела пензије у случају када је пензијски стаж утврђен код фонда војних осигураника после 1. јануара 1973. године и код фонда регулисаће се споразумом тих фондова.”

Члан 27.

Члан 87. брише се.

Члан 28.

Члан 89. брише се.

Члан 29.

Члан 90. брише се.

Члан 30.

У члану 106. речи: „фондова односно” бришу се.

Члан 31.

У члану 109. став 1. речи: „код кога је остварено право на пензију или новчану накнаду дужан је” замењују се речима: „је дужан”.

Члан 32.

У члану 112. став 1. речи: „пријема правоснажног решења о утврђеној инвалидности” замењују се речима: „достављања правоснажног решења о утврђеној инвалидности послодавцу”.

После става 1. додаје се нови став 2. који гласи: „Изузетно од става 1. овог члана, инвалидска пензија исплаћује се и пре правоснажности решења о утврђеној инвалидности у случају престанка осигурања због престанка потребе за радом лица, као и престанка запослења због стечаја, ликвидације, односно у свим случајевима престанка рада послодавца, а најраније шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је инвалидност постојала пре подношења захтева.”

Досадашњи став 2. постаје став 3.

Члан 33.

У члану 117. после става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Кориснику породичне пензије који стекне својство осигураника обуставља се исплата породичне пензије.”

Досадашњи ст. 2. и 3. постају ст. 3. и 4.

Члан 34.

Члан 120. мења се и гласи:

„Осигураник који сам плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање, ако нису уплаћени сви доспели износи доприноса, права из пензијског и инвалидског осигурања остварује и користи сразмерно периодима осигурања за које су уплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање.

Фонд ће извршити обуставу 1/3 месечног износа пензије утврђене у ставу 1. овог члана, све док се на тај или други начин не намире неуплаћени доспели износи доприноса.

По намирењу неуплаћених доспелих износа доприноса, осигураник из става 1. овог члана остварује права из пензијског и инвалидског осигурања на основу укупног стажа почев од дана стицања права из става 1. овог члана.”

Члан 35.

У члану 124. став 1. мења се и гласи:

„Фонд обезбеђује исплату оствареног права на пензију или новчану накнаду корисницима пра-

ва у иностранству, под условима предвиђеним међународним уговором, односно под условом реципроцитета.”

Члан 36.

У члану 129. став 1. после тачке 8) додаје се тачка 8а) која гласи:

„8а) о мировању својства осигураника пољопривредника, односно утврђеним периодима мировања осигурања;”.

Члан 37.

У члану 132. став 1. тачка 1) подтачка (2) после речи: „до 11)” додају се речи: „и члана 12. став 1. тачка 3)”.

У тачки 2) после речи: „(општинска управа” додају се речи: „односно орган надлежан за вођење регистра привредних субјеката”.

У тачки 3) речи: „утврђивање стажа осигурања,” бришу се.

У тачки 7) подтачка (1) речи: „осим за осигуранике из става 1. тачка 3) овог члана” замењују се речима: „о мировању својства осигураника пољопривредника, односно утврђеним периодима мировања осигурања;”.

Члан 38.

У члану 139. став 1. тачка 4) после речи: „тач.” број: „3)” и запета бришу се.

После тачке 4) додаје се тачка 4а) која гласи: „4а) за осигуранике самосталних делатности из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона – према седишту исплатиоца накнаде;”.

Члан 39.

У члану 140. после става 1. додају се нови ст. 2. до 4. који гласе:

„Осигуранiku за кога је допринос обрачунат и уплаћен на основицу, зараду или део зараде са закашњењем у текућој календарској години за претходну или неку другу календарску годину у матичну евиденцију за утврђивање годишњег личног коефицијента за претходну или неку ранију календарску годину уноси се основица за месец за који је допринос плаћен, односно зарада или део зараде која му је припадала за месец за који је допринос плаћен.

На начин из става 2. овог члана уноси се и износ доприноса.

Одредбе ст. 2. и 3. овог члана неће се примењивати у случају кад је допринос обрачунат и плаћен на основицу, зараду или део зараде закључно са 31. јануаром текуће године за претходну годину, односно у случају када су исплаћена зарада или део зараде мањи од зараде која му је припадала за месец за који је допринос плаћен.”

Досадашњи став 2. постаје став 5.

Члан 40.

У члану 144. додаје се став 2. који гласи:

„Изузетно од става 1. тачка 2) овог члана, када је послодавац омладинска задруга, пријаве на осигурање, одјаве од осигурања и пријаве промена у току осигурања достављају се квартално, а најкасније у року од осам дана по истеку календарске године.”

Члан 41.

У члану 145. тачка 4) реч: „једног” замењује се речју: „осам”.

Члан 42.

У члану 152. став 1. две тачке замењују се тачком, а тач. 1) до 3) бришу се.

Члан 43.

У члану 153. став 1. речи: „тачка 1)” бришу се. Став 2. брише се.

Члан 44.

Члан 155. мења се и гласи:

„Управни одбор фонда има 21-ог члана, и то по седам представника осигураника, послодаваца и корисника права.

Чланове управног одбора из реда осигураника именују:

– репрезентативни синдикати основани на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад – пет чланова;

– репрезентативна удружења послодаваца основана на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад – једног члана;

– удружења пољопривредника основана на нивоу Републике – једног члана.

Чланове управног одбора из реда послодаваца именују:

– репрезентативна удружења послодаваца основана на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад – пет чланова;

– Влада – два члана.

Чланове управног одбора из реда корисника права именују удружења пензионера основана на нивоу Републике, која имају више од 50.000 регистрованих чланова – седам чланова, од којих пет представника корисника из осигурања запослених, једног члана из осигурања самосталних делатности и једног члана из осигурања пољопривредника.

Удружења пензионера из става 4. овог члана подносе доказ о броју регистрованих чланова министарству надлежном за послове пензијског и инвалидског осигурања, у складу са актом који доноси министар.”

Члан 45.

Чл. 156. и 157. бришу се.

Члан 46.

У члану 160. став 5. речи: „најкасније до 31. марта” замењују се речима: „најкасније до 30. априла”.

Члан 47.

Члан 161. мења се и гласи:

„Надзорни одбор има седам чланова, и то по три представника осигураника и послодаваца и једног представника корисника права.

Чланове надзорног одбора из реда осигураника именују:

– репрезентативни синдикати основани на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад – два члана;

– удружења пољопривредника основана на нивоу Републике – једног члана.

Чланове надзорног одбора из реда послодаваца именују:

– репрезентативна удружења послодаваца основана на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад – два члана;

– Влада – једног члана.

Једног члана надзорног одбора из реда корисника права именују удружења пензионера основана на нивоу Републике, која имају више од 50.000 регистрованих чланова.

Удружења пензионера из става 4. овог члана подносе доказ о броју регистрованих чланова министарству надлежном за послове пензијског и инвалидског осигурања, у складу са актом који доноси министар.”

Члан 48.

Чл. 162. и 163. бришу се.

Члан 49.

У члану 169. став 1. тачка 4) брише се, а досадашње тач. 5) до 9) постају тач. 4) до 8).

У новој тачки 4) речи: „слободних средстава” замењују се речима: „сопствених прихода фонда, у складу са законом.”

Члан 50.

У члану 171. додаје се став 2. који гласи:

„Средства фонда могу се, у складу са актом фонда, користити за друштвени стандард корисника пензија, највише до 0,10% укупних прихода фонда по основу доприноса.”

Члан 51.

У члану 172. речи: „Средства фонда која” замењују се речима: „Сопствени приходи фонда који”.

Члан 52.

Члан 183. брише се.

Члан 53.

Члан 204. брише се.

Члан 54.

У члану 207. додаје се став 2. који гласи:

„Средства за покриће разлике између најнижег износа пензије утврђене применом члана 76. овог закона и износа пензије која би осигуранiku припадала без његове примене обезбеђују се у буџету Републике.”

Члан 55.

У члану 219. став 1. после речи: „ступања на снагу овог закона,” додају се речи: „односно на захтев члана његове породице.”

Став 2. мења се и гласи:

„На захтев лица из става 1. овог члана, за период мировања осигурања или за део тог периода може се уплатити допринос на важећу основицу у моменту уплате доприноса у складу са законом.”

Члан 56.

Члан 220. брише се.

Члан 57.

У члану 225. став 2. брише се.

Члан 58.

У члану 231. став 1. после речи: „зараде” додају се речи: „односно накнаде зараде”.

Члан 59.

Члан 242. мења се и гласи:
„На рад фонда не примењују се прописи о јавним службама.”

Члан 60.

У члану 254. став 2. речи: „Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених” замењују се речју: „фонду”.

Члан 61.

Члан 256. брише се.

Члан 62.

У члану 257. став 3. речи: „најраније од почетка примене овог закона,” бришу се.

Члан 63.

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника, који су основани Законом о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 27/92, 82/92, 28/95 и 12/96) и наставили са радом у складу са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 52/96, 46/98, 29/01 и 80/02) и Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04), на дан 1. јануара 2008. године постају један фонд – Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, организован као једно правно лице са статусом организације за обавезно социјално осигурање у коме се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања и обезбеђују средства за ово осигурање. Финансијско пословање Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање обављаће се путем три подрачуна: осигураника запослених, осигураника самосталних делатности и осигураника пољопривредника до 1. јануара 2011. године, а од тог дана – путем једног рачуна.

Члан 64.

Органи фонда из члана 63. овог закона обрадоваће се најкасније до 31. јануара 2008. године.

Члан 65.

Управни одбор фонда из члана 63. овог закона донеће статут, друге опште акте и акт о организацији фонда најкасније у року од 30 дана од дана образовања управног одбора.

Члан 66.

Даном почетка рада фонда из члана 63. овог закона, имовина, обавезе и капитал Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника, постају имовина, обавезе и капитал фонда из члана 63. овог закона.

Вредност имовине, обавеза и капитала проце ниће овлашћено лице, у складу са законом.

Члан 67.

Фонд из члана 63. овог закона преузеће све запослене из Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника.

Члан 68.

Подзаконске акте из члана 239. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04) који нису донети – надлежни органи дужни су да донесу у року од шест месеци од дана почетка примене овог закона.

Подзаконски акт из члана 37. овог закона донеће се, односно усагласити са овим законом, у року од осам дана од дана почетка примене овог закона.

Члан 69.

Изузетно од одредбе члана 4. овог закона, право на старосну пензију осигураник стиче кад наврши:

1) у 2006. и 2007. години, 63 године живота (мушкарац), односно 58 година живота (жена) и најмање 20 година пензијског стажа;

2) у 2008. години, 63 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 58 година и шест месеци живота (жена) и најмање 19 година пензијског стажа;

3) у 2009. години, 64 године живота (мушкарац), односно 59 година живота (жена) и најмање 18 година пензијског стажа;

4) у 2010. години, 64 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 59 година и шест месеци живота (жена) и најмање 17 година пензијског стажа.

Одредба става 1. овог члана односи се и на стицање права на инвалидску пензију, када је услов за стицање тог права губитак радне способности настао пре навршења година живота прописаних за стицање права на старосну пензију.

Члан 70.

Изузетно од одредбе члана 7. ст. 1. и 2. овог закона, право на породичну пензију удова стиче кад наврши:

1) у 2006. и 2007. години, 48 година живота;

2) у 2008. години, 48 година и шест месеци живота;

3) у 2009. години, 49 година живота;

4) у 2010. години, 49 година и шест месеци живота.

Изузетно од одредбе члана 7. став 3. овог закона, право на породичну пензију удова, која до смрти брачног друга није навршила 45 година живота, стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 43 године живота;
- 2) у 2008. години, 43 године и шест месеци живота;
- 3) у 2009. години, 44 године живота;
- 4) у 2010. години, 44 године и шест месеци живота.

Члан 71.

Изузетно од одредбе члана 8. овог закона, право на породичну пензију удова стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 53 године живота;
- 2) у 2008. години, 53 године и шест месеци живота;
- 3) у 2009. години, 54 године живота;
- 4) у 2010. години, 54 године и шест месеци живота.

Члан 72.

Изузетно од одредбе члана 9. овог закона, право на породичну пензију родитељ стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 63 године живота (мушкарац), односно 58 година живота (жена);
- 2) у 2008. години, 63 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 58 година и шест месеци живота (жена);
- 3) у 2009. години, 64 године живота (мушкарац), односно 59 година живота (жена);
- 4) у 2010. години, 64 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 59 година и шест месеци живота (жена).

Члан 73.

Изузетно од одредбе члана 21. овог закона, усклађивање пензије врши се:

- 1) од 1. априла и 1. октобра 2006. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 62,5% процента раста, односно пада трошкова живота и 37,5% процента раста, односно пада зарада;
- 2) од 1. априла и 1. октобра 2007. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 75% процента раста, односно пада трошкова живота и 25% процента раста, односно пада зарада;
- 3) од 1. априла и 1. октобра 2008. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 87,5% процента раста, односно пада трошкова живота и 12,5% процента раста, односно пада зарада.

Исплата усклађене пензије тече од првог дана у месецу у коме је извршено усклађивање.

Усклађивање пензије у смислу става 1. овог члана врши се на основу података органа надлежног за послове статистике за претходних шест месеци, исказаних кумулативно.

Члан 74.

Одредбе члана 76. став 4. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04), могу се примењивати најдуже пет година од дана почетка примене овог закона.

Члан 75.

Уколико просечан износ пензије корисника у осигурању запослених исплаћене за претходну годину износи мање од 60% од износа просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике у претходној години, пензије ће се ванредно ускладити од 1. јануара текуће године, за проценат којим се обезбеђује да се износ просечне пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе на ниво од 60% просечне зараде без пореза и доприноса исплаћене у претходној години.

Ово ванредно усклађивање може се примењивати најдуже три године од дана почетка примене овог закона.

Члан 76.

Одредба члана 18. овог закона односи се и на затечене кориснике старосне односно инвалидске пензије.

Члан 77.

Изузетно од одредбе члана 5. овог закона, за осигуранике из члана 42. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04) старосна граница може се снижавати највише до 50 година живота закључно са 31. децембром 2009. године.

Изузетно од одредбе члана 43. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04) осигураник из члана 42. тог закона коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. тог закона стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 50 година живота и 20 година стажа осигурања, од чега најмање 10 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, закључно са 31. децембром 2009. године.

Члан 78.

Посебним законом уредиће се услови и начин за стицање права по основу делимичне инвалидности за осигуранике запослене и осигуранике самосталних делатности.

Члан 79.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. јануара 2006. године, осим одредаба чл. 1, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 42, 43, 44, 45, 47. и 48, члана 49. став 1. и чл. 53, 59. и 60. овог закона, које ће се примењивати од 1. јануара 2008. године.

2790

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима

Проглашава се Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 75

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом уређује се:

- 1) организовање и управљање добровољним пензијским фондовима;
- 2) оснивање, делатност и пословање друштва за управљање добровољним пензијским фондовима;
- 3) послови и дужности кастоди банке, у смислу овог закона;
- 4) надлежност Народне банке Србије у вршењу надзора над обављањем делатности друштва за управљање добровољним пензијским фондовима;
- 5) друга питања од значаја за функционисање добровољних пензијских фондова.

Начела добровољних пензијских фондова

Члан 2.

Начела на којима се заснивају добровољни пензијски фондови су:

- 1) добровољност чланства;
- 2) расподела ризика улагања;
- 3) равноправност чланова;
- 4) јавност рада;
- 5) акумулација средстава.

Значење појединих појмова

Члан 3.

Поједини појмови, у смислу овог закона, имају следећа значења:

- 1) *друштво за управљање добровољним пензијским фондом* – привредно друштво које организује и управља добровољним пензијским фондовима, у складу са законом (у даљем тексту: друштво за управљање);

2) *добровољни пензијски фонд* – институција колективног инвестирања у оквиру које се прикупља и улаже пензијски допринос у различите врсте имовине са циљем остварења прихода и смањења ризика улагања;

3) *кастоди банка* – банка која води рачун фонда и обавља друге кастоди услуге за рачун добровољног пензијског фонда, а у погледу средстава добровољног пензијског фонда поступа само по налозима друштва за управљање који су у складу са законом и проспектом фонда;

4) *члан добровољног пензијског фонда* – домаће и страно физичко лице које, непосредно или преко организатора пензијског плана, приступа добровољном пензијском фонду;

5) *инвестициона јединица* – сразмерни обрачунски удео у укупној нето имовини добровољног пензијског фонда;

6) *послодавац* – послодавац у смислу закона којима се уређују радни односи;

7) *обвезник улагања* – домаће и страно правно и физичко лице које за рачун члана добровољног пензијског фонда врши плаћање пензијског доприноса, а које може бити послодавац, треће лице или члан фонда, у складу са одредбама овог закона;

8) *пензијски допринос* – новчана средства која у добровољни пензијски фонд уплаћује обвезник уплате;

9) *програмирана исплата* – исплата акумулираних новчаних средстава са рачуна члана добровољног пензијског фонда у складу са посебним уговором;

10) *пензијски план* – уговор у корист трећих лица, који је саставни део добровољног пензијског фонда, закључен између послодавца, удружења послодавца, професионалног удружења или синдиката (у даљем тексту: организатор) и друштва за управљање, а на основу кога се организатор обавезује да уплаћује пензијски допринос у корист својих запослених, односно чланова, а друштво за управљање улаже прикупљена средства;

11) *квалификовано учешће* – поседује лице које је посредно или непосредно ималац акција, односно других права на основу којих стиче више од 10% учешћа у капиталу или гласачких права другог лица;

12) *повезана лица* – правна лица која су међусобно повезана управљањем, капиталом или на други начин, ради постизања заједничких пословних циљева, тако да пословање или резултати пословања једног лица могу битно утицати на пословање, односно резултате пословања другог лица. Повезаним лицима, у смислу овог закона, сматрају се и лица која су међусобно повезана:

– као чланови породице,

– тако да једно лице, односно лица која се сматрају повезаним лицима, у складу са овим чланом, заједно, посредно или непосредно, учествују у другом лицу,

– тако да у оба лица учешће има исто лице, односно лица која се сматрају повезаним лицима у складу са овим чланом,

– на начин прописан за повезана лица законом којим се уређује правни положај привредних друштава,

– као чланови управе или надзорног одбора и чланови породице тих лица;

13) *чланови породице*, у смислу овог закона, јесу:

– супружници, односно лица која живе у ванбрачној заједници,

– потомци и преци у правој линији неограничено,

– сродници до трећег степена сродства, у побочној линији, укључујући и сродство по тазбини,

– усвојилац и усвојеници и потомци усвојеника,

– старалац и штићеници и потомци штићеника;

14) *тржишно прејознајљиво правно лице* – правно лице које се котира на берзи у земљама ОЕСД-а или има одређен рејтинг код агенција за процену бонитета, односно које је, према последњем рангирању које је извршио *Standard and Poor's*, *Fitch-IBCA* или *Thompson Bank Watch*, рангирано с најмање ВВВ, или које је извршио *Moody's* са најмање Ваа3.

II. ДРУШТВО ЗА УПРАВЉАЊЕ

Правна форма

Члан 4.

Друштво за управљање оснива се искључиво као затворено акционарско друштво.

На друштва за управљање примењују се одредбе закона којим се уређују привредна друштва, осим ако овим законом није друкчије одређено.

Друштво за управљање могу основати домаћа и страна физичка и правна лица.

Домаће правно лице са већинским државним, односно друштвеним капиталом или друго са њим повезано лице, не може бити оснивач друштва за управљање.

Изузетно од става 4. овог члана, банке и друштва за осигурање са већинским државним, односно друштвеним капиталом могу бити оснивачи друштва за управљање.

Правна и физичка лица могу бити акционари у само једном друштву за управљање.

Делатност друштва за управљање

Члан 5.

Друштво за управљање обавља делатност организовања и управљања добровољним пензијским фондовима.

Друштво за управљање може организовати и управљати са више добровољних пензијских фондова.

Друштво за управљање управља добровољним пензијским фондом, доноси инвестиционе одлуке, врши програмиране исплате, обавља административне и маркетиншке послове и активности и друге послове, у складу са овим законом.

Друштво за управљање може поверити обављање административних и маркетиншких послова и активности другим лицима, при чему се одговорност друштва за управљање не искључује.

Друштво за управљање може обављати искључиво делатност из става 1. овог члана.

Употреба пословног имена

Члан 6.

У пословном имену друштва за управљање морају бити садржане речи „друштво за управљање добровољним пензијским фондом”.

Правно лице које није добило дозволу за рад друштва за управљање не може користити у правном промету назив „друштво за управљање добровољним пензијским фондом” или други сличан назив.

Висина основног капитала

Члан 7.

Новчани део основног капитала друштва за управљање, приликом оснивања, износи најмање 1.000.000 (један милион) евра у динарској противвредности, по средњем курсу Народне банке Србије на дан уплате.

Новчани део основног капитала уплаћује се на привремену рачун код банке у целости пре уписа друштва за управљање у регистар привредних субјеката.

Новчани део основног капитала друштва за управљање не може да потиче из зајмова или кредита, нити сме бити оптерећен на било који начин.

Друштво за управљање дужно је да у свом пословању обезбеди да капитал друштва увек буде у висини која није мања од динарске противвредности 1.000.000 (један милион) евра.

Народна банка Србије ближе прописује структуру и начин израчунавања капитала из става 4. овог члана.

Организациона и техничка оспособљеност

Члан 8.

Друштво за управљање је дужно да ангажује најмање једног портфолио менаџера и овлашћеног интерног ревизора запослене на неодређено време.

Друштво за управљање је дужно да испуни минималне услове организационе и техничке оспособљености, које прописује Народна банка Србије.

На издавање и одузимање дозволе за обављање послова портфолио менаџера сходно се примењују одредбе закона којим се уређује тржиште хартија од вредности.

Оснивање друштва за управљање

Члан 9.

Лице које намерава да оснује друштво за управљање дужно је да поднесе Народној банци Србије захтев за издавање дозволе за рад друштва за управљање (у даљем тексту: дозвола за рад).

Лице из става 1. овог члана истовремено подноси и захтев за издавање дозволе за организовање и управљање фондом (у даљем тексту: дозвола за управљање фондом).

Захтев за издавање дозволе за рад и дозволе за управљање фондом**Члан 10.**

Уз захтев за издавање дозволе за рад оснивачи друштва за управљање подносе:

1) оснивачки акт;
2) доказ да је на привремени рачун код банке уплаћен новчани део основног капитала, са изјавом о пореклу финансијских средстава, у складу са чланом 7. став 3. овог закона;

3) списак акционара по презимену, имену и адреси, односно пословно име и седиште, са укупним номиналним износом акција и процентом учешћа у основном капиталу акционарског друштва за управљање;

4) за акционаре – правна лица који поседују квалификовано учешће:

(1) решење о упису у регистар, односно оверени превод извода из регистра за страна правна лица и за њихове власнике, до нивоа физичких лица, односно тржишно препознатљивих правних лица,

(2) препис акционара из књиге акционара, односно доказ из другог одговарајућег јавног регистра, ако је акционар акционарско друштво за управљање,

(3) финансијски извештаји, са мишљењем овлашћеног ревизора за последње три године,

(4) доказ надлежног органа управе о измирењу пореза, не старији од шест месеци;

5) за акционаре – физичка лица који поседују квалификовано учешће:

(1) доказ да то лице у последње три године није било члан управе, надзорног одбора или носилац посебних овлашћења у правном лицу над којим је спроведен поступак ликвидације, односно стечаја,

(2) доказ да то лице није безусловно осуђивано за кривична дела против привреде, имовине, службене дужности и корупције,

(3) доказ надлежног органа управе о измирењу пореза, не старији од шест месеци;

6) правила пословања друштва за управљање;

7) план пословања за прве три године;

8) списак предложених чланова управе друштва за управљање са радним биографијама, изјавама о престанку обављања дужности и доказом да су испуњени услови из члана 15. овог закона;

9) доказ о организационој и техничкој оспособљености друштва за управљање, са списком лица која ће обављати послове из члана 8. овог закона.

Уз захтев за издавање дозволе за управљање фондом оснивачи друштва за управљање подносе:

1) нацрт стандардизованог уговора о чланству у добровољном пензијском фонду;

2) нацрт проспекта и скраћеног проспекта фонда;

3) нацрт уговора са кастоди банком;

4) списак лица која ће обављати послове портфолио менаџера фонда који се организује;

5) правилник о тарифи.

Додатна документација**Члан 11.**

У року од 15 дана од дана пријема захтева за издавање дозволе за рад, Народна банка Србије може затражити друге доказе значајне за оцену бонитета оснивача друштва за управљање и оцену оправданости оснивања тог друштва, које су оснивачи дужни да доставе у року од петнаест дана од дана пријема дописа.

Народна банка Србије сарађује са другим државним органима и организацијама, прикупља документе и друге информације од значаја за решавање по захтеву за издавање дозволе за рад.

Издавање дозволе за рад и дозволе за управљање фондом**Члан 12.**

Народна банка Србије издаје дозволу за рад када утврди ваљаност захтева из члана 10. став 1. овог закона и када процени да:

1) је порекло основног капитала јасно и несумњиво;

2) се на основу добијених информација може закључити да оснивачи друштва за управљање и сва повезана лица имају добру пословну репутацију и да им је финансијски положај такав да се може претпоставити да неће имати негативан утицај на пословање друштва за управљање;

3) структура повезаних лица није таква да онемогућава ефикасно вршење надзора над пословањем;

4) предложено пословно име друштва за управљање не наводи на погрешно мишљење будуће чланове фонда и друга лица у правном промету.

Народна банка Србије издаје дозволу за управљање фондом када утврди ваљаност захтева из члана 10. став 2. овог закона и када узимајући у обзир предложене циљеве, величину и друге битне карактеристике фонда, процени да:

1) висина основног капитала друштва за управљање омогућава одрживо управљање фондом;

2) портфолио менаџери који ће управљати фондом поседују дозволу издату у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности;

3) ће на адекватан начин бити заштићени интереси чланова фонда.

Народна банка Србије истовремено доноси решење о издавању дозволе за рад и решење о издавању дозволе за управљање фондом у року од 45 дана од дана пријема захтева, односно од дана накнадно примљене документације и информација у смислу члана 11. став 1. овог закона.

Дозвола за управљање фондом не може се издати без позитивно решеног захтева за издавање дозволе за рад друштва за управљање.

Уколико намерава да организује још неки добровољни пензијски фонд, друштво за управљање подноси само захтев за издавање дозволе за управљање фондом.

Негативно решење**Члан 13.**

Ако Народна банка Србије одбије захтев за издавање дозволе за рад, доноси решење у којем мора навести разлоге одбијања захтева.

Решење из става 1. овог члана је коначно.

Против решења Народне банке Србије може се покренути управни спор.

Сагласност за стицање квалификованог учешћа**Члан 14.**

За стицање акција друштва за управљање на основу којих једно лице посредно или непосредно стиче квалификовано учешће у друштву за управљање потребна је сагласност Народне банке Србије.

Народна банка Србије издаје сагласност када процени испуњеност услова из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона.

Када се учешће акционара у капиталу друштва за управљање смањи за износ од десет или више процената, друштво је дужно да о томе обавести Народну банку Србије.

Органи друштва за управљање**Члан 15.**

На органе друштва за управљање сходно се примењују одредбе закона којим се уређују привредна друштва, уколико овим законом није друкчије одређено.

За директора и члана управе друштва за управљање може бити изабрано лице које није правноснажно осуђивано за кривична дела против радних односа, привреде, имовине, правосуђа, јавног реда и правног саобраћаја, службене дужности, мита и корупције, као ни за кривична дела и привредне преступе утврђене законима којима се уређује тржиште хартија од вредности, приватизација, делатност осигурања, банке и друге финансијске организације.

Директор и члан управе друштва за управљање не може бити лице које је:

1) члан управе или запослени другог друштва за управљање;

2) члан управе или запослени кастоди банке са којом је друштво за управљање закључило уговор;

3) функционер, постављено, односно именовано лице или државни службеник;

4) повезано лице са лицима из тач. 1) и 2) овог става.

Директор и чланови управе друштва за управљање морају имати високу школску спрему, с тим да директор и најмање једна половина чланова управе морају имати најмање три године радног искуства стеченог у обављању сложених финансијско-економских послова у вези са хартијама од вредности у земљи или иностранству на пословима:

1) у брокерско-дилерском друштву;

2) на берзи хартија од вредности, односно финансијских деривата;

3) у банци;

4) у друштву за управљање инвестиционим или пензијским фондовима;

5) у друштву за осигурање;

6) у централној банци или другом државном органу или организацији;

7) у правном лицу које обавља послове у вези са хартијама од вредности за рачун државе као поверене послове.

Давање сагласности на избор члана управе друштва за управљање**Члан 16.**

Народна банка Србије даје сагласност на избор предложених чланова управе и директора друштва за управљање.

Народна банка Србије доноси решење о давању сагласности на избор члана управе и директора друштва за управљање када утврди да су испуњени услови утврђени у члану 15. овог закона и када процени да предложени чланови управе и директор поседују пословни углед који упућује на закључак да ће ваљано обављати послове у друштву за управљање, те да им је финансијски положај такав да се може претпоставити да неће имати негативан утицај на пословање друштва за управљање, као и да ће њиховим избором бити обезбеђена адекватна заштита интереса чланова добровољног пензијског фонда.

Када одлучује о давању сагласности из става 1. овог члана, Народна банка Србије може, уколико је то неопходно, затражити од предложених чланова управе, односно директора да лично дођу на интервју.

Када Народна банка Србије одлучује о захтеву из члана 10. став 1. овог закона, истовремено одлучује и о давању сагласности на избор предложених чланова управе и директора друштва за управљање.

Повлачење сагласности на избор члана управе (директора) друштва за управљање**Члан 17.**

Народна банка Србије повлачи сагласност члану управе, односно директору друштва за управљање када утврди да је:

1) одлука донета на основу неистинитих и нетачних података;

2) у међувремену престао да испуњава услове из члана 15. овог закона;

3) извршио повреду одредаба овог закона, правила пословног морала, савесног пословања и правила о управљању ризиком или на други начин теже угрозио интересе чланова добровољног пензијског фонда;

4) правоснажним решењем оглашен пословно неспособним.

Од дана достављања решења којим му је повучена сагласност, члан управе, односно директор не може вршити било какву функцију у друштву за управљање.

Управа друштва за управљање што пре, а најкасније у року од 15 дана од дана достављања решења из става 2. овог члана, сазива седницу управе друштва на којој предлаже новог члана управе.

Пословна тајна**Члан 18.**

Директор, чланови управе друштва за управљање, запослена лица друштва за управљање и повезана лица тог друштва дужна су да чувају као пословну тајну и не могу давати информације о:

1) добровољном пензијском фонду или друштву за управљање тим фондом које би могле створити погрешну представу о пословању друштва, односно фонда;

2) будућим активностима и пословним плановима друштва за управљање, осим у случајевима предвиђеним законом;

3) стању и промету на рачунима добровољног пензијског фонда и његових чланова;

4) другим подацима који су од значаја за пословање добровољног пензијског фонда, а за које су сазнали у обављању послова друштва за управљање.

Изузетно од става 1. овог члана, подаци се могу саопштавати и стављати на увид трећим лицима само приликом надзора пословања, на основу налога суда, надлежног органа управе, или на основу закона.

Упис у регистар**Члан 19.**

Друштво за управљање је дужно да, у року од 30 дана од дана пријема решења о издавању дозволе за рад и решења о издавању дозволе за управљање фондом и давања сагласности на одлуку о избору чланова управе, поднесе регистрацију пријаву у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Друштво за управљање је дужно да, у року од седам дана од дана пријема решења о упису у регистар привредних субјеката, достави Народној банци Србије извод из уписа у регистар.

Друштво за управљање не може обављати делатност организовања и управљања добровољним пензијским фондом пре уписа те делатности у Регистар привредних субјеката.

Дозвола за рад у случају спајања уз припајање**Члан 20.**

Друштво за управљање (друштво стицалац) може да преузме искључиво целокупни капитал другог друштва за управљање (друштво престало припајањем).

Друштво стицалац подноси Народној банци Србије захтев за издавање дозволе за спајање пре подношења пријаве за упис промене у Регистар привредних субјеката.

Друштво стицалац преузима послове организовања и управљања добровољним пензијским фондовима друштва престалог припајањем.

Друштво стицалац може добровољни пензијски фонд којим је управљало друштво престало припајањем припојити свом фонду, или њим засебно управљати.

Захтев из става 2. овог члана садржи:

1) финансијске извештаје друштва стицаоца и друштва престалог припајањем са извештајем екстерног ревизора;

2) извештај који показује изводљивост спајања;

3) план који детаљно наводи намеру у вези са добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима друштва престалог припајањем.

На спајање уз припајање друштава за управљање примењују се одредбе закона којим се уређују привредна друштва.

Народна банка Србије ближе уређује начин и услове припајања добровољних пензијских фондова.

Општи акти друштва за управљање**Члан 21.**

Општи акти друштва за управљање су оснивачки акт, правила пословања и други општи акти.

Правилима пословања друштва за управљање уређују се:

1) послови које обавља друштво за управљање, услови и начин њиховог обављања;

2) међусобни односи друштва за управљање и чланова фонда;

3) критеријуми за образовање инвестиционог портфолија фонда и инвестициона политика са циљем повећања вредности имовине фонда;

4) начин обавештавања чланова добровољног пензијског фонда о:

(1) променама инвестиционе политике,

(2) вредности имовине добровољног пензијског фонда и вредности инвестиционих јединица,

(3) посебним ризицима инвестирања,

(4) изменама правилника о тарифи,

(5) другим битним питањима;

5) начин и услови под којим чланови органа и запослени у друштву за управљање могу улагати своја средства у добровољни пензијски фонд којим управља то друштво;

6) административне и рачуноводствене процедуре;

7) контролне и сигурносне мере за обраду података и њихово чување;

8) систем интерне контроле;

9) процедуре за спречавање конфликта интереса и мере за спречавање коришћења имовине којом се управља за сопствени рачун;

10) мере за спречавање злоупотребе привилегованих информација;

11) друга питања од значаја за рад друштва.

Измене и допуне правила пословања**Члан 22.**

Друштво за управљање је дужно да обавести Народну банку Србије о изменама и допунама правила пословања.

Народна банка Србије може наложити друштву за управљање да измени и допуни правила пословања, у случају када утврди да у довољној мери не обезбеђују интересе чланова фонда.

Измене и допуне правила пословања друштво за управљање доставља свим члановима добровољног пензијског фонда, односно обвезницима уплате на које се те измене односе, најмање 30 дана пре почетка примене измењених правила.

Накнаде друштва за управљање**Члан 23.**

Накнаду за услуге друштва за управљање и накнаду за пренос рачуна члана фонда плаћа члан фонда, у складу са правилником о тарифи друштва за управљање.

Накнада за услуге друштва за управљање састоји се од:

1) накнаде приликом уплате пензијских доприноса, по стопи од највише 3% од вредности извршених уплата;

2) накнаде за управљање фондом, по стопи од највише 2% годишње од вредности имовине добровољног пензијског фонда.

Накнада из става 2. тачка 2) овог члана обрачунава се свакодневно, а наплаћује месечно.

Трошкови у вези са куповином, продајом и преносом хартија од вредности из којих се састоји добровољни пензијски фонд наплаћују се из имовине фонда, а трошкове услуга кастоди банке из члана 63. став 2. овог закона и друге трошкове сноси друштво за управљање.

Друштво за управљање наплаћује пренос рачуна члана добровољног пензијског фонда на фонд који организује и којим управља друго друштво за управљање према стварним трошковима преноса.

Изузетно од става 1. овог члана, накнаду из става 2. тачке 1) плаћа организатор пензијског плана на основу уговора о управљању пензијским планом.

Народна банка Србије ближе уређује начин обрачуна накнада.

Промена пословног имена и седишта**Члан 24.**

Друштво за управљање је дужно да, пре подношења пријаве за упис у регистар привредних субјеката промене пословног имена и седишта обавести Народну банку Србије о промени коју врши.

Одговорност друштва за управљање**Члан 25.**

Друштво за управљање је одговорно члановима добровољног пензијског фонда за штету насталу због неиспуњења, задоцњења или делимичног испуњења својих обавеза које се односе на управљање фондом, осим ако неиспуњење, задоцњење или делимично испуњење не произлази из узрока које друштво за управљање није могло да предвиди ни избегне или отклони.

Друштво за управљање дужно је да надокнади штету насталу због неиспуњења, задоцњења или делимичног испуњења својих обавеза.

Ограничења пословања друштва за управљање**Члан 26.**

Друштво за управљање не може, непосредно или преко повезаних лица, имати учешће у капиталу и управљању других правних лица.

Друштво за управљање не може бити зајмодавац, нити преузети обавезе по основу уговора о јемству.

Пословне књиге и финансијски извештаји**Члан 27.**

Вођење пословних књига и састављање финансијских извештаја друштва за управљање врши се у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија и прописом Народне банке Србије.

Прописом Народне банке Србије из става 1. овог члана ближе се уређују:

1) контни оквири и садржина рачуна у контним оквирима за друштва за управљање и добровољне пензијске фондове;

2) садржај и форма образаца финансијских извештаја за друштва за управљање;

3) садржај финансијских извештаја за добровољне пензијске фондове који се приказују у оквиру финансијских извештаја друштва за управљање.

Друштво за управљање је дужно да, одвојено од својих, води пословне књиге и саставља финансијске извештаје за добровољни пензијски фонд којим управља.

Друштво за управљање је дужно да у пословним књигама и финансијским извештајима одвојено приказује податке за сваки фонд којим управља.

Друштво за управљање је дужно да обезбеди екстерну ревизију финансијских извештаја.

Народна банка Србије утврђује садржину извештаја екстерног ревизора.

Друштво за управљање дужно је да Народној банци Србије доставља:

1) годишње финансијске извештаје за друштво у оквиру којег одвојено приказује финансијски извештај добровољног пензијског фонда којим управља, са извештајем екстерног ревизора до 31. марта текуће године за претходну годину;

2) полугодишње финансијске извештаје за друштво у оквиру којег одвојено приказује финансијски извештај добровољног пензијског фонда којим управља, са извештајем екстерног ревизора до 31. августа текуће године за првих шест месеци те године;

3) месечне извештаје за добровољни пензијски фонд, до десетог дана у месецу за претходни месец, који садрже податке о:

(1) хартијама од вредности које чине имовину добровољног пензијског фонда којима се трговало, према врсти хартија од вредности и издаваоцима,

(2) непокретностима које чине имовину фонда којима се трговало, према врсти и месту где се оне налазе,

(3) стању на новчаним депозитима који чине имовину добровољног пензијског фонда, према финансијским организацијама код којих се депозити налазе,

(4) датумима трансакција и ценама по којима су трансакције хартијама од вредности извршене,

- (5) брокерским накнадама, накнадама кастоди банке и другим трошковима у вези са трансакцијама,
- (6) вредности имовине добровољног пензијског фонда и броју уписаних инвестиционих јединица и њиховој појединачној вредности, са стањем на дан последњег радног дана у месецу за који се извештај доставља,
- (7) броју чланова добровољног пензијског фонда, са стањем на дан последњег радног дана у месецу за који се доставља извештај,
- (8) друге податке на захтев Народне банке Србије.

Друштво за управљање је дужно да трајно чува документацију и податке забележене на електронским медијима који се односе на чланове добровољног пензијског фонда.

III. ДОБРОВОЉНИ ПЕНЗИЈСКИ ФОНДОВИ

Добровољни пензијски фонд

Члан 28.

Добровољни пензијски фонд се организује ради прикупљања новчаних средстава уплатом пензијског доприноса од стране обвезника уплате и улагања тих средстава са циљем повећања вредности имовине фонда.

Добровољним пензијским фондом управља друштво за управљање фондом, у складу са овим законом.

Добровољни пензијски фонд јесте фонд посебне врсте, односно засебна имовина, без својства правног лица.

Имовина добровољног пензијског фонда

Члан 29.

Имовина добровољног пензијског фонда у својини је чланова фонда, сразмерно њиховом уделу у имовини фонда.

Имовина добровољног пензијског фонда је одвојена од имовине друштва за управљање.

Имовина добровољног пензијског фонда се обавезно води на рачуну код кастоди банке.

Имовина добровољног пензијског фонда не може бити предмет принудне наплате, залог, хипотеке, не може се укључити у ликвидациону или стечајну масу друштва за управљање, кастоди банке или других лица, нити користити за измиривање обавеза члана добровољног пензијског фонда и других лица према трећим лицима.

Право гласа на основу акција које чине имовину добровољног пензијског фонда остварује друштво за управљање које организује и управља тим фондом.

Инвестициона начела и инвестициона политика

Члан 30.

Имовина добровољног пензијског фонда улаже се са циљем повећања укупног приноса у ко-

рист чланова добровољног пензијског фонда, а у складу са следећим начелима:

1) начело сигурности имовине добровољног пензијског фонда – у структури портфолија добровољног пензијског фонда налазе се хартије од вредности издавалаца са високим кредитним рејтингом;

2) начело диверсификације портфолија – у структури портфолија добровољног пензијског фонда налазе се хартије од вредности које се разликују према врсти и издаваоцима, као и према другим обележјима;

3) начело одржавања одговарајуће ликвидности – у структури портфолија добровољног пензијског фонда налазе се хартије од вредности које је могуће брзо и ефикасно купити и продати по релативно уједначеној и стабилној пени.

Правилима пословања друштва за управљање утврђује се инвестициона политика добровољног пензијског фонда.

Инвестиционом политиком утврђује се:

1) начин спровођења начела из става 1. овог члана;

2) највећи и најмањи део средстава добровољног пензијског фонда који се може улагати у поједине хартије од вредности и некретнине;

3) највећи део средстава добровољног пензијског фонда који се може улагати у новчане депозите;

4) органи друштва за управљање који доносе одлуке о улагањима и поступак за доношење таквих одлука;

5) начин измене инвестиционе политике.

Улагање имовине добровољног пензијског фонда

Члан 31.

Имовина добровољног пензијског фонда улаже се у:

1) дужничке хартије од вредности које издаје Народна банка Србије, у складу са законом којим се уређује организација и надлежност Народне банке Србије;

2) дужничке хартије од вредности које издају Република Србија (у даљем тексту: Република), јединице територијалне аутономије и локалне самоуправе у Републици и друга правна лица уз гаранцију Републике, у складу са законом којим се уређује јавни дуг;

3) хартије од вредности које издају међународне финансијске институције;

4) дужничке хартије од вредности које издају стране државе или страна правна лица са минималним кредитним рејтингом „А”, а који утврђују агенције за процену бонитета *Standard and Poor's*, *Fitch-IBCA*, *Thompson Bank Watch* или *Moody's*;

5) хипотекарне обвезнице које се издају на територији Републике;

6) хартије од вредности које издају правна лица са седиштем у Републици којима се тргује на организованом тржишту у Републици;

7) акције страних правних лица које су листиране и којима се тргује на берзанским тржиштима држава чланица ЕУ, односно ОЕЦД-а;

8) новчане депозите у банкама са седиштем у Републици, основаним у складу са законом којим се уређује пословање банака и других финансијских организација;

9) депозитне потврде које издају банке са седиштем у Републици;

10) депозитне потврде које издају банке са седиштем у државама чланицама ЕУ, односно ОЕЦД-а на основу депонованих хартија од вредности из тач. 3), 4) и 7) овог става;

11) непокретности које се налазе на територији Републике.

Улагања у непокретности могу бити улагања у земљиште, зграде (пословне, стамбене, стамбено-пословне, економске и др.) и посебне делове зграда (станови, пословне просторије и др.), који су уписани у јавним књигама о евиденцији непокретности и правима на њима, чији пренос својине није ограничен и на којима није засновано право залог, право плодуживања, право употребе, право становања или право стварног терета.

У једну непокретност може се уложити највише до 5% имовине добровољног пензијског фонда.

Укупна улагања добровољног пензијског фонда у непокретности не могу износити више од 15% имовине добровољног пензијског фонда.

Имовина добровољног пензијског фонда која се састоји од непокретности уписује се у књиге из става 2. овог члана као својина фонда, уз навођење назива друштва за управљање и евидентира се у кастоди банци.

Вредност непокретности у које се улаже имовина добровољног пензијског фонда обавезно процењује овлашћени процењивач. Непокретности морају бити осигуране од свих ризика.

Чланови добровољног пензијског фонда немају право прече куповине при продаји непокретности.

Народна банка Србије ближе уређује начин и учесталост процене имовине из члана 31. став 1. тачка 11) овог закона.

Народна банка Србије прописује максималне висине улагања имовине добровољног пензијског фонда из става 1. овог члана.

Народна банка Србије прописује услове и начин на који се може улагати имовина добровољних пензијских фондова у иностранству.

Ограничења улагања

Члан 32.

На улагања имовине из члана 31. овог закона, примењују се следећа ограничења:

1) до 10% имовине добровољног пензијског фонда улаже се у хартије од вредности једног издаваоца или укупно у хартије од вредности два или више издавалаца који су повезана лица, осим хартија од вредности које издаје Република, односно Народна банка Србије;

2) до 5% имовине добровољног пензијског фонда улаже се у хартије од вредности које издаје организатор који је организовао пензијски план који је приступио том фонду;

3) до 5% имовине добровољног пензијског фонда улаже се у новчане депозите код банака.

Улагањем имовине добровољног пензијског фонда не може се стицати више од 15% власничког учешћа, односно акција са правом гласа једног издаваоца.

Члан 33.

Имовина добровољног пензијског фонда не може се улагати у хартије од вредности које издаје:

1) друштво за управљање;

2) кастоди банка код које се води рачун добровољног пензијског фонда;

3) брокерско-дилерско друштво, односно овлашћена банка која за друштво за управљање обавља послове посредовања у трговању хартијама од вредности;

4) акционар друштва за управљање;

5) повезано лице са лицима из тач. 1) до 4) овог члана.

Члан 34.

Имовина добровољног пензијског фонда мора се улагати у складу са ограничењима улагања предвиђених овим законом и проспектом.

У случају одступања од ограничења улагања из овог закона и проспекта, а услед наступања околности које друштво за управљање није могло предвидети, односно на које није могло утицати, друштво за управљање је дужно да одмах обавести Народну банку Србије и да у року од три месеца од дана одступања, усклади структуру имовине добровољног пензијског фонда са ограничењима улагања.

Приликом одступања од ограничења улагања ван случаја предвиђеног ставом 2. овог члана, Народна банка Србије, пошто сазна за такву чињеницу, одмах предузима мере надзора у складу са овим законом.

Назив добровољног пензијског фонда

Члан 35.

Добровољни пензијски фонд има назив.

У називу добровољног пензијског фонда морају бити садржане речи „добровољни пензијски фонд”.

Правно лице и предузетник не могу користити појам „добровољни пензијски фонд” нити појам изведен из тог појма у свом пословном имену или називу, односно називу свог производа или услуге, осим ако те појмове користе на основу овог закона.

Управљање са више фондова и регистар фондова

Члан 36.

Друштво за управљање које намерава да организује и управља са више добровољних пензијских фондова дужно је да поднесе Народној банци Србије захтев за издавање дозволе за управљање фондом за сваки фонд посебно уз који подноси документацију из члана 10. став 2. овог закона.

Народна банка Србије издаје дозволу за управљање фондом у року од 45 дана од дана подношења захтева.

Издавање дозвола и вођење регистра

Члан 37.

Народна банка Србије издаје дозволу за управљање фондом на начин утврђен чланом 12. став 2. овог закона.

Народна банка Србије води Регистар добровољних пензијских фондова.

Прспект добровољног пензијског фонда

Члан 38.

Добровољни пензијски фонд има проспект и скраћени проспект.

Скраћени проспект се искључиво користи ради оглашавања добровољног пензијског фонда и мора одговарати садржини проспекта.

Прспект мора садржати информације на основу којих заинтересована лица могу стећи јасну представу о фонду и донети разбориту одлуку.

Друштво за управљање даје на увид проспект сваком заинтересованом лицу на његов захтев.

Друштво за управљање је дужно да достави Народној банци Србије ради давања сагласности проспект добровољног пензијског фонда, до 31. марта текуће године, са подацима са стањем на дан 31. децембра за претходну годину.

Када наступе значајније промене услед којих подаци у проспекту и скраћеном проспекту не одговарају стварном стању, друштво за управљање је дужно да, у року од осам дана од дана настанка таквих околности, достави Народној банци Србије ради давања сагласности измењени проспект добровољног пензијског фонда.

Друштво за управљање је дужно да, у року од 15 дана од дана добијања сагласности, јавно објави скраћени проспект у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике са тиражом од најмање 100.000 примерака, као и на својој интернет страници.

Садржина проспекта

Члан 39.

Прспект добровољног пензијског фонда садржи:

- 1) податке о добровољном пензијском фонду;
- 2) податке о друштву за управљање;
- 3) пословно име и седиште кастоди банке;
- 4) датум издавања проспекта.

Подаци о добровољном пензијском фонду су:

- 1) назив и датум оснивања фонда;
- 2) инвестициона политика и главни ризици у вези са њом;
- 3) минимални износ пензијских доприноса;
- 4) порески третман добровољног пензијског фонда, односно чланова фонда – пореске стопе и основице и начин њиховог обрачунавања;
- 5) вредност имовине фонда на дан издавања проспекта;

6) тренутна структура имовине добровољног пензијског фонда, и то:

- (1) процентуално учешће хартија од вредности према врсти хартија од вредности, називу и седишту издаваоца и називу и седишту организованог тржишта на коме се тргује тим хартијама, када такве хартије од вредности чине више од 1% укупне вредности имовине фонда,
- (2) процентуално учешће новчаних депозита према називу и седишту финансијске организације код које су депонована новчана средства, када депозити у тим организацијама чине више од 1% укупне вредности имовине фонда,
- (3) процентуално учешће непокретности према врсти и месту где се непокретност налази;

7) нето принос фонда у складу са чланом 48. овог закона;

8) подаци о висини накнада и трошкова:

- (1) накнада приликом уплате пензијског доприноса,
- (2) накнаде за управљање фондом друштву за управљање за претходну годину, изражену као проценат вредности имовине фонда,
- (3) трошкови у вези са куповином, продајом и преносом хартија од вредности, трошкови услуга кастоди банке и други трошкови за претходну годину изражени као проценат вредности имовине фонда,
- (4) износ накнаде за управљање фондом изражен као проценат вредности имовине фонда за текућу годину,
- (5) максималан износ трошкова из подтачке (3) ове тачке изражене као проценат вредности имовине фонда за текућу годину;

9) основи за раскид уговора о чланству и права и обавезе друштва за управљање и чланова добровољног пензијског фонда у случају раскида уговора о чланству;

10) време, место и начин уплате пензијских доприноса;

11) време и место објављивања података о вредности инвестиционих јединица и начин обрачунавања тих јединица;

12) динамика и начин обрачуна програмираних исплата.

Подаци о друштву за управљање су:

- 1) пословно име, седиште и регистрациони број друштва за управљање;
- 2) име и овлашћења чланова управе друштва за управљање;
- 3) пословно име и седиште, односно имена и адресе акционара који поседују 10% или више учешћа у капиталу или гласова другог лица;
- 4) висина основног капитала друштва за управљање;
- 5) списак и врста свих добровољних пензијских фондова којим управља уколико друштво за управљање управља са више фондова;

6) пословно име и седиште предузећа за ревизију које врши екстерну ревизију финансијских извештаја друштва за управљање и фонда;

7) време и место где се може извршити увид у опште акте друштва за управљање и финансијске извештаје друштва за управљање.

Приликом организовања добровољног пензијског фонда проспект не садржи податке из става 2. тач. 5) до 7) овог члана.

Ближу садржину и стандардизовани формат проспекта прописује Народна банка Србије.

Чланство у добровољном пензијском фонду

Члан 40.

Домаће и страном физичко лице може бити члан једног или више добровољних пензијских фондова.

Приликом приступања фонду, лице потписује изјаву којом потврђује да у потпуности разуме проспект и накнаде које се наплаћују.

Када је исто лице члан више добровољних пензијских фондова, дужно је да закључи посебан уговор о чланству за сваки добровољни пензијски фонд.

Уколико члан добровољног пензијског фонда престане уплаћивати доприносе и даље остаје члан фонда.

Обвезник уплате

Члан 41.

Пензијски допринос у добровољни пензијски фонд уплаћује:

- 1) физичко лице, или друго лице за рачун физичког лица;
- 2) организатор, у своје име и за рачун запосленог, односно члана синдиката, у складу са пензијским планом;
- 3) послодавац, у име и за рачун запосленог, у складу са уговором о чланству између члана добровољног пензијског фонда и друштва за управљање.

Уговор о чланству

Члан 42.

Члан добровољног пензијског фонда постаје се закључењем уговора о чланству, којим се друштво за управљање обавезује да, за рачун члана добровољног пензијског фонда, улаже новчана средства прикупљена по основу пензијског доприноса у добровољни пензијски фонд и да омогући повлачење акумулираних средстава у складу са овим законом, а члан добровољног пензијског фонда се обавезује да плаћа пензијски допринос и накнаде друштву за управљање и сноси друге трошкове.

Уговор о чланству закључује се у стандардизованој писаној форми, који најмање садржи:

- 1) име, односно пословно име обвезника уплате;
- 2) минимални износ пензијског доприноса;
- 3) датум учлањења.

Ближу садржину и стандардизовани формат уговора о чланству прописује Народна банка Србије.

Индивидуални рачун члана фонда

Члан 43.

Друштво за управљање је дужно да води индивидуалне рачуне чланова фонда.

Индивидуални рачуни садрже најмање следеће податке:

- 1) име и презиме члана добровољног пензијског фонда;
- 2) број инвестиционих јединица у својини члана добровољног пензијског фонда;
- 3) евиденцију о уплатама пензијског доприноса и програмираним исплатама.

Поступак отварања и вођења индивидуалних рачуна, као и начин давања извода са тих рачуна, вођења евиденције о инвестиционим јединицама чланова фонда и давања података из тих евиденција ближе прописује Народна банка Србије.

Пренос рачуна

Члан 44.

Члан добровољног пензијског фонда који намерава да изврши пренос рачуна дужан је да поднесе захтев за пренос рачуна друштву за управљање које управља добровољним пензијским фондом у коме је то лице члан (у даљем тексту: постојећи добровољни пензијски фонд), у други пензијски фонд (у даљем тексту: други добровољни пензијски фонд).

Друштво за управљање је дужно да у року од 15 дана од дана пријема захтева из става 1. овог члана:

- 1) изврши пренос рачуна у складу са тим захтевом, кад исто друштво организује и управља постојећим и другим добровољним пензијским фондом;
- 2) закључи уговор о преносу рачуна са другим друштвом за управљање.

Пренос рачуна не може се извршити ако претходно нису измирене све обавезе по основу чланства у постојећем добровољном пензијском фонду.

Приликом преноса рачуна члан фонда раскида уговор о чланству у постојећем добровољном пензијском фонду и закључује уговор о чланству у другом добровољном пензијском фонду.

Средства на рачуну члана добровољног пензијског фонда не могу се пренети у корист трећег лица, осим у случају из члана 62. став 5. овог закона.

Народна банка Србије ближе уређује процес преноса рачуна из постојећег добровољног пензијског фонда у други добровољни пензијски фонд.

Дужност друштва за управљање приликом преноса рачуна

Члан 45.

Друштво за управљање које управља постојећим добровољним пензијским фондом дужно је да:

- 1) пре закључења уговора из члана 44. став 2. тачка 2) овог закона достави друштву које управља другим добровољним пензијским фондом:
 - (1) предлог уговора о преносу рачуна,
 - (2) извештај о укупним средствима члана постојећег добровољног пензијског фонда;

2) у року од осам дана од дана закључења уговора из члана 44. став 2. тачка 2) овог закона, достави кастоди банци налог за пренос рачуна.

Нето вредност имовине добровољног пензијског фонда

Члан 46.

Вредност имовине фонда чини збир вредности хартија од вредности из портфолија фонда, некретнина у власништву фонда и депозита новчаних средстава фонда код банака.

Вредност имовине фонда се обрачунава према тржишној вредности.

Нето вредност имовине фонда представља вредност имовине умањену за износ обавеза.

Нето вредност имовине фонда свакодневно обрачунава друштво за управљање, о чему податке доставља кастоди банци код које се води рачун добровољног пензијског фонда.

Кастоди банка врши контролу и потврђивање обрачунате нето вредности имовине фонда, о чему податке доставља Народној банци Србије.

Начин и учесталост обрачунавања тржишне вредности по категоријама имовине и обрачунавања нето вредности имовине фонда прописује Народна банка Србије, у складу са међународно признатим стандардима.

Инвестиционе јединице

Члан 47.

Укупна вредност свих инвестиционих јединица добровољног пензијског фонда једнака је нето вредности имовине фонда.

Уплаћени пензијски доприноси конвертују се у инвестиционе јединице истог дана када су уплаћени, евидентирањем јединица на индивидуалном рачуну члана добровољног пензијског фонда.

Инвестиционе јединице могу се изразити у деловима.

Јединствену почетну вредност инвестиционе јединице за све фондове утврђује Народна банка Србије.

Стицалац инвестиционе јединице има следећа права:

- 1) право на повлачење и располагање акумулираним средствима;
- 2) право на сразмерни део приноса од улагања;
- 3) право на сразмеран део имовине добровољног пензијског фонда у случају распуштања фонда;
- 4) друга права у складу са овим законом.

Стицалац инвестиционе јединице нема право гласа по том основу.

Инвестициона јединица евидентира се на индивидуалном рачуну члана добровољног пензијског фонда у форми електронског записа у информационом систему друштва за управљање.

Друштво за управљање објављује вредност инвестиционих јединица свакодневно у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике са тиражом од најмање 100.000 примерака, као и на интернет стра-

ници друштва за управљање или добровољног пензијског фонда.

Принос добровољног пензијског фонда

Члан 48.

Друштва за управљање су дужна да објављују принос добровољног пензијског фонда четири пута годишње, на крају сваког квартала.

Принос се обрачунава за последњих 12 месеци до дана објављивања, односно кумулативно за период од пет година и од почетка пословања.

Принос се обрачунава за сваку календарску годину посебно.

Принос се обрачунава као нето принос, односно након одбитка накнада и трошкова.

Изузетно од става 1. овог члана, приноси од улагања током целе прве године пословања добровољних пензијских фондова се не оглашавају.

Принос се објављује у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике са тиражом од најмање 100.000 примерака, као и на интернет страници друштва за управљање или добровољног пензијског фонда.

Народна банка Србије прописује начин обрачунавања приноса добровољног пензијског фонда, укључујући начела заокруживања вредности.

Маркетинг добровољних пензијских фондова

Члан 49.

Друштво за управљање не може нудити повластице са циљем закључења уговора о чланству у добровољном пензијском фонду.

Под повластицама из става 1. овог члана не подразумевају се погодности које друштво за управљање нуди одричући се дела или целине својих прихода које остварује, односно на које има право.

Друштво за управљање не може нудити повластице послодавцу или повезаном лицу послодавца са циљем подстицања запослених да се придруже одређеном пензијском плану.

Друштво за управљање не може нудити повластице синдикату или другом облику организовања запослених са циљем подстицања својих чланова да се придруже одређеном фонду.

Члан 50.

Друштво за управљање искључиво може оглашавати добровољни пензијски фонд којим управља и јавно позивати на закључење уговора о чланству у фонду, уз претходну сагласност Народне банке Србије на текст таквог огласа, односно јавног позива.

Текст огласа, односно позива не сме садржати нетачне информације, односно информације које могу створити погрешну представу о условима улагања и пословању добровољног пензијског фонда.

Уз захтев за давање сагласности из става 1. овог члана прилаже се копија материјала који се објављује.

Народна банка Србије, најкасније у року од осам дана од дана пријема захтева, доноси решење о давању сагласности за објављивање огласа, односно јавног позива када утврди да су испуњени услови утврђени законом. Уколико Народна банка Србије не да сагласност у предвиђеном року, сматра се да је сагласност дата.

Оглашавање упоређивањем је дозвољено само уколико је конкретно, објективно, истинито и потпуно.

При упоређивању са осталим фондовима, друштво за управљање мора да пружи јасну слику о фонду који оглашава и осталим добровољним пензијским фондовима.

Народна банка Србије ближе уређује оглашавање добровољних пензијских фондова и стандардизован текст приликом оглашавања.

Посредници

Члан 51.

Друштво за управљање може непосредно или преко посредника обављати услуге пружања информација о чланству у добровољном пензијском фонду, друге радње којима се заинтересована лица информирају о пословању добровољног пензијског фонда, као и поделу проспеката.

Врсте финансијских институција које могу бити посредници одређује Народна банка Србије.

Друштво за управљање и посредници могу, посебним уговором, ангажовати физичка лица која морају поседовати дозволу за обављање послова из става 1. овог члана, а коју издаје Народна банка Србије.

Лица из става 3. овог члана не могу примати новчане уплате ради куповине инвестиционих јединица.

За поступке и штету коју приликом пружања тих услуга причине посредници и физичка лица, поред њих, одговара и друштво за управљање.

Народна банка Србије води евиденцију посредника и физичких лица и ближе уређује услове за издавање дозволе.

Обавештавање чланова добровољног пензијског фонда

Члан 52.

Друштво за управљање је дужно да једном годишње, а најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину, достави сваком члану добровољног пензијског фонда, са стањем на последњи дан претходне године, обавештење о:

- 1) датумима и износу уплата пензијског доприноса;
- 2) броју инвестиционих јединица у власништву члана и њиховој појединачној вредности у моменту уплате пензијског доприноса;
- 3) накнадама за услуге исплаћеним са рачуна члана добровољног пензијског фонда;
- 4) вредности имовине добровољног пензијског фонда.

Друштво за управљање је дужно да члану добровољног пензијског фонда, на његов захтев, достави обавештење из става 1. овог члана, у року од три дана од дана подношења захтева.

Престанак друштва за управљање

Члан 53.

Друштво за управљање одмах престаје да управља добровољним пензијским фондом у случају:

- 1) одузимања дозволе за рад од стране Народне банке Србије;
- 2) покретања поступка стечаја и ликвидације над друштвом за управљање;
- 3) доношења одлуке органа друштва за управљање да престане са радом.

У случајевима из става 1. тачка 1) овог члана, кастоди банка је дужна да обавља само неодложне послове у вези са управљањем добровољним пензијским фондом.

Под неодложним пословима из става 2. овог члана подразумевају се послови који треба да се обаве да не би наступила штета за фонд.

Јавни позив

Члан 54.

Даном престанка управљања од стране друштва за управљање, у смислу члана 53. овог закона, Народна банка Србије упућује јавни позив постојећим друштвима за управљање да, у року од 15 дана, поднесу понуду за управљање, односно припајање добровољног пензијског фонда.

У року од 30 дана од дана истека рока из става 1. овог члана Народна банка Србије доноси решење о најповољнијој понуди друштва за управљање.

Услове за избор најповољније понуде друштва за управљање ближе прописује Народна банка Србије.

Неуспешан јавни позив

Члан 55.

Ако на јавни позив ниједно друштво за управљање не поднесе понуду, Народна банка Србије обавештава чланове добровољног пензијског фонда и доставља овлашћење кастоди банци да уновчи имовину фонда и пренесе рачуне чланова фонда у други добровољни пензијски фонд.

Кастоди банка, у року од шест месеци од дана пријема овлашћења, уновчава имовину фонда у најбољем интересу чланова фонда.

У року од 30 дана од дана пријема обавештења из става 1. овог члана, чланови добровољног пензијског фонда бирају други добровољни пензијски фонд и обавештавају кастоди банку о свом избору.

Трошкови послова у вези са управљањем, односно у вези са уновчавањем имовине фонда и преносом рачуна из става 1. овог члана падају на терет друштва за управљање, а уколико то није могуће – на терет имовине добровољног пензијског фонда који се распушта.

Народна банка Србије може ближе уредити поступак распуштања добровољног пензијског фонда.

Дужности кастоди банке

Члан 56.

Кастоди банка подноси Народној банци Србије извештај о уновчавању имовине фонда и пре-

носу рачуна у смислу члана 55. ст. 1. и 2. овог закона.

На основу извештаја из става 1. овог члана Народна банка Србије брише фонд из регистра добровољних пензијских фондова.

Кастоди банка најмање пет година чува пословне књиге и документацију распуштеног добровољног пензијског фонда, а у складу са прописима којима се уређује архивска грађа.

IV. ПЕНЗИЈСКИ ПЛАНОВИ

Члан 57.

Послодавац, удружење послодаваца, професионално удружење и синдикат могу организовати пензијски план и закључити уговор са друштвом за управљање којим се организатор обавезује да врши уплате пензијског доприноса за рачун запослених, односно чланова синдиката (у даљем тексту: члан плана) и да плаћа накнаду за услуге друштву за управљање, а друштво за управљање се обавезује да улаже прикупљена новчана средства и омогући повлачење и располагање акумулираним средствима члановима плана.

Послодавац може организовати пензијски план само за своје запослене.

Организатор који организује пензијски план не може бити повезано лице са друштвом за управљање.

Више организатора може организовати или приступити једном пензијском плану.

Услове и поступак организовања и функционисања пензијских планова прописује министар надлежан за послове рада и пензијског осигурања.

Примерак уговора из става 2. овог члана организатор доставља министарству надлежном за послове рада и пензијског осигурања, ради оцене испуњености услова, давања сагласности и евидентирања.

Члан 58.

Уговор о пензијском плану закључује се у писаној форми и најмање садржи:

- 1) пословно име друштва за управљање;
- 2) датум у текућем месецу до кога послодавац врши уплате пензијског доприноса за претходни месец;
- 3) износ пензијског доприноса по члану плана;
- 4) име, презиме, адресу и ЈМБГ чланова плана;
- 5) датум и место закључења уговора и потписе уговорних страна.

Члан 59.

Послодавац је дужан да друштву за управљање достави обавештење о престанку радног односа члана пензијског плана.

Члан 60.

Члан пензијског плана коме престане радни однос код послодавца може да остане члан истог добровољног пензијског фонда или изврши пренос рачуна у складу са чланом 44. овог закона.

Члан 61.

Организатор пензијског плана дужан је да посленима обезбеди равноправне услове за чланство у пензијском плану.

Пензијски допринос за пензијски план не може се без одобрења запослених одбијати од зараде.

Чланство у пензијском плану не може бити услов за запошљавање или чланство у синдикату и другим облицима организовања запослених.

V. ПОВЛАЧЕЊЕ И РАСПОЛАГАЊЕ АКУМУЛИРАНИМ СРЕДСТВИМА

Члан 62.

Право члана добровољног пензијског фонда, односно пензијског плана на повлачење и располагање акумулираним средствима стиче се са навршене 53 године живота.

Акумулирана средства могу се повући једнократном исплатом, програмираном исплатом, куповином ануитета или комбинацијом ових начина.

Програмиране исплате се врше на основу уговора који се закључује између члана фонда и друштва за управљање у стандардизованом формату који прописује Народна банка Србије.

Повлачењем и располагањем акумулираним средствима куповином ануитета добровољни пензијски фонд, по налогу и за рачун члана фонда, врши пренос средстава у друштво за осигурање и купује ануитет.

У случају смрти члана добровољног пензијског фонда, средства на његовом рачуну преносе се лицу које је претходно одредио, а уколико није одредио такво лице или није познато или нема таквог лица, поступа се у складу са законом којим се регулише наслеђивање.

Изузетно од става 1. овог члана, право на повлачење и располагање акумулираних средстава може се остварити и пре навршене 53 године живота у случају ванредних трошкова лечења или трајне неспособности за рад.

Ближе услове за остваривање права на располагање и повлачење акумулираних средстава у случајевима из става 6. овог члана прописује министар надлежан за послове рада и пензијског осигурања.

Повлачење и располагање акумулираним средствима члан фонда мора започети најкасније са навршених 70 година живота.

VI. КАСТОДИ БАНКА

Уговор са кастоди банком

Члан 63.

Друштво за управљање је дужно да, у року од осам дана од дана добијања дозволе за организовање и управљање добровољним пензијским фондом закључи уговор са кастоди банком о обављању кастоди услуга, посебно за сваки фонд којим управља.

Уговором из става 1. овог члана кастоди банка се обавезује да ће отворити и водити рачун добровољног пензијског фонда и обављати послове у складу са чланом 64. овог закона, а друштво за управљање се обавезује да плати накнаду кастоди банци.

Кастоди услуге за фонд обавља искључиво једна кастоди банка.

Кастоди банка може обављати послове за више добровољних пензијских фондова.

Кастоди банка не може бити повезано лице са друштвом за управљање.

Друштво за управљање доставља Народној банци Србије копију закљученог уговора из става 1. овог члана и копије измена и допуна тог уговора.

Народна банка Србије може прописати максималне накнаде за обављање кастоди услуга.

Услуге кастоди банке

Члан 64.

Кастоди банка обавља следеће кастоди услуге:

- 1) отвара и води рачуне хартија од вредности које чине имовину добровољног пензијског фонда код Централног регистра хартија од вредности у своје име, а за рачун чланова добровољног пензијског фонда (збирни кастоди рачун);

- 2) отвара новчани рачун добровољног пензијског фонда, врши прикупљање пензијских доприноса, врши пренос новчаних средстава која чине имовину фонда у новчане депозите и врши исплате акумулираних средстава за сваког члана добровољног пензијског фонда;

- 3) обавештава друштво за управљање о неопходним корпоративним активностима у вези са имовином фонда;

- 4) извршава налоге друштва за управљање за куповину и продају имовине уколико нису у супротности са законом и проспектом фонда;

- 5) контролише, потврђује и свакодневно извештава Народну банку Србије о нето вредности имовине добровољног пензијског фонда и вредности инвестиционе јединице, обрачунатих од стране друштва за управљање;

- 6) контролише принос добровољног пензијског фонда обрачунатог од стране друштва за управљање;

- 7) обавештава Народну банку Србије о ученим неправилностима у пословању друштва за управљање одмах након што уочи такве неправилности;

- 8) обавештава друштво за управљање о извршеним налозима и другим предузетим активностима у вези са имовином фонда;

- 9) подноси, у име фонда, Народној банци Србије и другим надлежним органима, поднеске против друштва за управљање, за штету нанету фонду;

- 10) обавља друге послове за које је овлашћена на основу уговора са друштвом за управљање који су у складу са овим законом и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

Народна банка Србије ближе уређује учесталост, начин и стандардизовану форму извештавања кастоди банке, као и начин усаглашавања у случају разлика између обрачунате нето вредности имовине добровољног пензијског фонда и вредности инвестиционе јединице од стране друштва за управљање и кастоди банке из става 1.

тачка 5) овог члана, односно обрачунатог приноса од стране друштва за управљање и кастоди банке из става 1. тачка 6) овог члана.

Раскид уговора са кастоди банком

Члан 65.

Страна која намерава да раскине уговор из члана 63. став 1. овог закона, дужна је да, најмање 30 дана пре раскида уговора, о томе обавести другу уговорну страну.

Уговор који се раскида сматра се раскинутим моментом закључења уговора са новом кастоди банком.

Кастоди банка обавештава Народну банку Србије о раскиду уговора и разлозима за раскид.

Кастоди банка је дужна да, у року од осам дана од дана раскида уговора из става 2. овог члана, сву документацију и архиву преда новој кастоди банци.

Члан 66.

У случају покретања стечајног поступка над кастоди банком друштво за управљање је дужно да одмах раскине уговор и одмах обавести Народну банку Србије о закљученом уговору са другом кастоди банком.

Ако друштво за управљање не поступи у складу са ставом 1. овог члана, Народна банка Србије доноси решење којим одређује другу кастоди банку.

Народна банка Србије може предложити друштву за управљање промену кастоди банке ако су услед њеног пословања интереси чланова добровољног пензијског фонда значајније угрожени.

VII. НАДЗОР

Надлежност Народне банке Србије

Члан 67.

Народна банка Србије врши надзор над спровођењем овог закона, доноси подзаконске акте за извршавање овог закона за које је овлашћена и води Регистар добровољних пензијских фондова.

Надзор

Члан 68.

Народна банка Србије врши надзор:

- 1) посредном контролом, односно прикупљањем, праћењем и проверавањем извештаја и обавештења који се у складу са овим законом достављају Народној банци Србије;

- 2) непосредном контролом.

На основу извршеног надзора, Народна банка Србије изриче мере надзора, у складу са овим законом и подноси пријаве надлежним органима у случају основане сумње да утврђене незаконитости и неправилности садрже обележја кривичног дела, привредног преступа или прекршаја.

Народна банка Србије утврђује правила у вези са вршењем надзора пословања друштва за управљање и добровољних пензијских фондова, као

и правила идентификовања, мерења, контроле и управљања ризицима у њиховом пословању.

Ако у вршењу своје функције Народна банка Србије утврди да постоје правна лица која обављају делатност друштва за управљање или послују као добровољни пензијски фондови, а немају дозволу нити су регистровани на основу овог закона, може забранити њихов рад и предузети друге мере, у складу са законом.

Овлашћено лице у Народној банци Србије може у поступку непосредног надзора пословања:

1) прегледати опште акте, пословне књиге, изводе са рачуна и друге документе друштва за управљање и кастоди банке и сачинити копије докумената;

2) захтевати информације о појединим питањима значајним за пословање друштва за управљање и кастоди банке.

О извршеном непосредном надзору пословања друштва за управљање саставља се записник.

Мере надзора

Члан 69.

Ако у поступку надзора друштва за управљање и кастоди банке утврди незаконитости, односно неправилности или непридржавање правила о контроли ризика, Народна банка Србије, у зависности од тежине утврђених неправилности и степена угрожавања интереса чланова фонда, предузима једну или више мера, и то:

1) изриче писмену опомену;

2) даје налог за отклањање утврђених неправилности у року који не може бити дужи од 60 дана од дана пријема налога;

3) покреће поступак пред надлежним органом;

4) повлачи сагласност на именовање члана управе друштва за управљање;

5) одузима дозволу за рад друштву за управљање.

Начин вршења надзора, поступак издавања налога и предузимања мера, као и рокове за извршавање налога и трајање мера прописује Народна банка Србије.

Писмена опомена

Члан 70.

Писмена опомена упућује се органу друштва за управљање због мање значајних неправилности чија је природа таква да не утиче битно и непосредно на пословање друштва, односно фонда којим управља.

Писмена опомена садржи налог и рок до којег је друштво за управљање дужно да Народну банку Србије обавести о активностима које је предузело ради отклањања неправилности из става 1. овог члана.

Одузимање дозволе за рад друштву за управљање

Члан 71.

Народна банка Србије доноси решење о одузимању дозволе за рад друштву за управљање ако:

1) друштво не обавља управљање фондом дужи од шест месеци;

2) је дозвола за рад друштву дата на основу неистинитих или нетачних података;

3) друштво престане да испуњава услове прописане за добијање дозволе за рад;

4) друштво из неоправданих разлога не закључи уговор са кастоди банком у року из члана 63. став 1. овог закона;

5) друштво изврши тежу повреду одредаба овог закона и одредаба закона којим се уређује тржиште хартија од вредности;

6) друштво у року утврђеном писменом опоменом из члана 70. овог закона не поступи по датом налогу;

7) друштво обавести Народну банку Србије о престанку управљања фондом и поднесе захтев за брисање из регистра издатих дозвола.

Доношењем решења из става 1. овог члана престају да важе све издате дозволе за управљање добровољним пензијским фондовима.

Решење из става 1. овог члана је коначно.

Против решења из става 1. овог члана може се покренути управни спор.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. Кривична дела

Олацавање њросјекџа са неистинитим њодаџима

Члан 72.

Ко, у намери обмањивања јавности, у проспекту добровољног пензијског фонда, скраћеном проспекту, годишњем и полугодишњем извештају, објави неистините податке о правном и финансијском положају фонда или његовим потенцијалним могућностима и друге неистините чињенице које су релевантне за доношење инвестиционе одлуке, или не објави потпуне податке о тим чињеницама – казниће се казном затвора до три године.

Ко, у намери обмањивања јавности, не објави допуну проспекта или извештај о битним догађајима који могу битније утицати на одлуку о учлањењу, казниће се казном затвора до три године.

2. Привредни преступи друштва за управљање и других правних лица

Члан 73.

Новчаном казном од 500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ друштво за управљање, односно друго правно лице ако:

1) користи у правном промету назив „друштво за управљање добровољним пензијским фондом” или други сличан назив, а није добило дозволу за рад друштва за управљање (члан 6. овог закона);

2) не прибави сагласност Народне банке Србије за стицање квалификованог учешћа у друштву за управљање (члан 14. став 1. овог закона);

3) за директора или члана управе предложи лица која не испуњавају услове из члана 15. овог закона;

4) изврши спајање уз припајање без дозволе Народне банке Србије (члан 20. став 2. овог закона);

5) обрачуна накнаде супротно члану 23. овог закона;

6) не саставља и не доставља финансијске извештаје у складу са чланом 27. ст. 1. и 7. овог закона;

7) не чува документацију и податке на прописан начин (члан 27. став 8. овог закона);

8) улаже имовину добровољног пензијског фонда супротно одредбама чл. 31, 32. и 33. овог закона;

9) користи назив „добровољни пензијски фонд” или појам изведен из тог појма супротно члану 35. овог закона;

10) започне да управља добровољним пензијским фондом пре издавања, од стране Народне банке Србије, дозволе за управљање фондом (члан 36. став 1. овог закона);

11) у предвиђеном року не достави проспек, односно скраћени проспек добровољног пензијског фонда ради давања сагласности Народне банке Србије (члан 38. ст. 5. и 6. овог закона);

12) не објави скраћени проспек на начин прописан у члану 38. став 7. овог закона;

13) не води индивидуалне рачуне чланова добровољног пензијског фонда у складу са чланом 43. овог закона;

14) не изврши пренос рачуна у складу са чланом 44. став 2. и чланом 45. овог закона;

15) свакодневно не обрачуна нето вредност имовине фонда и о томе не достави податке кастоди банци код које се води рачун добровољног пензијског фонда (члан 46. став 4. овог закона);

16) нуди повластице супротно члану 49. ст. 1, 3. и 4. овог закона;

17) објави оглас, односно јавни позив или даје информације супротно члану 50. ст. 1, 2, 5. и 6. овог закона;

18) ангажује физичка лица без дозволе Народне банке Србије (члан 51. став 3. овог закона);

19) члановима добровољног пензијског фонда не достави обавештења у складу са чланом 52. овог закона;

20) не извршава уговор у погледу повлачења и располагања акумулираним средствима програмираним исплатама (члан 62. ст. 3. и 4. овог закона);

21) не закључи уговор са кастоди банком о вођењу рачуна фонда у прописаном року (члан 63. став 1. овог закона);

22) онемогући надзор законитости пословања друштва за управљање и добровољног пензијског фонда од стране Народне банке Србије (члан 68. овог закона);

23) не поступи у складу са писменом опоменом изреченом од стране Народне банке Србије (члан 70. став 2. овог закона).

За радње из става 1. овог члана казниће се за привредни преступ и одговорно лице друштва за управљање, односно другог правног лица новчаном казном од 50.000 до 200.000 динара.

3. Привредни преступи кастоди банке

Члан 74.

Новчаном казном од 500.000 до 3.000.000 казниће се за привредни преступ кастоди банка ако:

1) не обавештава друштво за управљање о неопходним корпоративним активностима у вези са имовином фонда (члан 64. став 1. тачка 3) овог закона);

2) не извршава налоге друштва за управљање који су у складу са законом и проспектом фонда, односно извршава налоге друштва за управљање за куповину и продају имовине супротно закону и проспекту фонда (члан 64. став 1. тачка 4) овог закона);

3) не контролише, не потврђује и свакодневно не извештава Народну банку Србије о обрачунатој нето вредности имовине добровољног пензијског фонда и вредности инвестиционих јединица (члан 64. став 1. тачка 5) овог закона);

4) не контролише принос добровољног пензијског фонда (члан 64. став 1. тачка 6) овог закона);

5) не обавештава Народну банку Србије о ученим неправилностима о пословању друштва за управљање одмах након што уочи такве неправилности (члан 64. став 1. тачка 7) овог закона);

6) не подноси, у име фонда, Народној банци Србије и другим надлежним органима поднеске против друштва за управљање, за штету нанету фонду (члан 64. став 1. тачка 9) овог закона);

7) не обавести Народну банку Србије о раскиду уговора и разлозима за раскид уговора (члан 65. став 3. овог закона).

За радње из става 1. овог члана казниће се за привредни преступ и одговорно лице кастоди банке новчаном казном од 50.000 до 200.000 динара.

4. Привредни преступ другог правног лица

Члан 75.

Новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице које у правном промету користи назив „друштво за управљање добровољним пензијским фондом” или други сличан назив, а није добило дозволу за рад друштва за управљање (члан 6. став 2. овог закона).

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 76.

Друштва за осигурање која имају дозволу за обављање послова добровољног пензијског осигурања на основу закона којим се уређује осигурање (у даљем тексту: друштва за добровољно пензијско осигурање) дужна су да своју организацију и пословање ускладе са одредбама овог закона до 31. децембра 2006. године.

Усклађивање пословања значи да друштва за добровољно пензијско осигурање могу да:

1) се пререгиструју у друштва за управљање добровољним пензијским фондом и организује добровољни пензијски фонд на који ће пренети

средства од дотадашњег пословања прикупљена по основу добровољног пензијског осигурања;

2) оснују друштва за управљање која ће организовати добровољни пензијски фонд и на тај фонд пренети средства прикупљена по основу добровољног пензијског осигурања;

3) пренесу средства прикупљена по основу добровољног пензијског осигурања добровољном пензијском фонду.

Друштва за добровољно пензијско осигурање могу, од дана ступања на снагу овог закона до 31. марта 2006. године, наставити да закључују уговоре добровољног пензијског осигурања засноване на начелу акумулације средстава.

Друштва за добровољно пензијско осигурање од 1. априла 2006. године не могу закључивати уговоре добровољног пензијског осигурања засноване на начелу акумулације средстава.

Друштва за добровољно пензијско осигурање, од 1. априла 2006. године до доношења закона којим ће се уредити добровољно пензијско осигурање, могу искључиво обављати послове уговарања различитих врста ануитета и закључивати уговоре којим се обезбеђују права за случај инвалидности.

Друштва за добровољно пензијско осигурање обавестиће до 1. јула 2006. године кориснике својих услуга о изабраном начину усклађивања пословања.

Корисници услуга из става 6. овог члана који нису сагласни са начином усклађивања пословања друштва за добровољно пензијско осигурање могу захтевати раскид уговора и повраћај средстава под условима под којима је уговор закључен.

Народна банка Србије ће донети пропис којим ће се уредити методологија усклађивања пословања друштва за добровољно пензијско осигурање са овим законом.

Члан 77.

Ануитети из члана 76. став 5. овог закона могу бити:

1) доживотни ануитет, који представља периодичне исплате до смрти имаоца ануитета;

2) временски одређен ануитет, који представља периодичне исплате у одређеном временском року;

3) заједнички ануитет, који представља периодичне исплате које се после смрти имаоца ануитета протежу до смрти другог назначеног лица, односно законског наследника.

Модалитети периодичних исплата, рокови од којих почињу или се завршавају исплате и слично одређују се уговором.

Члан 78.

Прописи за спровођење овог закона донеће се до 31. марта 2006. године.

Члан 79.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. априла 2006. године, осим одредбе члана 76. став 3, која ће се примењивати од дана ступања на снагу овог закона.

2791

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о уплати доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за поједине категорије осигураника – запослених

Проглашава се Закон о уплати доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за поједине категорије осигураника – запослених, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 76

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о уплати доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за поједине категорије осигураника – запослених

Члан 1.

Овим законом уређују се услови, случајеви, начин и средства за финансирање уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање ради утврђивања стажа осигурања у периоду од 1. јануара 1991. године до 31. децембра 2003. године за запослене за које није уплаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: допринос).

Члан 2.

Право на уплату доприноса у складу са овим законом има лице које је у периоду од 1. јануара 1991. године до 31. децембра 2003. године било у радном односу у предузећу (привредном друштву), установи, банци, организацији и земљорадничкој задрузи у Републици Србији (у даљем тексту: послодавац), а које је у том периоду било пријављено на осигурање, за време за које му допринос није плаћен.

Члан 3.

Основица за уплату доприноса из члана 2. овог закона је најнижа основица важећа у месецу у коме се врши уплата доприноса, према закону којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање.

Допринос из става 1. овог члана плаћа се по збирној стопи (доприноси које плаћају послодавци и запослени) која важи на дан уплате доприноса, према закону којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање.

Осигуранику за кога је допринос обрачунат и уплаћен у складу са одредбама ст. 1. и 2. овог члана у пријаву података за матичну евиденцију, коју подноси Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених, код податка о заради, односно основици осигурања уноси се:

1) за период до 1. јануара 1999. године – гарантована зарада која је била прописана за месец на који се уплата доприноса односи;

2) за период од 1. јануара 1999. године – најнижа основица која је била прописана за месец на који се уплата доприноса односи и то за послове за које се није захтевала стручност и послове за које се захтевала оспособљеност до једне, односно до две године (I и II степен).

Члан 4.

Захтев за уплату доприноса подноси послодавац за запослене који су били у радном односу у периоду и под условима из члана 2. овог закона, а још увек су у радном односу код послодавца.

Захтев се подноси филијали Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених – према седишту послодавца (у даљем тексту: Фонд).

Уз захтев се подноси:

1) списак запослених којима није уплаћен допринос, који садржи и период за који није уплаћен допринос, са уговором о раду или одлуком, односно решењем о заснивању радног односа;

2) писмена сагласност запосленог да прихвата уплату доприноса у складу са овим законом;

3) копија доказа да су запослени у том периоду били пријављени Фонду на осигурање.

Поред захтева из става 1. овог члана, послодавац је дужан да достави Фонду списак лица којима је престало својство запослених код њега, а која испуњавају услове за уплату доприноса по овом закону, са доказом да су та лица била пријављена на осигурање.

Послодавац је дужан да најкасније 30 дана пре истека рока за подношење захтева утврђеног овим законом, у службеним просторијама објави списак из ст. 3. и 4. овог члана и омогући увид запосленима и другим лицима, у складу са овим законом.

Члан 5.

Захтев за уплату доприноса могу поднети и лица:

- 1) која су била у радном односу код послодавца који је престао да постоји (стечај, ликвидација и др.);
- 2) која су прешла на рад код другог послодавца;
- 3) којима је престао радни однос код послодавца (због стицања услова за пензију, престанка потребе за радом запосленог и др.);
- 4) за које послодавац није поднео захтев из члана 4. овог закона.

За умрлог осигураника, односно корисника права из пензијског и инвалидског осигурања, захтев из става 1. овог члана може поднети лице које испуњава услове за стицање права на породичну пензију.

Захтев из ст. 1. и 2. овог члана подноси се Фонду.

Уз захтев из ст. 1. и 2. овог члана подноси се доказ да је осигураник у периоду из члана 1. овог закона био у радном односу.

Члан 6.

Захтев из чл. 4. и 5. овог закона може да се поднесе у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 7.

Фонд је дужан, ако су испуњени услови утврђени овим законом, да донесе решење којим се утврђује право на уплату доприноса у складу са овим законом, најкасније у року од 12 месеци од дана подношења захтева.

Решење из става 1. овог члана доставља се послодавцу, запосленом, лицу из члана 5. овог закона и министарству надлежном за послове финансија.

Право на утврђивање стажа осигурања лице из члана 2. овог закона стиче када се Фонду пренесу средства из буџета Републике, у оквиру планираних средстава за трансфере организацијама обавезног социјалног осигурања, а у висини и на начин којим се не угрожава ликвидна могућност буџета, о чему министарство надлежно за послове финансија обавештава министарство надлежно за пензијско и инвалидско осигурање и Фонд, са спецификацијом на која се лица односе пренета средства.

По уплати доприноса, односно преносу средстава из става 3. овог члана Фонд доноси решење о утврђивању стажа осигурања, у складу са овим законом, које доставља подносиоцу захтева, односно лицу коме је утврђен стаж осигурања.

Фонд је дужан да о преносу средстава из става 3. овог члана, као и о броју лица и времену за које је за њих утврђен стаж осигурања, једном месечно обавештава министарство надлежно за пензијско и инвалидско осигурање и министарство надлежно за послове финансија.

Члан 8.

Средства за уплату доприноса у складу са овим законом обезбеђују се у буџету Републике, у оквиру средстава намењених трансферима организацијама обавезног социјалног осигурања.

Република Србија ће презети потраживања која Фонд има према послодавцу из члана 2. овог закона за износ уплаћених доприноса у складу са законом.

Министар надлежан за послове финансија ближе ће уредити поступак наплате потраживања из става 2. овог члана.

Члан 9.

Право на пензију, односно на увећану пензију по основу стажа осигурања уплаћеног по овом закону стиче се најраније даном уплате доприноса у складу са овим законом.

Члан 10.

Министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања ближе ће уредити начин и поступак подношења захтева, као и форму и садржај обрасца захтева и списка из чл. 4. и 5. овог закона.

Члан 11.

Надзор над спровођењем овог закона остварује се у сарадњи надлежних министарстава за послове рада, запошљавања и социјалне политике, послове финансија и привреде.

Члан 12.

Лица која, уз писмену сагласност из члана 4. став 3. тачка 2) овог закона, односно по захтеву из члана 5. овог закона остваре право на уплату доприноса, одричу се права да код послодавца, надлежног суда и другог надлежног органа захтевају уплату евентуалне разлике доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

Одредба става 1. овог члана односи се и на покренуте поступке код суда, односно другог надлежног органа.

Члан 13.

Одредбе члана 2. и члана 3. ст. 1. и 3. овог закона, примењују се и на осигуранике самосталних делатности из члана 12. став 1. тачка 4) Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04), односно на свештенике и верске службенике.

Захтев за уплату доприноса за лица из става 1. овог члана подноси Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности надлежни орган за подношење пријаве на осигурање за наведену категорију осигураника према Закону из става 1. овог члана, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Свештеницима и верским службеницима за које је утврђен стаж осигурања из става 1. овог члана, у пријаву података за матичну евиденцију коју подноси Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности, код података о основици осигурања уноси се:

1) за период до 1. јануара 1999. године – гарантована зарада која је била прописана за осигуранике запослене за месец на који се уплата доприноса односи;

2) за период од 1. јануара 1999. године – најнижа основица која је била прописана за месец на који се уплата доприноса односи и то за послове за које се захтевала стручност и послове за које се захтевала оспособљеност до једне, односно до две године (I и II степен) за осигуранике запослене.

Фонд из става 2. овог члана је дужан да по спроведеном поступку и у року који ће ближе уредити министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања, ако су испуњени услови утврђени овим чланом, донесе решење којим се утврђује уплата доприноса у складу са овим законом.

Решење из става 4. овог члана доставља се подносиоцу захтева из става 2. овог члана.

Средства за уплату доприноса из става 1. овог члана обезбеђује Фонд из става 2. овог члана, из вишка прихода.

Члан 14.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

2792

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о јавном дугу Републике Србије по основу преузимања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада

Проглашава се Закон о јавном дугу Републике Србије по основу преузимања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 77

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о јавном дугу Републике Србије по основу преузимања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом уређује се начин, услови и поступак измиривања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада утврђених Законом о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04) у висини од 1,5 неисплаћене пензије, односно новчане накнаде, као и начин обезбеђења средстава за ове намене.

Износ обавеза

Члан 2.

Република Србија (у даљем тексту: Република) преузима као јавни дуг Републике обавезе Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада из члана 1. овог закона, у укупном износу до 23.500.000.000 динара.

На укупан износ неизмирених обавеза из става 1. овог члана, обрачунава се камата по каматној стопи од 8,5% на годишњем нивоу, за период од 20. јануара 2006. године до 20. јануара 2008. године.

Укупан износ обавеза који је утврђен одредбама ст. 1. и 2. овог члана представља коначну обавезу Републике по овом закону.

Средства за измиривање обавеза

Члан 3.

Средства за измиривање обавеза из члана 2. овог закона обезбеђују се у буџету Републике.

Начин и динамика измиривања обавеза**Члан 4.**

Ради измиривања обавеза према лицима која остварују права у складу са овим законом по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада из члана 1. овог закона (у даљем тексту: корисници права), Република ће емитовати обвезнице у висини утврђеној у члану 2. ст. 1. и 2. овог закона.

Обвезницама из става 1. овог члана (у даљем тексту: обвезнице) измириваће се обавезе за сваког корисника права, у висини и према следећој динамици:

– 20. јануара 2006. године – у висини 1/3 укупног износа обавезе утврђене за корисника права;

– 20. јануара 2007. године – у висини 1/3 укупног износа обавезе утврђене за корисника права увећане за износ камате обрачунате по стопи од 8,5% на годишњем нивоу, која се обрачунава за период од 20. јануара 2006. године до 20. јануара 2007. године;

– 20. јануара 2008. године – у висини 1/3 укупног износа обавезе утврђене за корисника права увећане за износ камате обрачунате по стопи од 8,5% на годишњем нивоу, која се обрачунава за период од 20. јануара 2006. године до 20. јануара 2008. године.

Обављање административних послова**Члан 5.**

Административне послове у вези са измиривањем обавеза корисницима права вршиће Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених (у даљем тексту: Фонд).

Обвезнице**Члан 6.**

Одлуку о емисији обвезница доноси Влада.

Обвезницама се измирују обавезе према корисницима права, под условима и на начин утврђен одредбама овог закона и прописа донетих за спровођење овог закона.

Члан 7.

Обвезнице су изражене у динарима, издају се у нематеријалном облику, без купона и региструју код Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности АД Београд (у даљем тексту: Централни регистар).

Обвезнице гласе на име, преносиве су и исплаћују се у динарима.

Основне елементе обвезница, износ емисије, као и услове дистрибуције и исплате обвезница прописане Влада.

Члан 8.

Фонд ће ближе уредити начин утврђивања висине укупних потраживања по сваком кориснику права, као и начин исплате потраживања која се остварују по одредбама овог закона.

О висини потраживања из става 1. овог члана и начину његове исплате Фонд ће обавестити корисника права.

Члан 9.

Власник обвезница може тим обвезницама, у роковима њиховог доспећа, плаћати порез на додату вредност, акцизе, порез на имовину, порез на доходак грађана и порез на добит корпорација.

Конверзија потраживања и исплата обвезница**Члан 10.**

Конверзију утврђених потраживања из члана 8. овог закона, регистрацију обвезница у Централном регистру, издавање потврде о регистрацији обвезница и исплату обвезница врше банке са територије Републике које су чланови Централног регистра, преко којих се врши исплата пензија и новчаних накнада корисницима права.

Банке из става 1. овог члана отвориће власнички рачун хартија од вредности у Централном регистру за сваког корисника права на основу података достављених од Фонда.

На основу рачуна хартија од вредности отвореног у Централном регистру, корисници права остварују права из обвезница – исплату у роковима из овог закона, трговину и друга права предвиђена овим законом.

Овлашћује се министар надлежан за послове финансија да закључи уговоре са банкама о обављању послова из става 1. овог члана.

Услове конверзије утврђених потраживања из члана 8. овог закона, регистрацију обвезница и начин исплате, ближе утврђује Влада.

Куповина и продаја обвезница**Члан 11.**

Домаће правно лице и предузетник, домаће физичко лице и лица на привременом раду у иностранству, као и страно физичко и правно лице, могу обвезнице слободно куповати и продавати на финансијском тржишту.

Допринос за обавезно здравствено осигурање**Члан 12.**

На обавезе утврђене одредбама овог закона према корисницима права не обрачунава се и не плаћа допринос на име обавезног здравственог осигурања.

Прелазне и завршне одредбе**Члан 13.**

Одредбе овог закона односе се на кориснике пензија и новчаних накнада који су та права остварили до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 14.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

2793

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о јавном дугу Републике Србије по основу преузимања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада

Проглашава се Закон о јавном дугу Републике Србије по основу преузимања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 78

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о јавном дугу Републике Србије по основу преузимања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом уређује се начин, услови и поступак измиривања обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника насталих по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада утврђених Законом о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 и 84/04) у висини од 20,5 неисплаћених пензија, односно новчаних накнада, као и начин обезбеђења средстава за ове намене.

Износ обавеза

Члан 2.

Република Србија (у даљем тексту: Република) преузима као јавни дуг Републике обавезе Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада из члана 1. овог закона, у укупном износу до 20.000.000.000 динара.

На укупан износ неизмирених обавеза из става 1. овог члана, обрачунава се камата по каматној стопи од 8,5% на годишњем нивоу, за период од 20. фебруара 2006. године до 20. фебруара 2010. године.

Укупан износ обавеза који је утврђен одредбама ст. 1. и 2. овог члана представља коначну обавезу Републике по овом закону.

Средства за измиривање обавеза

Члан 3.

Средства за измиривање обавеза из члана 1. овог закона обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Начин и динамика измиривања обавеза

Члан 4.

Ради измиривања обавеза према лицима која остварују права у складу са овим законом по основу неисплаћених пензија и новчаних накнада из члана 1. овог закона (у даљем тексту: корисници права), Република ће емитовати обвезнице у висини утврђеној у члану 2. ст. 1. и 2. овог закона.

Обвезницама из става 1. овог члана (у даљем тексту: обвезнице) измиривање се обавезе за сваког корисника права, у висини и према следећој динамици:

– 20. фебруара 2006. године – у висини 1/5 укупног износа обавезе утврђене за корисника права;

– 20. фебруара 2007. године – у висини 1/5 укупног износа обавезе утврђене за корисника права увећаног за износ камате обрачунате по стопи од 8,5% на годишњем нивоу, која се обрачунава за период од 20. фебруара 2006. године до 20. фебруара 2007. године;

– 20. фебруара 2008. године – у висини 1/5 укупног износа обавезе утврђене за корисника права увећаног за износ камате обрачунате по стопи од 8,5% на годишњем нивоу, која се обрачунава за период од 20. фебруара 2006. године до 20. фебруара 2008. године;

– 20. фебруара 2009. године – у висини 1/5 укупног износа обавезе утврђене за корисника права увећаног за износ камате обрачунате по стопи од 8,5% на годишњем нивоу, која се обрачунава за период од 20. фебруара 2006. године до 20. фебруара 2009. године;

– 20. фебруара 2010. године – у висини 1/5 укупног износа обавезе утврђене за корисника права увећаног за износ камате обрачунате по стопи од 8,5% на годишњем нивоу, која се обрачунава за период од 20. фебруара 2006. године до 20. фебруара 2010. године.

Обављање административних послова

Члан 5.

Административне послове у вези са измиривањем обавеза корисницима права вршиће Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника (у даљем тексту: Фонд).

Обвезнице

Члан 6.

Одлуку о емисији обвезница доноси Влада.

Обвезницама се измирују обавезе према корисницима права, под условима и на начин утврђен одредбама овог закона и прописа донетих за спровођење овог закона.

Члан 7.

Обвезнице су изражене у динарима, издају се у нематеријалном облику, без купона и регистрају код Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности АД Београд (у даљем тексту: Централни регистар).

Обвезнице гласе на име, преносиве су и исплаћују се у динарима.

Основне елементе обвезница, износ емисије, као и услове дистрибуције и исплате обвезница прописаће Влада.

Члан 8.

Фонд ће ближе уредити начин утврђивања висине укупних потраживања по сваком кориснику права, као и начин исплате потраживања која се остварују по одредбама овог закона.

О висини потраживања из става 1. овог члана и начину његове исплате Фонд ће обавестити корисника права.

Члан 9.

Власник обвезница може тим обвезницама, у роковима њиховог доспећа, плаћати порез на додату вредност, акцизе, порез на имовину, порез на доходак грађана и порез на добит корпорација.

Конверзија потраживања и исплата обвезница**Члан 10.**

Конверзију утврђених потраживања из члана 8. овог закона, регистрацију обвезница у Централном регистру, издавање потврде о регистрацији обвезница и исплату обвезница врше банке са територије Републике које су чланови Централног регистра, преко којих се врши исплата пензија и новчаних накнада корисницима права.

Банке из става 1. овог члана отвориће власнички рачун хартија од вредности у Централном регистру за сваког корисника права на основу података достављених од Фонда.

На основу рачуна хартија од вредности отвореног у Централном регистру, корисници права остварују права из обвезница – исплату у роковима из овог закона, трговину и друга права предвиђена овим законом.

Овлашћује се министар надлежан за послове финансија да закључи уговоре са банкама о обављању послова из става 1. овог члана.

Услове конверзије утврђених потраживања из члана 8. овог закона, регистрацију обвезница и начин исплате, ближе утврђује Влада.

Куповина и продаја обвезница**Члан 11.**

Домаће правно лице и предузетник, домаће физичко лице и лица на привременом раду у иностранству, као и страног физичко и правно лице, могу обвезнице слободно куповати и продавати на финансијском тржишту.

Допринос за обавезно здравствено осигурање**Члан 12.**

На обавезе утврђене одредбама овог закона према корисницима права не обрачунава се и не

плаћа допринос на име обавезног здравственог осигурања.

Прелазне и завршне одредбе**Члан 13.**

Одредбе овог закона односе се на кориснике пензија и новчаних накнада који су та права остварили до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 14.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

2794

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ**о проглашењу Кривичног законика**

Проглашава се Кривични законик, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 79

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,

Борис Тадић, с.р.**КРИВИЧНИ ЗАКОНИК****ОПШТИ ДЕО****ГЛАВА ПРВА****ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ****Нема кривичног дела нити казне без закона****Члан 1.**

Никоме не може бити изречена казна или друга кривична санкција за дело које пре него што је учињено законом није било одређено као кривично дело, нити му се може изрећи казна или друга кривична санкција која законом није била прописана пре него што је кривично дело учињено.

Нема казне без кривиче**Члан 2.**

Казна и мере упозорења могу се изрећи само учиниоцу који је крив за учињено кривично дело.

Основ и границе кривичноправне принуде**Члан 3.**

Заштита човека и других основних друштвених вредности представља основ и границе за одређивање кривичних дела, прописивање кривичних санкција и њихову примену, у мери у којој је то нужно за сузбијање тих дела.

Кривичне санкције и њихова општа сврха**Члан 4.**

(1) Кривичне санкције су: казне, мере упозорења, мере безбедности и васпитне мере.

(2) Општа сврха прописивања и изрицања кривичних санкција је сузбијање дела којима се повређују или угрожавају вредности заштићене кривичним законодавством.

(3) Кривичне санкције се не могу изрећи лицу које у време када је дело учињено није навршило четрнаест година. Васпитне мере и друге кривичне санкције могу се изрећи малолетнику под условима прописаним посебним законом.

ГЛАВА ДРУГА**ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ****Временско важење кривичног законодавства****Члан 5.**

(1) На учиниоца кривичног дела примењује се закон који је важио у време извршења кривичног дела.

(2) Ако је после извршења кривичног дела измењен закон, једном или више пута, примениће се закон који је најблажи за учиниоца.

(3) На учиниоца кривичног дела које је предвиђено законом са одређеним временским трајањем примењује се тај закон, без обзира на то кад му се суди, ако тим законом није друкчије одређено.

Важење кривичног законодавства на територији Србије**Члан 6.**

(1) Кривично законодавство Републике Србије важи за сваког ко на њеној територији учини кривично дело.

(2) Кривично законодавство Србије важи и за сваког ко учини кривично дело на домаћем броду, без обзира где се брод налази у време извршења дела.

(3) Кривично законодавство Србије важи и за сваког ко учини кривично дело у домаћем цивилном ваздухоплову док је у лету или у домаћем војном ваздухоплову, без обзира где се ваздухоплов налазио у време извршења кривичног дела.

(4) Ако је у случајевима из ст. 1. до 3. овог члана у иностранству држави покренут или довршен кривични поступак, кривично гоњење у Србији предузеће се само по одобрењу републичког јавног тужиоца.

(5) Кривично гоњење странца у случајевима из ст. 1. до 3. овог члана може се, под условом узajамности, уступити иностранству држави.

Важење кривичног законодавства Србије за учиниоце одређених кривичних дела извршених у иностранству**Члан 7.**

Кривично законодавство Србије важи за сваког ко у иностранству учини кривично дело из

чл. 305. до 316. и чл. 318. до 321. овог законика или из члана 223. овог законика, ако се фалсификовање односи на домаћи новац.

Важење кривичног законодавства Србије за држављанина Србије који учини кривично дело у иностранству**Члан 8.**

(1) Кривично законодавство Србије важи за држављанина Србије и кад у иностранству учини које друго кривично дело, осим кривичних дела наведених у члану 7. овог законика, ако се затекне на територији Србије или Црне Горе или буде екстрадиран државној заједници Србија и Црна Гора.

(2) Под условима из става 1. овог члана кривично законодавство Србије важи и за учиниоца који је постао држављанин Србије пошто је учинио кривично дело.

Важење кривичног законодавства Србије за странца који учини кривично дело у иностранству**Члан 9.**

(1) Кривично законодавство Србије важи и за странца који ван територије Србије учини према њој или њеном држављанину кривично дело и кад нису у питању кривична дела наведена у члану 7. овог законика, ако се затекне на територији Србије или Црне Горе или буде екстрадиран државној заједници Србија и Црна Гора.

(2) Кривично законодавство Србије важи и за странца који према иностранству учини кривично дело за које се по закону земље у којој је учињено може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна, ако се затекне на територији Србије, а не буде екстрадиран иностранству држави. Ако овим закоником није друкчије одређено, суд у таквом случају не може изрећи тежу казну од оне која је прописана законом земље у којој је кривично дело учињено.

Посебни услови за кривично гоњење за кривично дело учињено у иностранству**Члан 10.**

(1) У случају из чл. 8. и 9. овог законика кривично гоњење се неће предузети, ако је:

- 1) учинилац потпуно издржао казну на коју је у иностранству осуђен;
- 2) учинилац у иностранству правноснажном пресудом ослобођен или му је казна застарела или опрштена;
- 3) према неурачунљивом учиниоцу у иностранству извршена одговарајућа мера безбедности;
- 4) за кривично дело по страном закону за кривично гоњење потребан захтев оштећеног, а такав захтев није поднет.

(2) У случају из чл. 8. и 9. овог законика кривично гоњење ће се предузети само кад се за кривично дело кажњава и по закону земље у којој је дело учињено. Кад се у случају из чл. 8. и 9.

став 1. овог законика, по закону земље у којој је дело учињено за то кривично дело не кажњава, кривично гоњење се може предузети само по одобрењу републичког јавног тужиоца.

(3) У случају из члана 9. став 2. овог законика, ако је у питању дело које је у време кад је извршено сматрано кривичним делом према општим правним начелима признатим у међународном праву, гоњење се може предузети у Србији по одобрењу републичког јавног тужиоца, без обзира на закон земље у којој је кривично дело учињено.

Урачунавање притвора и казне издржане у иностранству

Члан 11.

Притвор, свако друго лишење слободе у вези са кривичним делом, лишење слободе у току екстрадиционог поступка, као и казна коју је учинилац издржао по пресуди иностраног или међународног кривичног суда урачунаће се у казну коју изрекне домаћи суд за исто кривично дело, а ако казне нису исте врсте, урачунавање ће се извршити по оцени суда.

Важење закона државе чланице којим је предвиђено кривично дело

Члан 12.

(1) Кривично законодавство државе чланице којим је предвиђено кривично дело важи за сваког ко на територији те државе чланице учини кривично дело предвиђено њеним кривичним законодавством, без обзира на то где му се за то дело суди.

(2) Ако је кривично дело предвиђено кривичним законодавством државе чланице извршено на територији обе државе чланице, примениће се закон државе чланице у којој се учиниоцу суди.

(3) За кривична дела предвиђена законом државе чланице кад су та дела извршена ван територије државне заједнице Србија и Црна Гора или на домаћем броду или у домаћем ваздухоплову док су ван територије државне заједнице Србија и Црна Гора, примењује се закон државе чланице у којој се учиниоцу суди.

Важење општег дела овог законика

Члан 13.

Одредбе општег дела овог законика важе за сва кривична дела одређена овим закоником или другим законом.

ГЛАВА ТРЕЋА

КРИВИЧНО ДЕЛО

1. Опште одредбе о кривичном делу

Кривично дело

Члан 14.

(1) Кривично дело је оно дело које је законом предвиђено као кривично дело, које је противправно и које је скривљено.

(2) Нема кривичног дела уколико је искључена противправност или кривица, иако постоје сва обележја кривичног дела одређена законом.

Извршење кривичног дела нечињењем

Члан 15.

(1) Кривично дело је учињено нечињењем кад закон пропуштање да се предузме одређено чињење предвиђа као кривично дело.

(2) Нечињењем може бити учињено и кривично дело које је законом одређено као чињење, ако је учинилац пропуштањем дужног чињења остварио обележја тог кривичног дела.

Време извршења кривичног дела

Члан 16.

(1) Кривично дело је извршено у време кад је извршилац радио или био дужан да ради, без обзира кад је последица дела наступила.

(2) Саучесник је кривично дело учинио у време кад је радио или био дужан да ради.

Место извршења кривичног дела

Члан 17.

(1) Кривично дело је извршено како у месту где је извршилац радио или био дужан да ради, тако и у месту где је у целини или делимично наступила последица дела.

(2) Покушај кривичног дела сматра се извршеним како у месту где је учинилац радио, тако и у месту где је последица по његовом умишљају требало да наступи или је могла да наступи.

(3) Саучесник је кривично дело учинио и у месту у којем је предузео радњу саучесништва.

Дело малој значаја

Члан 18.

(1) Није кривично дело оно дело које, иако садржи обележја кривичног дела, представља дело малог значаја.

(2) Дело је малог значаја ако је степен кривице учиниоца низак, ако су штетне последице одсутне или незнатне и ако општа сврха кривичних санкција не захтева изрицање кривичне санкције.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана могу се применити на кривична дела за која је прописана казна затвора до три године или новчана казна.

Нужна одбрана

Члан 19.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у нужној одбрани.

(2) Нужна је она одбрана која је неопходно потребна да учинилац од свог добра или добра другог одбије истовремен противправан напад.

(3) Учиниоцу који је прекорачио границе нужне одбране може се казна ублажити. Ако је учинилац прекорачио границе нужне одбране услед јаке раздражености или препасти изазване нападом може се и ослободити од казне.

Крајња нужда

Члан 20.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у крајњој нужди.

(2) Крајња нужда постоји кад је дело учињено ради тога да учинилац отклони од свог добра или добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при том учињено зло није веће од зла које је претило.

(3) Учиниоцу који је сам изазвао опасност, али из нехата или је прекорачио границе крајње нужде, може се казна ублажити. Ако је учинилац прекорачио границе крајње нужде под нарочито олакшавајућим околностима може се и ослободити од казне.

(4) Нема крајње нужде ако је учинилац био дужан да се излаже опасности која је претила.

Сила и претња

Члан 21.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено под дејством неодољиве силе.

(2) Ако је кривично дело учињено под дејством силе која није неодољива или претње, учиниоцу се казна може ублажити.

(3) У случају из става 1. овог члана као извршилац кривичног дела сматраће се лице које је применило неодољиву силу.

Кривица

Члан 22.

(1) Кривица постоји ако је учинилац у време када је учинио кривично дело био урачунљив и поступао са умишљајем, а био је свестан или је био дужан и могао бити свестан да је његово дело забрањено.

(2) Кривично дело је учињено са кривицом и ако је учинилац поступао из нехата, уколико закон то изричито предвиђа.

Неурачунљивост

Члан 23.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у стању неурачунљивости.

(2) Неурачунљив је онај учинилац који није могао да схвати значај свог дела или није могао да управља својим поступцима услед душевне болести, привремене душевне поремећености, заосталог душевног развоја или друге теже душевне поремећености.

(3) Учиниоцу кривичног дела чија је способност да схвати значај свог дела или способност да управља својим поступцима била битно смањена услед неког стања из става 2. овог члана (битно смањена урачунљивост) може се ублажити казна.

Скривљена неурачунљивост

Члан 24.

(1) Кривица учиниоца кривичног дела који се употребом алкохола, дрога или на други начин

довео у стање у којем није могао да схвати значај свог дела или да управља својим поступцима утврђује се према времену непосредно пре довођења у такво стање.

(2) Учиниоцу који је под околностима из става 1. овог члана учинио кривично дело у стању битно смањене урачунљивости не може се по том основу ублажити казна.

Умишљај

Члан 25.

Кривично дело је учињено са умишљајем кад је учинилац био свестан свог дела и хтео његово извршење или кад је учинилац био свестан да може учинити дело па је на то пристао.

Нехат

Члан 26.

Кривично дело је учињено из нехата кад је учинилац био свестан да својом радњом може учинити дело, али је олако држао да до тога неће доћи или да ће то моћи спречити или кад није био свестан да својом радњом може учинити дело иако је према околностима под којима је оно учињено и према својим личним својствима био дужан и могао бити свестан те могућности.

Одговорност за тежу последицу

Члан 27.

Кад је из кривичног дела произашла тежа последица због које закон за то дело прописује тежу казну, та се казна може изрећи ако је учинилац у односу на ту последицу поступао из нехата, а и са умишљајем ако тиме нису остварена обележја неког другог кривичног дела.

Стварна заблуда

Члан 28.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у неотклоњивој стварној заблуди.

(2) Стварна заблуда је неотклоњива ако учинилац није био дужан и није могао да избегне заблуду у погледу неке стварне околности која представља обележје кривичног дела или у погледу неке стварне околности која би, да је заиста постојала, чинила дело дозвољеним.

(3) Ако је учинилац био у стварној заблуди услед нехата, постојаће кривично дело учињено из нехата кад закон такво кривично дело предвиђа.

Правна заблуда

Члан 29.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у неотклоњивој правној заблуди.

(2) Правна заблуда је неотклоњива ако учинилац није био дужан и није могао да зна да је његово дело забрањено.

(3) Учиниоцу који није знао да је дело забрањено, али је то могао и био дужан да зна, казна се може ублажити.

2. Покушај кривичног дела*Покушај***Члан 30.**

(1) Ко са умишљајем започне извршење кривичног дела, али га не доврши, казниће се за покушај кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна, а за покушај другог кривичног дела само кад закон изричито прописује кажњавање и за покушај.

(2) Учиница ће се за покушај казнити казном прописаном за кривично дело, или ублаженом казном.

*Нейодобан покушај***Члан 31.**

Учиница који покуша да изврши кривично дело неподобним средством или према неподобном предмету може се ослободити од казне.

*Добровољни одустајање***Члан 32.**

(1) Извршилац који је покушао извршење кривичног дела али је добровољно одустао од даљег предузимања радње извршења или је спречио наступање последице, може се ослободити од казне.

(2) Одредба става 1. овог члана неће се применити уколико учинилац кривично дело није довршио због околности које онемогућавају или знатно отежавају извршење кривичног дела, или због тога што је сматрао да такве околности постоје.

(3) Ослободити се од казне може и саизвршилац, подстрекач или помагач који је добровољно спречио извршење кривичног дела.

(4) Ако је у случају из ст. 1. и 3. учинилац довршио неко друго самостално кривично дело које није обухваћено кривичним делом од чијег извршења је одустао, учинилац се не може ослободити од казне за то друго дело по истом основу.

3. Саучесништво у кривичном делу*Саизвршилацтво***Члан 33.**

Ако више лица учествовањем у радњи извршења заједнички учине или из нехата заједнички изврше кривично дело, или остварујући заједничку одлуку другом радњом са умишљајем битно допринесу извршењу кривичног дела, свако од њих казниће се казном прописаном за то дело.

*Подстреквање***Члан 34.**

(1) Ко другог са умишљајем подстрекне да изврши кривично дело, казниће се казном прописаном за то кривично дело.

(2) Ко другог са умишљајем подстреква да извршење кривичног дела чији покушај је по закону кажњив, а дело не буде ни покушано, казниће се као за покушај кривичног дела.

*Помагање***Члан 35.**

(1) Ко другом са умишљајем помогне у извршењу кривичног дела, казниће се казном прописаном за то кривично дело, или ублаженом казном.

(2) Као помагање у извршењу кривичног дела сматра се нарочито: давање савета или упутстава како да се изврши кривично дело, стављање учиниоцу на располагање средстава за извршење кривичног дела, стварање услова или отклањање препрека за извршење кривичног дела, као и унапред обећано прикривање кривичног дела, учиниоца, средстава којима је кривично дело извршено, трагова кривичног дела или предмета прибављених кривичним делом.

*Границе одговорности и кажњивости саучесника***Члан 36.**

(1) Саизвршилац је одговоран за извршено кривично дело у границама свог умишљаја или нехата, а подстрекач и помагач у границама свог умишљаја.

(2) Основи који искључују кривицу извршиоца (чл. 23, 28. и 29. овог законика) не искључују кривично дело саизвршиоца, подстрекача, или помагача код којег кривица постоји.

(3) Лични односи, својства и околности услед којих закон дозвољава ослобођење од казне, или које утичу на одмеравање казне, могу се узети у обзир само оном извршиоцу, саизвршиоцу, подстрекачу или помагачу код којег такви односи, својства и околности постоје.

(4) Лични односи, својства и околности који представљају битно обележје кривичног дела не морају постојати код подстрекача или помагача. Подстрекачу или помагачу који нема такво лично својство, казна се може ублажити.

4. Кажњавање подстрекача и помагача за покушај*Покушај и лакше кривично дело***Члан 37.**

(1) Ако је кривично дело остало у покушају подстрекач и помагач ће се казнити за покушај.

(2) Ако је извршилац извршио лакше кривично дело од оног на које се подстреквање или помагање односи, а које би било њиме обухваћено, подстрекач и помагач ће се казнити за кривично дело које је учињено.

(3) Одредба става 2. овог члана неће се применити ако би се подстрекач строже казнио применом члана 34. став 2. овог законика.

5. Посебне одредбе о кривичним делима учињеним путем штампе или других средстава јавног информисања*Одговорности уредника***Члан 38.**

(1) Извршиоцем кривичног дела извршеног објављивањем информације у новинама, на ра-

дију, телевизији или другом јавном гласилу сматра се аутор информације.

(2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана извршиоцем кривичног дела учињеног путем новина, радија, телевизије или другог јавног гласила сматраће се одговорни уредник, односно лице које га је замењивало у време објављивања информације:

- 1) ако је до завршетка главног претреса пред првостепеним судом аутор остао непознат;
- 2) ако је информација објављена без сагласности аутора;
- 3) ако су у време објављивања информације постојале стварне или правне сметње за гоњење аутора, које и даље трају.

(3) Искључена је кривица одговорног уредника, односно лица које га замењује уколико је био у неотклоњивој заблуди у погледу неке од околности наведених у ставу 2. тач. 1. до 3. овог члана.

Одговорношћ издавача, цитирача и произвођача

Члан 39.

(1) Кад постоје услови из члана 38. овог законика извршиоцем се сматрају:

- 1) издавач – за кривично дело извршено путем неповремене штампане публикације, а ако нема издавача или постоје стварне или правне сметње за његово гоњење – штампар који је за то знао;
- 2) произвођач – за кривично дело извршено путем компакт диска, грамофонске плоче, магнетофонске траке и других аудитивних средстава, филма за јавно и приватно приказивање, дијапозитива, видео-средстава или сличних средстава намењених ширем кругу лица.

(2) Ако је издавач, штампар или произвођач правно лице или државни орган, извршилац је лице које одговара за издавање, штампање или производњу.

Примењивање одредаба чл. 38. и 39.

Члан 40.

Одредбе чл. 38. и 39. овог законика примењују се само ако се та лица по општим одредбама овог законика не могу сматрати учиниоцем кривичног дела.

Заштитна извора информација

Члан 41.

Лица из чл. 38. и 39. овог законика неће се сматрати извршиоцем кривичног дела због тога што суду или другом надлежном органу нису открила идентитет аутора информације или извор информације, осим у случају да је учињено кривично дело за које је као најмања мера казне прописан затвор у трајању од пет или више година, или је то неопходно да би се извршење таквог кривичног дела спречило.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

КАЗНЕ

1. Сврха кажњавања, врсте казни и услови за њихово изрицање

Сврха кажњавања

Члан 42.

У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 4. став 2), сврха кажњавања је:

- 1) спречавање учиниоца да чини кривична дела и утицање на њега да убудуће не чини кривична дела;
- 2) утицање на друге да не чине кривична дела;
- 3) изражавање друштвене осуде за кривично дело, јачање морала и учвршћивање обавезе поштовања закона.

Врсте казни

Члан 43.

Учиниоцу кривичног дела могу се изрећи следеће казне:

- 1) казна затвора;
- 2) новчана казна;
- 3) рад у јавном интересу;
- 4) одузимање возачке дозволе.

Главне и споредне казне

Члан 44.

(1) Казна затвора и рад у јавном интересу могу се изрећи само као главне казне.

(2) Новчана казна и одузимање возачке дозволе могу се изрећи и као главна и као споредна казна.

(3) Ако је за једно кривично дело прописано више казни, само се једна може изрећи као главна казна.

Казна затвора

Члан 45.

(1) Казна затвора не може бити краћа од тридесет дана нити дужа од двадесет година.

(2) Казна затвора из става 1. овог члана изриче се на пуне године и месеце, а до шест месеци и на дане.

(3) За најтежа кривична дела и најтеже облике тешких кривичних дела може се уз казну из става 1. овог члана изузетно прописати и казна затвора од тридесет до четрдесет година. Казна затвора од тридесет до четрдесет година изриче се на пуне године.

(4) Затвор од тридесет до четрдесет година не може се изрећи лицу које у време извршења кривичног дела није навршило двадесет једну годину живота.

Условни отпуштај

Члан 46.

(1) Осуђеног који је издржао половину казне затвора суд може условно отпустити са издржа-

вања казне, ако се у току издржавања казне тако поправио да се може са основом очекивати да ће се на слободи добро владати, а нарочито да до истека времена за које је изречена казна не учини ново кривично дело. При оцени да ли ће се осуђени условно отпустити узмеће се у обзир његово владање за време издржавања казне, извршавање радних обавеза, с обзиром на његову радну способност, као и друге околности које показују да је постигнута сврха кажњавања.

(2) У случају из става 1. овог члана, ако условни отпуст не буде опозван, сматра се да је осуђени издржао казну.

Опозивање условној ошћустиа

Члан 47.

(1) Суд ће опозвати условни отпуст ако осуђени, док је на условном отпусту, учини једно или више кривичних дела за која је изречена казна затвора преко једне године.

(2) Суд може опозвати условни отпуст, ако условно отпуштени учини једно или више кривичних дела за која је изречена казна затвора до једне године. При оцени да ли ће опозвати условни отпуст суд ће нарочито узети у обзир сродност учињених кривичних дела, побуде из којих су учињена и друге околности које указују на оправданост опозивања условног отпуста.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењиваће се и кад се условно отпуштеном суди за кривично дело које је учинио пре него што је условно отпуштен.

(4) Кад суд опозове условни отпуст изрећи ће казну применом одредаба чл. 60. и 62. став 2. овог законика, узимајући раније изречену казну као већ утврђену. Део казне који је осуђени издржао по ранијој осуди урачунава се у нову казну, а време проведено на условном отпусту не урачунава се.

(5) Ако условно отпуштени буде осуђен на казну затвора до једне године, а суд не опозове условни отпуст, продужава се условни отпуст за време које је осуђени провео на издржавању те казне затвора.

(6) У случају из ст. 1. до 3. овог члана условни отпуст се може опозвати најкасније у року од две године од дана кад је условни отпуст истекао.

Ошћите одредбе о новчаној казни

Члан 48.

(1) Новчана казна се може одмерити и изрећи или у дневним износима (члан 49) или у одређеном износу (члан 50).

(2) За кривична дела учињена из користољубља новчана казна као споредна казна може се изрећи и кад није прописана законом или кад је законом прописано да ће се учинилац казнити казном затвора или новчаном казном, а суд као главну казну изрекне казну затвора.

Новчана казна у дневним износима

Члан 49.

(1) Новчана казна у дневним износима одмерава се тако што се прво утврђује број дневних

износа, а затим висина једног дневног износа. До износа новчане казне суд ће доћи множењем утврђеног броја дневних износа са утврђеном вредношћу једног дневног износа.

(2) Број дневних износа не може бити мањи од десет, нити већи од тристашездесет. Број дневних износа за учињено кривично дело одмерава се на основу општих правила за одмеравање казне (члан 54).

(3) Висина једног дневног износа новчане казне утврђује се тако што се разлика између прихода и нужних расхода учиниоца кривичног дела у протеклој календарској години подели са бројем дана у години. Један дневни износ не може бити мањи од петсто динара, нити већи од педесет хиљада динара.

(4) У циљу утврђивања висине дневног износа новчане казне суд може да захтева податке од банака или других финансијских установа, државних органа и правних лица који су дужни да доставе тражене податке и не могу се позивати на заштиту пословне или друге тајне.

(5) Уколико се не могу прибавити веродостојни подаци о приходима и расходима учиниоца кривичног дела, или уколико он не остварује никакав приход али је власник имовине или носилац имовинских права, суд ће на основу расположивих података по слободној процени утврдити висину једног дневног износа новчане казне.

(6) Број дневних износа новчане казне се утврђује у оквиру следећих распона:

- 1) до шездесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до три месеца;
- 2) од тридесет до стодвадесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до шест месеци;
- 3) од шездесет до стоосамдесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи затвор до једне године;
- 4) од стодвадесет до двестачетрдесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до две године;
- 5) најмање стоосамдесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до три године;
- 6) у оквиру прописаног броја дневних износа за кривична дела за која је као једина казна прописана новчана казна.

Новчана казна у одређеном износу

Члан 50.

(1) Ако није могуће утврдити висину дневног износа новчане казне ни на основу слободне процене суда (члан 49. став 5), или би прибављање таквих података знатно продужило трајање кривичног поступка, суд ће изрећи новчану казну у одређеном износу у оквиру прописане најмање и највеће мере новчане казне.

(2) Новчана казна не може бити мања од десет хиљада динара. Новчана казна не може бити већа од милион динара, а за кривична дела учи-

њена из користољубља већа од десет милиона динара.

(3) Новчана казна као главна казна изриче се у следећим износима:

- 1) до сто хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до три месеца;
- 2) од двадесет хиљада до двеста хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до шест месеци;
- 3) од тридесет хиљада до триста хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до једне године;
- 4) од педесет хиљада до петсто хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до две године;
- 5) најмање сто хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до три године;
- 6) у оквиру прописаног износа за кривична дела за која је као једина казна прописана новчана казна.

Извршење новчане казне

Члан 51.

(1) У пресуди се одређује рок плаћања новчане казне који не може бити краћи од петнаест дана нити дужи од три месеца. У оправданим случајевима суд може дозволити да осуђени плати новчану казну у ратама, с тим да рок исплате не може бити дужи од једне године.

(2) Ако осуђени не плати новчану казну у одређеном року, суд ће новчану казну заменити казном затвора, тако што ће за сваких започетих хиљаду динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна затвора не може бити дужа од шест месеци, а ако је изречена новчана казна у износу већем од седамсто хиљада динара, казна затвора не може бити дужа од једне године.

(3) Ако осуђени плати само део новчане казне, суд ће остатак казне сразмерно заменити казном затвора, а ако осуђени исплати остатак новчане казне, извршење казне затвора ће обуставити.

(4) Неплаћена новчана казна може се, уместо казном затвора, заменити казном рада у јавном интересу тако што ће за сваких започетих хиљаду динара новчане казне одредити осам часова рада у јавном интересу, с тим да рад у јавном интересу не може бити дужи од тридешездесет часова.

(5) После смрти осуђеног новчана казна неће се извршити.

Рад у јавном интересу

Члан 52.

(1) Рад у јавном интересу може се изрећи за кривична дела за која је прописан затвор до три године или новчана казна.

(2) Рад у јавном интересу је сваки онај друштвено користан рад којим се не вређа људско достојанство и који се не врши у циљу стицања добити.

(3) Рад у јавном интересу не може бити краћи од шездесет часова нити дужи од тридешездесет часова. Рад у јавном интересу траје шездесет часова у току једног месеца и одређује се да буде обављен за време које не може бити краће од месец дана, нити дуже од шест месеци.

(4) Приликом изрицања ове казне суд ће имајући у виду сврху кажњавања, узети у обзир врсту учињеног кривичног дела, личност учиниоца, као и његову спремност да обавља рад у јавном интересу. Рад у јавном интересу се не може изрећи без пристанка учиниоца.

(5) Ако осуђени не обави део или све часове изречене казне рада у јавном интересу, суд ће ову казну заменити казном затвора тако што ће за сваких започетих осам часова рада у јавном интересу одредити један дан затвора.

(6) Уколико учинилац испуњава све своје обавезе везане за рад у јавном интересу, суд му може дужину изреченог рада у јавном интересу умањити за једну четвртину.

Одузимање возачке дозволе

Члан 53.

(1) Учиниоцу кривичног дела у вези са чијим извршењем или припремањем је коришћено моторно возило може се изрећи казна одузимања возачке дозволе.

(2) Суд одређује трајање казне из става 1. овог члана које не може бити краће од једне нити дуже од три године, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се време проведено у затвору не урачунава у време трајања ове казне.

(3) Казна из става 1. овог члана може се изрећи као споредна казна уз казну затвора или уз новчану казну, а може се изрећи и као главна казна за кривична дела за која је прописана казна затвора до две године. Казна одузимања возачке дозволе не може се изрећи заједно са мером безбедности забране управљања моторним возилом.

(4) Ако осуђени управља моторним возилом за време док траје казна одузимања возачке дозволе, суд ће казну одузимања возачке дозволе заменити казном затвора тако што ће се за једну годину одузимања возачке дозволе одредити један месец затвора.

2. Одмеравање казне

Општа правила о одмеравању казне

Члан 54.

(1) Суд ће учиниоцу кривичног дела одмерити казну у границама које су законом прописане за то дело, имајући у виду сврху кажњавања и узимајући у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа (олакшавајуће и отежавајуће околности), а нарочито: степен кривице, побуде из којих је дело учињено, јачину угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дело учињено, ранији живот учиниоца, његове личне прилике, његово држање после учињеног кривичног дела а нарочито ње-

гов однос према жртви кривичног дела, као и друге околности које се односе на личност учиниоца.

(2) При одмеравању новчане казне у одређеном износу (члан 50) суд ће посебно узети у обзир и имовно стање учиниоца.

(3) Околност која је обележје кривичног дела не може се узети у обзир и као отежавајућа, односно олакшавајућа околност, изузев ако прелази меру која је потребна за постојање кривичног дела или одређеног облика кривичног дела или ако постоје две или више оваквих околности, а само једна је довољна за постојање тежег, односно лакшег облика кривичног дела.

Повраћ

Члан 55.

Кад суд одмерава казну учиниоцу за кривично дело које је учинио после издржане, опроштене или застареле казне или ослобођења од казне, по протеклу рока за опозивање условне осуде или после изречене судске опомене, може ту околност узети као отежавајућу, ценећи при том посебно тежину раније учињеног кривичног дела, да ли је раније дело исте врсте као и ново дело, да ли су оба дела учињена из истих побуда, околности под којима су дела учињена и колико је времена протекло од раније осуде, односно од изречене, опроштене или застареле казне, ослобођења од казне, од протекла рока за опозивање раније условне осуде или од изречене судске опомене.

Ублажавање казне

Члан 56.

Суд може учиниоцу кривичног дела изрећи казну испод границе прописане законом или блажу врсту казне, кад:

- 1) закон предвиђа да се казна може ублажити;
- 2) закон предвиђа да се учинилац може ослободити од казне, а суд га не ослободи од казне;
- 3) утврди да постоје нарочито олакшавајуће околности и оцени да се и са ублаженом казном може постићи сврха кажњавања.

Границе ублажавања казне

Члан 57.

(1) Кад постоје услови за ублажавање казне из члана 56. овог законика, суд ће ублажити казну у овим границама:

- 1) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор у трајању од пет или више година, казна се може ублажити до две године затвора;
- 2) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор у трајању од три године, казна се може ублажити до једне године затвора;
- 3) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор од две године, казна се може ублажити до шест месеци затвора;

- 4) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор од једне године, казна се може ублажити до три месеца затвора;
- 5) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор испод једне године, казна се може ублажити до тридесет дана затвора;
- 6) ако је за кривично дело прописана казна затвора без назначења најмање мере, уместо затвора може се изрећи новчана казна или рад у јавном интересу;
- 7) ако је за кривично дело прописана новчана казна са назначењем најмање мере, казна се може ублажити до десет хиљада динара.

(2) Кад је суд овлашћен да учиниоца кривичног дела ослободи од казне може му казну ублажити, без ограничења прописаних за ублажавање казне.

Ослобођење од казне

Члан 58.

(1) Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дела само кад то закон изричито предвиђа.

(2) Суд може ослободити од казне и учиниоца кривичног дела учињеног из нехата кад последице дела тако тешко погађају учиниоца да изрицање казне у таквом случају очигледно не би одговарало сврси кажњавања.

Поравнање учиниоца и оцмјене

Члан 59.

(1) Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дела за које је прописана казна затвора до три године или новчана казна ако је на основу постигнутог споразума са оштећеним испунио све обавезе из тог споразума.

(2) Суд може ослободити од казне и учиниоца кривичног дела за које је прописана казна затвора до пет година, ако после извршеног кривичног дела, а пре него што је сазнао да је откривен, отклони последице дела или надокнади штету проузроковану кривичним делом.

Стицај кривичних дела

Члан 60.

(1) Ако је учинилац једном радњом или са више радњи учинио више кривичних дела за која му се истовремено суди, суд ће претходно утврдити казне за свако од тих дела, па ће за сва та дела изрећи јединствену казну.

(2) Јединствену казну суд ће изрећи по следећим правилима:

- 1) ако је за неко од кривичних дела у стицају утврдио казну затвора од тридесет до четрдесет година изрећи ће само ту казну;
- 2) ако је за кривична дела у стицају утврдио казне затвора, повисиће најтежу утврђе-

ну казну, с тим да јединствена казна не сме достићи збир утврђених казни, нити прећи двадесет година затвора;

- 3) ако су за сва кривична дела у стицају прописане казне затвора до три године, јединствена казна не може бити већа од десет година затвора;
- 4) ако је за кривична дела у стицају утврдио само новчане казне, изрећи ће једну новчану казну у висини збира утврђених казни, с тим да она не сме прећи осамнаест милиона динара, а ако је утврдио само новчане казне у одређеним износима (члан 50), она не сме прећи милион динара односно десет милиона динара кад су једно или више кривичних дела извршени из користољубља;
- 5) ако је за кривична дела у стицају утврдио само казне рада у јавном интересу, изрећи ће једну казну затвора у јавном интересу у висини збира утврђених часова рада, с тим да она не сме прећи тристашездесет часова, а време у коме се рад мора обавити не сме бити дуже од шест месеци;
- 6) ако је за нека кривична дела у стицају утврдио казне затвора, а за друга дела новчане казне, изрећи ће једну казну затвора и једну новчану казну по одредбама тач. 2. до 4. овог става.

(3) Новчану казну као споредну казну суд ће изрећи ако је утврђена макар и за једно кривично дело у стицају, а ако је утврдио више новчаних казни, изрећи ће једну новчану казну у складу са одредбом става 2. тачка 4. овог члана. Ако суд утврди новчану казну као главну казну, а утврди и новчану казну као споредну казну, изрећи ће једну новчану казну примењујући правила из става 2. тачка 4. овог члана.

(4) Ако је суд за кривична дела у стицају утврдио казне затвора и малолетничког затвора, изрећи ће казну затвора као јединствену казну применом правила предвиђених у ставу 2. тачка 2. овог члана.

Продужено кривично дело

Члан 61.

(1) Продужено кривично дело чини више истих или истоврсних кривичних дела учињених у временској повезаности од стране истог учиниоца која представљају целину због постојања најмање две од следећих околности: истоветности оштећеног, истоврсности предмета дела, коришћења исте ситуације или истог трајног односа, јединства места или простора извршења дела или јединственог умишљаја учиниоца.

(2) Кривична дела управљена против личности могу чинити продужено кривично дело само ако су учињена према истом лицу.

(3) Не могу чинити продужено кривично дело она дела која по својој природи не допуштају спајање у једно дело.

(4) Ако продужено кривично дело обухвата лакше и теже облике истог дела, сматраће се да је продуженим кривичним делом учињен најтежи облик од учињених дела.

(5) Ако продужено кривично дело обухвата кривична дела чије је битно обележје одређени новчани износ, сматраће се да је продуженим кривичним делом остварен збир износа остварених појединачним делима уколико је то обухваћено јединственим умишљајем учиниоца.

(6) Кривично дело које није обухваћено продуженим кривичним делом у правноснажној судској пресуди, већ буде откривено накнадно, представља посебно кривично дело, односно улази у састав посебног продуженог кривичног дела.

Одмеравање казне осуђеном лицу

Члан 62.

(1) Ако се осуђеном лицу суди за кривично дело учињено пре него што је започело издржавање казне по ранијој осуди или за кривично дело учињено за време издржавања казне затвора или малолетничког затвора, суд ће изрећи јединствену казну за сва кривична дела применом одредаба члана 60. овог законика, узимајући раније изречену казну као већ утврђену. Казна или део казне коју је осуђени издржао урачунаће се у изречену казну затвора.

(2) За кривично дело учињено у току издржавања казне затвора или малолетничког затвора суд ће учиниоцу изрећи казну, независно од раније изречене казне, ако се применом одредаба члана 60. овог законика, с обзиром на тежину кривичног дела и неиздржани део раније изречене казне, не би могла остварити сврха кажњавања.

(3) Осуђени који за време издржавања казне затвора или малолетничког затвора учини кривично дело за које закон прописује новчану казну или казну затвора до једне године, казниће се дисциплински.

Урачунавање њришвора и раније казне

Члан 63.

(1) Време проведено у притвору, као и свако друго лишење слободе у вези са кривичним делом урачунавају се у изречену казну затвора, новчану казну и казну рада у јавном интересу.

(2) Ако је кривични поступак вођен за више кривичних дела у стицају, а притвор није одређен за свако од њих, време проведено у притвору урачунава се у изречену казну затвора, новчану казну и казну рада у јавном интересу за кривично дело за које је окривљени осуђен.

(3) Затвор или новчана казна коју је осуђени издржао, односно платио за прекршај или привредни преступ, као и казна или дисциплинска мера лишења слободе коју је издржао због повреде војне дисциплине урачунава се у казну изречену за кривично дело чија обележја обухватају и обележја прекршаја, привредног преступа, односно повреде војне дисциплине.

(4) При сваком урачунавању изједначава се дан притвора, дан лишења слободe, дан затвора, осам часова рада у јавном интересу и хиљаду динара новчане казне.

ГЛАВА ПЕТА

МЕРЕ УПОЗОРЕЊА

1. Условна осуда и судска опомена

Сврха условне осуде и судске ойомене

Члан 64.

(1) Мере упозорења су: условна осуда и судска опомена.

(2) У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 4. став 2), сврха условне осуде и судске опомене је да се према учиниоцу лакшег кривичног дела не примени казна кад се може очекивати да ће упозорење уз претњу казне (условна осуда) или само упозорење (судска опомена) довољно утицати на учиниоца да више не врши кривична дела.

Условна осуда

Члан 65.

(1) Условном осудом суд учиниоцу кривичног дела утврђује казну и истовремено одређује да се она неће извршити, ако осуђени за време које одреди суд, а које не може бити краће од једне нити дуже од пет година (време проверавања) не учини ново кривично дело.

(2) Суд може у условној осуди одредити да ће се казна извршити и ако осуђени у одређеном року не врати имовинску корист прибављену извршењем кривичног дела, не накнади штету коју је проузроковао кривичним делом или не испуни друге обавезе предвиђене у кривичноправним одредбама. Рок за испуњење тих обавеза утврђује суд у оквиру одређеног времена проверавања.

(3) Мере безбедности, изречене уз условну осуду, извршавају се.

Услови за изрицање условне осуде

Члан 66.

(1) Условна осуда се може изрећи кад је учиниоцу утврђена казна затвора у трајању до две године.

(2) За кривична дела за која се може изрећи казна затвора у трајању од десет година или тежа казна не може се изрећи условна осуда.

(3) Условна осуда се не може изрећи ако није протекло више од пет година од правноснажности осуде којом је учиниоцу изречена казна затвора за умишљајно кривично дело.

(4) При одлучивању да ли ће изрећи условну осуду суд ће, водећи рачуна о сврси условне осуде, посебно узети у обзир личност учиниоца, његов ранији живот, његово понашање после извршеног кривичног дела, степен кривице и друге околности под којима је дело учињено.

(5) Ако је учиниоцу утврђена и казна затвора и новчана казна, условна осуда може се изрећи само за казну затвора.

Опозивање условне осуде збој новој кривичној дела

Члан 67.

(1) Суд ће опозвати условну осуду, ако осуђени у време проверавања учини једно или више кривичних дела за која је изречена казна затвора од две године или у дужем трајању.

(2) Ако осуђени у време проверавања учини једно или више кривичних дела за која је изречена казна затвора мања од две године или новчана казна, суд ће, пошто оцени све околности које се односе на учињена кривична дела и учиниоца, а посебно сродност учињених кривичних дела, њихов значај и побуде из којих су учињена, одлучити да ли ће опозвати условну осуду. При томе суд је везан забраном изрицања условне осуде, ако учиниоцу за кривична дела утврђена у условној осуди и за нова кривична дела треба изрећи казну преко две године затвора (члан 66. став 1).

(3) Ако опозове условну осуду, суд ће, применом одредаба члана 60. овог законика, изрећи јединствену казну затвора и за раније учињено и за ново кривично дело, узимајући казну из опозване условне осуде као утврђену.

(4) Ако не опозове условну осуду, суд може за ново учињено кривично дело изрећи условну осуду или казну. Осуђеном, коме за ново кривично дело буде изречен затвор, време проведено на издржавању ове казне не рачуна се у време проверавања утврђено условном осудом за раније дело.

(5) Ако суд нађе да и за ново кривично дело треба изрећи условну осуду, применом одредаба члана 60. овог законика, утврдиће јединствену казну и за раније учињено и за ново кривично дело и одредиће ново време проверавања које не може бити краће од једне ни дуже од пет година, рачунајући од дана правноснажности нове пресуде. Уколико осуђени у току новог времена проверавања поново учини кривично дело, суд ће опозвати условну осуду и изрећи казну затвора, применом одредбе става 3. овог члана.

Опозивање условне осуде збој раније учињеној кривичној дела

Члан 68.

(1) Суд ће опозвати условну осуду, ако после њеног изрицања утврди да је осуђени извршио кривично дело пре него што је условно осуђен и ако оцени да не би било основа за изрицање условне осуде да се знало за то дело. У том случају примениће одредбу члана 67. став 3. овог законика.

(2) Ако суд не опозове условну осуду, примениће одредбу члана 67. став 4. овог законика.

Опозивање условне осуде због неиспуњења одређених обавеза

Члан 69.

Ако је условном осудом осуђеном одређено испуњење неке обавезе из члана 65. став 2. овог законика, а он не испуни ту обавезу у року одређеном у пресуди, суд може, у оквиру времена проверавања, продужити рок за испуњење обавезе или може опозвати условну осуду и изрећи казну која је утврђена у условној осуди. Ако утврди да осуђени, из оправданих разлога, не може да испуни постављену обавезу, суд ће га ослободити од испуњења те обавезе или је заменити другом одговарајућом обавезом предвиђеном законом.

Рокови за опозивање условне осуде

Члан 70.

(1) Условна осуда може се опозвати у току времена проверавања. Ако осуђени у том времену учини кривично дело које повлачи опозивање условне осуде, а то је пресудом утврђено тек после истека времена проверавања, условна осуда може се опозвати најкасније у року од једне године од дана кад је протекло време проверавања.

(2) Ако осуђени у одређеном року не испуни неку обавезу из члана 65. став 2. овог законика, суд може, најдоцније у року од једне године од дана кад је протекло време проверавања, одредити да се изврши утврђена казна у условној осуди.

Условна осуда са заштитним надзором

Члан 71.

(1) Суд може одредити да се учинилац коме је изречена условна осуда стави под заштитни надзор за одређено време у току времена проверавања.

(2) Заштитни надзор обухвата законом предвиђене мере помоћи, старања, надзора и заштите.

(3) Ако у току трајања заштитног надзора суд утврди да је испуњена сврха ове мере, може заштитни надзор укинути пре истека одређеног времена.

(4) Ако осуђени коме је изречен заштитни надзор не испуњава обавезе које му је суд одредио, суд га може опоменути или може раније обавезе заменити другим или продужити трајање заштитног надзора у оквиру времена проверавања или опозвати условну осуду.

Услови за одређивање заштитног надзора

Члан 72.

(1) Кад изрекне условну осуду, суд може одредити да се учинилац стави под заштитни надзор, ако се, с обзиром на његову личност, ранији живот, држање после извршеног кривичног дела, а нарочито његов однос према жртви кривичног дела и околности извршења дела, може очекивати да ће се заштитним надзором потпуније остварити сврха условне осуде.

(2) Заштитни надзор одређује суд у пресуди којом изриче условну осуду и одређује мере заштитног надзора, њихово трајање и начин њиховог испуњавања.

Садржина заштитног надзора

Члан 73.

Заштитни надзор може обухватити једну или више од следећих обавеза:

1) јављање органу надлежном за извршење заштитног надзора у роковима које тај орган одреди;

2) оспособљавање учиниоца за одређено занимање;

3) прихватање запослења које одговара способностима учиниоца;

4) испуњавање обавеза издржавања породице, чувања и васпитања деце и других породичних обавеза;

5) уздржавање од посеђивања одређених места, локала или приредби, ако то може бити прилика или подстицај за поновно вршење кривичних дела;

6) благовремено обавештавање о промени места боравка, адресе или радног места;

7) уздржавање од употребе дроге или алкохолних пића;

8) лечење у одговарајућој здравственој установи;

9) посеђивање одређених професионалних и других саветовалишта или установа и поступање по њиховим упутствима;

10) отклањање или ублажавање штете причињене кривичним делом, а нарочито измирење са жртвом учиненог кривичног дела.

Избор мера заштитног надзора

Члан 74.

При избору обавеза из члана 73. овог законика и одређивања њиховог трајања, суд ће нарочито узети у обзир године живота учиниоца, његово здравствено стање, склоности и навике, побуде из којих је извршио кривично дело, држање после извршеног кривичног дела, ранији живот, личне и породичне прилике, услове за испуњење наложених обавеза, као и друге околности које се односе на личност учиниоца, а од значаја су за избор мера заштитног надзора и њихово трајање.

Трајање заштитног надзора

Члан 75.

(1) Време трајања мера заштитног надзора одређује се у оквиру рока проверавања утврђеног у условној осуди.

(2) Заштитни надзор престаје опозивањем условне осуде.

(3) У току трајања заштитног надзора суд може, с обзиром на остварене резултате, поједине обавезе укинути или заменити другим.

(4) Ако у току трајања заштитног надзора суд утврди да је испуњена сврха ове мере, може заштитни надзор укинути пре истека одређеног времена.

Последице неиспуњавања обавезе заштитног надзора

Члан 76.

Ако осуђени коме је изречен заштитни надзор не испуњава обавезе које му је суд одредио, суд

га може опоменути или може раније обавезе заменити другим или продужити трајање заштитног надзора у оквиру времена проверавања или опозвати условну осуду.

Судска опомена

Члан 77.

(1) Судска опомена може се изрећи за кривична дела за која је прописан затвор до једне године или новчана казна, а учињена су под таквим олакшавајућим околностима које их чине нарочито лаким.

(2) За одређена кривична дела и под условима предвиђеним законом судска опомена може се изрећи и кад је прописан затвор до три године.

(3) Судску опомену суд може изрећи за више кривичних дела учињених у стицају, ако за свако од тих дела постоје услови из ст. 1. и 2. овог члана.

(4) При одлучивању да ли ће изрећи судску опомену суд ће, водећи рачуна о сврси судске опомене, посебно узети у обзир личност учиниоца, његов ранији живот, његово понашање после извршења кривичног дела, а нарочито његов однос према жртви кривичног дела, степен кривице и друге околности под којима је дело учињено.

(5) Судска опомена не може се изрећи војним лицима за кривична дела против Војске Србије и Црне Горе.

ГЛАВА ШЕСТА

МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Сврха мера безбедности

Члан 78.

У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 4. став 2), сврха мера безбедности је да се отклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће не врши кривична дела.

Врсте мера безбедности

Члан 79.

(1) Учиниоцу кривичног дела могу се изрећи ове мере безбедности:

- 1) обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи;
- 2) обавезно психијатријско лечење на слободи;
- 3) обавезно лечење наркомана;
- 4) обавезно лечење алкохоличара;
- 5) забрана вршења позива, делатности и дужности;
- 6) забрана управљања моторним возилом;
- 7) одузимање предмета;
- 8) протеривање странца из земље;
- 9) јавно објављивање пресуде.

(2) Под условима предвиђеним овим законом одређене мере безбедности могу се изрећи и неурачунљивом лицу које је учинило противправно дело у закону предвиђено као кривично дело (члан 80. став 2).

Изрицање мера безбедности

Члан 80.

(1) Суд може учиниоцу кривичног дела изрећи једну или више мера безбедности кад постоје услови за њихово изрицање предвиђени овим законом.

(2) Обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи и обавезно психијатријско лечење на слободи неурачунљивом учиниоцу изричу се самостално. Уз ове мере могу се изрећи забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом и одузимање предмета.

(3) Мере из става 2. овог члана могу се изрећи учиниоцу кривичног дела чија је урачунљивост битно смањена, ако му је изречена казна или условна осуда.

(4) Обавезно лечење наркомана, обавезно лечење алкохоличара, забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом, одузимање предмета и јавно објављивање пресуде могу се изрећи ако је учиниоцу изречена казна, условна осуда, судска опомена или је учинилац ослобођен од казне.

(5) Протеривање странца из земље може се изрећи ако је учиниоцу изречена казна или условна осуда.

(6) За кривична дела у стицају мера безбедности ће се изрећи ако је утврђена за једно од кривичних дела у стицају.

Обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи

Члан 81.

(1) Учиниоцу који је кривично дело учинио у стању битно смањене урачунљивости суд ће изрећи обавезно психијатријско лечење и чување у одговарајућој здравственој установи, ако, с обзиром на учињено кривично дело и стање душевне поремећености, утврди да постоји озбиљна опасност да учинилац учини теже кривично дело и да је ради отклањања ове опасности потребно његово лечење у таквој установи.

(2) Ако су испуњени услови из става 1. овог члана, суд ће изрећи обавезно лечење и чување у здравственој установи учиниоцу који је у стању неурачунљивости учинио противправно дело предвиђено у закону као кривично дело.

(3) Мери из ст. 1. и 2. овог члана суд ће обуставити кад утврди да је престала потреба за лечењем и чувањем учиниоца у здравственој установи.

(4) Мера из става 1. овог члана изречена уз казну затвора може трајати и дуже од изречене казне.

(5) Учиниоцу који је кривично дело извршио у стању битно смањене урачунљивости и који је осуђен на казну затвора, време проведено у здравственој установи урачунава се у време трајања изречене казне. Ако је време проведено у здравственој установи краће од трајања изречене казне, суд ће, по престанку мере безбедности, одредити да се осуђени упути на издржавање остатка казне или да се пусти на условни отпуст.

При одлучивању о пуштању на условни отпуст суд ће, поред услова из члана 46. овог законика, нарочито узети у обзир успех лечења осуђеног, његово здравствено стање, време проведено у здравственој установи и остатак казне коју осуђени није издржао.

Обавезно психијатријско лечење на слободи

Члан 82.

(1) Учиниоцу који је у стању неурачунљивости учинио противправно дело одређено у закону као кривично дело, суд ће изрећи обавезно психијатријско лечење на слободи, ако утврди да постоји озбиљна опасност да учинилац учини противправно дело које је у закону предвиђено као кривично дело и да је ради отклањања ове опасности довољно његово лечење на слободи.

(2) Мера из става 1. овог члана може се изрећи и неурачунљивом учиниоцу према којем је одређено обавезно психијатријско лечење и чување у одговарајућој здравственој установи кад суд, на основу резултата лечења, утврди да више није потребно његово чување и лечење у таквој установи, него само његово лечење на слободи.

(3) Под условима из става 1. овог члана суд може изрећи обавезно психијатријско лечење на слободи и учиниоцу чија је урачунљивост битно смањена, ако му је изречена условна осуда или је на основу члана 81. став 5. овог законика пуштен на условни отпуст.

(4) Обавезно психијатријско лечење на слободи може се повремено спроводити и у одговарајућој здравственој установи, ако је то потребно ради успешнијег лечења, с тим да повремено лечење у установи не може непрекидно трајати дуже од петнаест дана, нити укупно дуже од два месеца.

(5) Обавезно психијатријско лечење на слободи траје док постоји потреба лечења, али не дуже од три године.

(6) Ако се у случају из ст. 1. до 3. овог члана учинилац не подвргне лечењу на слободи или га самовољно напусти или и поред лечења наступи опасност да поново учини противправно дело предвиђено у закону као кривично дело, тако да је потребно његово лечење и чување у одговарајућој здравственој установи, суд може изрећи обавезно психијатријско лечење и чување у таквој установи.

Обавезно лечење наркомана

Члан 83.

(1) Учиниоцу који је учинио кривично дело услед зависности од употребе опојних дрога и код којег постоји озбиљна опасност да ће услед ове зависности и даље да врши кривична дела, суд ће изрећи обавезно лечење.

(2) Мера из става 1. овог члана извршава се у заводу за извршење казне или у одговарајућој здравственој или другој специјализованој установи и траје док постоји потреба за лечењем, али не дуже од три године.

(3) Кад је мера из става 1. овог члана изречена уз казну затвора, она може трајати дуже од времена изречене казне, али њено укупно трајање не може бити дуже од три године.

(4) Време проведено у установи за лечење урачунава се у казну затвора.

(5) Кад је мера из става 1. овог члана изречена уз новчану казну, условну осуду, судску опомену или ослобођење од казне извршава се на слободи и не може трајати дуже од три године.

(6) Ако се учинилац, без оправданих разлога, не подвргне лечењу на слободи или лечење самовољно напусти, суд ће одредити да се мера принудно изврши у одговарајућој здравственој или другој специјализованој установи.

Обавезно лечење алкохоличара

Члан 84.

(1) Учиниоцу који је учинио кривично дело услед зависности од употребе алкохола и код којег постоји озбиљна опасност да ће услед ове зависности и даље да врши кривична дела, суд ће изрећи обавезно лечење.

(2) Мера из става 1. овог члана извршава се у заводу за извршење казне затвора или у одговарајућој здравственој или другој специјализованој установи и траје док постоји потреба за лечењем, али не дуже од изречене казне затвора.

(3) Време проведено у установи за лечење урачунава се у казну затвора.

(4) Кад је мера из става 1. овог члана изречена уз новчану казну, условну осуду, судску опомену или ослобођење од казне извршава се на слободи и не може трајати дуже од две године.

(5) Ако се учинилац, без оправданих разлога, не подвргне лечењу на слободи или лечење самовољно напусти, суд ће одредити да се мера принудно изврши у одговарајућој здравственој или другој специјализованој установи.

Забрана вршења позива, делатности и дужности

Члан 85.

(1) Суд може учиниоцу кривичног дела забранити вршење одређеног позива, одређене делатности или свих или неких дужности везаних за располагање, коришћење, управљање или руковање туђом имовином или за чување те имовине, ако се оправдано може сматрати да би његово даље вршење такве делатности било опасно.

(2) Суд одређује трајање мере из става 1. овог члана, које не може бити краће од једне нити дуже од десет година, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се време проведено у затвору, односно у здравственој установи у којој је извршена мера безбедности не урачунава у време трајања ове мере.

(3) Ако изрекне условну осуду, суд може одредити да ће се та осуда опозвати, ако учинилац прекрши забрану вршења позива, делатности или дужности.

Забрана управљања моторним возилом**Члан 86.**

(1) Учиниоцу кривичног дела којим се угрожава јавни саобраћај суд може изрећи забрану управљања моторним возилом.

(2) При изрицању мере из става 1. овог члана суд одређује на које се врсте и категорије возила забрана односи.

(3) Меру из става 1. овог члана суд може изрећи, ако нађе да тежина учињеног дела, околности под којима је дело учињено или раније кршење саобраћајних прописа од стране учиниоца показују да је опасно да он управља моторним возилом одређене врсте или категорије.

(4) Суд одређује трајање мере из става 1. овог члана, које не може бити краће од три месеца нити дуже од пет година, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се време проведено у затвору, односно у установи у којој се извршава мера безбедности или васпитна мера не урачунава у време трајања ове мере.

(5) Ако је мера из става 1. овог члана изречена лицу које има страну дозволу за управљање моторним возилом, забрана се односи на управљање моторним возилом на територији Србије.

(6) Ако изрекне условну осуду, суд може одредити да ће се та осуда опозвати, ако учинилац прекрши забрану управљања моторним возилом.

(7) Законом се може одредити обавезна забрана управљања моторним возилом.

Одузимање предмета**Члан 87.**

(1) Предмети који су употребљени или су били намењени за извршење кривичног дела или који су настали извршењем кривичног дела могу се одузети, ако су својина учиниоца.

(2) Предмети из става 1. овог члана могу се одузети и кад нису својина учиниоца, ако то захтевају интереси опште безбедности или када и даље постоји опасност да ће бити употребљени за извршење кривичног дела, али тиме се не дира у право трећих лица на накнаду штете од учиниоца.

(3) Законом се може одредити обавезно одузимање предмета, а може се одредити и њихово обавезно уништавање. Законом се могу одредити и услови за одузимање одређених предмета у појединим случајевима.

Протеривање странца из земље**Члан 88.**

(1) Суд може странца који је учинио кривично дело протерати са територије Србије за време од једне до десет година.

(2) При оцени да ли ће изрећи меру из става 1. овог члана суд ће узети у обзир период и тежину учињеног кривичног дела, побуде због којих је кривично дело учињено, начин извршења кривичног дела и друге околности које указују на непожељност даљег боравка странца у Србији.

(3) Време трајања протеривања рачуна се од дана правноснажности одлуке, с тим да се време

проведено у затвору не урачунава у време трајања ове мере.

(4) Мера из става 1. овог члана не може се изрећи учиниоцу који ужива заштиту у складу са ратификованим међународним уговорима.

Јавно објављивање пресуде**Члан 89.**

(1) При осуди за кривично дело учињено путем средстава јавног информисања, или за кривично дело које је проузроковало опасност за живот или здравље људи а објављивање пресуде би допринело да се отклони или умањи та опасност, суд може одлучити да се о трошку осуђеног истим путем или на други одговарајући начин објави судска пресуда у целини или у изводу.

(2) Законом се може одредити обавезно објављивање пресуде. У том случају суд ће одлучити путем којег средства јавног информисања ће се пресуда објавити и да ли ће се објавити у целини или у изводу.

(3) Јавно објављивање пресуде може се извршити најкасније у року од тридесет дана од дана правноснажности пресуде.

Престанак мере безбедности на основу судске одлуке**Члан 90.**

(1) Суд може одлучити да престану мере безбедности забране вршења позива, делатности или дужности и забране управљања моторним возилом, ако су протекле три године од дана њиховог примењивања.

(2) При оцени да ли ће одредити престанак мере безбедности из става 1. овог члана суд ће узети у обзир понашање осуђеног после осуде, да ли је накнадио штету проузроковану кривичним делом, да ли је вратио имовинску корист стечену извршењем кривичног дела и друге околности које указују на оправданост престанка тих мера.

ГЛАВА СЕДМА**ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ****Основ одузимања имовинске користи****Члан 91.**

(1) Нико не може задржати имовинску корист прибављену кривичним делом.

(2) Корист из става 1. овог члана одузеће се, под условима предвиђеним овим закоником и судском одлуком којом је утврђено извршење кривичног дела.

Услови и начин одузимања имовинске користи**Члан 92.**

(1) Од учиниоца ће се одузети новац, предмети од вредности и свака друга имовинска корист који су прибављени кривичним делом, а ако одузимање није могуће учинилац ће се обавезати

да плати новчани износ који одговара прибављеној имовинској користи.

(2) Имовинска корист прибављена кривичним делом одузеће се и од лица на која је пренесена без накнаде или уз накнаду која очигледно не одговара стварној вредности.

(3) Ако је кривичним делом прибављена имовинска корист за другог та корист ће се одузети.

Заштита оштећеног

Члан 93.

(1) Ако је у кривичном поступку усвојен имовинскоправни захтев оштећеног, суд ће изрећи одузимање имовинске користи само уколико она прелази досуђени имовинскоправни захтев оштећеног у том износу.

(2) Оштећени који је у кривичном поступку у погледу сваког имовинскоправног захтева упућен на парницу може тражити да се намири из одузете имовинске користи, ако покрене парницу у року од шест месеци од дана правноснажности одлуке којом је упућен на парницу.

(3) Оштећени који у кривичном поступку није поднео имовинскоправни захтев може захтевати намирење из одузете имовинске користи, ако је ради утврђивања свог захтева покренуо парницу у року од три месеца од дана сазнања за пресуду којом је изречено одузимање имовинске користи, а најдаље у року од три године од дана правноснажности одлуке о одузимању имовинске користи.

(4) У случајевима из ст. 2. и 3. овог члана оштећени мора у року од три месеца од дана правноснажности одлуке којом је усвојен његов имовинскоправни захтев затражити намирење из одузете имовинске користи.

ГЛАВА ОСМА

ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ОСУДЕ

Наступање правних последица осуде

Члан 94.

(1) Осуде за одређена кривична дела или на одређене казне могу имати за правну последицу престанак, односно губитак одређених права или забрану стицања одређених права.

(2) Правне последице осуде не могу наступити кад је за кривично дело учиниоцу изречена новчана казна, условна осуда, ако не буде опозвана, судска опомена или кад је учинилац ослобођен од казне.

(3) Правне последице осуде могу се предвидети само законом и наступају по сили закона којим су предвиђене.

Врсте правних последица осуде

Члан 95.

(1) Правне последице осуде које се односе на престанак или губитак одређених права су:

- 1) престанак вршења јавних функција;
- 2) престанак радног односа или престанак вршења одређеног позива или занимања;

3) губитак одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државног органа или органа локалне самоуправе.

(2) Правне последице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права су:

- 1) забрана стицања одређених јавних функција;
- 2) забрана стицања одређеног звања, позива или занимања или унапређења у служби;
- 3) забрана стицања чина војног старешине;
- 4) забрана добијања одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државних органа или органа локалне самоуправе.

Почетак и трајање правних последица осуде

Члан 96.

(1) Правне последице осуде наступају даном правноснажности пресуде.

(2) У случају да после правноснажности пресуде, на основу које су наступиле правне последице осуде, та пресуда буде измењена по ванредном правном леку, наступање или даље трајање правних последица осуде усклађује се са новом одлуком.

(3) Правне последице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права могу се прописати у трајању најдуже до десет година.

(4) Време проведено на издржавању казне не урачунава се у време трајања правне последице осуде.

(5) Рехабилитацијом престају правне последице осуде предвиђене у члану 95. став 2. овог законика.

ГЛАВА ДЕВЕТА

РЕХАБИЛИТАЦИЈА, ПРЕСТАНАК ПРАВНИХ ПОСЛЕДИЦА ОСУДЕ И ДАВАЊЕ ПОДАТАКА ИЗ КАЗНЕНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Општи појам рехабилитације

Члан 97.

(1) Рехабилитацијом се брише осуда и престају све њене правне последице, а осуђени се сматра неосуђиваним.

(2) Рехабилитација настаје или на основу самог закона (законска рехабилитација) или по молби осуђеног лица на основу судске одлуке (судска рехабилитација).

(3) Рехабилитацијом се не дира у права трећих лица која се заснивају на осуди.

Законска рехабилитација

Члан 98.

(1) Законска рехабилитација се даје само лицима која пре осуде на коју се односи рехабилитација нису била осуђивана или која су се по закону сматрала неосуђиваним.

(2) Законска рехабилитација настаје, ако:

- 1) лице које је оглашено кривим, а ослобођено од казне или којем је изречена судска опомена, у року од годину дана од правноснажности пресуде, односно решења не учини ново кривично дело;
- 2) лице којем је изречена условна осуда, у време проверавања и у року од годину дана по истеку рока проверавања, не учини ново кривично дело;
- 3) лице које је осуђено на новчану казну, казну рада у јавном интересу, одузимања возачке дозволе или казну затвора до шест месеци, у року од три године од дана кад је та казна извршена, застарела или опроштена, не учини ново кривично дело;
- 4) лице које је осуђено на казну затвора преко шест месеци до једне године, у року од пет година од дана кад је та казна извршена, застарела или опроштена, не учини ново кривично дело.
- 5) лице које је осуђено на казну затвора преко једне до три године, у року од десет година од дана кад је та казна извршена, застарела или опроштена, не учини ново кривично дело.

(3) Законска рехабилитација не настаје ако споредна казна још није извршена или ако још трају мере безбедности.

Судска рехабилитација

Члан 99.

(1) Судска рехабилитација може се дати лицу које је осуђено на казну затвора преко три до пет година, ако у року од десет година од дана кад је та казна издржана, застарела или опроштена не учини ново кривично дело.

(2) У случају из става 1. овог члана суд ће дати рехабилитацију ако нађе да је осуђено лице својим владањем заслужио рехабилитацију и ако је, према својим могућностима, накнадио штету проузроковану кривичним делом, при чему је суд дужан да узме у обзир и све друге околности од значаја за давање рехабилитације, а посебно природу и значај дела.

(3) Судска рехабилитација не може се дати ако споредна казна још није извршена или ако још трају мере безбедности.

Судска рехабилитација лица које је више пута осуђивано

Члан 100.

Лицу које је више пута осуђивано суд може дати рехабилитацију само ако су испуњени услови из чл. 98. и 99. овог законика у погледу сваког кривичног дела за које је осуђено. При оцени да ли ће у оваквом случају дати рехабилитацију суд ће узети у обзир околности из члана 99. став 2. овог законика.

Престанак правних последица осуде

Члан 101.

(1) Кад протекну три године од дана издржане, застареле или опроштене казне, суд може одлучити да престане правна последица осуде која се односи на забрану стицања одређеног права, уколико већ није престала услед рехабилитације.

(2) При одлучивању о престанку правне последице осуде суд ће узети у обзир понашање осуђеног после осуде, да ли је накнадио штету проузроковану кривичним делом и вратио имовинску корист стечену извршењем кривичног дела, као и друге околности које указују на оправданост престанка правне последице осуде.

Садржај и давање података из казнене евиденције

Члан 102.

(1) Казнена евиденција садржи личне податке о учиниоцу кривичног дела, о кривичном делу за које је осуђен, податке о казни, условној осуди, судској опомени, ослобођењу од казне и опроштеној казни, као и податке о правним последицама осуде. У казнену евиденцију се уносе и казније измене података садржаних у казненој евиденцији, подаци о издржавању казне, као и поништење евиденције о погрешној осуди.

(2) Подаци из казнене евиденције могу се дати само суду, јавном тужиоцу и органу унутрашњих послова у вези са кривичним поступком који се води против лица које је раније било осуђено, органу за извршење кривичних санкција и органу који учествује у поступку давања амнестије, помиловања, рехабилитације или одлучивања о престанку правних последица осуде, као и органима старатељства, кад је то потребно за вршење послова из њихове надлежности.

(3) Подаци из казнене евиденције могу се, на образложен захтев, дати и државном органу, предузећу, другој организацији или предузетнику, ако још трају правне последице осуде или мере безбедности и ако за то постоји оправдани интерес заснован на закону.

(4) Нико нема права да тражи од грађанина да подноси доказ о својој осуђиваности или неосуђиваности.

(5) Грађанима се, на њихов захтев, могу давати подаци о њиховој осуђиваности или неосуђиваности само ако су им потребни ради остваривања њихових права.

ГЛАВА ДЕСЕТА

ЗАСТАРЕЛОСТ

Застарелост кривичног гоњења

Члан 103.

Ако у овом законнику није друкчије одређено, кривично гоњење не може се предузети кад протекне:

1) двадесет пет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од тридесет до четрдесет година;

2) двадесет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко петнаест година;

3) петнаест година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко десет година;

4) десет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко пет година;

5) пет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко три године;

6) три године од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко једне године;

7) две године од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора до једне године или новчана казна.

Ток и прекид застарелости кривичног гоњења

Члан 104.

(1) Застарелост кривичног гоњења почиње од дана кад је кривично дело извршено. Уколико последица кривичног дела наступи касније, застарелост кривичног гоњења почиње од дана када је последица наступила.

(2) Застарелост не тече за време за које се по закону гоњење не може отпочети или наставити.

(3) Застарелост се прекида сваком процесном радњом која се предузима ради откривања кривичног дела или ради откривања и гоњења учињеног због учињеног кривичног дела.

(4) Застарелост се прекида и кад учинилац у време док тече рок застарелости учини исто тако тешко или теже кривичног дело.

(5) Сваким прекидом застарелост почиње поново да тече.

(6) Застарелост кривичног гоњења настаје у сваком случају кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост кривичног гоњења.

Застарелост извршења казне

Члан 105.

Ако у овом закону није друкчије одређено, изречена казна не може се извршити кад протекне:

1) двадесет пет година од осуде на затвор од тридесет до четрдесет година;

2) двадесет година од осуде на казну затвора преко петнаест година;

3) петнаест година од осуде на казну затвора преко десет година;

4) десет година од осуде на казну затвора преко пет година;

5) пет година од осуде на казну затвора преко три године;

6) три године од осуде на казну затвора преко једне године;

7) две године од осуде на казну затвора до једне године, на новчану казну, на казну рада у јавном интересу, или на казну одузимања возачке дозволе.

Застарелост извршења споредне казне и мере безбедности

Члан 106.

(1) Застарелост извршења новчане казне и одузимања возачке дозволе ако су изречене као споредне казне настаје кад протекне две године од дана правноснажности пресуде којом су те казне изречене.

(2) Застарелост извршења мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног психијатријског лечења на слободи, обавезног лечења наркомана, обавезног лечења алкохоличара и одузимања предмета настаје кад протекне пет година од дана правноснажности одлуке којом су те мере изречене.

(3) Застарелост извршења мера безбедности забране вршења позива, делатности и дужности, забране управљања моторним возилом и протеривања странца из земље настаје кад протекне време за које су те мере изречене.

Ток и прекид застарелости извршења казне и мера безбедности

Члан 107.

(1) Застарелост извршења казне почиње од дана кад је пресуда којом је казна изречена постала правноснажна, а ако је условна осуда опозвана – од дана кад је одлука о опозивању постала правноснажна.

(2) Ако је актом амнестије или помиловања или одлуком суда по ванредном правном леку изречена казна смањена, време потребно за наступање застарелости одређује се према новој казни, али се ток застарелости рачуна од раније правноснажне пресуде.

(3) Застарелост не тече за време за које се по закону извршење казне не може предузети.

(4) Застарелост се прекида сваком радњом надлежног органа која се предузима ради извршења казне.

(5) Сваким прекидом застарелост почиње поново да тече.

(6) Застарелост извршења казне настаје у сваком случају кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост извршења казне.

(7) У случају наступања застарелости из става 6. овог члана започето извршење казне обуставља се.

(8) Одредбе ст. 2. до 5. овог члана сходно се примењују и на застарелост извршења мере безбедности.

Незастарелост кривичног гоњења и извршења казне

Члан 108.

Кривично гоњење и извршење казне не застаревају за кривична дела предвиђена у чл. 370. до 375. овог законика, као ни за кривична дела за која по ратификованим међународним уговорима застарелост не може да наступи.

ГЛАВА ЈЕДАНАЕСТА АМНЕСТИЈА И ПОМИЛОВАЊЕ

Амнестија

Члан 109.

(1) Лицима која су обухваћена актом амнестије даје се ослобођење од кривичног гоњења или потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замењује се изречена казна блажом казном, даје се рехабилитација или се укидају поједине или све правне последице осуде.

(2) Амнестијом се могу укинути следеће мере безбедности: забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом и протеривање странаца из земље.

Помиловање

Члан 110.

(1) Помиловањем се поименично одређеном лицу даје ослобођење од кривичног гоњења или потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замењује се изречена казна блажом казном или условном осудом, даје се рехабилитација, одређује краће трајање одређене правне последице осуде или се укидају поједине или све правне последице осуде.

(2) Помиловањем се може укинути или одредити краће трајање мере безбедности забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом и протеривање странца из земље.

Дејство амнестије и помиловања на права трећих лица

Члан 111.

Давањем амнестије или помиловања не дира се у права трећих лица која се заснивају на осуди.

ГЛАВА ДВАНАЕСТА ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА

Значење израза у овом законик

Члан 112.

(1) Под територијом Србије подразумевају се сувоземна територија, водене површине унутар њених граница, као и ваздушни простор над њима.

(2) Под кривичним законодавством Србије подразумевају се овај законик као и све кривичноправне одредбе садржане у другим законима Србије.

(3) Службеним лицем сматра се:

- 1) лице које у државном органу врши службене дужности;
- 2) изабрано, именовано или постављено лице у државном органу, органу локалне самоуправе или лице које стално или привремено врши службене дужности или службене функције у тим органима;

3) лице у установи, предузећу или другом субјекту, којем је поверено вршење јавних овлашћења, које одлучује о правима, обавезама или интересима физичких или правних лица или о јавном интересу;

4) службеним лицем сматра се и лице којем је фактички поверено вршење појединих службених дужности или послова;

5) војно лице изузев кад су у питању одредбе Главе тридесет треће (Кривична дела против службене дужности) овог законика.

(4) Страним службеним лицем сматра се лице које је члан законодавног, извршног или судског органа стране државе, јавни функционер или службеник међународне организације и њених органа, судија и други функционер међународног суда.

(5) Одговорним лицем сматра се власник предузећа или другог субјекта привредног пословања или лице у предузећу, установи или другом субјекту којем је, с обзиром на његову функцију, уложена средства или на основу овлашћења, поверен одређени круг послова у управљању имовином, производњи или другој делатности или у вршењу надзора над њима или му је фактички поверено обављање појединих послова. Одговорним лицем сматра се и службено лице кад су у питању кривична дела код којих је као извршилац означено одговорно лице, а у овом законик у нису предвиђена у глави о кривичним делима против службене дужности, односно као кривична дела службеног лица.

(6) Војним лицем сматра се професионални војник (професионални официр, професионални подофицир, официр по уговору, подофицир по уговору и војник по уговору), војник на одслужењу војног рока, студент војне академије, ученик војне школе, лице из резервног састава док се као војни обвезник налази на војној дужности и цивилно лице које врши одређену војну дужност.

(7) Кад је као извршилац одређених кривичних дела означено службено лице, одговорно лице или војно лице, лица наведена у ст. 3, 5. и 6. овог члана могу бити извршиоци тих дела, ако из обележја појединог дела или из појединог прописа не произилази да извршилац може бити само неко од тих лица.

(8) Дететом се сматра лице које није навршило четрнаест година.

(9) Малолетником се сматра лице које је навршило четрнаест година, а није навршило осамнаест година.

(10) Малолетним лицем сматра се лице које није навршило осамнаест година.

(11) Учиниоцем се сматрају извршилац, саизвршилац, подстрекач и помагач.

(12) Силом се сматра и примена хипнозе или омамљујућих средстава, с циљем да се неко про-

тив своје воље доведе у несвесно стање или онеспособи за отпор.

(13) Изборима се сматрају избори за Скупштину СЦГ, председника СЦГ, Народну скупштину Републике Србије, председника Републике Србије, органе локалне самоуправе и други избори који се расписују и врше на основу Устава и закона.

(14) Референдумом се сматра изјашњавање грађана на којем се одлучује о питањима за која је то утврђено Уставом или законом.

(15) Опојним дрогама сматрају се супстанце и препарати који су прописима заснованим на закону проглашени за опојне дроге.

(16) Покретном ствари се сматра и свака произведена или сакупљена енергија за давање светлости, топлоте или кретања, телефонски импулс, као и рачунарски податак и рачунарски програм.

(17) Рачунарским податком се сматра представљена информација, знање, чињеница, концепт или наредба који се уноси, обрађује или памти или је унет, обрађен или запамћен у рачунару или рачунарској мрежи.

(18) Рачунарском мрежом сматра се скуп међусобно повезаних рачунара који комуницирају размењујући податке.

(19) Рачунарским програмом сматра се уређени скуп наредби који служе за управљање радом рачунара, као и за решавање одређеног задатка помоћу рачунара.

(20) Рачунарски вирус је рачунарски програм или неки други скуп наредби унет у рачунар или рачунарску мрежу који је направљен да сам себе умножава и делује на друге програме или податке у рачунару или рачунарској мрежи додавањем тог програма или скупа наредби једном или више рачунарских програма или података.

(21) Субјектом привредног пословања сматра се предузеће, друго правно лице које обавља привредну делатност и предузетник. Правно лице које поред своје основне делатности обавља и привредну делатност сматра се субјектом привредног пословања само када врши ту делатност.

(22) Организована група је група коју чини најмање три лица која су се удружила ради вршења кривичних дела.

(23) Новац је метални и папирни новац или новац израђен од неког другог материјала који је на основу закона у оптицају у државама чланицама СЦГ или у страни држави.

(24) Знацима за вредност сматрају се и страни знаци за вредност.

(25) Моторним возилом сматра се свако саобраћајно средство на моторни погон у сувоземном, воденом и ваздушном саобраћају.

(26) Исправом се сматра сваки предмет који је подобан или одређен да служи као доказ какве чињенице која има значај за правне односе, као и рачунарски податак.

(27) Спис, писмо, пошиљка и документ могу бити и у електронском облику.

(28) Чланом породице сматрају се и бивши супружници и њихова деца, као и родитељи бивших супружника.

(29) Израз „неће се казнити” значи да у том случају нема кривичног дела.

(30) Кад је радња кривичног дела одређена трајним глаголом сматра се да је дело учињено, ако је радња извршена једном или више пута.

(31) Скраћеница „СЦГ” означава државну заједницу Србија и Црна Гора, а скраћеница „Србија” Републику Србију.

ПОСЕБНИ ДЕО

ГЛАВА ТРИНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТА И ТЕЛА

Убиство

Члан 113.

Ко другог лиши живота, казниће се затвором од пет до петнаест година.

Тешко убиство

Члан 114.

Затвором најмање десет година или затвором од од тридесет до четрдесет година казниће се:

- 1) ко другог лиши живота на свиреп или подмукао начин;
- 2) ко другог лиши живота при безобзирном насилничком понашању;
- 3) ко другог лиши живота и при том са умишљајем доведе у опасност живот још неког лица;
- 4) ко другог лиши живота при извршењу кривичног дела разбојништва или разбојничке крађе;
- 5) ко другог лиши живота из користољубља, ради извршења или прикривања другог кривичног дела, из безобзирне освете или из других ниских побуда;
- 6) ко лиши живота службено или војно лице при вршењу службене дужности;
- 7) ко лиши живота дете или бремениту жену;
- 8) ко лиши живота члана своје породице којег је претходно злостављао;
- 9) ко са умишљајем лиши живота више лица, а не ради се о убиству на мах, убиству детета при порођају или убиству из самилости.

Убиство на мах

Члан 115.

Ко другог лиши живота на мах доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, злостављањем или тешким вређањем од стране убијеног,

казниће се затвором од једне до осам година.

Убиство детета при порођају**Члан 116.**

Мајка која лиши живота своје дете за време порођаја или непосредно после порођаја, док код ње траје поремећај изазван порођајем,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Лишење живота из самилости**Члан 117.**

Ко лиши живота пунолетно лице из самилости због тешког здравственог стања у којем се то лице налази, а на његов озбиљан и изричит захтев,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Нехатно лишење живота**Члан 118.**

Ко другог лиши живота из нехата, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Навођење на самоубиство и помагање у самоубиству**Члан 119.**

(1) Ко наведе другог на самоубиство или му помогне у извршењу самоубиства, па ово буде извршено или покушано,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко другом помогне у извршењу самоубиства под условима из члана 117. овог законика, па ово буде извршено или покушано,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Ко дело из става 1. овог члана учини према малолетнику или према лицу које се налази у стању битно смањене урачунљивости,

казниће се затвором од две до десет година.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према детету или према неурачунљивом лицу,

учинилац ће се казнити по члану 114. овог законика.

(5) Ко сурово или нечовечно поступа са лицем које се према њему налази у односу какве подређености или зависности, па оно услед таквог поступања изврши или покуша самоубиство које се може приписати нехату учиниоца,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Недозвољен прекид трудноће**Члан 120.**

(1) Ко противно прописима о вршењу прекида трудноће бременитој жени са њеним пристанком изврши побачај, започне да врши побачај или јој помогне да изврши побачај,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко се бави вршењем дела из става 1. овог члана,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко бременитој жени без њеног пристанка, а ако је млађа од шеснаест година без њеног пристанка и без писане сагласности њеног родитеља, усвојиоца или стараоца, изврши или започне да врши побачај,

казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. до 3. овог члана наступила смрт, тешко нарушавање здравља или друга тешка телесна повреда жене над којом је вршен прекид трудноће,

учинилац ће се казнити за дело из ст. 1. и 2. овог члана затвором од једне до седам година, а за дело из става 3. овог члана затвором од две до дванаест година.

Тешка телесна повреда**Члан 121.**

(1) Ко другог тешко телесно повреди или му здравље тешко наруши,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко другог тешко телесно повреди или му здравље наруши тако тешко да је услед тога доведен у опасност живот повређеног или је уништен или трајно и у знатној мери оштећен или ослабљен неки важан део његовог тела или важан орган или је проузрокована трајна неспособност за рад повређеног или трајно и тешко нарушење његовог здравља или унакаженост,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт повређеног лица,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана учини из нехата,

казниће се затвором до три године.

(5) Ко дело из ст. 1. до 3. овог члана учини на мах, доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, злостављањем или тешким вређањем од стране повређеног,

казниће се за дело из става 1. затвором до три године, за дело из става 2. затвором од три месеца до четири године, а за дело из става 3. затвором од шест месеци до пет година.

Лака телесна повреда**Члан 122.**

(1) Ко другог лако телесно повреди или му здравље лако наруши,

казниће се новчаном казном или затвором од једне године.

(2) Ако је таква повреда нанесена оружјем, опасним оруђем или другим средством подобним да тело тешко повреди или здравље тешко наруши,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(3) Суд може учиниоцу дела из става 2. овог члана изрећи судску опомену, ако је учинилац

био изазван непристојним или грубим понашањем оштећеног.

(4) Гоњење за дело из става 1. овог члана предузима се по приватној тужби.

Учествовање у тучи

Члан 123.

Ко учествује у тучи у којој је неко лишен живота или је другом нанесена тешка телесна повреда, казниће се за само учествовање новчаном казном или затвором до три године.

Угрожавање опасним оруђем при тучи и свађи

Члан 124.

Ко се при тучи или свађи маши оружја, опасног оруђа или другог средства подобног да тело тешко повреди или здравље тешко наруши, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Излагање опасности

Члан 125.

(1) Ко друго лице остави без помоћи у стању или приликама опасним за живот или здравље које је сам проузроковао,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступило тешко нарушење здравља или друга тешка телесна повреда остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт остављеног лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Напуштање немоћног лица

Члан 126.

(1) Ко немоћно лице које му је поверено или о којем је иначе дужан да се стара остави без помоћи у стању или приликама опасним за живот или здравље,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступило тешко нарушење здравља или друга тешка телесна повреда остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт остављеног лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Непружање помоћи

Члан 127.

(1) Ко не пружи помоћ лицу које се налази у непосредној опасности за живот иако је то могао учинити без опасности за себе или другог, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је услед непружања помоћи наступило тешко нарушење здравља или друга тешка телесна повреда лица које се налазило у непосредној опасности за живот,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ако је услед непружања помоћи наступила смрт лица које се налазило у непосредној опасности за живот,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

ГЛАВА ЧЕТРНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЛОБОДА И ПРАВА ЧОВЕКА И ГРАЂАНИНА

Повреда равноправности

Члан 128.

(1) Ко због националне или етничке припадности, раси или вероисповести или због одсуства те припадности или због разлика у погледу политичког или другог убеђења, пола, језика, образовања, друштвеног положаја, социјалног порекла, имовног стања или неког другог личног својства, другоме ускрати или ограничи права човека и грађанина утврђена Уставом, законима или другим прописима или општим актима или потврђеним међународним уговорима или му на основу ове разлике даје повластице или погодности,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

Повреда права употребе језика и писма

Члан 129.

Ко супротно прописима о употреби језика и писма народа или припадника мањинских националних и етничких заједница који живе у СЦГ ускрати или ограничи грађанину да при остваривању својих права или при обраћању органима или организацијама употреби језик или писмо којим се служи,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда слободе изражавања националне или етничке припадности

Члан 130.

(1) Ко спречава другог да изражава своју националну или етничку припадност или културу, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко принуђава другог да се изјашњава о својој националној или етничкој припадности.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

Повреда слободe исповедања вере и вршења верских обреда**Члан 131.**

(1) Ко спречава или ограничава слободу веровања или исповедања вере,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко спречава или омета вршење верских обреда.

(3) Ко принуђава другог да се изјашњава о свом верском уверењу,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Службено лице које учини дело из ст. 1. до 3. овог члана,

казниће се затвором до три године.

Противправно лишење слободe**Члан 132.**

(1) Ко другог противправно затвори, држи затвореног или му на други начин противправно одузме или ограничи слободу кретања,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом свог положаја или овлашћења,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је противправно лишење слободe трајало дуже од тридесет дана или је вршено на свиреп начин или је лицу које је противправно лишено слободe услед тога тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана наступила смрт лица које је противправно лишено слободe,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(5) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Повреда слободe кретања и настањивања**Члан 133.**

(1) Ко противправно ускрати или ограничи грађанину Србије слободу кретања или настањивања на територији СЦГ,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

Отмица**Члан 134.**

(1) Ко силом, претњом, обманом или на други начин одведе или задржи неко лице у намери да од њега или другог лица изнуди новац или какву другу имовинску корист или да њега или кога другог принуди да нешто учини, не учини или трпи,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ко ради оставарења циља отмице прети убиством или тешком телесном повредом отетом лицу,

казниће се затвором од три до дванаест година.

(3) Ако је отето лице задржано дуже од десет дана или је према њему поступано на свиреп начин или му је тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке последице или ко дело из става 1. овог члана учини према малолетном лицу,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. до 3. овог члана наступила смрт отетог лица или је дело извршено од стране организоване групе,

учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

Принуда**Члан 135.**

(1) Ко другог силом или претњом принуди да нешто учини или не учини или трпи,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини на свиреп начин или претњом убиством или тешком телесном повредом или отмицом,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда или друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт принуђеног лица или је дело извршено од стране организоване групе,

учинилац ће се казнити затвором од три до дванаест година.

Изнуђивање исказа**Члан 136.**

(1) Службено лице које у вршењу службе употреби силу или претњу или друго недопуштено средство или недопуштен начин у намери да изнуди исказ или неку другу изјаву од окривљеног, сведока, вештака или другог лица,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је изнуђивање исказа или изјаве праћено тешким насиљем или ако су услед изнуђеног исказа наступиле нарочито тешке последице за окривљеног у кривичном поступку,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Злостављање и мучење**Члан 137.**

(1) Ко злоставља другог или према њему поступа на начин којим се вређа људско достојанство,

казниће се затвором до једне године.

(2) Ко применом силе, претње, или на други недозвољени начин другоме нанесе велики бол или тешке патње с циљем да од њега или од тре-

ћег лица добије признање, исказ или друго обавештење или да се он или неко треће лице застраши или незаконито казни, или то учини из друге побуде засноване на било каквом облику дискриминације,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се за дело из става 1. затвором од три месеца до три године, а за дело из става 2. затвором од једне до осам година.

Угрожавање сигурности

Члан 138.

(1) Ко угрози сигурност неког лица претњом да ће напасти на живот или тело тог лица или њему блиског лица,

казниће се затвором до једне године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини према више лица или ако је дело изазвало узнемиреност грађана или друге тешке последице,

казниће се затвором од три месеца до три године.

Нарушавање неповредивости стана

Члан 139.

(1) Ко неовлашћено продре у туђ стан или туђе затворене просторе или се на захтев овлашћеног лица из тог стана или простора не удаљи,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учинило службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

(3) За покушај дела из ст. 1. и 2. овог члана казниће се.

Противзаконито претресање

Члан 140.

Службено лице које у вршењу службе противзаконито врши претресање стана, просторија или лица,

казниће се затвором до три године.

Неовлашћено откривање тајне

Члан 141.

(1) Адвокат, лекар или друго лице које неовлашћено открије тајну коју је сазнало у вршењу свог позива,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Неће се казнити за дело из става 1. овог члана ко открије тајну у општем интересу или интересу другог лица, који је претежнији од интереса чувања тајне.

Повреда тајности писма и других пошиљки

Члан 142.

(1) Ко неовлашћено отвори туђе писмо, телеграм или какво друго затворено писмено или по-

шиљку или на други начин повреди њихову тајност или ко неовлашћено задржи, прикрије, уништи или другом преда туђе писмо, телеграм или другу пошиљку или ко повреди тајност електронске поште или другог средства за телекомуникацију,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко саопшти другом садржину коју је сазнао повредом тајности туђег писма, телеграма или каквог другог затвореног писмена или пошиљке или се том садржином послужи.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором од шест месеци до три године.

Неовлашћено прислушкивање и снимање

Члан 143.

(1) Ко посебним уређајима неовлашћено прислушкује или снима разговор, изјаву или какво саопштење који му нису намењени,

казниће се новчаном казном или затвором од три месеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко омогући непозваном лицу да се упозна са разговором, изјавом или саопштењем који су неовлашћено прислушкивани, односно тонски снимани.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учинило службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Неовлашћено фотографисање

Члан 144.

(1) Ко неовлашћено начини фотографски, филмски, видео или други снимак неког лица и тиме осетно задре у његов лични живот или ко такав снимак преда или показује трећем лицу или му на други начин омогући да се са њим упозна,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

Неовлашћено објављивање и приказивање туђег списка, портрета и снимка

Члан 145.

(1) Ко објави или прикаже спис, портрет, фотографију, филм или фонограм личног карактера без пристанка лица које је спис саставило или на кога се спис односи, односно без пристанка лица које је приказано на портрету, фотографији или филму или чији је глас снимљен на фонограму или без пристанка другог лица чији се пристанак по закону тражи и тиме осетно задре у лични живот тог лица,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором до три године.

Неовлашћено прикупљање личних података

Члан 146.

(1) Ко податке о личности који се прикупљају, обрађују и користе на основу закона неовлашћено прибави, саопшти другом или употреби у сврху за коју нису намењени, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко противно закону прикупља податке о личности грађана или тако прикупљене податке користи.

(3) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором до три године.

Повреда права на подношење правног средства

Члан 147.

(1) Ко спречи другог да користи право на подношење молбе, пријаве, тужбе, жалбе, приговора, другог правног средства, као и другог поднеска, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором од три месеца до три године.

Повреда слободe говора и јавног иступања

Члан 148.

(1) Ко другом на противправан начин ускрати или ограничи слободу говора или јавног иступања, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором до три године.

Спречавање штампања и растурања штампаних ствари и емитовање програма

Члан 149.

(1) Ко неовлашћено спречи или омета штампање, снимање, продају или растурање књига, часописа, новина, аудио и видео касета или других сличних штампаних или снимљених ствари, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко неовлашћено спречи или омета емитовање радио и телевизијског програма.

(3) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором до три године.

Спречавање објављивања одговора и исправке

Члан 150.

Ко супротно правноснажној одлуци суда одбије или спречи објављивање одговора или исправ-

ке објављеног нетачног податка или обавештења којим се повређује нечије право или интерес, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Спречавање јавног скупа

Члан 151.

(1) Ко силом, претњом, обманом или на други начин спречи или омета јавни скуп који је организован у складу са законом, уколико нису остварена обележја неког другог тежег кривичног дела,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором од три месеца до три године.

Спречавање политичког, синдикалног и другог организовања и деловања

Члан 152.

(1) Ко свесним кршењем закона или на други противправан начин спречи или омета политичко, синдикално или друго организовање или деловање грађана или деловање њихових политичких, синдикалних или других организација, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором од три месеца до три године.

Гоњење за кривична дела против слобода и права човека и грађанина

Члан 153.

(1) Гоњење за дело из чл. 138. став 1, 139. став 1, 142. ст. 1. и 2, 143. ст. 1. и 2, 144. став 1, 145. став 1, 146. ст. 1. и 2. и 147. став 1. овог законика предузима се по приватној тужби.

(2) Гоњење за дело из чл. 141, 149. ст. 1. и 2, 150, 151. став 1. и 152. став 1. овог законика предузима се по предлогу.

ГЛАВА ПЕТНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИЗБОРНИХ ПРАВА

Повреда права кандидовања

Члан 154.

Ко кршењем закона или на други противправан начин спречи или омета кандидовање на изборима,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда права гласања

Члан 155.

(1) Ко другог у намери да му онемогући вршење права гласања, противзаконито не упише у списак

гласача, избрише из тог списка или га на други противправан начин спречи или омете да гласа, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко силом или претњом принуди другог да на изборима, гласању о опозиву или на референдуму врши или не врши право гласања или да гласа за или против одређеног кандидата односно предлога,

казниће се затвором од три месеца до три године.

Давање и примање мита у вези са гласањем

Члан 156.

(1) Ко другоме нуди, даје, обећа награду, поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко захтева или прими поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога.

(3) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(4) Поклон или друга корист одузеће се.

Злоупотреба права гласања

Члан 157.

(1) Ко на изборима или на референдуму гласа уместо другог лица под његовим именом или на истом гласању гласа више од једанпут или користи више од једног гласачког листића,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Члан бирачког одбора који омогући другоме да изврши дело из става 1. овог члана,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Састављање нетачних бирачких спискова

Члан 158.

Ко у намери утицања на резултате избора или на референдуму, сачини нетачан бирачки списак, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Спречавање одржавања гласања

Члан 159.

(1) Ко силом, претњом или на други противправан начин спречи одржавање гласања на бирачком месту,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко омета гласање изазивањем нереди на бирачком месту услед чега гласање буде прекинуто,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Повреда тајности гласања

Члан 160.

(1) Ко на изборима или референдуму повреди тајност гласања,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Фалсификовање резултата гласања

Члан 161.

Члан органа за спровођење избора или референдума или друго лице које врши дужности у вези са гласањем, који додавањем или одузимањем гласачких листића или гласова при пребројавању или на други начин измени број гласачких листића или гласова или објави неистинит резултат гласања,

казниће се новчаном казном или затвором од једне до три године.

Уништавање докумената о гласању

Члан 162.

(1) Ко уништи, оштети, одузме или прикрије гласачки листић или неки други документ о гласању на изборима или на референдуму,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем,

казниће се затвором од три месеца до три године.

ГЛАВА ШЕСНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРАВА ПО ОСНОВУ РАДА

Повреда права по основу рада и права из социјалног осигурања

Члан 163.

Ко се свесно не придржава закона или других прописа, колективних уговора и других општих аката о правима по основу рада и о посебној заштити на раду омладине, жена и инвалида или о правима из социјалног осигурања и тиме другом ускрати или ограничи право које му припада,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Повреда права при запошљавању и за време незапослености

Члан 164.

(1) Ко свесним кршењем прописа или на други противправан начин ускрати или ограничи право грађана на слободно запошљавање на територији Србије под једнаким условима,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко се свесно не придржава закона или других прописа или општих аката о правима грађана за време незапослености и тиме незапосленом лицу ускрати или ограничи право које му припада.

Повреда права на управљање

Члан 165.

(1) Ко силом, претњом, свесним кршењем прописа или на други противправан начин спречи или омета одлучивање органа управљања или члана органа управљања да учествује у раду и одлучивању у том органу,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учинило службено или одговорно лице злоупотребом положаја или овлашћења,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Повреда права на штрајк

Члан 166.

(1) Ко силом, претњом или на други противправан начин спречи или омета запослене да, у складу са законом, организују штрајк, учествују у њему или на други начин остварују право на штрајк,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се послодавац или одговорно лице који отпусти једног или више запослених са посла због њиховог учешћа у штрајку који је организован у складу са законом или према њима примени друге мере којима се повређују њихова права из рада.

Злоупотреба права на штрајк

Члан 167.

Ко организује или води штрајк супротно закону или другим прописима и тиме доведе у опасност живот или здравље људи или имовину већег обима или ако су услед тога наступиле друге тешке последице, уколико тиме нису остварена обележја неког другог кривичног дела,

казниће се затвором до три године.

Злоупотреба права из социјалног осигурања

Члан 168.

Ко симулирањем или проузроковањем болести или неспособности за рад или на други противправан начин постигне да му се призна неко право из социјалног осигурања које му по закону или другим прописима или општим актима не припада,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Непредузимање мера заштите на раду

Члан 169.

(1) Лице одговорно за предузимање мера заштите на раду које се свесно не придржава закона или других прописа или општих аката о ме-

рама заштите на раду услед чега може наступити опасност за живот или здравље запослених,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако изрекне условну осуду, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року поступи по прописима о мерама заштите на раду.

ГЛАВА СЕДАМНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЧАСТИ И УГЛЕДА

Увреда

Члан 170.

(1) Ко увреди другог,

казниће се новчаном казном од двадесет до сто дневних износа или новчаном казном од четрдесет хиљада до двеста хиљада динара.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено путем штампе, радија, телевизије или сличних средстава или на јавном скупу,

учинилац ће се казнити новчаном казном од осамдесет до двестачетрдесет дневних износа или новчаном казном од стопедесет хиљада до четрестопедесет хиљада динара.

(3) Ако је увређени увреду узвратио, суд може обе или једну страну казнити или ослободити од казне.

(4) Неће се казнити за дело из ст. 1. до 3. овог члана учинилац, ако је излагање дато у оквиру озбиљне критике у научном, књижевном или уметничком делу, у вршењу службене дужности, новинарског позива, политичке делатности, у одбрани неког права или заштити оправданих интереса, ако се из начина изражавања или из других околности види да то није учинио у намери омаловажавања.

Клевета

Члан 171.

(1) Ко за другог износи или проноси штогод неистинито што може шкодити његовој части или угледу,

казниће се новчаном казном од педесет до двеста дневних износа или новчаном казном од сто хиљада до четресто хиљада динара.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено путем штампе, радија, телевизије или сличних средстава или на јавном скупу,

учинилац ће се казнити новчаном казном.

(3) Ако је оно што се неистинито износи или проноси довело до тешких последица за оштећеног, учинилац ће се казнити новчаном казном од стодвадесет до тристашездесет дневних износа или новчаном казном од петсто хиљада до милион динара.

Изношење личних и породичних прилика

Члан 172.

(1) Ко износи или проноси штогод из личног или породичног живота неког лица што може шкодити његовој части или угледу,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено путем штампе, радија, телевизије или сличних средстава или на јавном скупу,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је оно што се износи или проноси до- вело или могло довести до тешких последица за оштећеног,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) За изношење или проношење личних или породичних прилика које је учињено у вршењу службене дужности, новинарског позива, одбрани неког права или при заштити оправданих интереса, учинилац се неће казнити, ако докаже истинитост свог тврђења или ако докаже да је имао основаног разлога да поверује у истинитост оног што је износио или проносио.

(5) Истинитост или неистинитост оног што се износи или проноси из личног или породичног живота неког лица не може се доказивати, осим у случајевима из става 4. овог члана.

Повреда угледа СЦГ и државе чланице

Члан 173.

Ко јавно изложи порузи СЦГ или њену државу чланицу, њихову заставу, грб или химну, казниће се новачном казном или затвором до три месеца.

Повреда угледа народа, националних и етничких група СЦГ

Члан 174.

Ко јавно изложи порузи народ, националну или етничку групу који живе у СЦГ, казниће се новчаном казном или затвором до три месеца.

Повреда угледа стране државе или међународне организације

Члан 175.

(1) Ко јавно изложи порузи страну државу, њену заставу, грб или химну, казниће се новчаном казном или затвором до три месеца.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко јавно изложи порузи Организацију уједињених нација, Међународни црвени крст или другу међународну организацију чија је СЦГ или Србија члан.

Некажњавање за кривична дела из чл. 173. до 175.

Члан 176.

Неће се казнити за дело из чл. 173. до 175. овог законика учинилац ако је излагање дато у оквиру озбиљне критике у научном, књижевном или уметничком делу, у извршавању службене дужности, новинарског позива, политичке делатности, у одбрани неког права или заштите оправданих интереса, ако се из начина изражавања или из других околности види да то није

учинио у намери омаловажавања или ако докаже истинитост свог тврђења или да је имао основаног разлога да поверује у истинитост онога што је износио или проносио.

Гоњење за кривична дела против части и угледа

Члан 177.

(1) Гоњење за дело из чл. 170. до 172. овог законика предузима се по приватној тужби.

(2) Ако су дела из чл. 170. до 172. овог законика учињена према умрлом лицу, гоњење се предузима по приватној тужби брачног друга или лица које је са умрлим живело у трајној ванбрачној заједници, сродника у правој линији, усвојиоца, усвојеника, брата или сестре умрлог лица.

(3) Гоњење за кривично дело из члана 175. овог законика предузима се по одобрењу републичког јавног тужиоца.

ГЛАВА ОСАМНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ

Силовање

Члан 178.

(1) Ко принуди другог на обљубу или са њом изједначен чин употребом силе или претњом да ће непосредно напасти на живот или тело тог или њему блиског лица,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено претњом да ће се за то или њему блиско лице открити нешто што би шкодило његовој части или угледу или претњом другим тешким злом, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда лица према којем је дело извршено или ако је дело извршено од стране више лица или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин или према малолетнику или је дело имало за последицу трудноћу, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дело извршено или је дело учињено према детету, учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

Обљуба над немоћним лицем

Члан 179.

(1) Ко над другим изврши обљубу или са њом изједначен чин искористивши душевно обољење, заостали душевни развој, другу душевну поврећеност, немоћ или какво друго стање тог лица услед којег оно није способно за отпор, казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда немоћног лица

или ако је дело извршено од стране више лица или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин или је учињено према малолетнику или је дело имало за последицу трудноћу,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дело извршено или ако је дело учињено према детету,

учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

Обљуба са дететом

Члан 180.

(1) Ко изврши обљубу или са њом изједначен чин са дететом,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда детета према којем је дело извршено или је дело извршено од стране више лица или је дело имало за последицу трудноћу,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт детета,

учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

(4) Неће се казнити за дело из става 1. овог члана учинилац, ако између њега и детета не постоји значајнија разлика у њиховој душевној и телесној зрелости.

Обљуба злоупотребом положаја

Члан 181.

(1) Ко злоупотребом свог положаја наведе на обљубу или са њом изједначен чин лице које се према њему налази у односу какве подређености или зависности,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Наставник, васпитач, старалац, усвојилац, родитељ, очух, маћеха или друго лице које злоупотребом свог положаја или овлашћења изврши обљубу или са њом изједначен чин са малолетником који му је поверен ради учења, васпитавања, старања или неге,

казниће се затвором од једне до десет година.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено према детету,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ако је дело из ст. 1. до 3. овог члана имало за последицу трудноћу,

учинилац ће се казнити за дело из става 1. затвором од шест месеци до пет година, за дело из става 2. затвором од две до дванаест година, а за дело из става 3. затвором од три до петнаест година.

(5) Ако је услед дела из става 3. овог члана наступила смрт детета,

учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

Недозвољене полне радње

Члан 182.

(1) Ко под условима из чл. 178. ст. 1. и 2, 179. став 1, 180. став 1. и 181. ст. 1. до 3. овог законика изврши неку другу полну радњу,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда лица према којем је дело извршено или ако је дело извршено од стране више лица или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт лица према којем је дело извршено, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

Подвођење и омогућавање вршења полног односа

Члан 183.

(1) Ко подведе малолетно лице ради вршења обљубе, са њом изједначеног чина или друге полне радње,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ко омогућава вршење обљубе, са њом изједначеног чина или друге полне радње са малолетним лицем,

казниће се затвором до три године.

Посредовање у вршењу проституције

Члан 184.

(1) Ко наводи или подстиче другог на проституцију или учествује у предаји неког лица другоме ради вршења проституције или ко путем средстава јавног информисања и других сличних средстава пропагира или рекламира проституцију,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено према малолетном лицу,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

Приказивање порнографског материјала и искоришћавање деце за порнографију

Члан 185.

(1) Ко детету прода, прикаже или јавним излагањем или на други начин учини доступним текстове, слике, аудио-визуелне или друге предмете порнографске садржине или му прикаже порнографску представу,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко искористи дете за производњу слика, аудио-визуелних или других предмета порнографске садржине или за порнографску представу,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко продаје, приказује, јавно излаже или електронски или на други начин чини доступним слике, аудио-визуелне или друге предмете порнографске садржине настале извршењем дела из става 2. овог члана,

казниће се затвором до две године.

(4) Предмети из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

Гоњење за кривична дела против полне слободе

Члан 186.

Гоњење за кривична дела из чл. 178. и 179. овог законика учињена према брачном другу и за кривично дело из члана 182. став 1. предузима се по предлогу.

ГЛАВА ДЕВЕТНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ БРАКА И ПОРОДИЦЕ

Двобрачност

Члан 187.

(1) Ко закључи нови брак иако се већ налази у браку,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко закључи брак са лицем за које зна да се налази у браку.

Закључење ништавог брака

Члан 188.

(1) Ко при закључењу брака прикрије од друге стране неку чињеницу због које је брак ништав или другу страну доведе у заблуду или одржава у заблуди о тој чињеници,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Гоњење се може предузети само ако је тако закључен брак поништен из разлога наведених у ставу 1. овог члана.

Омогућавање закључења недозвољеног брака

Члан 189.

Службено лице овлашћено за закључење брака које у вршењу своје службене дужности свесно дозволи да се закључи брак који је по закону забрањен или ништав,

казниће се затвором од три месеца до три године.

Ванбрачна заједница са малолетником

Члан 190.

(1) Пунолетно лице које живи у ванбрачној заједници са малолетником,

казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и родитељ, усвојилац или старалац који малолетнику омогући да живи у ванбрачној заједници са пунолетним лицем или га на то наведе.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено из користољубља,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(4) Ако се брак закључи, гоњење се неће предузети, а ако је предузето, обуставиће се.

Одузимање малолетног лица

Члан 191.

(1) Ко малолетно лице противправно задржи или одузме од родитеља, усвојоца, староца или другог лица, односно установе, којима је оно поверено или онемогућава извршење одлуке којом је малолетно лице поверено одређеном лицу,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко онемогућава извршење одлуке надлежног органа којом је одређен начин одржавања личних односа малолетног лица са родитељем или другим сродником,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из користољубља или других ниских побуда или је услед дела теже угрожено здравље, васпитање или школовање малолетног лица,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(4) Учиниоца дела из ст. 1. и 3. овог члана који добровољно преда малолетно лице лицу или установи којој је оно поверено или омогући извршење одлуке о поверавању малолетног лица, суд може ослободити од казне.

(5) Ако изрекне условну осуду за дело из ст. 1. до 3. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року преда малолетно лице лицу или установи којој је малолетно лице поверено или омогући извршење одлуке којом је малолетно лице поверено одређеном лицу или установи, односно одлуке којом је одређен начин одржавања личних односа малолетног лица са родитељем или другим сродником.

Промена породичног стања

Члан 192.

(1) Ко подметањем, заменом или на други начин промени породично стање детета,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко заменом или на други начин из нехата промени породично стање детета,

казниће се затвором до једне године.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Запуштање и злостављање малолетног лица

Члан 193.

(1) Родитељ, усвојилац, старалац или друго лице које грубим занемаривањем своје дужности збрињавања и васпитавања запустити малолетно лице о којем је дужно да се стара,

казниће се затвором до три године.

(2) Родитељ, усвојилац, старалац или друго лице које злоставља малолетно лице или га принуђава на претеран рад или рад који не одговара узрасту малолетног лица или на просјачење или га из користољубља наводи на вршење других радњи које су штетне за његов развој, казниће се затвором од три месеца до пет година.

Насиље у породици

Члан 194.

(1) Ко применом насиља, претњом да ће напасти на живот или тело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, телесни интегритет или душевно стање члана своје породице, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана коришћено оружје, опасно оруђе или друго средство подобно да тело тешко повреди или здравље тешко наруши,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда или тешко нарушавање здравља или су учињена према малолетном лицу,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт члана породице,

учинилац ће се казнити затвором од три до дванаест година.

(5) Ко прекрши мере заштите од насиља у породици које му је суд одредио на основу закона, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Недавање издржавања

Члан 195.

(1) Ко не даје издржавање за лице које је по закону дужан да издржава, а та дужност је утврђена извршном судском одлуком или извршним поравнањем пред судом или другим надлежним органом, у износу и на начин како је то одлуком односно поравнањем утврђено,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Неће се казнити учинилац дела из става 1. овог члана, ако из оправданих разлога није давао издржавање.

(3) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за издржавано лице, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(4) Ако изрекне условну осуду, суд може одредити обавезу учиниоцу да измири доспеле обавезе и да уредно даје издржавање.

Кршење породичних обавеза

Члан 196.

(1) Ко кршењем законом утврђених породичних обавеза остави у тешком положају члана породице који није у стању да се сам о себи стара, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступило тешко нарушавање здравља члана породице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт члана породице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако изрекне условну осуду за дело из ст. 1. и 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да извршава своје законом утврђене породичне обавезе.

Родоскрвњење

Члан 197.

Пунолетно лице које изврши обљубу или са њом изједначен полни чин са малолетним сродником по крви у правој линији или са малолетним братом, односно сестром,

казниће се затвором до три године.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

Повреда моралних права аутора и интерпретатора

Члан 198.

(1) Ко под својим именом или именом другог у целини или делимично објави, стави у промет примерке туђег ауторског дела или интерпретације, или на други начин јавно саопшти туђе ауторско дело или интерпретацију,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко без дозволе аутора измени или преради туђе ауторско дело или измени туђу снимљену интерпретацију,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ко ставља у промет примерке туђег ауторског дела или интерпретације на начин којим се вређа част или углед аутора или извођача,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(4) Предмети из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

(5) Гоњење за дело из става 2. овог члана предузима се по предлогу, а за дело из става 3. овог члана по приватној тужби.

Неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права

Члан 199.

(1) Ко неовлашћено објави, сними, умножи, или на други начин јавно саопшти у целини или делимично ауторско дело, интерпретацију, фонограм, видеограм, емисију, рачунарски програм или базу података,

казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко стави у промет или у намери стављања у промет неовлашћено држи умножене или неовлашћено стављене у промет примерке ауторског дела, интерпретације, фонограма, видеограма, емисије, рачунарског програма или базе података.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено у намери прибављања имовинске користи за себе или другог,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(4) Ко произведе, увезе, стави у промет, прода, да у закуп, рекламира у циљу продаје или давања у закуп или држи у комерцијалне сврхе уређаје или средства чија је основна или претежна намена уклањање, заобилажење или осујећивање технолошких мера намењених спречавању повреда ауторских и сродних права, или ко такве уређаје или средства користи у циљу повреде ауторског или сродног права,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(5) Предмети из ст. 1. до 4. овог члана одузеће се и уништити.

Неовлашћено уклањање или мењање електронске информације о ауторском и сродним правима

Члан 200.

(1) Ко неовлашћено уклони или измени електронску информацију о ауторском или сродном праву, или стави у промет, увезе, извезе, емитује или на други начин јавно саопшти ауторско дело или предмет сродноправне заштите са којег је електронска информација о правима неовлашћено уклоњена или измењена,

казниће се новчаном казном и затвором до три године.

(2) Предмети из става 1. одузеће се и уништити.

Поведа проналазачког права

Члан 201.

(1) Ко неовлашћено производи, увози, извози, нуди ради стављања у промет, ставља у промет, складишти или користи у привредном промету производ или поступак заштићен патентом, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази милион динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко неовлашћено објави или на други начин учини доступним суштину туђег пријављеног проналазак пре него што је овај проналазак објављен на начин утврђен законом,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(4) Ко неовлашћено поднесе пријаву патента или у пријави не наведе или лажно наведе проналазача,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(5) Предмети из ст. 1. и 2. одузеће се и уништити.

Неовлашћено коришћење туђег дизајна

Члан 202.

(1) Ко на свом производу у промету неовлашћено употреби, у целости или делимично, туђи пријављени, односно заштићени дизајн производа, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко неовлашћено објави или на други начин учини доступним јавности предмет пријаве туђег дизајна пре него што је објављен на начин утврђен законом,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Производи из става 1. овог члана одузеће се.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ПРВА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

Крађа

Члан 203.

(1) Ко туђу покретну ствар одузме другом у намери да њеним присвајањем себи или другом прибави противправну имовинску корист, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Тешка крађа

Члан 204.

(1) Учиниолац дела крађе (члан 203) казниће се затвором од једне до осам година, ако је крађа извршена:

- 1) обијањем или проваљивањем затворених зграда, соба, касе, ормана или других затворених простора или другим саваљивањем већих препрека;
- 2) од стране више лица;
- 3) на нарочито опасан или нарочито дрзак начин;
- 4) од стране лица које је при себи имало какво оружје или опасно оруђе ради напада или одбране;
- 5) за време пожара, поплаве, земљотреса или другог удеса;
- 6) искоришћавањем беспомоћности или другог тешког стања неког лица.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и учинилац дела крађе ако вредност украдених ствари прелази износ од четрестопедесет хиљада динара или украдена ствар представља културно или природно добро.

(3) Ако вредност украдених ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Разбојничка крађа**Члан 205.**

(1) Ко је на делу крађе (члан 203) затечен, па у намери да украдену ствар задржи, употреби силу против неког лица или претњу да ће непосредно напасти на живот или тело,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако вредност украдених ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је дело из ст. 1. до 3. овог члана учињено од стране више лица или је неком лицу са умишљајем нанесена тешка телесна повреда,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

Разбојништво**Члан 206.**

(1) Ко употребом силе против неког лица или претњом да ће непосредно напасти на живот или тело одузме туђу покретну ствар у намери да њеним присвајањем себи или другом прибави противправну имовинску корист,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако вредност одузетих ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено од стране више лица или је неком лицу са умишљајем нанесена тешка телесна повреда,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако вредност украдених ствари из става 1. овог члана не прелази износ од десет хиљада динара, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(5) За покушај дела из става 4. овог члана казниће се.

Утаја**Члан 207.**

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, присвоји туђу покретну ствар која му је поверена,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини старалац,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Ако вредност утајених ствари прелази износ од четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до шест година.

(4) Ако вредност утајених ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара или утајена ствар представља културно добро,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) Ко туђу покретну ствар коју је нашао или до које је случајно дошао противправно присвоји у намери да себи или другом прибави имовинску корист,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(6) За дела из ст. 1. и 5. овог члана, ако су утајене ствари у својини грађана, гоњење се предузима по предлогу.

Превара**Члан 208.**

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист доведе кога лажним приказивањем или прикривањем чињеница у заблуду или га одржава у заблуди и тиме га наведе да овај на штету своје или туђе имовине нешто учини или не учини,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини само у намери да другог оштети,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист или је нанета штета у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист или је нанета штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Неосновано добијање и коришћење кредита и друге погодности**Члан 209.**

(1) Ко лажним приказивањем чињеница или њиховим прикривањем добије за себе или другог кредит, субвенцију или другу погодност иако за то не испуњава прописане услове,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко добијени кредит, субвенцију или другу погодност искористи за другу намену од оне за коју му је кредит, субвенција или друга погодност одобрена,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) За дело из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се прописаном казном и одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања ако су кредит, субвенција или друга погодност прибављени за предузеће или други субјект привредног пословања или ако су коришћени за друге намене од стране тих субјеката.

Ситна крађа, утаја и превара**Члан 210.**

(1) Ко учини ситну крађу, утају или превару, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Крађа, утаја и превара сматрају се ситном, ако вредност украдене или утајене ствари, односно штета проузрокована преваром не прелази износ од петнаест хиљада динара, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист, односно да проузрокује малу штету.

(3) За дело из става 1. овог члана, ако је извршено на штету имовине грађана, гоњење се предузима по приватној тужби.

Одузимање туђе ствари

Члан 211.

(1) Ко без намере прибављања имовинске користи противправно одузме туђу покретну ствар, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако вредност одузете ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара или ствар представља културно добро,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) За дело из ст. 1. и 2. овог члана, ако је одузета ствар у својини грађана, гоњење се предузима по приватној тужби.

Уништење и оштећење туђе ствари

Члан 212.

(1) Ко уништи, оштети или учини неупотребљивом туђу ствар,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази четри-стопедесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара или је дело учињено према културном добру,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(4) За дело из ст. 1. до 3. овог члана, ако је оштећена ствар у својини грађана, гоњење се предузима по приватној тужби.

Неовлашћено коришћење туђег возила

Члан 213.

(1) Ко без пристанка овлашћеног лица користи туђе моторно возило,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено проваљивањем или обијањем моторног возила, или употребом силе или претње,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Изнуда

Члан 214.

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, силом или претњом принуди другог да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине,

казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четри-стопедесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити од две до десет година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ко се бави вршењем дела из ст. 1. до 3. овог члана или је дело извршено од стране организоване групе,

казниће се затвором од три до петнаест година.

Уцена

Члан 215.

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист запрети другом да ће против њега или њему блиског лица открити нешто што би њиховој части или угледу шкодило и тиме га принуди да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четри-стопедесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(4) Ко се бави вршењем дела из ст. 1. до 3. овог члана или је дело извршено од стране организоване групе,

казниће се затвором од две до дванаест година.

Злоупотреба поверења

Члан 216.

(1) Ко заступајући имовинске интересе неког лица или старајући се о његовој имовини злоупотреби дата му овлашћења у намери да тиме себи или другом прибави имовинску корист или да оштети лице чије имовинске интересе заступа или о чијој се имовини стара,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази четри-стопедесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до шест година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако дело из ст. 1. до 3. овог члана учини старалац или адвокат,

казниће се за дело из става 1. затвором од шест месеци до пет година, за дело из става 2. затвором од једне до осам година, а за дело из става 3. затвором од две до десет година.

Зеленаштво

Члан 217.

(1) Ко за давање новца или других потрошних ствари на зајам неком лицу прими или уговори за себе или другог несразмерну имовинску корист, искоришћавајући тешко имовинско стање, тешке прилике, нужду, лакомисленост или недовољну способност за расуђивање оштећеног,

казниће се затвором до три године и новчаном казном.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за оштећеног или је учинилац прибавио имовинску корист у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара,

казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година и новчаном казном.

(4) За дело из става из става 1. овог члана гоњење се предузима по предлогу.

Противправно заузимање земљишта

Члан 218.

(1) Ко противправно заузме туђе земљиште, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је заузето земљиште део заштитне шуме, националног парка или другог земљишта са посебном наменом,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) За дело из става 1. овог члана гоњење се предузима по приватној тужби.

Противправно усељење

Члан 219.

(1) Ко се неовлашћено усели у туђу зграду, стан, пословне или друге просторије,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако изрекне условну осуду за дело из става 1. овог члана, суд може наложити обавезу учиниоцу да у одређеном року напусти и испразни просторије у које се неовлашћено уселио.

(3) За дело из става 1. овог члана гоњење се предузима по приватној тужби.

Оштећење туђих права

Члан 220.

(1) Ко у намери да осујети остварење права на ствари отуђи, уништи, оштети или одузме своју ствар на којој други има заложно право или право уживања и тиме га оштети,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намери да осујети измирење повериоца у току принудног извршења отуђи, уништи, оштети или сакрије делове своје имовине и тиме оштети повериоца.

(3) За дела из ст. 1. и 2 овог члана, ако су оштећени грађани, гоњење се предузима по приватној тужби.

Прикривање

Члан 221.

(1) Ко ствар за коју зна да је прибављена кривичним делом или оно што је за њу добијено продајом или заменом прикрива, протура, купује, прима у залогу или на други начин прибавља, казниће се новчаном казном или затвором до три године, с тим да казна не може бити већа од казне прописане за дело којим је ствар прибављена.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини, а могао је и био дужан да зна да је ствар прибављена кривичним делом,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако се учинилац бави вршењем кривичног дела из става 1. овог члана или је дело извршено од стране организоване групе или вредност прикриваних ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Гоњење у случају када је учинилац у блиском односу са оштећеним

Члан 222.

За кривична дела из чл. 203, 204, 208, 213, 216. ст. 1. до 3. и 221. овог законика, ако су учињена према брачном другу, лицу са којим оштећени живи у трајној ванбрачној заједници, сроднику по крви у правој линији, брату или сестри, усвојоцу или усвојенику или другим лицима са којима учинилац живи у заједничком домаћинству, гоњење се предузима по приватној тужби.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ДРУГА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ

Фалсификовање новца

Члан 223.

(1) Ко направи лажан новац у намери да га стави у оптицај као прави или ко у истој намери преиначи прави новац,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ко прибавља лажан новац у намери да га стави у оптицај као прави или ко лажан новац ставља у оптицај,

казниће се затвором од једне до десет година.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана направљен, преиначен, стављен у промет или прибављен лажан новац у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, односно одговарајући износ у страном новцу,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(4) Ко лажан новац који је примио као прави, па сазнавши да је лажан, стави у оптицај или ко зна да је начињен лажан новац или да је лажан новац стављен у оптицај, па то не пријави,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Лажан новац одузеће се.

Фалсификовање хартија од вредности

Члан 224.

(1) Ко направи лажне хартије од вредности или преиначи праве хартије од вредности у намери да их употреби као праве или да их другом да на употребу или ко такве лажне хартије употреби као праве или их у тој намери прибави,

казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ако укупан износ на који гласе фалсификоване хартије од вредности из става 1. овог члана прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Ко лажне хартије од вредности које је примио као праве, па сазнавши да су лажне, стави у промет,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Лажне хартије од вредности одузеће се.

Фалсификовање и злоупотреба платних картица

Члан 225.

(1) Ко направи лажну платну картицу или ко преиначи праву платну картицу у намери да је употреби као праву или ко такву лажну картицу употреби као праву,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је учинилац дела из става 1. овог члана употребом картице прибавио противправну имовинску корист,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је учинилац дела из става 1. овог члана прибавио противправну имовинску корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

казниће се затвором од две до десет година.

(4) Казном из ст. 2. и 3. овог члана казниће се и учинилац који то дело учини неовлашћеном употребом туђе картице.

(5) Ко набави лажну платну картицу у намери да је употреби као праву или ко прибавља подат-

ке у намери да их искористи за прављење лажне платне картице,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(6) Лажне платне картице одузеће се.

Фалсификовање знакова за вредност

Члан 226.

(1) Ко направи лажне или преиначи праве знакове за вредност у намери да их употреби као праве или да их другом да на употребу или ко такве лажне знакове употреби као праве или их у тој намери прибави,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако укупна вредност знакова из става 1. овог члана прелази износ од милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко одстрањивањем жига којим се знаци за вредност поништавају или којим другим начином иде за тим да ради поновне употребе овим знацима да изглед као да нису употребљени или ко употребљене знакове поново употреби или прода као да важе,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Лажни знакови за вредност одузеће се.

Прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање

Члан 227.

(1) Ко прави, набавља, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажног новца или лажних хартија од вредности,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко прави, набавља, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажних платних картица или лажних знакова за вредност, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(3) Средства из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Издавање чека и коришћење платних картица без покрића

Члан 228.

(1) Ко користи дебитну платну картицу за коју нема покриће или користи кредитну платну картицу за коју не обезбеђује покриће у уговореном року, па тиме себи или другоме прибави противправну имовинску корист у износу који прелази десет хиљада динара,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изда или стави у промет чек, меницу, акцептни налог, какву гаранцију или какво друго средство плаћања или обезбеђења плаћања, иако зна да за то нема покрића и тиме себи или другом прибави противправну имовинску корист у износу који прелази десет хиљада динара.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази сто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

Пореска утаја

Члан 229.

(1) Ко у намери да потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о законито стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве, не пријави законито стечени приход, односно предмете или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази стопедесет хиљада динара, казниће се затвором до три године и новчаном казном.

(2) Ако износ обавезе из става 1. овог члана чије се плаћање избегава прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година и новчаном казном.

(3) Ако износ обавезе из става 1. овог члана чије се плаћање избегава прелази седам милиона и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година и новчаном казном.

Кријумчарење

Члан 230.

(1) Ко се бави преношењем робе преко царинске линије избегавајући мере царинског надзора или ко избегавајући мере царинског надзора пренесе робу преко царинске линије наоружан, у групи или уз употребу силе или претње,

казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ко се бави продајом, растурањем или прикривањем неоцарињене робе или организује мрежу препродаваца или посредника за растурање такве робе,

казниће се затвором од једне до осам година и новчаном казном.

(3) Роба која је предмет дела из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

(4) Превозно или друго средство чија су тајна или скривита места искоришћена за пренос робе која је предмет дела из става 1. овог члана или које је намењено за извршење тих кривичних дела одузеће се ако је власник или корисник возила то знао или је могао и био дужан да зна и ако вредност робе која је предмет кривичног дела прелази једну трећину вредности тог средства у време извршења кривичног дела.

Прање новца

Члан 231.

(1) Ко изврши конверзију или пренос имовине, са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, у намери да се прикрије или лажно прикаже незаконито порекло имовине, или прикрије или лажно прикаже чињенице о имовини са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, или стекне, држи или користи имовину са знањем, у тренутку пријема, да та имовина потиче од кривичног дела,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако износ новца или имовине из става 1. овог члана прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(3) Ко учини дело из ст. 1. и 2. овог члана, а могао је и био дужан да зна да новац или имовина представљају приход остварен кривичним делом, казниће се затвором до три године.

(4) Одговорно лице у правном лицу које учини дело из ст. 1. до 3. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело, ако је знало, односно могло и било дужно да зна да новац или имовина представљају приход остварен кривичним делом.

(5) Новац и имовина из ст. 1. до 4. овог члана одузеће се.

Злоупотреба монополистичког положаја

Члан 232.

Одговорно лице у предузећу или у другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, који злоупотребом монополистичког или доминантног положаја на тржишту или закључивањем монополистичког споразума изазове поремећај на тржишту или тај субјект доведе у повлашћен положај у односу на друге, тако да оствари имовинску корист за тај субјект или за други субјект или нанесе штету другим субјектима привредног пословања, потрошачима или корисницима услуга, казниће се затвором до три године.

Неовлашћена употреба туђе фирме

Члан 233.

(1) Ко се у намери да обмане купце или кориснике услуга послужи туђом фирмом, туђом географском ознаком порекла, туђим жигом или заштитним знаком или туђом посебном ознаком робе или унесе поједина обележја ових ознака у своју фирму, свој жиг или заштитни знак или у своју посебну ознаку робе,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко у сврху продаје у већој количини или вредности набавља, производи, прерађује, ставља у промет, даје у закуп или складишти робу из става 1. овог члана или се бави пружањем услуга неовлашћено користећи туђе ознаке,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је учинилац из става 2. овог члана организовао мрежу препродаваца или посредника или је прибавио имовинску корист која прелази износ од милион и петсто хиљада динара,

казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Предмети из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

Несавестан рад у привредном пословању

Члан 234.

(1) Одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања у коме нема већински удео, које свесно крши законе, друге прописе или опште акте о пословању или очигледно несавесно послује и тиме из нехата том предузећу или другом субјекту привредног пословања проузрокује штету која прелази износ од четрестопедесет хиљада динара,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила штета која прелази износ од милион и петсто хиљада динара или је покренут поступак принудног поравнања или стечаја,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Проузроковање стечаја

Члан 235.

(1) Одговорно лице у предузећу или у другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица, које нерационалним трошењем средстава или њиховим отуђењем у бесцење, прекомерним задуживањем, преузимањем несразмерних обавеза, лакоисленим закључивањем уговора са лицима неспособним за плаћање, пропуштањем благовременог остваривања потраживања, уништењем или прикривањем имовине или другим радњама које нису у складу са савесним пословањем проузрокује стечај и тиме другог оштети,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

Проузроковање лажног стечаја

Члан 236.

(1) Одговорно лице у предузећу или у другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, који у намери да тај субјект избегне плаћање обавеза проузрокује стечај тог субјекта привидним или стварним умањењем његове имовине, на начин што:

1) целу или део имовине субјекта привредног пословања прикрије, привидно прода, прода испод тржишне вредности или бесплатно уступи;

2) закључи фиктивне уговоре о дугу или призна непостојећа потраживања;

3) пословне књиге које је субјект привредног пословања обавезан да води по закону прикрије,

уништи или тако преиначи да се из њих не могу сагледати пословни резултати или стање средстава или обавеза или ово стање сачињавањем лажних исправа или на други начин прикаже таквим да се на основу њега може отворити стечај, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за повериоца,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Оштећење повериоца

Члан 237.

(1) Одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, који знајући да је тај субјект постао неспособан за плаћање, исплатом дуга или на други начин намерно стави повериоца у повољнији положај и тиме знатно оштети другог повериоца,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Одговорно лице из става 1. овог члана или предузетник, који знајући да је тај субјект постао неспособан за плаћање, а у намери да изигра или оштети повериоца призна неистинито потраживање, састави лажни уговор или неком другом преварном радњом оштети повериоца,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана повериоцу проузрокована штета великих размера или ако је према оштећеном због тога дошло до покретања поступка принудног поравнања или стечаја,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Злоупотреба овлашћења у привреди

Члан 238.

(1) Одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, које у намери прибављања противправне имовинске користи за правно лице у којем је запослено, за друго правно лице или други субјект привредног пословања који има својство правног лица:

1) ствара или држи недозвољене новчане, робне или друге вредносне фондове у земљи или иностранству или противправно онемогућава остваривања власничких права акционара;

2) састављањем исправе неистините садржине, лажним билансима, проценама или инвентарисањем односно лажним приказивањем или прикривањем чињеница, неистинито приказује стање или кретање средстава или резултате пословања, па на тај начин доведе у заблуду органе управљања у предузећу или другом правном лицу приликом доношења одлука о пословима управљања или предузеће или друго правно лице стави у повољнији положај приликом добијања средстава или других погодности које им се не би признале према постојећим прописима;

3) средства којима располаже користи противно њиховој намени;

4) на други начин грубо повреди овлашћења у погледу управљања, располагања и коришћења имовином;

5) противно вољи акционара не потписује проспекат за трговање акцијама на берзи, а давањем лажних података доводи у заблуду купце акција о стању капитала правног лица,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од пет милиона динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Нарушавање пословног угледа и кредитне способности

Члан 239.

(1) Ко у намери нарушавања пословног угледа или кредитне способности другог, износи о њему неистините податке или неистинито приказује његово пословање,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) Гоњење за дела из ст. 1. и 2. овог члана предузима се по приватној тужби.

Одавање пословне тајне

Члан 240.

(1) Ко неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају пословну тајну или ко прибавља такве податке у намери да их преда непозваном лицу,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито поверљивих података,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Ко дело из става 1. овог члана учини из хата,

казниће се затвором до три године.

(4) Пословном тајном сматрају се подаци и документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеном на основу закона проглашени пословном тајном чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за предузеће или други субјект привредног пословања.

Онемогућавање вршења контроле

Члан 241.

Ко онемогући органу вршења контроле да изврши увид у пословне књиге или другу докумен-

тацију или онемогући преглед предмета, просторија или других објеката,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Недозвољена производња

Члан 242.

(1) Ко неовлашћено производи или прерађује робу за чију је производњу или прерађивање потребно одобрење надлежног органа,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко производи или прерађује робу чија је производња или прерађивање забрањено,

казниће се затвором до три године.

(3) Роба и средства за производњу или прерађивање одузеће се.

Недозвољена трговина

Члан 243.

(1) Ко немајући овлашћење за трговину, набави робу или друге предмете у већој вредности у сврху продаје, или ко се неовлашћено и у већем обиму бави трговином или посредовањем у трговини или се бави заступањем организација у унутрашњем или спољнотрговинском промету робе и услуга,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко се бави продајом робе чију је производњу неовлашћено организовао,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко неовлашћено продаје, купује или врши размену робе или предмета чији је промет забрањен или ограничен.

(4) Ако је учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана организовао мрежу препродаваца или посредника или је постигао имовинску корист која прелази износ од четристопедесет хиљада динара,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(5) Роба и предмети недозвољене трговине одузеће се.

Обмањивање купаца

Члан 244.

Ко у намери обмањивања купаца ставља у промет производе са ознаком у коју су унети подаци који не одговарају садржини, врсти, пореклу или квалитету производа или ставља у промет производе који по својој количини или квалитету не одговарају ономе што се редовно претпоставља код таквих производа или ставља у промет производе без ознаке о садржини, врсти пореклу или квалитету производа кад је оваква ознака прописана или се при стављању у промет производа служи очигледно лажном рекламом,

казниће се затвором до три године и новчаном казном.

Фалсификовање знакова за обележавање робе, мера и тегова

Члан 245.

(1) Ко у намери да их употреби као праве направљене лажне печате, жигове, марке или друге знакове за обележавање домаће или стране робе којима се жигушу злато или други племенити метал, дрво, стока или каква друга роба или ко у истој намери такве праве знакове преиначи или ко такве лажне или преиначене знакове употреби као праве, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Лажни знакови, мере и тегови одузеће се.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ТРЕЋА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЗДРАВЉА ЉУДИ

Неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога

Члан 246.

(1) Ко неовлашћено производи, прерађује, продаје или нуди на продају или ко ради продаје купује, држи или преноси или ко посредује у продаји или куповини или на други начин неовлашћено ставља у промет супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено од стране више лица која су се удружила за вршење тих дела, или је учинилац овог дела организовао мрежу препродаваца или посредника, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко неовлашћено држи супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(4) Учинилац дела из става 3. овог члана који опојну дрогу држи ради сопствене употребе може се ослободити од казне.

(5) Учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана који открије од кога набавља опојну дрогу може се ослободити од казне.

(6) Ко неовлашћено прави, набавља, поседује или даје на употребу опрему, материјал или супстанце за које зна да су намењене за производњу опојних дрога, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(7) Опојне дроге и средства за њихову производњу и прераду одузеће се.

Омогућавање уживања опојних дрога

Члан 247.

(1) Ко наводи другог на уживање опојне дроге или му даје опојну дрогу да је ужива он или друго лице или стави на располагање просторије ради уживања опојне дроге или на други начин омогућује другом да ужива опојну дрогу,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу или према више лица или је изазвало нарочито тешке последице, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Опојне дроге одузеће се.

Непоступање по здравственим прописима за време епидемије

Члан 248.

Ко за време епидемије какве опасне заразне болести не поступа по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мере за њено сузбијање или спречавање,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Преношење заразне болести

Члан 249.

Ко не поступа по прописима, одлукама или наредбама за сузбијање или спречавање заразних болести, па услед тога дође до преношења заразне болести,

казниће се затвором до три године.

Преношење инфекције ХИВ вирусом

Члан 250.

(1) Ко свесно другог доведе у опасност од инфекције ХИВ вирусом,

казниће се затвором до две године.

(2) Ко се свесно не придржава прописа и мера који се односе на спречавање ширења ХИВ инфекције и тиме из нехата доведе до преношења инфекције ХИВ вирусом на друго лице,

казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Ко знајући да је заражен ХИВ вирусом свесно пренесе на другог ту инфекцију,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(4) Ако је услед дела из став 3. овог члана наступила смрт зараженог лица,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(5) Ако је дело из ст. 3. и 4. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити за дело из става 3. затвором до три године, а за дело из става 4. затвором од шест месеци до пет година.

Несавесно пружање лекарске помоћи

Члан 251.

(1) Лекар који при пружању лекарске помоћи примени очигледно неподобно средство или очигледно неподобан начин лечења или не примени одговарајуће хигијенске мере или уопште очигледно несавесно поступа и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и други здравствени радник који при пружању медицинске помоћи или неге или при вршењу дру-

ге здравствене делатности очигледно несавесно поступа и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Противправно вршење медицинских експеримената и испитивање лека

Члан 252.

(1) Ко противно прописима на људима врши медицинске или друге сличне експерименте, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко врши клонирање људи или врши експерименте у том циљу.

(3) Ко противно прописима врши клиничко испитивање лека, казниће се затвором од три месеца до три године.

Неуказивање лекарске помоћи

Члан 253.

(1) Лекар који противно својој дужности одбије да укаже лекарску помоћ лицу којем је таква помоћ потребна, а које се налази у непосредној опасности за живот или опасности наступања тешке телесне повреде или тешког нарушавања здравља,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако услед дела из става 1. овог члана лице којем није указана лекарска помоћ буде тешко телесно повређено или му здравље буде тешко нарушено,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до четири године.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт лица коме није указана лекарска помоћ,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Надрилекарство и надриапотекарство

Члан 254.

(1) Ко се без одговарајуће стручне спреме бави лечењем или пружањем других медицинских услуга,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко се без одговарајуће стручне спреме бави справљањем или издавањем лекова.

Несавесно поступање при справљању и издавању лекова

Члан 255.

(1) Лице овлашћено за издавање лекова за употребу у медицини које изда други лек уместо про-

писаног или захтеваног лека, ако замена није дозвољена или које не направи лек у прописаној размери или количини или које очигледно несавесно поступа при издавању лекова и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Производња и стављање у промет шkodљивих производа

Члан 256.

(1) Ко производи ради продаје, продаје или ставља у промет шkodљиве животне намирнице, јело или пиће или друге шkodљиве производе, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко животне намирнице, јело или пиће ставља у промет без извршеног прегледа од стране овлашћеног лица кад је тај преглед прописима предвиђен, или их ставља у промет пошто им је истекао рок употребе,

казниће се затвором до две године.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Производи из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Несавесно вршење прегледа животних намирница

Члан 257.

(1) Овлашћено лице које несавесно изврши преглед стоке за клање, меса намењеног за исхрану и других животних намирница или противно прописима не изврши преглед и тиме омогући да се стави у промет месо или друга животна намирница шkodљива за здравље људи, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Загађивање воде за пиће и животних намирница

Члан 258.

(1) Ко каквом шkodљивом материјом загади воду која људима служи за пиће или животне намирнице,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Тешка дела против здравља људи

Члан 259.

(1) Ако услед дела из чл. 249, 251. ст. 1. и 2, 252, 254, 255. став 1, 256. ст. 1. и 2, 257. став 1. и

258. став 1. овог законика, неко лице буде тешко телесно повређено или му здравље буде тешко нарушено,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(2) Ако је услед дела из чл. 249, 251. ст. 1. и 2, 252, 254, 255. став 1, 256. ст. 1. и 2, 257. став 1. и 258. став 1. овог законика наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако услед дела из чл. 251. став 3, 255. став 2, 256. став 3, 257. став 2. и 258. став 2. овог законика неко лице буде тешко телесно повређено или му здравље буде тешко нарушено,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако је услед дела из чл. 251. став 3, 255. став 2, 256. став 3, 257. став 2. и 258. став 2. овог законика наступила смрт,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ЧЕТВРТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Загађење животне средине

Члан 260.

(1) Ко кршећи прописе о заштити, очувању и унапређењу животне средине загади ваздух, воду или земљиште у већој мери или на ширем простору, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из става 2. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(5) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 4. овог члана, суд може одредити обавезу учињеноцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Непредузимање мера заштите животне средине

Члан 261.

(1) Службено или одговорно лице које не предузме прописане мере заштите животне средине,

или не поступи по одлуци надлежног органа о предузимању мера заштите животне средине, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до загађења животне средине, учинилац ће се казнити за кривично дело из члана 260. овог законика.

(4) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може наложити обавезу учињеноцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Противправна изградња и стављање у погон објеката и постројења која загађују животну средину

Члан 262.

(1) Службено или одговорно лице које противно прописима о заштити, очувању и унапређењу животне средине дозволи изградњу, стављање у погон или употребу објеката или постројења или примену технологије којима се у већој мери или на ширем простору загађује животна средина,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до уништења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може одредити обавезу учињеноцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Оштећење објеката и уређаја за заштиту животне средине

Члан 263.

(1) Ко оштети, уништи, уклони или на други начин учини неупотребљивим објекте или уређаје за заштиту животне средине,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до загађења ваздуха, воде или земљишта у већој мери или на ширем простору,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(4) Ако је услед дела из става 2. овог члана дошло до загађења ваздуха, воде или земљишта у већој мери или на ширем простору,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(5) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(6) Ако је услед дела из ст. 2. и 4. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(7) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. до 6. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Оштећење животне средине

Члан 264.

(1) Ко кршећи прописе, искоришћавањем природних богатстава, изградњом објеката, извођењем каквих радова или на други начин изазове оштећење животне средине у већој мери или на ширем простору,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене мере у циљу отклањања штетних последица по животну средину.

Уништење, оштећење и изношење у иностранство заштићеног природног добра

Члан 265.

(1) Ко уништи или оштети посебно заштићено природно добро,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

(3) Ко противно прописима извезе или изнесе у иностранство природну реткост или посебно заштићену биљку или животињу,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(4) За покушај дела из става 3. овог члана ће се казнити.

Уношење опасних материја у Србију и недозвољено прерађивање, одлагање и складиштење опасних материја

Члан 266.

(1) Ко противно прописима унесе у Србију радиоактивне или друге опасне материје или опа-

сне отпатке, или ко превози, прерађује, одлаже, сакупља или складишти такве материје или отпатке,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко злоупотребом свог службеног положаја или овлашћења дозволи или омогући да се у Србију унесу материје или отпатци из става 1. овог члана, или омогући да се такве материје или отпатци превозе, прерађују, одлажу, сакупљају или складиште,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до уништења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

(5) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. до 4. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите од јонизујућих зрачења или друге прописане мере заштите.

(6) Ко организује вршење дела из става 1. овог члана,

казниће се затвором од једне до осам година.

(7) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Недозвољена изградња нуклеарних постројења

Члан 267.

Ко противно прописима одобри или приступи изградњи нуклеарне електране, постојења за производњу нуклеарног горива или постројења за прераду услуженог нуклеарног отпада,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Повреда права на информисање о стању животне средине

Члан 268.

Ко противно прописима ускрати податке или да неистините податке о стању животне средине и појавама који су неопходни за процену опасности по животну средину и предузимање мера заштите живота и здравља људи,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Убијање и мучење животиња

Члан 269.

(1) Ко кршећи прописе убије, повреди или мучи животињу,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до убијања, мучења или повређивања већег броја животиња, или је дело учињено у односу

на животињу која припада посебно заштићеним животињским врстама,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

Преношење заразних болести код животиња и биљака

Члан 270.

(1) Ко за време епидемије неке болести животиња која може угрозити сточарство не поступа по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мере за сузбијање или спречавање болести,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко за време постојања опасности од болести и штеточина које могу угрозити биљни свет не поступа по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мере за сузбијање или спречавање болести односно штеточина.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступило угинуће животиња, уништење биљака или друга знатна штета,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако је дело из ст. 1. до 3. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Несавесно пружање ветеринарске помоћи

Члан 271.

(1) Ветеринар или овлашћени ветеринарски радник који при пружању ветеринарске помоћи препише или примени очигледно неподобно средство или очигледно неподобан начин лечења или уопште несавесно поступа при лечењу животиња и тиме проузрокује угинуће животиња или другу знатну штету,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

Производња штетних средстава за лечење животиња

Члан 272.

(1) Ко производи ради продаје или ставља у промет средства за лечење или за спречавање заразе код животиња која су опасна за њихов живот или здравље,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана проузроковано угинуће животиња или друга знатна штета, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

Загађивање хране и воде за исхрану, односно напајање животиња

Члан 273.

(1) Ко каквом шкодљивом материјом загади храну или воду које служе за исхрану или напајање животиња и тиме доведе у опасност њихов живот или здравље,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко каквом шкодљивом материјом загади воду у рибњаку, језеру, реци или каналу или порибљавањем из заражених вода проузрокује опасност за опстанак риба или других водених животиња.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана проузроковано угинуће животиња или друга знатна штета, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

Пустошење шума

Члан 274.

(1) Ко противно прописима или наредбама надлежних органа врши сечу или крчење шуме, или ко оштећује стабла или на други начин пустоши шуме или обори једно или више стабала у парку, дрвореду или на другом месту где сеча није дозвољена,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана изврши у заштићеној шуми, националном парку или у другој шуми са посебном наменом,

казниће се затвором од три месеца до три године.

Шумска крађа

Члан 275.

(1) Ко ради крађе обори у шуми, парку или дрвореду једно или више стабала, а количина обореног дрвета је већа од једног кубног метра,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено у намери да се оборено дрво прода, или ако је количина обореног дрвета већа од пет кубних метара или ако је дело извршено у заштићеној шуми, националном парку или другој шуми са посебном наменом,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

(3) За покушај дела из ст. 1. и 2. овог члана казниће се.

Незаконит лов

Члан 276.

(1) Ко лови дивљач за време ловостаја или на подручју где је лов забрањен,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко неовлашћено лови на туђем ловишту и убије или рани дивљач или је ухвати живу, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено у односу на високу дивљач, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(4) Ко лови дивљач чији је лов забрањен или ко лови без посебне дозволе одређену врсту дивљачи за чији је лов потребна таква дозвола или ко лови на начин или средствима којима се дивљач масовно уништава,

казниће се затвором до три године.

(5) Уловљена дивљач и средства за лов одузеће се.

Незаконит риболов

Члан 277.

(1) Ко лови рибу или друге водене животиње за време ловостаја или у водама у којима је лов забрањен,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко лови рибу или друге водене животиње експлозивом, електричном струјом, отровом, средствима за омамљивање или на начин штетан за размножавање тих животиња или којим се те животиње масовно уништавају,

казниће се затвором до три године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко лови рибу или друге водене животиње веће биолошке вредности или у већој количини или при лову уништи већу количину риба или других водених животиња.

(4) Улов и средства за риболов одузеће се.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ПЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ОПШТЕ СИГУРНОСТИ ЉУДИ И ИМОВИНЕ

Изазивање опште опасности

Члан 278.

(1) Ко пожаром, поплавом, експлозијом, отровом или отровним гасом, радиоактивним или другим јонизујућим зрачењем, електричном енергијом, моторном силом или каквом другом општеопасном радњом или општеопасним средством изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се службено или одговорно лице које не постави прописане уређаје за заштиту од пожара, поплаве, експлозије, отрова или отровног гаса, радиоактивних или других јонизујућих зрачења, електричне енергије или других опасних средстава или ове уређаје не одржава у исправном стању или их у случају потребе не стави у дејство или уопште не поступа по прописима или техничким правилима о мерама заштите и тиме изазове опа-

сност за живот или тело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако су дела из ст. 1. и 2. овог члана учињена на месту где је окупљен већи број људи, учинилац ће се казнити затвором од једне до шест година.

(4) Ако је дело из ст. 1. и 3. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

Уништење и оштећење јавних уређаја

Члан 279.

(1) Ко уништи, оштети, измени, учини неупотребљивим или уклони јавни уређај за воду, топлоту, гас, електричну или другу енергију или уређаје система веза и на тај начин проузрокује поремећај у животу грађана или у функционисању привреде, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду

Члан 280.

(1) Ко у рудницима, фабрикама, радионицама, на градилиштима или на другом месту рада оштети или уклони заштитне уређаје и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у руднику, фабрици, радионици, на градилишту или на другом месту рада које не постави заштитне уређаје или их не одржава у исправном стању или их у случају потребе не стави у дејство или уопште не поступа по прописима или техничким правилима о мерама заштите на раду и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако изрекне условну осуду за дело из става 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року обезбеди постављање, одржавање или коришћење заштитних уређаја.

Непрописно и неправилно извођење грађевинских радова

Члан 281.

(1) Лице одговорно за пројектовање, руковођење или извођење градње или грађевинских радова, које при извођењу тих радова не поступи по прописима или општепризнатим техничким правилима и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

Оштећење брана, насипа и водопривредних објеката

Члан 282.

(1) Ко оштети, уништи или учини неупотребљивим брану, насип или други водопривредни објекат или уређај за заштиту од природних непогода,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према објекту или уређају већег значаја, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

Уништење, оштећење и уклањање знакова којима се упозорава на опасност

Члан 283.

Ко уништи, оштети или уклони знак којим се упозорава на какву опасност,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Злоупотреба телекомуникационих знакова

Члан 284.

(1) Ко злоупотреби или без потребе отпрати међународно уговорени знак за позивање у помоћ или знак да прети опасност или ко телекомуникационим знаком обмане да постоји сигурност или ко злоупотреби међународно уговорени комуникациони знак,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила опасност за живот људи или за имовину већег обима,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Неотклањање опасности

Члан 285.

(1) Ко не пријави надлежном органу, односно другом надлежном субјекту да постоји пожар, поплава, експлозија, саобраћајна незгода или нека друга опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима или не предузме мере да се та опасност отклони, иако је то могао да учини без опасности за себе или другог,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко спречи другог у предузимању мера за отклањање пожара, поплаве, експлозије, саобраћајне незгоде или друге опасности за живот или тело људи или за имовину већег обима,

казниће се затвором до три године.

Недозвољено поступање са експлозивним и запаљивим материјалом

Члан 286.

(1) Ко противно прописима складишти, држи, превози или преда на превоз јавним саобраћајним средством експлозивни или лако запаљиви материјал или такав материјал сам преноси користећи се јавним саобраћајним средством,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко недозвољено у просторију или други објекат где се окупља већи број људи унесе експлозивни или лако запаљиви материјал или ко такав материјал донесе на место где је окупљен већи број људи или где такво окупљање предстоји.

(3) Ко у јаму са метаном или другим запаљивим гасом или опасном угљеном прашином или у објекат на нафтном или гасном пољу унесе или покуша да унесе лако запаљиву материју или друге ствари чије је уношење у такву јаму, односно објекат забрањено,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и ко се при уласку у магацин, складиште или спремиште експлозивних средстава не придржава прописаних мера заштите.

(5) Ако је дело из ст. 3. и 4. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Неовлашћено прибављање и угрожавање безбедности нуклеарним материјама

Члан 287.

(1) Ко силом или претњом, извршењем кривичног дела или на други противправан начин прибави, поседује, користи, превози, даје другом нуклеарне материје или омогућава другом да до њих дође, казниће се затвором до три године.

(2) Ко прети да ће употребити нуклеарну материју у намери да се неко принуди да нешто учини или не учини и тиме угрози безбедност људи, казниће се затвором од једне до десет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда или имовинска штета великих размера,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

Тешка дела против опште сигурности

Члан 288.

(1) Ако је услед дела из чл. 278. ст. 1. до 3, 279. став 1, 280. ст. 1. и 2, 281. став 1. и 284. овог законика, наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(2) Ако је услед дела из чл. 278. ст. 1. до 3, 279. ст. 1. и 2, 280. ст. 1. и 2, 281. став 1. и 284. овог законика наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из чл. 278. став 4, 279. став 2, 280. став 3. и 281. став 2. овог законика наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера, учинилац ће се казнити затвором до четири године.

(4) Ако је услед дела из чл. 278. став 4, 279. став 2, 280. став 3. и 281. став 2. овог законика наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ШЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ БЕЗБЕДНОСТИ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

Угрожавање јавног саобраћаја

Члан 289.

(1) Учесник у саобраћају на путевима који се не придржава саобраћајних прописа и тиме тако угрози јавни саобраћај да доведе у опасност живот или тело људи или имовину већег обима, па услед тога код другог наступи лака телесна повреда или проузрокује имовинску штету која прелази износ од двеста хиљада динара,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко се не придржава саобраћајних прописа и тиме угрози железнички, бродски, трамвајски, тролејбуски, аутобуски саобраћај или саобраћај жичаром тако да доведе у опасност живот или тело људи или имовину већег обима,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Угрожавање саобраћаја опасном радњом и опасним средством

Члан 290.

(1) Ко уништењем, уклањањем или тежим оштећењем саобраћајних уређаја, средстава, знакова или уређаја за сигнализацију или заштитних и одбојних ограда који служе безбедности јавног саобраћаја на путевима, давањем погрешних знакова или сигнала, постављањем препрека на саобраћајницама или други сличан начин тако угрози јавни саобраћај да тиме доведе у опасност живот или тело људи или имовину већег обима,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја

Члан 291.

(1) Ко непрописним или неправилним управљањем летом ваздухоплова, пропуштањем дужности или надзора у вези са безбедношћу ваздушног саобраћаја, давањем нетачних обавештења од значаја за безбедан лет ваздухоплова или на други начин доведе у опасност безбедност ваздушног саобраћаја,

казниће се затвором од једне до шест година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата или нехатним уништењем или оштећењем уређаја за навигацију или нехатним nanoшењем друге штете на ваздухоплову,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

Угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја насиљем

Члан 292.

(1) Ко насиљем према лицу у ваздухоплову, постављањем или уношењем у ваздухоплов експлозивне или друге опасне направе или супстанце или уништењем или оштећењем уређаја за навигацију или проузроковањем друге штете ваздухоплову доведе у опасност безбедност ваздушног саобраћаја,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица или проузрокована штета великих размера,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Отмица ваздухоплова, брода и другог превозног средства

Члан 293.

(1) Ко силом или претњом да ће употребити силу преузме контролу над ваздухопловом који се налази у лету или над бродом у току пловидбе или над другим јавним превозним средством у току вожње,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица или проузрокована штета великих размера,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Пиратство

Члан 294.

(1) Члан посаде или путник брода који на отвореном мору или на месту које не потпада

под власт ниједне државе учини насиље или разбојништво према лицима на другом броду, задржи, одузме, оштети или уништи други брод или добра која се налазе на њему или проузрокује штету великих размера,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Несавесно вршење надзора над јавним саобраћајем

Члан 295.

(1) Службено или одговорно лице којем је поверен надзор над стањем и одржавањем саобраћајница и објеката на њима, превозним средствима или јавним саобраћајем или над испуњавањем прописаних услова рада возача, или којем је поверено руковођење возњом, које несавесним вршењем своје дужности изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице које изда налог за возњу или допусти возњу, иако зна да возач због умора, утицаја алкохола или других разлога није у стању да безбедно управља возилом или да возило није исправно и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Непружање помоћи лицу повређеном у саобраћајној незгоди

Члан 296.

(1) Возач моторног возила или другог превозног средства који остави без помоћи лице које је тим превозним средством повређено или чију је повреду тим средством проузроковао,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је услед непружања помоћи наступила тешка телесна повреда повређеног лица, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(3) Ако је услед непружања помоћи наступила смрт повређеног лица,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Тешка дела против безбедности јавног саобраћаја

Члан 297.

(1) Ако је услед дела из чл. 289. ст. 1. и 2, 290. ст. 1. и 2, 291. став 1. и 295. ст. 1. и 2. овог законика наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(2) Ако је услед дела из чл. 289. ст. 1. и 2, 290. ст. 1. и 2, 291. став 1. и 295. ст. 1. и 2. овог законика наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из чл. 289. став 3, 290. став 3, 291. став 2. и 295. став 3. овог законика наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера, учинилац ће се казнити затвором до четири године.

(4) Ако је услед дела из чл. 289. став 3, 290. став 2, 291. став 2. и 295. став 3. овог законика наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) У случајевима из ст. 1. до 4. овог члана изрицање мере безбедности забране управљања моторним возилом обавезно је.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ СЕДМА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ БЕЗБЕДНОСТИ РАЧУНАРСКИХ ПОДАТАКА

Оштећење рачунарских података и програма

Члан 298.

(1) Ко неовлашћено избрише, измени, оштети, прикрије или на други начин учини неупотребљивим рачунарски податак или програм, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази четри-стопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(4) Уређаји и средства којима је учињено кривично дело из ст. 1. и 2. овог члана, ако су у својини учиниоца, одузеће се.

Рачунарска саботажа

Члан 299.

Ко унесе, уништи, избрише, измени, оштети, прикрије или на други начин учини неупотребљивим рачунарски податак или програм или уништи или оштети рачунар или други уређај за електронску обраду и пренос података са намером да онемогући или знатно омете поступак електронске обраде и преноса података који су од значаја за државне органе, јавне службе, установе, предузећа или друге субјекте,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Прављење и уношење рачунарских вируса

Члан 300.

(1) Ко направи рачунарски вирус у намери његовог уношења у туђ рачунар или рачунарску мрежу, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко унесе рачунарски вирус у туђ рачунар или рачунарску мрежу и тиме проузрокује штету, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(3) Уређај и средства којима је учињено кривично дело из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Рачунарска превара

Члан 301.

(1) Ко унесе нетачан податак, пропусти уношење тачног податка или на други начин прикрије или лажно прикаже податак и тиме утиче на резултат електронске обраде и преноса података у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист и тиме другом проузрокује имовинску штету, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(4) Ко дело из става 1. овог члана учини само у намери да другог оштети, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Неовлашћени приступ заштићеном рачунару, рачунарској мрежи и електронској обради података

Члан 302.

(1) Ко се, кршећи мере заштите, неовлашћено укључи у рачунар или рачунарску мрежу, или неовлашћено приступи електронској обради података, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко употреби податак добијен на начин предвиђен у ставу 1. овог члана, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до застоја или озбиљног поремећаја функционисања електронске обраде и преноса података или мреже или су наступиле друге тешке последице, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Спречавање и организирање приступа јавној рачунарској мрежи

Члан 303.

(1) Ко неовлашћено спречава или омета приступ јавној рачунарској мрежи, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором до три године.

Неовлашћено коришћење рачунара или рачунарске мреже

Члан 304.

(1) Ко неовлашћено користи рачунарске услуге или рачунарску мрежу у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, казниће се новчаном казном или затвором до три месеца.

(2) Гоњење за дело из става 1. овог члана предузима се по приватној тужби.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ОСМА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ УСТАВНОГ УРЕЂЕЊА И БЕЗБЕДНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И СЦГ

Угрожавање независности

Члан 305.

Ко на противустанан начин покуша да доведе Србију или СЦГ у положај потчињености или зависности према некој другој држави, казниће се затвором од три до петнаест година.

Признавање капитулације или окупације

Члан 306.

Грађанин Србије који потпише или призна капитулацију или прихвати или призна окупацију Србије, СЦГ или појединог њеног дела, казниће се затвором најмање десет година.

Угрожавање територијалне целине

Члан 307.

(1) Ко силом или на други противустанан начин покуша да отцепи неки део територије Србије или СЦГ или да део те територије припоји другој држави, казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко силом или на други противустанан начин покуша да измени границе између држава чланица СЦГ, казниће се затвором од две до дванаест година.

Напад на уставно уређење

Члан 308.

Ко силом или претњом употребе силе покуша да промени уставно уређење Србије или СЦГ или да свргне највише државне органе, казниће се затвором од три до петнаест година.

Позивање на насилну промену уставног уређења

Члан 309.

(1) Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ позива или подстиче да се силом промени њихово уставно

уређење, свргну највиши државни органи или представници тих органа,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини уз помоћ из иностранства,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ко у намери растурања израђује или умножава материјал који је по свом садржају такав да позива или подстиче на вршење дела из става 1. овог члана или ко упућује или пребације на територију СЦГ такав материјал или држи већу количину тог материјала у намери да га он или неко други растура,

казниће се затвором од три месеца до три године.

Убиство највиших представника државне заједнице и држава чланица

Члан 310.

Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ лиши живота председника СЦГ, председника државе чланице, председника Скупштине СЦГ, председника скупштине државе чланице, председника владе државе чланице, председника Суда СЦГ, председника уставног суда државе чланице, председника врховног суда државе чланице или највишег тужиоца државе чланице,

казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Оружана побуна

Члан 311.

(1) Ко учествује у оружаној побуни која је управљена на угрожавање уставног уређења, безбедности или територијалне целине Србије или СЦГ,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Организатор побуне,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

Тероризам

Члан 312.

Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ изазове експлозију или пожар или предузме неку другу општеопасну радњу или изврши отмицу неког лица или други акт насиља или прети предузимањем какве општеопасне радње или употребом нуклеарног, хемијског, бактериолошког или другог општеопасног средства и тиме изазове осећање страха или несигурности код грађана,

казниће се затвором од три до петнаест година.

Диверзија

Члан 313.

Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ рушењем, паљењем или на други начин уништи или оштети индустријски, пољопривредни или други при-

вредни објекат, саобраћајно средство, уређај или постројење, уређај система везе, уређај јавне употребе за воду, топлоту, гас или енергију, брану, складиште, зграду или какав други објекат који има већи значај за безбедност или снабдевање грађана или за привреду или за функционисање јавних служби,

казниће се затвором од три до петнаест година.

Саботажа

Члан 314.

Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ на прикривен, подмукао или други сличан начин у вршењу своје службене дужности или радне обавезе проузрокује штету која прелази износ од милион и петсто хиљада динара за државни орган или организацију у којој ради или за други државни орган или другу организацију,

казниће се затвором од три до петнаест година.

Шпијунажа

Члан 315.

(1) Ко тајне војне, економске или службене податке или документе саопшти, преда или учини доступним иностраној држави, иностраној организацији или лицу које им служи,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко за страну државу или организацију ствара обавештајну службу у Србији или њом руководи,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко ступи у страну обавештајну службу, прикупља за њу податке или на други начин помаже њен рад,

казниће се затвором од једне до десет година.

(4) Ко прибавља тајне податке или документе у намери да их саопшти или преда иностраној држави, иностраној организацији или лицу које им служи,

казниће се затвором од једне до осам година.

(5) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице за безбедност, економску или војну моћ земље,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(6) Тајним се сматрају они војни, економски или службени подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени тајним, а чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за безбедност, одбрану или за политичке, војне или економске интересе земље.

Одавање државне тајне

Члан 316.

(1) Ко неовлашћено непозваном лицу саопшти, преда или учини доступним податке или документе који су му поверени или до којих је на други начин дошао, а који представљају државну тајну,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ко другом лицу саопшти податке или документе за које зна да су државна тајна, а до којих је противправно дошао,

казниће се затвором до пет година.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана извршено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, или ванредног стања или је довело до угрожавања безбедности, економске или војне моћи Србије или СЦГ,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(5) Државном тајном сматрају се подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени државном тајном и чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за безбедност, одбрану или за политичке, војне или економске интересе Србије или СЦГ.

(6) Државном тајном, у смислу става 5. овог члана, не сматрају се подаци или документи који су управљени на тешке повреде основних права човека, или на угрожавање уставног уређења и безбедности Србије или СЦГ, као и подаци или документи који за циљ имају прикривање учињеног кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од пет година или тежа казна.

Изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости

Члан 317.

(1) Ко изазива или распирује националну, расну или верску мржњу, или нетрпељивост међу народима или етничким заједницама које живе у Србији,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено принудом, злостављањем, угрожавањем сигурности, излагањем порузи националних, етничких или верских симбола, оштећењем туђих ствари, скрнављењем споменика, спомен-обележја или гробова,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана врши злоупотребом положаја или овлашћења или ако је услед тих дела дошло до нереди, насиља или других тешких последица за заједнички живот народа, националних мањина или етничких група које живе у Србији,

казниће се за дело из става 1. затвором од једне до осам година, а за дело из става 2. затвором од две до десет година.

Повреда територијалног суверенитета

Члан 318.

Ко кршећи правила међународног права продре на територију Србије или територију СЦГ, казниће се затвором од једне до осам година.

Удруживање ради противуставне делатности

Члан 319.

(1) Ко ствара групу или друго удружење лица ради вршења кривичних дела из чл. 305. до 310. и чл. 312. до 314. овог законика,

казниће се казном прописаном за дело за чије вршење је удружење организовано.

(2) Ко постане припадник неког удружења из става 1. овог члана,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Учиниолац дела из става 1. овог члана који откривањем удружења или на други начин спречи извршење кривичних дела предвиђених у ставу 1. овог члана,

казниће се затвором до три године, а може се и ослободити од казне.

(4) Припадник удружења из става 1. овог члана који открије удружење пре него што је у његовом саставу или за њега учинио неко кривично дело предвиђено у ставу 1. овог члана,

казниће се затвором до једне године, а може се и ослободити од казне.

Припремање дела против уставног уређења и безбедности Србије или СЦГ

Члан 320.

(1) Ко припрема извршење кривичног дела из чл. 305. до 314. и члана 315. ст. 1. и 2. овог законика, казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Припремање из става 1. овог члана састоји се у набављању или оспособљавању средстава за извршење кривичног дела, у отклањању препрека за извршење кривичног дела, у договарању, планирању или организовању са другим извршењем кривичног дела или у другим радњама којима се стварају услови за непосредно извршење кривичног дела.

(3) Ко упућује или пребацује на територију Србије или територију СЦГ лица или оружје, експлозив, отрове, опрему, муницију или други материјал ради извршења једног или више кривичних дела из ове главе,

казниће се затвором од две до десет година.

Тешка дела против уставног уређења и безбедности Србије и СЦГ

Члан 321.

(1) За кривично дело из чл. 307. до 309. и чл. 312. до 315. овог законика које је имало за последицу смрт једног или више лица или је изазвало опасност за живот људи или је праћено тешким насиљима или великим разарањима или је довело до угрожавања безбедности економске или војне снаге земље,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(2) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица,

казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко учини кривично дело из члана 307, чл. 309. до 312, чл. 314. до 319. и члана 320. став 2. овог законика за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ДЕВЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ДРЖАВНИХ ОРГАНА

Спречавање службеног лица у вршењу службене радње

Члан 322.

(1) Ко силом или претњом да ће непосредно употребити силу спречи службено лице у вршењу службене радње коју предузима у оквиру својих овлашћења или га на исти начин принуди на вршење службене радње,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако приликом извршења дела из става 1. овог члана учинилац увреди или злостави службено лице или му нанесе лаку телесну повреду или прети употребом оружја,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана учини према судији или јавном тужиоцу при вршењу њихове судијске, односно тужилачке дужности или службеном лицу у вршењу послова јавне или државне безбедности или дужности чувања јавног реда и мира, спречавања или откривања кривичног дела, хватања учиниоца кривичног дела или чувања лица лишеног слободе,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(4) За покушај дела из ст. 1. и 2. овог члана казниће се.

(5) Ако је учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана био изазван незаконитим или грубим поступањем службеног лица, може се ослободити од казне.

Напад на службено лице у вршењу службене дужности

Члан 323.

(1) Ко нападне или прети да ће напасти службено лице у вршењу службене дужности,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана службеном лицу нанесена лака телесна повреда или је пређено употребом оружја, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено према судији или јавном тужиоцу у вези са вршењем њихове судијске, односно тужилачке дужности или службеном лицу у вршењу послова јавне или државне безбедности,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(4) За покушај дела из ст. 1. и 2. овог члана казниће се.

(5) Учиниоца дела из ст. 1. до 3. овог члана који је био изазван незаконитим или грубим поступањем службеног лица може се ослободити од казне.

Учествовање у групи која спречи службено лице у вршењу службене радње

Члан 324.

(1) Ко учествује у групи која заједничким деловањем спречи службено лице у вршењу службене радње или га на исти начин принуди на вршење службене радње,

казниће се за само учествовање затвором до две године.

(2) За покушај ће се казнити.

(3) Коловођа групе која изврши дело из става 1. овог члана,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Позивање на отпор

Члан 325.

(1) Ко друге позива на отпор или на непослушност према законитим одлукама или мерама државних органа или према службеном лицу у вршењу службене радње,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до неспровођења или знатног отежавања спровођења законите одлуке или мере државних органа, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Неучествовање у отклањању опште опасности

Члан 326.

Ко противно наређењу надлежног органа, односно другог надлежног субјекта, без оправданог разлога, одбије да учествује у отклањању опасности настале услед пожара, поплаве, земљотреса или другог удеса,

казниће се новчаном казном или затвором до три месеца.

Скидање и повреда службеног печата и знака

Члан 327.

(1) Ко скине или повреди службени печат или знак који је овлашћено службено лице ставило ради осигурања предмета или простора или ко, без скидања или повреде печата или знака, уђе у такву просторију или отвори предмет на који је био стављен службени печат или знак,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) За покушај ће се казнити.

Одузимање и уништење службеног печата и службеног списка

Члан 328.

(1) Ко противправно одузме, сакрије, уништи, оштети или на други начин учини неупотребљи-

вим службени печат, књигу, спис или исправу која припадају државном органу, предузећу, установи или другом субјекту који врши јавна овлашћења или се код њих налази,

казниће се затвором до три године.

(2) За покушај ће се казнити.

Лажно представљање

Члан 329.

(1) Ко се у намери да себи или другом прибави какву корист или да другом нанесе какву штету, лажно представља као службено или војно лице или неовлашћено носи какве знаке службеног или војног лица,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изврши какву радњу за коју је овлашћено да изврши само одређено службено или војно лице.

Самовлашће

Члан 330.

(1) Ко самовласно прибавља неко своје право или право за које сматра да му припада, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини за другог,

казниће се казном прописаном за то дело.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. учињено на штету грађана, гоњење се предузима по приватној тужби.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРАВОСУЂА

Непријављивање припремања кривичног дела

Члан 331.

(1) Ко зна да се припрема извршење кривичног дела за које се по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна, па у времену кад је још било могуће спречити његово извршење то не пријави, а дело буде покушано или извршено,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако није пријављено припремање кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од тридесет до четрдесет година,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) За дело из става 1. овог члана неће се казнити лице којем је учинилац брачни друг, лице са којим учинилац живи у трајној ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

Непријављивање кривичног дела и учиниоца

Члан 332.

(1) Ко зна да је неко лице учинило кривично дело за које се по закону може изрећи затвор од тридесет до четрдесет година или зна само да је такво дело учињено па то не пријави пре него што су дело, односно учинилац откривени,

казниће се затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено или одговорно лице које свесно пропусти да пријави кривично дело за које је сазнало у вршењу своје дужности, ако се за то дело по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна.

(3) Службено или одговорно лице које свесно пропусти да пријави кривично дело свог подређеног које је он учинио при вршењу своје службене, војне или радне обавезе, ако се за то дело по закону може изрећи затвор од тридесет до четрдесет година,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(4) За непријављивање кривичног дела или учиниоца из ст. 1. и 2. овог члана неће се казнити лице којем је учинилац брачни друг или са којим живи у трајној ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници, као и бранилац, лекар или верски исповедник учиниоца.

Помоћ учиниоцу после извршеног кривичног дела

Члан 333.

(1) Ко крије учиноца кривичног дела или му прикривањем средстава којима је дело учињено, трагова или на други начин помаже да не буде откривен или ко крије осуђено лице или предузима друге радње којима се иде за тим да се не изврши изречена казна, мера безбедности или да се не примене васпитне мере упућивања у васпитну установу или васпитно-поправни дом,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко пружи помоћ учиноцу кривичног дела за које је прописана казна затвора преко пет година,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ко пружи помоћ учиноцу кривичног дела за које је прописан затвор од тридесет до четрдесет година,

казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Казна за дело из става 1. овог члана не може бити тежа ни по врсти ни по висини од казне прописане за кривично дело које је извршило лице којем је пружена помоћ.

(5) За дело из ст. 1. до 3. овог члана неће се казнити лице којем је учинилац брачни друг, лице са којим учинилац живи у трајној ванбрачној заједници.

ци, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

Лажно пријављивање

Члан 334.

(1) Ко пријави одређено лице да је учинило кривично дело за које се гони по службеној дужности, а зна да то лице није учинилац тог дела, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко подметањем трагова кривичног дела или на други начин изазове покретање кривичног поступка због кривичног дела за које се гони по службеној дужности против лица за које зна да није учинилац тог дела.

(3) Ко сам себе пријави да је учинио кривично дело за које се гони по службеној дужности, иако зна да га није учинио,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и ко пријави да је учинио кривично дело за које се гони по службеној дужности, иако зна да то дело није учинио.

Давање лажног исказа

Члан 335.

(1) Сведок, вештак, преводилац или тумач, који да лажан исказ пред судом, у дисциплинском, прекршајном или управном поступку или у другом законом прописаном поступку, казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и странка која приликом извођења доказа саслушањем странака у судском или управном поступку да лажан исказ, а на овом исказу буде заснована одлука донесена у том поступку.

(3) Ако је лажан исказ дат у кривичном поступку или је дат под заклетвом, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(4) Ако су услед дела из става 3. овог члана наступиле нарочито тешке последице за окривљеног, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) Учинилац који добровољно опозове лажан исказ пре него што се донесе коначна одлука, може се ослободити од казне.

Спречавање и ометање доказивања

Члан 336.

(1) Ко сведоку или вештаку или другом учеснику у поступку пред судом или другим државним органом учини или обећа поклон или другу корист, или према њему примени силу или претњу у намери да то лице давањем лажног исказа или недавањем исказа утиче на исход поступка, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко у намери да спречи или отежа доказивање сакрије, уништи, оштети или делимично или потпуно учини неупотребљивом туђу исправу или друге предмете који служе за доказивање, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко уклони, уништи, поквари, помери или премести какав гранични камен, земљомерски знак или уопште какав знак о својини на непокретности или о праву на употребу воде или ко у истој намери овакав знак лажно постави.

(4) Ако је дело из става 2. овог члана учинио у кривичном поступку, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Повреда тајности поступка

Члан 337.

(1) Ко неовлашћено открије оно што је сазнао у судском, прекршајном, управном или другом законом прописаном поступку, а што се по закону не може објавити или је одлуком суда или другог надлежног органа проглашено као тајна, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко без дозволе суда објави ток кривичног поступка који се води против малолетника или одлуку која је у том поступку донесена или ко објави име малолетника против којег је поступак вођен или податке из којих се може сазнати о ком се малолетнику ради.

(3) Ко неовлашћено открије податке о идентитету или личне податке лица заштићеног у кривичном поступку или посебним програмом заштите, казниће се затвором до три године.

(4) Ако су услед дела из става 3. овог члана наступиле тешке последице по заштићено лице или је кривични поступак био онемогућен или у знатној мери отежан, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Побуна лица лишених слободе

Члан 338.

(1) Лица која су на основу закона лишена слободе, која се скупе у намери да се насилно ослободе или да заједнички нападну лица чијем су надзору поверена или да их силом или претњом да ће неопредно употребити силу принуде да учине или пропусте нешто што је противно њиховој дужности, казниће се затвором до три године.

(2) Учинилац дела из става 1. овог члана који употреби силу или претњу, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Бекство и омогућавање бекства лица лишеног слободе

Члан 339.

(1) Лице лишено слободе на основу закона које употребом силе против неког лица или прет-

њом да ће непосредно напасти на живот или тело побегне,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се ко силом, претњом, обманом или на други начин омогући бекство лицу које је на основу закона лишено слободе.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учине више лица удружено или је омогућено бекство више лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Неизвршење судске одлуке

Члан 340.

(1) Службено или одговорно лице које одбије да изврши правоснажну судску одлуку или је не изврши у законском или одлуком одређеном року, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако лице из става 1. овог члана изврши правоснажну судску одлуку, гоњење се неће предузети, а ако је предузето, обуставиће се.

Противзаконито омогућавање вршења одређених позива, функција, дужности, послова и делатности

Члан 341.

Ко омогући неком лицу вршење одређених позива, функција, дужности, послова или делатности иако је знао да је вршење истих том лицу забрањено правоснажном одлуком којом му је изречена одговарајућа мера безбедности или заштитна мера или је таква забрана наступила као правна последица осуде,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Надриписарство

Члан 342.

Ко се без одговарајуће стручне спреме уз накнаду бави пружањем правне помоћи,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ПРВА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И МИРА

Изазивање панике и нереда

Члан 343.

(1) Ко изношењем или проношењем лажних вести или тврђења изазове панику, или теже нарушавање јавног реда или мира или осујети или значајније омете спровођење одлука и мера државних органа или организација које врше јавна овлашћења,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено путем средстава јавног информисања или сличних средстава или на јавном скупу, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Насилничко понашање

Члан 344.

(1) Ко грубим вређањем или злостављањем другог, вршењем насиља према другом, изазивањем туче или дрским или безобзирним понашањем значајније угрожава спокојство грађана или теже ремети јавни ред и мир,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено у групи или је при извршењу дела неком лицу нанесена лака телесна повреда или је дошло до тешког понижавања грађана,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Договор за извршење кривичног дела

Члан 345.

Ко се са другим договори да изврши одређено кривично дело за које се може изрећи пет година затвора или тежа казна,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Злочиначко удруживање

Члан 346.

(1) Ко организује групу или друго удружење која има за циљ вршење кривичних дела за које се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Припадник групе или другог удружења из става 1. овог члана,

казниће се затвором до једне године.

(3) Ако се дело из става 1. овог члана односи на групу или друго удружење које има за циљ вршење кривичних дела за која се може изрећи казна затвора од двадесет година или затвор од тридесет до четрдесет година,

организатор групе или другог удружења ће се казнити затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година, а припадник удружења затвором од шест месеци до пет година.

(4) Организатор групе или другог удружења из ст. 1. и 3. овог члана који откривањем удружења или на други начин спречи извршење кривичних дела ради чијег вршења је удружење организовано,

казниће се затвором до три године, а може се и ослободити од казне.

(5) Припадник групе или другог удружења из ст. 2. и 3. овог члана који открије удружење пре него што је у његовом саставу или за њега учинио неко кривично дело предвиђено у ст. 2. и 3. овог члана ради чијег вршења је удружење организовано,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године, а може се и ослободити од казне.

Израђивање и набављање оружја и средстава намењених за извршење кривичног дела**Члан 347.**

(1) Ко оружје, експлозивне материје, средства потребна за њихово прављење или отров за које зна да су намењени за извршење кривичног дела израђује, набавља или другом омогућава да до њих дође,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко направи или другом да средство за обијање или проваљивање, иако зна да је намењено за извршење кривичног дела,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Недозвољено држање оружја и експлозивних материја**Члан 348.**

(1) Ко неовлашћено израђује, продаје, набавља, врши размену, носи или држи ватрено оружје, муницију или експлозивне материје,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је предмет дела из става 1. овог члана ватрено оружје, муниција, експлозивне материје, или средство на бази те материје, распрскавајуће или гасно оружје чија израда, продаја, набавка, размена, ношење или држање није дозвољено грађанима,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је предмет дела из ст. 1. и 2. овог члана већа количина оружја, муниције или средства или је у питању оружје или друга средства велике разорне моћи,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Учествовање у групи која изврши кривично дело**Члан 349.**

(1) Ко учествује у групи људи која заједничким деловањем лиши живота неко лице или му нанесе тешку телесну повреду, оштети имовину у већем обиму или учини друго кривично дело за које се може изрећи пет година затвора или тежа казна или која покуша да изврши неко од тих дела,

казниће се за само учествовање затвором од три месеца до пет година.

(2) Коловођа групе која изврши дело из става 1. овог члана,

казниће се затвором од једне до осам година.

Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи**Члан 350.**

(1) Ко без прописане дозволе пређе или покуша да пређе границу СЦГ, наоружан или употребом насиља,

казниће се затвором до једне године.

(2) Ко у намери да себи или другом прибави какву корист, омогућава другом недозвољени прелаз границе СЦГ или недозвољени боравак или транзит кроз СЦГ, лицу које није држављанин СЦГ, казниће се затвором од три месеца до шест година.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено од стране организоване групе, злоупотребом службеног положаја, или на начин којим се угрожава живот или здравље лица чији се недозвољени прелаз границе СЦГ, боравак или транзит омогућава или је кријумчарен већи број лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Средства намењена или употребљена за извршење дела из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

Злоупотреба знака за помоћ и знака за опасност**Члан 351.**

Ко злоупотреби знак за помоћ или знак за опасност или неосновано позове у помоћ и тиме изазове предузимање непотребних мера државних органа, противпожарне или друге надлежне организације или изазове поремећај у саобраћају,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Неовлашћено организовање игара на срећу**Члан 352.**

(1) Ко без одобрења надлежног органа приређује игре на срећу,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Организатор игре на срећу или учесник у игри из става 1. овог члана који се послужи обманом,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Средства намењена или употребљена за извршење дела из ст. 1. и 2. овог члана, као и новац и други предмети који служе у игри на срећу, одузеће се.

Неовлашћено бављење одређеном делатношћу**Члан 353.**

Ко се неовлашћено и за награду бави одређеном делатношћу за чије обављање је по закону или другим прописима донетим на основу закона потребна дозвола надлежног органа, односно надлежног субјекта,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда гроба**Члан 354.**

(1) Ко неовлашћено прекопа, разруши, оштети или грубо повреди гроб или друго место у којем се умрли сахрањује,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко неовлашћено уништи, оштети или уклони или грубо повреди споменик или друго спомен-обележје умрлом лицу.

(3) Ако су делом из ст. 1. и 2. овог члана остварена обележја неког тежег кривичног дела, учинилац ће се казнити за то дело.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ДРУГА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРАВНОГ САОБРАЋАЈА

Фалсификовање исправе

Члан 355.

(1) Ко направи лажну или преиначи праву исправу у намери да се таква исправа употреби као права или ко лажну или неистиниту исправу употреби као праву или је набави ради употребе, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено у погледу јавне исправе, тестаментa, менице, чека, јавне или службене књиге или друге књиге која се мора водити на основу закона, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Посебни случајеви фалсификовања исправе

Члан 356.

Сматраће се да чини дело фалсификовања исправе и казниће се по члану 355. овог законика:

1) ко хартију, бланкет или други предмет на којем је неко лице ставило свој потпис неовлашћено попуни изјавом која има вредност за правне односе;

2) ко другог обмане о садржају исправе и овај стави свој потпис на ту исправу, сматрајући да се потписује под другу исправу или под други садржај;

3) ко исправу изда у име другог лица без његовог овлашћења или у име лица које не постоји;

4) ко као издавалац исправе уз свој потпис стави да има положај или чин или звање иако нема такав положај, чин или звање, а ово има битни утицај на доказну снагу исправе;

5) ко исправу начини на тај начин што неовлашћено употреби прави печат или знак.

Фалсификовање службене исправе

Члан 357.

(1) Службено лице које у службену исправу, књигу или спис унесе неистините податке или не унесе важан податак или својим потписом, односно службеним печатом овери службену исправу, књигу или спис са неистинитом садржином или које својим потписом, односно службеним печатом омогући прављење службене исправе, књиге или списа са неистинитом садржином, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено лице које неистиниту службену исправу, књигу или спис употреби у служби као да су истинити или које службену исправу, књигу или спис уништи, прикрије, у већој мери оштети или на други начин учини неупотребљивом.

(3) Одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту које учини дело из ст. 1. и 2. овог члана казниће се казном прописаном за то дело.

Навођење на оверавање неистинитог садржаја

Члан 358.

(1) Ко довођењем у заблуду наведе надлежни орган да у јавној исправи, записнику или књизи овери штогод неистинито што може да служи као доказ у правном саобраћају,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко овакву исправу, записник или књигу употреби иако зна да су неистинити.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ТРЕЋА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЛУЖБЕНЕ ДУЖНОСТИ

Злоупотреба службеног положаја

Члан 359.

(1) Службено лице које искоришћавањем свог службеног положаја или овлашћења, прекорачењем границе свог службеног овлашћења или невршењем своје службене дужности прибави себи или другом какву корист, другом нанесе какву штету или теже повреди права другог,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је извршењем дела из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу преко четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако вредност прибављене имовинске користи прелази износ од милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту које учини дело из ст. 1. до 3. овог члана казниће се казном прописаном за то дело.

Кршење закона од стране судије, јавног тужиоца и његовог заменика

Члан 360.

Судија или судија поротник, јавни тужилац или његов заменик који у судском поступку у намери да другом прибави какву корист или да му нанесе какву штету, донесе незаконит акт или на други начин прекрши закон,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Несавестан рад у служби**Члан 361.**

(1) Службено лице које кршењем закона или других прописа или општих аката, пропуштањем дужности надзора или на други начин очигледно несавесно поступа у вршењу службе, иако је било свесно или је било дужно и морало бити свесно да услед тога може наступити тежа повреда права другог или имовинска штета, па таква повреда, односно штета у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара и наступи, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до тешке повреде права другог или је наступила имовинска штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Одговорно лице у установи или другом субјекту, осим оних које се баве привредном делатношћу, које учини дело из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело.

Противзаконита наплата и исплата**Члан 362.**

Службено лице које од неког наплати нешто што овај није дужан да плати или наплати више него што је дужан да плати или које при исплати или предаји каквих ствари не исплати, мање исплати, односно не преда или мање преда, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Превара у служби**Члан 363.**

(1) Службено лице које у вршењу службе у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист подношењем лажних обрачуна или на други начин доведе у заблуду овлашћено лице да изврши незакониту исплату, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту које учини дело из ст. 1. до 3. овог члана казниће се казном прописаном за то дело.

Проневера**Члан 364.**

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји новац, хартије од вредности или друге покретне ствари

које су му поверене у служби или на раду у државном органу, предузећу, установи или другом субјекту или радњи,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

Послуга**Члан 365.**

Ко се неовлашћено послужи новцем, хартијом од вредности или другим покретним стварима које су му поверене у служби или на раду у државном органу, предузећу, установи или другом субјекту или радњи или ове ствари другом неовлашћено да на послугу,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

Противзаконито посредовање**Члан 366.**

(1) Ко прими награду или какву другу корист да коришћењем свог службеног или друштвеног положаја или утицаја посредује да се изврши или не изврши нека службена радња,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко другом обећа, понуди или да награду или какву другу корист да коришћењем свог службеног или друштвеног положаја или утицаја посредује да се изврши или не изврши нека службена радња,

казниће се затвором до три године.

(3) Ко користећи свој службени или друштвени положај или утицај посредује да се изврши службена радња која се не би смела извршити или да се не изврши службена радња која би се морала извршити,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(4) Ко другоме обећа, понуди или да награду или какву другу корист да користећи свој службени или друштвени положај или утицај посредује да се изврши службена радња која се не би смела извршити или да се не изврши службена радња која би се морала извршити,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(5) Ако је за посредовање из става 3. овог члана примљена награда или каква друга корист, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(6) Страно службено лице које учини дело из ст. 1. до 4. овог члана,

казниће се казном прописаном за то дело.

(7) Награда и имовинска корист одузеће се.

Примање мита**Члан 367.**

(1) Службено лице које захтева или прими поклон или другу корист или које прими обећање поклона или друге користи за себе или другог да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју не би смело извршити или да не изврши службену радњу коју би морало извршити,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Службено лице које захтева или прими поклон или другу корист или које прими обећање поклона или друге користи за себе или другог да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју би морало извршити или да не изврши службену радњу коју не би смело извршити,

казниће се затвором од две до осам година.

(3) Службено лице које изврши дело из ст. 1. или 2. овог члана у вези са откривањем кривичног дела, покретањем или вођењем кривичног поступка, изрицањем или извршењем кривичне санкције,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(4) Службено лице које после извршења, односно неизвршења службене радње, наведене у ст. 1. до 3. овог члана, а у вези с њом, захтева или прими поклон или другу корист,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(5) Страно службено лице које учини дело из ст. 1. до 4. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело.

(6) Одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту које учини дело из ст. 1, 2. и 4. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело.

(7) Примљени поклон и имовинска корист одузеће се.

Давање мита**Члан 368.**

(1) Ко службеном лицу учини, понуди или обећа поклон или другу корист да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју не би смело извршити или да не изврши службену радњу коју би морало извршити или ко посредује при оваквом подмићивању службеног лица,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко службеном лицу учини, понуди или обећа поклон или другу корист да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју би морало извршити или да не изврши службену радњу коју не би смело извршити или ко посредује при оваквом подмићивању службеног лица,

казниће се затвором до три године.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењује се и када је мито дато, понуђено или обећано страном службеном лицу.

(4) Учиница дела из ст. 1. до 3. овог члана који је пријавио дело пре него што је сазнао да је оно откривено може се ослободити од казне.

(5) Одредбе ст. 1, 2. и 4. овог члана примењују се и кад је мито дато, понуђено или обећано одговорном лицу у предузећу, установи или другом субјекту.

(6) Поклон, односно друга корист који буду одузети од лица које је примило мито могу се у случају из става 4. овог члана вратити лицу које је дало мито.

Одавање службене тајне**Члан 369.**

(1) Службено лице које неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају службену тајну или које прибавља такве податке у намери да их преда непозваном лицу,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито поверљивих података или ради објављивање или коришћења података у иностранству,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Службеном тајном сматрају се подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени службеном тајном и чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за службу.

(5) Службеном тајном, у смислу става 4. овог члана, не сматрају се подаци или документи који су управљени на тешке повреде основних права човека, или на угрожавање уставног уређења и безбедности Србије или СЦГ, као и подаци или документи који за циљ имају прикривање учињеног кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од пет година или тежа казна.

(6) Одредбе ст. 1. до 4. овог члана примениће се и према лицу које је одало службену тајну пошто му је престало својство службеног лица.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ЧЕТВРТА**КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ И ДРУГИХ ДОБАРА ЗАШТИЋЕНИХ МЕЂУНАРОДНИМ ПРАВОМ****Геноцид****Члан 370.**

Ко у намери да потпуно или делимично уништи неку националну, етничку, расну или верску групу као такву нареди да се врше убиства или тешке повреде тела или тешко нарушавање физичког или душевног здравља чланова групе или да се група стави у такве животне услове који доводе до потпуног или делимичног истребљења

групе или да се примене мере којима се спречава рађање између припадника групе или да се врши принудно пресељавање деце у другу групу или ко у истој намери изврши неко од наведених дела, казниће се затвором најмање пет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Злочин против човечности

Члан 371.

Ко кршећи правила међународног права, у оквиру ширег или систематског напада упереног против цивилног становништва, нареди: вршење убиства; стављање становништва или једног његовог дела у такве животне услове који воде њиховом потпуном или делимичном истребљењу; поробљавање; принудно пресељавање; мучење; силовање; принуђавање на проституцију; присиљавање на трудноћу или стерилисање ради промене етничког састава становништва; прогањање или протеривање на политичкој, верској, расној, националној, етничкој, културној, полној или каквој другој основи; затварање или отмицу лица без давања информација о томе како би им се ускратила правна заштита; угњетавање расне групе или успостављање доминације једне такве групе над другом; или друге сличне нехумане поступке којима се намерно проузрокују тешке патње или озбиљно угрожава здравље или ко изврши неко од наведених дела,

казниће се затвором најмање пет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Ратни злочин против цивилног становништва

Члан 372.

(1) Ко кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди: да се изврши напад на цивилно становништво, насеље, поједина цивилна лица, лица онеспособљена за борбу или на припаднике или објекте хуманитарних организација или мировних мисија; напад без избора циља којима се погађа цивилно становништво или цивилни објекти који су под посебном заштитом међународног права; напад на војне циљеве за који се знало да ће проузроковати страдање цивилног становништва или наносиће штете цивилним објектима које је у очигледној несразмери са очекиваним војним учинком; да се према цивилном становништву врше телесне повреде, мучења, нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, присилна стерилизација, узимање ткива или органа ради трансплантације или да се врше друге радње којима се нарушава здравље или наносе велике патње или нареди расељавање или пресељавање или присилно однародњавање или превођење у другу веру; присиљавање на трудноћу, проституцију или силовања; примењивање мера застрашивања и терора, узимање талаца, колективно кажњавање, противправна лишавања слободе и затварања; лишавања права на правилно и непристрасно суђење; проглашење права и радњи држављана непријатељске стране забрањеним, суспендованим или недопуштеним у судском поступку; приси-

љавање на службу у оружаним снагама непријатељске силе или у њеној обавештајној служби или администрацији; присиљавање на службу у оружаним снагама лица млађег од осамнаест година; присиљавање на принудни рад; изгладњавање становништва; противправно одузимање, присвајање или уништавање имовине у великим размерама које није оправдано војним потребама; узимање противправне и несразмерно велике контрибуције и реквизиције; смањење вредности домаћег новца или противправно издавање новца или ко изврши неко од наведених дела,

казниће се затвором најмање пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко, кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације, нареди: да се изврши напад на објекте посебно заштићене међународним правом и објекте и постројења са опасном снагом као што су бране, насипи и нуклеарне електране; да се гађају цивилни објекти који су под посебном заштитом међународног права, небрањена места и демилитаризоване зоне; дуготрајно и великих размера оштећење животне средине које може да штети здрављу или опстанку становништва или ко изврши неко од наведених дела.

(3) Ко за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се према цивилном становништву врше убиства или ко такво дело изврши, казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(4) Ко, кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације, као окупатор, нареди или изврши пресељење делова свог цивилног становништва на окупирану територију,

казниће се затвором најмање пет година.

(5) Ко прети извршењем једног или више дела из ст. 1. и 2. овог члана,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Ратни злочин против рањеника и болесника

Члан 373.

(1) Ко, кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба, нареди да се према рањеницима, болесницима, бродоломницима или санитетском или верском особљу врше телесне повреде, мучења, нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимање ткива или органа ради трансплантације или друге радње којима се нарушава здравље или наносе велике патње или нареди противзаконито уништавање или присвајање у великим размерама материјала, средстава санитетског транспорта и залиха санитетских установа или јединица које није оправдано војним потребама или ко изврши неко од наведених дела,

казниће се затвором најмање пет година.

(2) Ко за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се према рањеницима и болесницима врше убиства или ко такво дело изврши, казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Ратни злочин против ратних заробљеника**Члан 374.**

(1) Ко, кршећи правила међународног права, нареди да се према ратним заробљеницима врше телесне повреде, мучења, нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимање ткива или органа ради трансплантације или да се врше друге радње којима се нарушава здравље или наносе велике патње или нареди присиљавање на вршење службе у оружаним снагама непријатеља или лишавање права на правилно и непристрасно суђење или ко изврши неко од наведених дела,

казниће се затвором најмање пет година.

(2) Ко нареди да се према ратним заробљеницима врше убиства или ко такво дело изврши, казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Организовање и подстицање на извршење геноцида и ратних злочина**Члан 375.**

(1) Ко се са другим договори да изврши неко од кривичних дела из чл. 370. до 374. овог законика,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко организује групу ради вршења кривичних дела из става 1. овог члана,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко постане припадник групе из става 1. овог члана,

казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Учиноцу дела из ст. 1. и 3. овог члана који открије договор или групу пре него што је у њеном саставу или за њу учинио кривично дело, односно учиноцу дела из става 2. овог члана, који спречи извршење дела из става 1. овог члана казна се може ублажити.

(5) Ко позива или подстиче на извршење кривичних дела из чл. 370. до 374. овог законика,

казниће се затвором од једне до десет година.

Употреба недозвољених средстава борбе**Члан 376.**

(1) Ко за време рата или оружаног сукоба нареди да се употребе борбена средства или начин борбе који су забрањени правилима међународног права или их сам употреби,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана погинуло више лица,

учинилац ће се казнити затвором најмање пет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(3) Ко позива на употребу или припрема употребу оружја из става 1. овог члана,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Недозвољена производња оружја чија је употреба забрањена**Члан 377.**

(1) Ко противно закону, другим прописима или правилима међународног права производи, купује, продаје, увози, извози или на други начин набавља или даје другом, држи или превози оружје чија је производња или употреба забрањена или средстава за његову производњу,

казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Службено или одговорно лице које нареди или омогући да правно лице врши делатности предвиђене у ставу 1. овог члана,

казниће се затвором од једне до осам година.

Противправно убијање и рањавање непријатеља**Члан 378.**

(1) Ко, кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба, убије или рани непријатеља који је одложио оружје или се безусловно предао или нема средстава за одбрану,

казниће се затвором од једне до петнаест година.

(2) Ако је убиство из става 1. овог члана извршено на подмукао начин или из ниских побуда, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(3) Ако је убиство из става 1. овог члана извршено на свиреп начин или из користољубља или ако је убијено више лица,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и ко кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба нареди да у борби не сме бити преживелих припадника непријатеља или води борбу против непријатеља на тој основи.

Противправно одузимање ствари од убијених**Члан 379.**

(1) Ко нареди да се противправно одузимају ствари од убијених или рањених на бојишту или ко врши такво одузимање,

казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено на свиреп начин или ако вредност одузетих ствари прелази износ од четристопедесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако вредност ствари из става 1. овог члана прелази износ од милион динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Повреда парламентарара**Члан 380.**

Ко кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба вређа, злоста-

вља или задржи парламентарара или његову пратњу или им спречи повратак или на други начин повреди њихову неприкосновеност или нареди да се таква дела врше,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Сурово поступање с рањеницима, болесницима и ратним заробљеницима

Члан 381.

Ко, кршећи правила међународног права, сурово поступа с рањеницима, болесницима или ратним заробљеницима или онемогућава или спречава да користе права која им по тим правилима припадају или нареди да се таква дела врше,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Неоправдано одлагање репатријације ратних заробљеника

Члан 382.

Ко, кршећи правила међународног права, после завршеног рата или оружаног сукоба, неоправдано одлаже репатријацију ратних заробљеника или цивилних лица или нареди такво одлагање,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Уништавање културних добара

Члан 383.

(1) Ко, кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба, уништава културне или историјске споменике или друга културна добра или верске објекте или установе или објекте који су намењени науци, уметности, васпитању или хуманитарним циљевима или нареди да се таква дела врше,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ако је радњом из става 1. овог члана уништен објект који је као културно добро под посебном заштитом међународног права,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Неспречавање вршења кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом

Члан 384.

(1) Војни заповедник или лице које фактички врши ову функцију, које знајући да снаге којима командује или које контролише припремају или су започеле вршење кривичног дела из чл. 370. до 374, члана 376, чл. 378. до 381. и члана 383. овог законика не предузме мере које је могао и био дужан да предузме за спречавање извршења дела, па услед тога дође до извршења тог дела,

казниће се казном прописаном за то кривично дело.

(2) Други претпостављени који, знајући да лица која су му потчињена, припремају или су запо-

чела вршење кривичних дела из чл. 370. до 374, члана 376, чл. 378. до 381. и члана 383. овог законика, у вршењу послова у којима им је он претпостављени, не предузме мере које је могао и био дужан да предузме за спречавање извршења дела, па услед тога дође до извршења тог дела,

казниће се казном прописаном за то кривично дело.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Злоупотреба међународних знакова

Члан 385.

(1) Ко злоупотреби или неовлашћено носи заставу или знак Организације уједињених нација или заставу или знак Црвеног крста или знаке који њима одговарају или друге међународно признате знаке којима се обележавају одређени објекти ради заштите од војних операција или нареди да се таква дела врше,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини у зони ратних операција,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Агресиван рат

Члан 386.

(1) Ко позива или подстиче на агресиван рат, казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ко нареди вођење агресивног рата, казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Расна и друга дискриминација

Члан 387.

(1) Ко на основу разлике у раси, боји коже, националности, етничком пореклу или неком другом личном својству крши основна људска права и слободе зајамчена општеприхваћеним правилима међународног права и ратификованим међународним уговорима од стране СЦГ, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се ко врши прогањање организација или појединаца због њиховог залагања за равноправност људи.

(3) Ко шири идеје о супериорности једне расе над другом или пропагира расну мржњу или подстиче на расну дискриминацију,

казниће се затвором од три месеца до три године.

Трговина људима

Члан 388.

(1) Ко силом или претњом, довођењем у заблуду или одржавањем у заблуди, злоупотребом овлашћења, поверења, односа зависности, тешких прилика другог, задржавањем личних ис-

права или давањем или примањем новца или друге користи, врбује, превози, пребације, предаје, продаје, купује, посредује у продаји, сакрива или држи друго лице, а у циљу експлоатације његовог рада, принудног рада, вршења кривичних дела, проституције или друге врсте сексуалне експлоатације, просјачења, употребе у порнографске сврхе, успостављања ропског или њему сличног односа, ради одузимања органа или дела тела или ради коришћења у оружаним сукобима,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) За дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу учинилац ће се казнити казном прописаном за то дело и кад није употребио силу, претњу или неки други од наведених начина извршења.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу, учинилац ће се казнити затвором најмање три године.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(5) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(6) Ко се бави вршењем кривичног дела из ст. 1. до 3. овог члана или је дело извршено од стране организоване групе, казниће се затвором најмање пет година.

Трговина децом ради усвојења

Члан 389.

(1) Ко одузме лице које није навршило четрнаест година ради његовог усвојења противно важећим прописима или ко усвоји такво лице или посредује у таквом усвојењу или ко у том циљу купи, прода или преда друго лице које није навршило четрнаест година или га превози, обезбеђује му смештај или га прикрива, казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ко се бави вршењем делатности из става 1. овог члана или је дело извршено на организован начин од стране више лица, казниће се затвором најмање три године.

Заснивање ропског односа и превоз лица у ропском односу

Члан 390.

(1) Ко, кршећи правила међународног права, стави другог у ропски или њему сличан однос или га држи у таквом односу, купи, прода, преда другом лицу или посредује у куповини, продаји или предаји оваквог лица или подстиче другог да прода своју слободу или слободу лица које држава или о којем се стара,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ко превози лица која се налазе у ропском или њему сличном односу из једне земље у другу, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана учини према малолетном лицу, казниће се затвором од пет до петнаест година.

Међународни тероризам

Члан 391.

(1) Ко, у намери да нашкоди страниј држави или међународној организацији, изврши отмицу неког лица или неко друго насиље, изазове експлозију или пожар или предузме друге општеопасне радње или прети употребом нуклеарног, хемијског, бактериолошког или другог сличног средства,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(3) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац неко лице са умишљајем лишио живота,

казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Узимање талаца

Члан 392.

(1) Ко изврши отмицу неког лица и прети да ће га убити, повредити или задржати као таоца у намери да принуди неку државу или међународну организацију да нешто учини или не учини, казниће се затвором од две до десет година.

(2) Учиниолац дела из става 1. овог члана који добровољно пусти на слободу отето лице, иако није остварен циљ отмице, може се ослободити од казне.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт отетог лица, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац отето лице са умишљајем лишио живота,

казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Финансирање тероризма

Члан 393.

(1) Ко обезбеђује или прикупља средства намењена за финансирање вршења кривичног дела из чл. 312, 391. и 392. овог законика,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Средства из става 1. овог члана одузеће се.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ПЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

Избегавање војне обавезе

Члан 394.

(1) Ко се, без оправданог разлога, не одазове позиву за извршење регрутне обавезе, обавезе

служења војног рока или обавезе лица у резервном саставу или избегава пријем позива за извршење те обавезе,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко се крије да би избегао обавезу из става 1. овог члана,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Ко напусти земљу или остане у иностранству да би избегао извршење војне обавезе из става 1. овог члана,

казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Ко позива или подстиче више лица на извршење дела из ст. 1. до 3. овог члана,

казниће се за дело из става 1. затвором до три године, а за дело из ст. 2. и 3. затвором од две до дванаест година.

(5) Учиниоца дела из ст. 1. до 3. овог члана који се добровољно пријави надлежном државном органу може се ослободити од казне.

Избегаване пописа и прегледа

Члан 395.

Ко се противно законом утврђеној обавези, без оправданог разлога, не одазове позиву надлежног органа за попис или преглед или се противи попису или прегледу људства или материјалних средстава потребних за одбрану земље или ко при оваквом попису или прегледу да нетачне податке,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Неизвршавање материјалне обавезе

Члан 396.

(1) Ко противно законом утврђеној обавези, без оправданог разлога, не допреми на одређено место, у одређено време и у стању које омогућава њихову наменску употребу материјална средства или не приведе стоку,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Избегаване војне службе онеспособљењем и обманом

Члан 397.

(1) Ко у намери да избегне војну службу или да буде распоређен на лакшу дужност себе озледи или на други начин привремено онеспособи за војну службу или дозволи другом да га привремено онеспособи, као и онај ко другог са његовим одобрењем или без одобрења у истој намери привремено онеспособи,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је извршењем дела из става 1. овог члана наступила трајна неспособност за војну службу, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко у намери из става 1. овог члана симулира болест или за себе или другог употреби лажну исправу или поступи на други преваран начин,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

Противправно ослобођење од војне службе

Члан 398.

Ко злоупотребом свог положаја или овлашћења учини да се ослободи од дужности или да се распореди на лакшу дужност војно лице или лице које подлеже војној обавези,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Самовољно одсуствовање и бекство из Војске Србије и Црне Горе

Члан 399.

(1) Војно лице које самовољно одсуствује из своје јединице или службе најмање пет дана или краће време уколико одсуствује више пута у току једне године или самовољно напусти своју јединицу или службу за време извршења важног задатка или повећаног степена борбене готовости јединице,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Војно лице које се крије да би избегло службу у војсци или које самовољно одсуствује из своје јединице или службе дуже од тридесет дана, казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Војно лице које напусти земљу или остане у иностранству да би избегло службу у војсци, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Војно лице које припрема бекство у иностранство да би избегло службу у војсци, казниће се затвором од три месеца до три године.

(5) Ко позива или подстиче више лица на извршење дела из става 1. овог члана,

казниће се затвором од једне до осам година.

(6) Ко позива и подстиче више лица на извршење дела из ст. 2. и 3. овог члана,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(7) Учиниоцу дела из ст. 2. и 3. овог члана који се добровољно јави надлежном државном органу ради вршења војне службе може се казна ублажити.

Неизвршење и одбијање извршења наређења

Члан 400.

(1) Војно лице које не изврши или одбије да изврши наређење претпостављеног у вези са службом, па услед тога наступе теже штетне последице за службу или је служба била теже угрожена, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за војну службу или се наређење односи на пријем или употребу оружја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити за дело из става 1. новчаном казном или затвором до једне године, а за дело из става 2. затвором од три месеца до три године.

Противљење претпостављеном

Члан 401.

(1) Војно лице које се заједно са другим војним лицима успротиви наређењу претпостављеног у вези са службом и неће да га изврши или одбије да врши своју дужност,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено организовано, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана извршено употребом оружја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Војно лице које при извршењу дела из ст. 1. до 3. овог члана лиши живота другог из нехата, казниће се затвором од две до десет година.

(5) Организатор и кововађа дела из става 2. овог члана, казниће се затвором од две до десет година.

(6) Ко врши припреме за дело из става 2. овог члана, казниће се затвором од три месеца до три године.

(7) Војни старешина који, у оквиру своје надлежности, у случају дела из ст. 1. до 4. овог члана не предузме прописане, наређене или очигледно потребне мере да се успостави ред, казниће се затвором од једне до пет година.

Противљење војном лицу које врши посебну војну службу

Члан 402.

Ко се противи војном лицу које врши стражарску, патролну, дежурну, чуварску или другу сличну службу или не послуша његов позив или не изврши или одбије да изврши његово наређење, па услед тога наступе теже штетне последице за службу или је служба била теже угрожена, казниће се затвором од три месеца до три године.

Принуда према војном лицу у вршењу службене дужности

Члан 403.

(1) Ко силом или претњом да ће непосредно употребити силу спречи војно лице у вршењу

службене дужности или га на исти начин принуди да поступи противно службеној дужности, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако су услед извршења дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за службу, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Напад на војно лице у вршењу војне службе

Члан 404.

(1) Ко нападне или прети да ће напасти војно лице које врши службу, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац нанео војном лицу лаку телесну повреду или прети употребом оружја, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац нанео војном лицу тешку телесну повреду или је изазвао тешке последице за службу из нехата, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац лишио живота војно лице из нехата, казниће се затвором од две до десет година.

Ослобођење од казне за дела из чл. 400. до 404.

Члан 405.

Ако је учинилац дела из чл. 400, 401. став 1, 402, 403. став 1. и 404. ст. 1. и 2. овог законика био изазван незаконитим и грубим поступањем војног лица може се ослободити од казне.

Злостављање потчињеног и млађег

Члан 406.

(1) Војни старешина који у служби или у вези са службом злоставља потчињеног или млађег или са њима поступа на начин којим се вређа људско достојанство, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до тешке телесне повреде или тешког нарушавања здравља потчињеног или млађег или ако је дело извршено према више лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

Повреда посебне војне службе

Члан 407.

(1) Војно лице које поступи противно прописима о стражарској, патролној, дежурној, чуварској или другој сличној служби, па услед тога

наступе теже штетне последице за службу или је служба била теже угрожена,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено код складишта оружја, муниције или експлозивног материјала или код другог објекта важног значаја, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда, или имовинска штета великих размера или су наступиле друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(5) Ако су дела из ст. 1. до 4. овог члана учињена из нехата,

учинилац ће се казнити, за дело из става 1. новчаном казном или затвором до једне године, за дело из става 2. новчаном казном или затвором до две године, за дело из става 3. затвором од три месеца до три године, а за дело из става 4. затвором од једне до осам година.

Повреда обезбеђења државне границе

Члан 408.

(1) Војно лице, односно службено лице које вршећи службу на граници поступи противно прописима о чувању државне границе, па услед тога наступе теже штетне последице или је служба била теже угрожена,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено за време вршења дужности у нарочитим околностима или је услед дела наступила тешка телесна повреда или имовинска штета великих размера или су наступиле друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Ако је услед дела из става 4. овог члана наступила последица из става 2. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године, а ако је наступила последица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Неистинито службено извештавање

Члан 409.

(1) Војно лице које претпостављеном старешини, усмено или писано, у службеном извештају

изнесе неистините податке од значаја за службу или прећути неку важну чињеницу или проследи такав извештај иако зна да су подаци у њему неистинити, па услед тога наступе теже штетне последице за службу или је служба била теже угрожена,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено подношењем извештаја од нарочите важности или су наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити за дело из става 1. новчаном казном или затвором до једне године, а за дело из става 2. затвором од три месеца до три године.

Непредузимање мера за обезбеђење војне јединице

Члан 410.

(1) Војни старешина који у оквиру своје надлежности пропусти да предузме прописане, наређене или друге очигледно потребне мере за обезбеђење јединице, чување живота и здравља људи који су му поверени, за осигурање и одржавање у исправном стању објеката, предмета и средстава који служе борбеној готовости, за уредно снабдевање храном или војном опремом или за чување и негу стоке, или да се на време и уредно изврше осигуравајући радови или обезбеђење објеката који су му поверени, па тиме доведе у опасност живот људи или тешко угрози здравље људи или имовину велике вредности,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда или имовинска штета великих размера или су наступиле друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Ако је услед дела из става 4. овог члана наступила последица из става 2. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором до три године, а ако је наступила последица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором до пет година.

Несавесна израда и преузимање наоружања и друге војне опреме

Члан 411.

(1) Војно или друго лице којем је у предузећу или другом правном лицу које ради за потребе

одбране, поверено руковођење производним или другим технолошким процесом или надзор над њима, које несавесно врши службу или обавезу која му је поверена, па услед тога оружје, муниција или друга војна опрема не буде израђена на време или не одговарају одређеном квалитету, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и војно или друго лице које несавесно вршећи службу прими предмете наоружања или другу војну опрему који не одговарају условима или уговору.

(3) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако су дела из ст. 1. и 2. овог члана учињена из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Ако је услед дела из става 4. овог члана наступила последица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

Непрописно старање о повереном оружју

Члан 412.

(1) Ко непрописно држи, чува или рукује повереним оружјем, муницијом или експлозивом који припадају војној јединици или војној установи, па тиме проузрокује њихово оштећење у већој мери, уништење или нестанак,

казниће се затвором до једне године.

(2) Руковалац складишта оружја, муниције, експлозива и других борбених средстава који не предузме мере за њихово обезбеђење или одржавање, па услед тога наступи оштећење у већој мери, уништење или нестанак тих борбених средстава,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 2. овог члана наступила имовинска штета великих размера, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(5) Ако је услед дела из става 4. овог члана наступила последица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

Противправно располагање повереним оружјем

Члан 413.

Ко присвоји, отуђи, заложи, преда другом на коришћење, оштети или уништи оружје, муницију или експлозив који су му дати на употребу и служе потребама одбране,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

Крађа оружја и дела борбеног средства

Члан 414.

(1) Ко украде оружје, муницију, експлозив, борбено средство или део борбеног средства који служе потребама одбране,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако вредност ствари из става 1. овог члана прелази износ од четрестопедесет хиљада динара или ако је крађа учињена обијањем или проваљивањем затворених зграда, соба, каса, ормана или других затворених просторија или од стране више лица која су се удружила за вршење крађе или на нарочито опасан или дрзак начин или од стране лица које је при себи имало какво оружје или опасно оруђе ради напада или одбране или за време пожара, поплаве, земљотреса или другог удеса,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Ако вредност ствари из става 1. овог члана прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

Одавање војне тајне

Члан 415.

(1) Ко неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају војну тајну или прибавља такве податке у намери да их преда непозваном лицу, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито поверљивих податка или ради објављивања или коришћења података у иностранству,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Војном тајном сматрају се подаци који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени војном тајном и чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за Војску Србије и Црне Горе или одбрану или безбедност земље.

(5) Војном тајном, у смислу става 4. овог члана, не сматрају се подаци или документи који су управљени на тешке повреде основних права човека, или на угрожавање уставног уређења и безбедности Србије или СЦГ, као и подаци или документи који за циљ имају прикривање учињеног кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од пет година или тежа казна.

Неовлашћен приступ војном објекту

Члан 416.

Ко неовлашћено уђе у војни објекат или прави скице или цртеже војних објеката или борбених

средстава или их фотографише или на други начин снима, иако зна да је то забрањено, казниће се затвором до три године.

Кажњавање за кривична дела која су извршена за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба и ванредног стања

Члан 417.

(1) За кривично дело из чл. 394. став 1, 399. ст. 1. и 4, 400. ст. 1. и 3, 401. ст. 1, 6. и 7, 402, 403, 404. ст. 1. и 2, 406, 407. ст. 1, 2. и 5, 408. ст. 1, 4. и 5, 409, 410. ст. 1. и 4, 411. ст. 1, 2, 4. и 5, 412. ст. 1, 2, 4. и 5, 413, 414. став 1, 415. ст. 1. и 3. и 416. овог законика, ако је извршено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(2) За кривично дело из чл. 394. ст. 2. до 4, 397, 398, 399. ст. 2, 3, 5. и 6, 400. став 2, 401. ст. 2. до 5, 404. ст. 3. и 4, 407. став 3, 408. став 2, 410. ст. 2. и 5, 411. став 3, 412. став 3, 414. ст. 2. и 3. и 415. став 2. овог законика, ако је извршено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(3) За кривично дело из чл. 407. став 4, 408. став 3. и 410. став 3. овог законика, ако је извршено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Неиспуњавање дужности при спровођењу мобилизације

Члан 418.

(1) Војно или службено лице које при спровођењу мобилизације за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања, противно својој дужности, не обезбеди прихват, распоред и смештај мобилисаног људства, превозних и других средстава и стоке или не обезбеди снабдевање мобилисаних људи и стоке или у вези са мобилизацијом не изврши какву другу дужност, услед чега су наступиле или су могле да наступе штетне последице, казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако је услед дела из става 3. овог члана наступила последица из става 2. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

Подривање војне и одбрамбене моћи

Члан 419.

(1) Ко уништи, учини неупотребљивим или омогући да пређу у руке непријатеља одбрамбена по-

стројења, одбрамбени објекти, положај, наоружање и друга војна и одбрамбена средства, брод или ваздухоплов или преда јединицу непријатељу без борбе или пре него што су исцрпљена сва средства за одбрану или на други начин омете или доведе у опасност војне или одбрамбене мере,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко учини дело из става 1. овог члана у намери да помогне непријатељу,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко припрема извршење дела из ст. 1. и 2. овог члана,

казниће се затвором од једне до шест година.

(4) Ако су дела из става 1. овог члана учињена из нехата,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана имало за последицу смрт једног или више лица или је изазвало опасност за живот људи или је праћено тешким насиљима или великим разарањима или је довело до угоржавања безбедности, економске или војне снаге земље,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Спречавање борбе против непријатеља

Члан 420.

(1) Ко за време рата или оружаног сукоба спречава грађане СЦГ или грађане њених савезника да воде борбу против непријатеља,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

(2) Ко за време рата или оружаног сукоба пропагандом или на други начин одвраћа грађане СЦГ или грађане њених савезника да воде борбу против непријатеља,

казниће се затвором од једне до осам година.

Прелазак и предаја непријатељу

Члан 421.

(1) Војно лице које за време рата или оружаног сукоба пређе у редове непријатељске војске, казниће се затвором најмање десет година.

(2) Војно лице које се за време рата или оружаног сукоба преда непријатељу пре него што је исцрпело све могућности одбране,

казниће се затвором од две до десет година.

Служба у непријатељској војсци

Члан 422.

(1) Грађанин СЦГ који за време рата или оружаног сукоба служи непријатељској војсци или другим непријатељским оружаним формацијама или учествује у рату или оружаном сукобу као борац против СЦГ и њених савезника,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко врбује грађане СЦГ за службу у непријатељској војсци или другим непријатељским оружаним формацијама или за учествовање у рату или оружаном сукобу против СЦГ или њених савезника,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

Помагање непријатељу**Члан 423.**

(1) Грађанин СЦГ који за време рата или оружаног сукоба помаже непријатељу у спровођењу реквизиције, одузимању хране или других добара или у спровођењу каквих принудних мера према становништву,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и грађанин СЦГ који за време рата политички или привредно сарађује са непријатељем.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана имало за последицу смрт једног или више лица или је изазвало опасност за живот људи или је праћено тешким насиљима или великим разарањима или је довело до угрожавања безбедности економске или војне снаге земље,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Неиспуњење и напуштање дужности за време борбе**Члан 424.**

(1) Војно лице које за време борбе или непосредно пред борбу не изврши своју дужност па услед тога наступе штетне последице за војну јединицу или за борбену ситуацију,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и војно лице које за време борбе или непосредно пред борбу самовољно или на преваран начин напусти своју дужност.

(3) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Напуштање положаја противно наређењу**Члан 425.**

(1) Војни старешина који противно наређењу напусти положај са јединицом која му је поверена, пре него што је исцрпио све могућности одбране,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Напуштање оштећеног брода и ваздухоплова пре времена**Члан 426.**

(1) Командант ратног брода који за време рата или оружаног сукоба напусти оштећени брод пре него што је извршио своју дужност по прописима о бродској служби,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Члан посаде ратног брода који за време рата или оружаног сукоба напусти оштећени брод пре него што је командант брода издао наређење за напуштање или члан посаде војног вазду-

хоплова који за време рата или оружаног сукоба напусти оштећени војни ваздухоплов пре него што је извршио своју дужност по прописима о летењу и коришћењу ваздухоплова,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се за дело из става 1. казнити затвором најмање десет година, а за дело из става 2. затвором од две до десет година.

Слабљење борбеног морала**Члан 427.**

(1) Ко непосредно пред борбу или у току борбе изазивањем незадовољства међу војним лицима, ширењем узнемиравајућих вести, бежањем, бацањем оружја или муниције, изазивањем или ширењем страха или на други начин слаби борбени морал у јединици или наноси штету борбеној ситуацији,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Војни старешина који не предузме потребне мере према потчињеном или млађем који за време борбе или непосредно пред борбу шири страх међу војницима или на други начин слаби борбени морал јединице или наноси штету борбеној ситуацији,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Неизвештавање војних органа**Члан 428.**

(1) Ко за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања не извести претпостављеног, старијег или војну команду о догађају који очигледно захтева неодложно предузимање војних мера,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Услови за изрицање дисциплинске казне, односно мере**Члан 429.**

За кривично дело против Војске Србије и Црне Горе за које је прописана казна затвора до три године, уместо кривичне санкције може се војном лицу изрећи дисциплинска казна, односно мера утврђена законом, ако је дело добило нарочито лак вид и ако то захтевају интереси службе.

Кривично дело извршено по наређењу претпостављеног**Члан 430.**

Неће се казнити потчињени ако учини кривично дело по наређењу претпостављеног које

се тиче службене дужности, осим ако се наређење односило на извршење кривичног дела за које се може изрећи пет година затвора или тежа казна, а потчињени је знао да извршење наређења представља кривично дело.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ШЕСТА

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 431.

(1) Даном ступања на снагу овог законика престају да важе Основни кривични закон („Службени лист СФРЈ”, бр. 44/76, 46/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90 и 54/90, „Службени лист СРЈ”, бр. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94 и 61/01, „Службени гласник РС”, број 39/03) и Кривични закон Републике Србије („Службени гласник СРС”, бр. 26/77, 28/77, 43/77, 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89 и 42/89, „Службени гласник РС”, бр. 21/90, 16/90, 26/91, 75/91, 9/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/02, 11/02, 80/02, 39/03 и 67/03);

(2) Даном ступања на снагу овог законика престају да важе кривичноправне одредбе садржане у:

– чл. 105. и 107. Закона о избору народних посланика („Службени гласник РС”, бр. 35/00, 57/03 и 18/04);

– члану 45. Закона о заштити од јонизујућих зрачења („Службени лист СРЈ”, број 46/96);

– члану 3. Закона о забрани изградње нуклеарних електрана у СРЈ („Службени лист СРЈ”, број 12/95);

– члану 92. Закона о рударству („Службени гласник РС”, број 44/95);

– члану 12. Антимонополског закона („Службени лист СРЈ”, број 29/96);

– чл. 172. и 174. Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03, 55/04 и 61/05);

– члану 27. Закона о спречавању прања новца („Службени лист СРЈ”, број 53/01);

– члану 87. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/03 и 55/04);

– члану 330. Царинског закона („Службени гласник РС”, бр. 73/03 и 61/05);

– чл. 179, 181. и 182. Закона о стечајном поступку („Службени гласник РС”, број 84/04);

– члану 141. Закона о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС”, број 84/04);

– члану 24. Закона о јавном реду и миру („Службени гласник РС”, бр. 5/92, 53/93, 67/93 и 48/94);

– члану 33. Закона о оружју и муницији („Службени гласник РС”, бр. 9/92, 53/93, 67/93, 48/94, 44/98 и 39/03);

– члану 97. Закона о играма на срећу („Службени гласник РС”, број 84/04);

– члану 1052. Закона о поморској и унутрашњој пловидби („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98, 44/99, 74/99 и 73/00);

– члану 46а Закона о трговини („Службени лист СРЈ”, бр. 32/93, 41/93, 50/93, 41/94, 29/96 и 37/02);

– члану 244. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената

(„Службени лист СРЈ”, број 65/02 и „Службени гласник РС”, бр. 57/03, 55/04 и 45/05);

– члану 31. Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме („Службени лист СРЈ”, број 41/96);

– члану 221. Закона о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 55/04, 70/04 и 61/05).

Члан 432.

Овај законик ступа на снагу 1. јануара 2006. године.

2795

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица

Проглашава се Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 80

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,

Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица

Део први

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Примена закона

Члан 1.

Овај закон садржи одредбе које се примењују према малолетним учиниоцима кривичних дела (у даљем тексту: малолетници). Одредбе закона односе се на материјално кривично право, органе који га примењују, кривични поступак и извршење кривичних санкција према овим учиниоцима кривичних дела.

Одредбе овог закона примењују се и на пунолетна лица кад им се суди за кривична дела која су учинила као малолетници, а испуњени су услови које предвиђа овај закон, као и на лица која су кривично дело учинила као млађи пунолетници.

Закон садржи и посебне одредбе о заштити деце и малолетника (у даљем тексту: малолетна лица) као оштећених у кривичном поступку.

Искључење кривичних санкција према деци

Члан 2.

Лицу које у време извршења противправног дела, у закону предвиђеног као кривично дело,

није навршило четрнаест година, не могу се изрећи кривичне санкције ни применити друге мере које предвиђа овај закон.

Узраст учиниоца

Члан 3.

Малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило осамнаест година.

Млађи малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило шеснаест година.

Старији малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило шеснаест, а није навршило осамнаест година.

Млађе пунолетно лице је лице које је у време извршења кривичног дела навршило осамнаест, а у време суђења није навршило двадесет једну годину и испуњава остале услове из члана 41. овог закона.

Примена општих одредаба кривичног права

Члан 4.

Одредбе Кривичног законика, Законика о кривичном поступку, Закона о извршењу кривичних санкција и други општи прописи примењују се ако нису у супротности са овим законом.

Део други

КРИВИЧНОПРАВНЕ ОДРЕДБЕ О МАЛОЛЕТНИЦИМА

I. ОДРЕДБЕ МАТЕРИЈАЛНОГ КРИВИЧНОГ ПРАВА

1. ВАСПИТНИ НАЛОЗИ

Општа правила

Члан 5.

Према малолетном учиниоцу кривичног дела могу се применити један или више васпитних налога за кривично дело за које је прописана новчана казна или казна затвора до пет година.

Васпитни налог према малолетнику може применити надлежни јавни тужилац за малолетнике или судија за малолетнике.

Услови за примену васпитног налога су: признање кривичног дела од стране малолетника и његов однос према кривичном делу и оштећеном.

Сврха васпитних налога

Члан 6.

Сврха васпитних налога је да се не покреће кривични поступак према малолетнику или да се обустави поступак, односно да се применом васпитног налога утиче на правилан развој малолетника и јачање његове личне одговорности како убудуће не би чинио кривична дела.

Врсте васпитних налога

Члан 7.

Васпитни налози су:

1) поравнање са оштећеним како би се накнадом штете, извињењем, радом или на неки други начин отклониле, у целини или делимично, штетне последице дела;

2) редовно похађање школе или редовно одлажење на посао;

3) укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја;

4) подвргавање одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога;

5) укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту.

Избор васпитног налога

Члан 8.

При избору васпитног налога надлежни јавни тужилац за малолетнике и судија за малолетнике узме у обзир у целини интерес малолетника и оштећеног, водећи рачуна да се примењивањем једног или више васпитних налога не омета школовање или запослење малолетника.

Васпитни налог може да траје најдуже шест месеци, а у том року може се заменити другим васпитним налогом или укинати.

Избор и примењивање васпитног налога врши се у сарадњи са родитељима, усвојоцем или стараоцем малолетника и надлежним органом старатељства.

2. КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ

1. Врсте кривичних санкција

Члан 9.

Малолетницима за учињена кривична дела могу се изрећи васпитне мере, казна малолетничког затвора и мере безбедности предвиђене чланом 79. Кривичног законика, осим забране вршења позива, делатности или дужности.

Млађим малолетницима могу се изрећи само васпитне мере.

Старијим малолетницима могу се изрећи васпитне мере, а изузетно може се изрећи казна малолетничког затвора.

Под условима предвиђеним овим законом малолетницима се могу изрећи мере безбедности.

2. Сврха васпитних мера и казне малолетничког затвора

Члан 10.

У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 4. Кривичног законика), сврха кривичних санкција према малолетницима је да се надзором, пружањем заштите и помоћи, као и обезбе-

ђивањем општег и стручног оспособљавања утиче на развој и јачање личне одговорности малолетника, на васпитавање и правилан развој његове личности, како би се обезбедило поновно укључивање малолетника у друштвену заједницу.

Сврха малолетничког затвора је, поред сврхе из става 1. овог члана, и вршење појачаног утицаја на малолетног учиниоца да убудуће не врши кривична дела, као и на друге малолетнике да не врше кривична дела.

3. Васпитне мере

Врсте васпитних мера

Члан 11.

Васпитне мере су:

1) мере упозорења и усмеравања: судски укор и посебне обавезе;

2) мере појачаног надзора: појачан надзор од стране родитеља, усвојоца или староца, појачан надзор у другој породици, појачан надзор од стране органа старатељства, појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника;

3) заводске мере: упућивање у васпитну установу, упућивање у васпитно-поправни дом, упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање.

Мере упозорења и усмеравања изричу се кад је потребно и довољно таквим мерама утицати на личност малолетника и његово понашање.

Мере појачаног надзора изричу се кад за васпитавање и развој малолетника треба предузети трајније мере уз одговарајући стручни надзор и помоћ, а није потребно малолетничково потпуно одвајање из дотадашње средине.

Заводске мере изричу се према малолетнику према коме треба предузети трајније мере васпитавања, лечења и оспособљавања уз његово потпуно одвајање из дотадашње средине, ради вршења појачаног утицаја на малолетника. Заводске мере изричу се као последње средство и могу трајати, у границама одређеним овим законом, само колико је потребно да би се остварила сврха васпитних мера.

Избор васпитне мере

Члан 12.

При избору васпитне мере суд ће посебно узети у обзир узраст и зрелост малолетника, друга својства његове личности и степен поремећаја у друштвеном понашању, тежину дела, побуде из којих је дело учинио, средину и прилике у којима је живео, понашање после учињеног кривичног дела, а посебно, да ли је спречио или покушао да спречи наступање штетне последице, накнадио или покушао да накнади причињену штету, да ли је према малолетнику раније била изречена кривична или прекршајна санкција, као и све друге околности које могу бити од утицаја за изрицање оне мере којом ће се најбоље постићи сврха васпитних мера.

Судски укор

Члан 13.

Судски укор се изриче ако се из односа малолетника према учињеном кривичном делу и његове спремности да убудуће не чини кривична дела може закључити да га је довољно само прекорити.

При изрицању судског укора суд ће малолетнику указати на неприхватљивост његовог поступка и предочити да му може бити изречена друга санкција ако поново учини кривично дело.

Посебне обавезе

Члан 14.

Суд малолетнику може изрећи једну или више посебних обавеза, ако оцени да је одговарајућим захтевима или забранама потребно утицати на малолетника и његово понашање.

Суд може малолетнику изрећи обавезу:

- 1) да се извини оштећеном;
- 2) да у оквиру сопствених могућности накнади штету коју је проузроковао;
- 3) да редовно похађа школу или не изостаје са посла;
- 4) да се оспособљава за занимање које одговара његовим способностима и склоностима;
- 5) да се, без накнаде, укључи у рад хуманитарних организација или у послове социјалног, локалног или еколошког садржаја;
- 6) да се укључи у одређене спортске активности;
- 7) да се подвргне одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога;
- 8) да се укључи у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту и да поступа по програмима рада који су за њега сачињени у тим установама;
- 9) да похађа курсеве за стручно оспособљавање или да се припрема и полаже испите којима се проверава одређено знање;
- 10) да не може да напусти место пребивалишта или боравишта, без сагласности суда и посебног одобрења органа старатељства.

Приликом избора појединих обавеза суд ће посебно водити рачуна да оне буду прилагођене личности малолетника и приликама у којима живи, односно ценити његову спремност да сарађује у њиховом остваривању.

Посебне обавезе из става 2. тач. 3) и 4) и тач. 6)–10) овог члана могу се изрећи у трајању до једне године, с тим да суд може, док траје извршење, изменити или обуставити њихово извршење.

У оквиру обавезе из става 2. тачка 2) овог члана суд ће одредити висину и начин накнаде штете радом малолетника, и то највише 60 часова у периоду од три месеца, колико може трајати ова посебна обавеза, али тако да тај рад не омета школовање или запослење малолетника.

У оквиру обавезе из става 2. тачка 5. овог члана малолетник може радити највише 120 часова у периоду од шест месеци, колико може трајати ова посебна обавеза, али тако да тај рад не омета његово школовање или запослење.

Надзор над извршењем посебних обавеза врши суд, с тим што о томе може тражити извештај и мишљење органа старатељства.

Када изриче ову васпитну меру, суд ће малолетника упозорити да му у случају неиспуњења једне или више посебних обавеза оне могу бити замењене неком другом обавезом, односно другом васпитном мером.

Појачан надзор од стране родитеља, усвојиоца или стараоца

Члан 15.

Меру појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца суд ће изрећи ако су родитељи, усвојилац, односно старалац пропустили да врше потребну бригу и надзор над малолетником, а у могућности су да овакву бригу и надзор врше и то се од њих може с основом очекивати.

Ова мера може да траје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

Кад суд изрекне меру из става 1. овог члана даје родитељу, усвојиоцу, односно стараоцу потребна упутства и налаже му одређене дужности које треба да предузме за васпитавање малолетника, његово лечење и отклањање штетних утицаја на њега.

При изрицању мере из става 1. овог члана суд ће одредити да орган старатељства проверава њено извршење и указује помоћ родитељу, усвојиоцу или стараоцу.

Појачан надзор у другој породици

Члан 16.

Ако родитељ, усвојилац, односно старалац малолетника нису у могућности да над њим врше надзор или ако се то од њих не може с основом очекивати, малолетник ће се сместити у другу породицу која је вољна да га прими и која има могућности да над њим врши појачан надзор.

При изрицању ове мере суд ће одредити да орган старатељства проверава њено извршење и указује помоћ породици у коју је малолетник смештен.

Мера појачаног надзора у другој породици може да траје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку. Извршење ове мере обуставиће се када родитељи, усвојилац, односно старалац малолетника стекну могућност да над њим врше појачан надзор или када према резултату извршења мере престане потреба за појачаним надзором.

Појачан надзор од стране ораана стипендијства

Члан 17.

Ако родитељи, усвојилац, односно старалац малолетника нису у могућности да врше појачан надзор, а не постоје услови за појачан надзор у другој породици, малолетник ће се ставити под надзор органа старатељства.

Ова мера може да траје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

Док траје ова мера малолетник остаје код својих родитеља или других лица која га издржавају, односно која се о њему старају, а појачан надзор над њим врши одређено службено лице органа старатељства или друго стручно лице које одреди орган старатељства.

Орган старатељства брине се о школовању малолетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лечењу и сређивању прилика у којима живи.

Појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника

Члан 18.

Меру појачаног надзора уз обавезу дневног боравака у установи за васпитавање и образовање малолетника, суд ће изрећи ако је уз неку од одговарајућих васпитних мера појачаног надзора потребно и ангажовање стручних лица у посебној установи која се бави васпитавањем и образовањем малолетника.

Ова мера може да траје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

Док траје ова мера малолетник и даље остаје код својих родитеља или других лица која се о њему старају, а у току дана проводи одређено време у установи за васпитавање и образовање малолетника, али тако да то не омета његово школовање или редовно одлажење на посао. У таквој установи ће се одговарајућим васпитним и образовним садржајима утицати на будући живот и понашање малолетника у ужој и широј социјалној средини. О извршењу ове мере стара се орган старатељства.

Посебне обавезе уз мере појачаног надзора

Члан 19.

Уз васпитну меру појачаног надзора суд може малолетнику изрећи једну или више посебних обавеза из члана 14. став 2. овог закона.

На трајање посебних обавеза које се могу изрећи уз меру појачаног надзора примењују се одредбе члана 14. ст. 4, 5. и 6. овог члана, с тим да суд може у том времену изменити или обуставити обавезе које је изрекао.

При изрицању посебних обавеза суд ће посебно указати малолетнику и његовим родитељима, усвојиоцу односно стараоцу да се у случају неиспуњења ових обавеза изречена мера појачаног надзора може заменити другом васпитном мером.

Упућивање у васпитну установу

Члан 20.

Суд ће изрећи меру упућивања у васпитну установу када малолетника треба издвојити из дотадашње средине и обезбедити му помоћ и стални надзор од стране стручних лица.

У васпитној установи малолетник остаје најмање шест месеци, а највише две године, с тим да суд сваких шест месеци разматра да ли постоје основи за обуставу извршења мере или за њену замену другом васпитном мером.

Упућивање у васпитно-поправни дом

Члан 21.

Суд ће изрећи меру упућивања у васпитно-поправни дом малолетнику према коме, поред издвајања из дотадашње средине, треба применити појачане мере надзора и посебне стручне програме васпитавања.

При одлучивању да ли ће изрећи ову меру суд ће посебно узети у обзир ранији живот малолетника, степен поремећаја понашања, тежину и природу учињеног кривичног дела и околност да ли је према малолетнику раније била изречена нека кривична или прекршајна санкција.

У васпитно-поправном дому малолетник остаје најмање шест месеци, а највише четири године, с тим да суд сваких шест месеци разматра да ли постоје основи за обуставу извршења мере или за њену замену другом васпитном мером.

Услови отпуста код упућивања у васпитну установу и васпитно-поправни дом

Члан 22.

Малолетника који је у васпитној установи или у васпитно-поправном дому провео најмање шест месеци суд може условно отпустити из завода односно установе, ако се на основу успеха постигнутог у васпитању може основано очекивати да он неће убудуће вршити кривична дела и да ће се у средини у којој буде живео добро владати.

Суд може одлучити да се према малолетнику док траје условни отпуст одреди нека мера појачаног надзора уз могућност примењивања једне или више одговарајућих посебних обавеза из члана 14. овог закона.

Условни отпуст траје најдуже до истека законског рока упућивања у васпитну установу или васпитно-поправни дом, ако пре тога суд није обуставио извршење васпитне мере или је заменио другом мером.

Ако за време трајања условног отпуста малолетник учини ново кривично дело, или ако одређена мера појачаног надзора не постиже сврху или малолетник не испуњава посебне обавезе које су му одређене уз меру појачаног надзора, суд може опозвати условни отпуст. Време проведено на условном отпусту не урачунава се у законско трајање изречене васпитне мере.

Упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање

Члан 23.

Према малолетнику ометеном у психофизичком развоју или са психичким поремећајима суд

може, уместо мере упућивања у васпитну установу или васпитно-поправни дом, изрећи меру упућивања у посебну установу за лечење и оспособљавање.

Ова мера изрећи ће се уместо мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи (члан 81. Кривичног законика), ако се у посебној установи за лечење и оспособљавање може обезбедити чување и лечење малолетника и тиме постићи сврха те мере безбедности.

Ако је васпитна мера изречена на основу става 1. овог члана, малолетник у посебној установи за лечење и оспособљавање може да остане највише три године, с тим да суд разматра сваких шест месеци да ли постоје основи за обуставу извршења мере или за њену замену другом мером.

У посебној установи за лечење и оспособљавање, ако је ова мера изречена уместо мере безбедности, малолетник остаје док је потребно, а када наврши двадесет једну годину извршење мере се наставља у установи у којој се извршава мера безбедности обавезног лечења и чувања у здравственој установи.

Обустава извршења и замена изречене васпитне мере другом васпитном мером

Члан 24.

Ако се после доношења одлуке о изрицању посебне обавезе, мере појачаног надзора или заводске мере појаве околности којих није било у време доношења одлуке или се за њих није знало, а које би значајно утицале на избор васпитне мере, или ако се одлука не може извршити услед одбијања малолетника или његових родитеља, усвојиоца, односно стараоца да поступе по изреченој мери или по налогу онога ко меру извршава или ако наступе друге околности предвиђене законом, а оне би биле од утицаја на доношење одлуке, суд може обуставити извршење или изречену меру заменити другом таквом мером.

Ако за поједине мере није што друго прописано, осим случајева из става 1. овог члана, извршење посебних обавеза, мере појачаног надзора или заводске мере може се, с обзиром на постигнути успех у васпитавању, обуставити, а може се заменити другом таквом мером којом ће се боље постићи сврха васпитних мера, с тим што се:

1) извршење мере упућивања у васпитну установу не може обуставити пре истека рока од шест месеци, а до истека овог рока може се заменити мером појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника, мером упућивања малолетника у васпитно-поправни дом или у посебну установу за лечење и оспособљавање;

2) извршење мере упућивања у васпитно-поправни дом не може обуставити пре истека рока од шест месеци, а до истека овог рока може се заменити мером упућивања малолетника у васпитну установу или у посебну установу за лечење и оспособљавање.

Поновно одлучивање о васпитним мерама

Члан 25.

Ако је од правноснажности одлуке којом је изречена нека од мера посебних обавеза или мера појачаног надзора протекло више од шест месеци или ако је од правноснажности одлуке којом је изречена заводска мера протекло више од једне године, а извршење није започето, суд ће поново ценити потребу извршења изречене мере. При томе суд може одлучити да се раније изречена мера изврши, не изврши или да се замени другом мером.

Изрицање васпитне мере за кривична дела у стицају

Члан 26.

Ако је малолетник учинио више кривичних дела у стицају, а суд одлучи да изрекне васпитну меру, цениће јединствено сва дела и изрећи ће само једну васпитну меру, осим у случају предвиђеном чланом 19. став 1. овог закона.

Суд ће на исти начин поступити и ако се после изречене васпитне мере утврди да је малолетник пре или после њеног изрицања учинио друго кривично дело.

Давање података о изреченим васпитним мерама

Члан 27.

Подаци о изреченим васпитним мерама могу се дати само суду, јавном тужилаштву и органу старатељства.

Не могу се давати подаци о васпитним мерама изреченим за кривична дела за која је прописана новчана казна или казна затвора до три године, ако је лице на које се подаци односе навршило двадесет једну годину.

4. Казна малолетничког затвора*Кажњавање старијих малолетника*

Члан 28.

Старијем малолетнику који је учинио кривично дело за које је законом прописана казна затвора тежа од пет година, може се изрећи казна малолетничког затвора ако због високог степена кривице, природе и тежине кривичног дела не би било оправдано изрећи васпитну меру.

Малолетнички затвор

Члан 29.

Малолетнички затвор не може бити краћи од шест месеци ни дужи од пет година, а изриче се на пуне године и месеце. За кривично дело за које је прописана казна затвора двадесет година или тежа казна, или у случају стицаја најмање два кривична дела за која је прописана казна затвора тежа од десет година, малолетнички затвор може се изрећи у трајању до десет година.

Одмеравање казне малолетничког затвора

Члан 30.

Суд ће старијем малолетнику одмерити казну малолетничког затвора у границама које су овим законом прописане, имајући у виду сврху малолетничког затвора и узимајући у обзир све околности које утичу на висину казне (члан 54. Кривичног законика), а посебно степен зрелости малолетника и време које је потребно за његово васпитавање и стручно оспособљавање.

Старијем малолетнику за одређено кривично дело суд не може изрећи казну малолетничког затвора у трајању дужем од прописане казне затвора за то дело, али суд није везан за најмању меру прописане казне.

Одмеравање казне малолетничког затвора за кривична дела у стицају

Члан 31.

Ако старији малолетник учини више кривичних дела у стицају, а суд нађе да за свако кривично дело треба изрећи казну малолетничког затвора, одмериће по слободној оцени за сва дела једну казну у границама одређеним у члану 29. овог закона.

Ако суд нађе да би за неко кривично дело у стицају старијег малолетника требало казнити, а за друга кривична дела изрећи васпитну меру, за сва дела у стицају изрећи ће само казну малолетничког затвора.

Ако је суд за кривична дела у стицају утврдио казну затвора и малолетничког затвора изрећи ће затвор као јединствену казну применом правила предвиђених у члану 60. став 4. Кривичног законика.

Ако суд нађе да би за нека кривична дела у стицају требало изрећи васпитну меру, а за друга казну затвора, изрећи ће само казну затвора.

Суд ће на начин из ст. 1–4. овог члана поступити и у случају ако после изречене казне утврди да је осуђени пре или после њеног изрицања учинио друго кривично дело.

Условни отпусти код казне малолетничког затвора

Члан 32.

Лице коме је изречена казна малолетничког затвора суд може условно отпустити ако је издржало трећину изречене казне, али не пре него што је протекло шест месеци, ако се на основу постигнутог успеха извршења може оправдано очекивати да ће се на слободи добро понашати и да неће вршити кривична дела. Уз условни отпуст суд може да одреди и неку од мера појачаног надзора уз могућност примењивања једне или више одговарајућих посебних обавеза из члана 14. овог закона.

На опозивање условног отпуста сходно се примењују одредбе Кривичног законика и члана 144. став 4. овог закона.

Застарелост извршења казне малолетничкој затвору

Члан 33.

Казна малолетничког затвора не може се извршити ако је протекло:

- 1) десет година од осуде на малолетнички затвор преко пет година;
- 2) пет година од осуде на малолетнички затвор преко три године;
- 3) три године од осуде на малолетнички затвор до три године.

Давање података из казнене евиденције о осудама на казну малолетничкој затвору

Члан 34.

Подаци о осуди на казну малолетничког затвора не могу се дати никоме, осим у случајевима предвиђеним у члану 102. став 2. Кривичног законика.

Престанак васпитне мере услед изрицања казне малолетничкој затвору или затвору

Члан 35.

Ако за време трајања васпитне мере суд изрекне старијем малолетнику казну малолетничког затвора, васпитна мера престаје када осуђени започне издржавање изречене казне.

Ако за време трајања васпитне мере суд изрекне пунолетном лицу казну малолетничког затвора или казну затвора у трајању од најмање годину дана, васпитна мера престаје када ово лице започне издржавање казне, а ако је изречена казна малолетничког затвора или затвора у краћем трајању, суд ће у пресуди одлучити да ли ће се по издржаној казни наставити извршење васпитне мере или ће се обуставити њено извршење.

Дејство васпитних мера и казне малолетничкој затвору

Члан 36.

Васпитне мере и малолетнички затвор не повлаче правне последице које се састоје у забрани стицања одређених права (члан 95. став 2. Кривичног законика).

Лице према коме се извршава заводска васпитна мера, као и лице које издржава казну малолетничког затвора не може за то време вршити изборне функције у државним органима, органима територијалне аутономије, органима локалне самоуправе, органима управљања, пословним органима или другим органима у предузећима или другим организацијама које послују државном имовином, односно организацијама којима је законом поверено вршење одређених јавних овлашћења.

Евиденција о изреченим васпитним мерама и казни малолетничкој затвору

Члан 37.

Евиденцију о изреченим васпитним мерама и казни малолетничког затвора води суд који је судио у првом степену.

Начин вођења евиденције одређује се посебним актом.

Рехабилитација код казне малолетничкој затвору

Члан 38.

Одредбе о рехабилитацији из чл. 97–100. Кривичног законика сходно се примењују и на малолетнике осуђене на казну малолетничког затвора.

5. Примена мера безбедности*Изрицање мера безбедности малолетницима*

Члан 39.

Мере безбедности могу се изрећи малолетницима ако им је изречена васпитна мера или казна малолетничког затвора.

Мера безбедности обавезног лечења алкохолног карактера и мера безбедности обавезног лечења наркомана не могу се изрећи уз мере упозорења и усмеравања.

Мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи може се изрећи самостално.

6. Примена одредаба о малолетницима на пунолетна лица*Изрицање кривичних санкција пунолетним лицима за дела која су учинила као малолетници*

Члан 40.

Пунолетном лицу које је навршило двадесет једну годину не може се судити за кривично дело које је учинило као млађи малолетник.

Пунолетном лицу које је кривично дело учинило као малолетник, а у време суђења није навршило двадесет једну годину, може се изрећи одговарајућа васпитна мера (посебне обавезе, мера појачаног надзора од стране органа старатељства или мера упућивања у васпитно-поправни дом), а из разлога предвиђених у члану 28. овог закона, казна малолетничког затвора. При оцени да ли ће и коју од ових санкција изрећи, суд ће узети у обзир све околности случаја, а нарочито тежину учињеног дела, време које је протекло од његовог извршења, својства личности, владање учиниоца, као и сврху коју треба постићи овом санкцијом.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, пунолетном лицу које је у време суђења навршило двадесет једну годину, суд може, уместо малолетничког затвора, изрећи затвор или условну осуду. Казна затвора, изречена у овом случају, има у погледу рехабилитације, застарелости, условног отпуста и правних последица осуде исто правно дејство као и казна малолетничког затвора.

Пунолетним лицима наведеним у ст. 2. и 3. овог члана уз изречену санкцију може се изрећи одговарајућа мера безбедности под условима предвиђеним овим законом.

Изрицање васпитних мера млађим пунолетним лицима

Члан 41.

Учиниоцу који је као пунолетан извршио кривично дело, а у време суђења није навршио двадесет једну годину, суд може изрећи било коју меру посебних обавеза, меру појачаног надзора од стране органа старатељства или меру упућивања у васпитно-поправни дом ако се, с обзиром на обележја његове личности и околности под којима је дело учинио, може очекивати да ће се овим васпитним мерама постићи сврха која би се остварила изрицањем казне.

Млађем пунолетном лицу коме је изречена васпитна мера суд може, под условима предвиђеним овим законом, изрећи одговарајућу меру безбедности.

II. СУДСКИ ОРГАНИ И КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА

1. НАДЛЕЖНОСТ ЗА ВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА

Члан 42.

Поступак према малолетнику у првом степену води се пред судијом за малолетнике и већем за малолетнике окружног суда.

Веће за малолетнике у првостепеном суду састављено је од судије за малолетнике и двојице судија – поротника, по правилу различитог пола. Судија за малолетнике је председник већа.

Судија за малолетнике првостепеног суда спроводи припремни поступак и врши друге послове у поступку према малолетницима.

Члан 43.

У другом степену надлежно је веће за малолетнике непосредно вишег суда, које је састављено од тројице судија и одређује се распоредом послова у том суду.

Веће за малолетнике у саставу из става 1. овог члана, одлучује о жалбама против одлука већа за малолетнике првостепеног суда, жалбама против решења јавног тужиоца за малолетнике и судије за малолетнике у случајевима предвиђеним у овом закону, као и у случајевима кад је овим законом одређено да одлучује веће за малолетнике непосредно вишег суда.

Кад веће за малолетнике суди на претресу, састављено је од двојице судија и тројице судија – поротника.

Члан 44.

Судија за малолетнике и судије већа за малолетнике морају бити лица која су стекла посебна знања из области права детета и преступништва младих.

Судије – поротници бирају се из редова наставника, учитеља, васпитача, као и других стручних лица која имају искуство у раду са децом и младима.

Члан 45.

За поступак према малолетнику месно надлежан је, по правилу, суд његовог пребивалишта, а

ако малолетник нема пребивалиште или оно није познато – суд боравишта малолетника. Поступак се може спровести пред судом боравишта малолетника који има пребивалиште или пред судом места извршења кривичног дела, односно пред судом на чијем се подручју налази завод или установа за извршење кривичних санкција у којој се малолетник налази, ако је очигледно да ће се пред тим судом лакше спровести поступак.

2. КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА

Опште одредбе

Члан 46.

Одредбе овог закона примењују се у поступку према лицима за која постоји основана сумња да су извршила кривично дело као малолетници, а у време покретања поступка, односно суђења нису навршила двадесет једну годину. Одредбе чл. 48–50, чл. 53–56, чл. 64. и 66, члана 68. став 1. и чл. 75. и 76. овог закона примењују се у поступку према млађем пунолетном лицу ако се до почетка главног претреса, на основу испитивања личности тог лица, установи да долази у обзир да му се изрекне васпитна мера из члана 41. овог закона.

Члан 47.

Кад јавни тужилац за малолетнике утврди да лице против кога је поднета кривична пријава или предлог оштећеног за покретање поступка у време извршења кривичног дела није навршило четрнаест година, одбациће кривичну пријаву или предлог оштећеног, а решење о одбацивању доставиће се органу старатељства ради предузимања мера у оквиру његових надлежности.

У случају да суд у току поступка утврди да малолетник у време извршења кривичног дела није навршио четрнаест година, кривични поступак ће се обуставити, а решење о обустављању поступка доставиће се органу старатељства ради предузимања мера у оквиру његових надлежности.

Члан 48.

Малолетнику се не може судити у одсуству.

При предузимању радњи којима присуствује малолетник, а нарочито при његовом саслушању, учесници у поступку дужни су да поступају обазриво, водећи рачуна о зрелости, другим личним својствима и заштити приватности малолетника, како вођење кривичног поступка не би штетно утицало на његов развој.

Члан 49.

Малолетник мора имати браниоца приликом првог саслушања, као и током читавог поступка.

Ако сам малолетник, његов законски заступник или сродници не узму браниоца, њега ће по службеној дужности поставити судија за малолетнике.

Бранилац малолетника може бити само адвокат који је стекао посебна знања из области права детета и преступништва младих.

Члан 50.

Нико не може бити ослобођен дужности да сведочи о околностима потребним за оцењивање зрелости малолетника, упознавање његове личности и прилика у којима живи.

Члан 51.

Кад је малолетник учествовао у извршењу кривичног дела заједно са пунолетним лицем, поступак према њему ће се развојити и спровести по одредбама овог закона.

Поступак према малолетнику може се спојити са поступком против пунолетног лица и спровести по општим одредбама Законика о кривичном поступку, само ако је спајање поступка неопходно за свестрано разјашњење ствари. Решење о томе доноси веће за малолетнике окружног суда. Против овог решења није дозвољена жалба.

Кад се спроводи јединствени поступак за малолетника и пунолетне учиниоце, у погледу малолетника ће се увек применити одредбе чл. 48–50, чл. 53–56, чл. 64. и 66, члана 68. став 1. и чл. 75. и 76. овог закона кад се на главном претресу разјашњавају питања која се односе на малолетника, као и чл. 78. и 79, а остале одредбе овог закона – уколико њихова примена није у супротности са вођењем јединственог поступка.

Члан 52.

Кад постоји основана сумња да је лице учинило неко кривично дело као малолетно, а неко као пунолетно, по правилу ће се спровести јединствен поступак пред већем које суди малолетним лицима, уколико то лице у време покретања поступка није навршило двадесет једну годину.

Члан 53.

У поступку према малолетницима, поред овлашћења која су изричито предвиђена у одредбама овог закона, орган старатељства има право да се упозна са током поступка, да у току поступка ставља предлоге и да указује на чињенице и доказе који су од важности за доношење правилне одлуке.

О сваком покретању поступка према малолетнику јавни тужилац за малолетнике ће обавести надлежни орган старатељства.

Ако је јавни тужилац за малолетнике пропустио да о покретању поступка према малолетнику обавести надлежни орган старатељства, то ће учинити судија за малолетнике, који ће уз захтев за извештај у смислу члана 64. овог закона доставити и копију захтева јавног тужиоца за малолетнике за покретање припремног поступка.

Члан 54.

Малолетник се позива преко родитеља, односно законског заступника, осим ако то није могућно због потребе хитног поступања или других околности.

Кад се малолетник доводи у смислу члана 135. Законика о кривичном поступку, ову меру спроводе службена лица органа унутрашњих послова у цивилној одећи, водећи рачуна да то чине на неупадљив начин.

Одлуке и друга писмена достављају се малолетнику сходно одредбама члана 162. Законика о кривичном поступку, с тим да се малолетнику неће достављати писмена истицањем на огласној табли суда, нити ће се примењивати одредба члана 158. став 2. Законика о кривичном поступку.

Члан 55.

Без дозволе суда не сме се се објавити ток кривичног поступка према малолетнику, ни одлука донесена у том поступку.

Објавити се може само онај део поступка, односно само онај део одлуке за који постоји одобрење, али у том случају не смеју се навести име малолетника и други подаци на основу којих би се могло закључити о ком је малолетнику реч.

Члан 56.

Органи који учествују у поступку према малолетнику, као и други органи и установе од којих се траже обавештења, извештаји или мишљења, дужни су да поступају најхитније како би се поступак што пре завршио.

Покретање поступка**Члан 57.**

Кривични поступак према малолетнику покреће се за сва кривична дела само по захтеву јавног тужиоца за малолетнике који је стекао посебна знања из области права детета и преступништва младих.

За кривична дела за која се гони по предлогу или приватној тужби, поступак се може покренути ако је оштећени ставио предлог за покретање поступка надлежном јавном тужиоцу за малолетнике у року предвиђеном у члану 53. Законика о кривичном поступку.

Ако јавни тужилац за малолетнике не поднесе захтев за покретање поступка према малолетнику, обавестиће о томе у року од осам дана оштећеног. Оштећени не може преузети кривично гоњење, али има право да у року од осам дана од пријема обавештења јавног тужиоца за малолетнике, а ако није обавештен, онда у року од три месеца од дана одбацивања кривичне пријаве, односно предлога из става 2. овог члана, захтева да веће за малолетнике непосредно вишег суда одлучи о покретању поступка.

Члан 58.

За кривична дела за која је прописана казна затвора до пет година или новчана казна јавни тужилац за малолетнике може одлучити да не захтева покретање кривичног поступка иако постоје докази из којих произлази основана сумња да је малолетник учинио кривично дело, ако сматра да не би било целисходно да се води поступак према малолетнику с обзиром на природу кривичног дела и околности под којима је учињено, ранији живот малолетника и његова лична својства. Ради утврђивања ових околности јавни тужилац за малолетнике може затражити обавештења од родитеља, усвојоца, односно

стараоца малолетника, других лица и установа, а кад је то потребно, може ова лица и малолетника позвати ради непосредног обавештавања. Он може затражити мишљење од органа старатељства о целисходности покретања поступка према малолетнику, а може прикупљање тих податка поверити и стручном лицу (социјалном раднику, психологу, педагогу, специјалном педагогу и др.) ако га има у јавном тужилаштву.

Ако за доношење одлуке из става 1. овог члана треба да се испитају лична својства малолетника, јавни тужилац за малолетнике може, у споразуму са органом старатељства, упутити малолетника у прихватилиште за децу и омладину или у васпитну установу, али најдуже до тридесет дана.

Кад је извршење казне или васпитне мере у току, јавни тужилац за малолетнике може одлучити да не захтева покретање кривичног поступка за друго кривично дело малолетника, ако с обзиром на тежину тог кривичног дела, као и на казну, односно васпитну меру која се извршава, не би имало сврхе вођење поступка и изрицање кривичне санкције за то дело.

Кад јавни тужилац за малолетнике у случајевима из ст. 1. и 3. овог члана оцени да није целисходно да се покрене поступак према малолетнику, обавестиће о томе, уз навођење разлога, у року од осам дана од пријема обавештења орган старатељства и оштећеног који могу у року од осам дана захтевати од већа за малолетнике непосредно вишег суда да одлучи о покретању поступка у смислу члана 57. став 3. овог закона. Такав захтев оштећени и орган старатељства могу упутити у року од три месеца од дана одбацивања кривичне пријаве, односно предлога оштећеног за покретање поступка, ако о непокретању поступка нису обавештени. О непокретању поступка јавни тужилац за малолетнике ће обавестити и орган унутрашњих послова, ако је тај орган поднео кривичну пријаву.

Члан 59.

У случајевима из члана 57. став 3. и члана 58. став 4. овог закона веће за малолетнике непосредно вишег суда решава у седници пошто претходно прибави списе од јавног тужиоца за малолетнике. На седницу се позива јавни тужилац за малолетнике.

Веће за малолетнике може одлучити да се поступак не покрене или да се према малолетнику покрене поступак пред судијом за малолетнике. Против решења већа за малолетнике није дозвољена жалба.

Кад веће одлучи да се према малолетнику покрене поступак пред судијом за малолетнике, јавни тужилац за малолетнике мора учествовати у овом поступку.

Члан 60.

Кад прикупља обавештења од малолетника, орган унутрашњих послова који поступа у смислу члана 226. ст. 1, 3, 4, 5, 6. и 10. Законика о кривичном поступку, чини то у присуству роди-

теља, усвојиоца, односно стараоца малолетника. Прикупљање обавештења обавља полицајац за малолетнике. Полицајац за малолетнике је лице које је стекло посебна знања из области права детета и преступништва младих.

Члан 61.

Малолетник се не може задржати у смислу члана 229. Законика о кривичном поступку.

Члан 62.

Јавни тужилац за малолетнике може одлуку о непокретању поступка из члана 58. став 1. овог закона условити пристанком малолетника и његових родитеља, усвојиоца или стараоца, као и спремношћу малолетника да прихвати и испуни један или више васпитних налога из члана 7. став 1. тач. 1)–3) овог закона.

Приликом избора појединог васпитног налога јавни тужилац за малолетнике ће посебно водити рачуна да оне буду прилагођене личности малолетника и приликама у којима живи, узимајући у обзир његову спремност да сарађује у њиховој примени.

За примену васпитног налога из члана 7. став 1. тачка. 1) овог закона неопходан је пристанак оштећеног.

Ако малолетник у потпуности испуни преузети васпитни налог, о чему извештај подноси орган старатељства, јавни тужилац за малолетнике ће донети решење о одбацивању кривичне пријаве, односно предлога оштећеног за покретање поступка.

Јавни тужилац за малолетнике пријаву, односно предлог оштећеног за покретање поступка, може одбацити и ако малолетник делимично испуни преузети васпитни налог, уколико нађе да покретање поступка, с обзиром на природу кривичног дела и околности под којима је учињено, ранији живот малолетника, његова лична својства и разлоге неиспуњења преузетог васпитног налога у потпуности, не би било целисходно.

Ако малолетник не изврши преузети васпитни налог или га изврши само делимично, али у мери која оправдава покретање поступка, јавни тужилац за малолетнике подноси захтев за покретање припремног поступка судији за малолетнике надлежног суда.

О одбацивању кривичне пријаве, односно предлога оштећеног, јавни тужилац за малолетнике обавештава оштећеног, који нема право да захтева покретање поступка.

Ако је малолетник у потпуности накнади штету насталу кривичним делом, оштећени нема право да остварује свој имовинскоправни захтев, а ако је штета накнађена делимично, оштећени може свој имовинскоправни захтев да остварује у парници.

Припремни поступак

Члан 63.

Јавни тужилац за малолетнике подноси захтев за покретање припремног поступка судији за ма-

лолетнике надлежног суда. Ако се судија за малолетнике не сложи са захтевом, затражиће да о томе одлучи веће за малолетнике вишег суда.

Судија за малолетнике може поверити органу унутрашњих послова да изврши наредбу о претресању стана или о привременом одузимању предмета на начин предвиђен Закоником о кривичном поступку.

Члан 64.

У припремном поступку према малолетнику, поред чињеница које се односе на кривично дело, посебно ће се утврдити узраст малолетника, чињенице потребне за оцену његове зрелости, испитаће се средина у којој и прилике под којима малолетник живи и друге околности које се тичу његове личности и понашања.

Ради утврђивања тих околности саслушаће се родитељи малолетника, усвојилац, односно старалац и друга лица која могу пружити потребне податке. Прикупљање ових података судија за малолетнике може поверити и стручном лицу (социјалном раднику, психологу, педагогу, специјалном педагогу и др.), ако га има у суду.

О околностима из става 1. овог члана суд обавезно прибавља мишљење органа старатељства, а ако је према малолетнику била изречена заводска мера, прибавиће се извештај завода или установе о примени те мере.

Кад је за утврђивање здравственог стања малолетника, степена зрелости и других својстава личности потребно да малолетника прегледају вештаци, за овај преглед одредиће се лекари, психолози или педагози. Оваква испитивања малолетника могу се извршити у здравственој или другој установи.

Члан 65.

Судија за малолетнике сам одређује начин извођења појединих радњи држећи се при том одредаба овог закона и Законика о кривичном поступку у мери која обезбеђује права окривљеног на одбрану, права оштећеног и прикупљање доказа потребних за одлучивање.

Саслушању малолетника у припремном поступку морају присуствовати јавни тужилац, бранилац за малолетнике и родитељ, усвојилац односно старалац малолетника. Осталим радњама у припремном поступку ова лица по потреби присуствују. Судија за малолетнике може наредити да се приликом извођења појединих радњи малолетник удаљи.

Судија за малолетнике може ускратити присуство родитеља, усвојоца, односно староца малолетника ако је таква одлука у интересу малолетника.

Саслушање малолетника, кад је то потребно, обавиће се уз помоћ психолога, педагога или другог стручног лица. Судија за малолетнике може одобрити да радњама у припремном поступку присуствује и представник органа старатељства. Кад наведено лице присуствује тим радњама, може стављати предлоге и упућивати питања лицу које се саслушава.

Члан 66.

Судија за малолетнике може донети решење да се малолетник у току припремног поступка привремено смести у прихватилиште, васпитну или сличну установу, да се стави под надзор органа старатељства или да се смести у другу породицу (у даљем тексту: мера привременог смештаја малолетника), ако је то потребно ради издвајања малолетника из средине у којој је живео или ради пружања помоћи, надзора, заштите или смештаја малолетника.

Против решења из става 1. жалбу могу да уложу у року од 24 часа малолетник, родитељ, усвојилац, односно старалац, бранилац и јавни тужилац за малолетнике. Жалба не одлаже извршење решења.

Трошкови смештаја малолетника исплаћују се унапред из буџетских средстава и улазе у трошкове кривичног поступка.

Члан 67.

Изузетно, судија за малолетнике може одредити да се малолетник стави у притвор, кад за то постоје разлози из члана 142. став 2. Законика о кривичном поступку, ако се сврха, ради чијег је остварења притвор одређен, не може постићи мером привременог смештаја малолетника из члана 66. став 1. овог закона.

Време проведено у притвору, као и свако друго лишење слободе, урачунава се у трајање изречене васпитне мере упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и казну малолетничког затвора сходно члану 63. Кривичног законика.

На основу решења о притвору које је донео судија за малолетнике, притвор у припремном поступку може трајати најдуже месец дана.

Веће за малолетнике истог суда може, из оправданих разлога, продужити притвор најдуже још за месец дана.

После завршетка припремног поступка, од подношења предлога за изрицање кривичне санкције, притвор према старијем малолетнику може да траје најдуже до шест месеци, а према млађем малолетнику најдуже четири месеца.

Од изрицања васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом и од изрицања казне малолетничког затвора притвор према малолетнику може трајати најдуже шест месеци.

У случајевима продужавања притвора по ст. 5. и 6. овог члана веће за малолетнике је дужно да сваких месец дана испита да ли постоје разлози за притвор и да донесе решење о укидању или продужавању притвора.

У свему осталом у погледу притвора према малолетницима сходно се примењују одредбе члана 146. Законика о кривичном поступку.

Члан 68.

Малолетник се налази у притвору одвојено од пунолетних лица. Изузетно, судија за малолетнике може одредити да малолетник буде у притвору заједно са пунолетним лицем, које на њега не би штетно утицало, а у супротном би уса-

мљење малолетника дуже трајало и оставило штетне последице по развој његове личности.

Судија за малолетнике има према притвореним малолетницима иста овлашћења која по Законику о кривичном поступку припадају истражном судији у погледу пунолетних притвореника, али посебно мора узети у обзир својства личности и потребе сваког малолетног притвореника.

Члан 69.

Пошто испита све околности које се односе на извршење кривичног дела, зрелост и друге околности у вези са личношћу и приликама у којима малолетник живи, судија за малолетнике доставља списе надлежном јавном тужиоцу за малолетнике који може, у року од осам дана, захтевати да се припремни поступак допуни или поднеги образложени предлог већу за малолетнике за изрицање кривичне санкције.

Предлог јавног тужиоца за малолетнике треба да садржи: име и презиме малолетника, његове године живота, опис и законски назив кривичног дела, доказе из којих произлази да је малолетник извршио кривично дело, образложење које треба да садржи оцену степена зрелости малолетника, својстава његове личности и предлог да се малолетнику изрекне кривична санкција.

Члан 70.

Ако у току припремног поступка или по његовом окончању јавни тужилац за малолетнике нађе да нема основа за вођење поступка према малолетнику или да постоје разлози из члана 58. ст. 1. и 3. овог закона, поднеће предлог судији за малолетнике да обустави поступак. О предлогу за обустављање поступка јавни тужилац за малолетнике обавестиће и орган старатељства који је дужан, ако се не слаже са предлогом јавног тужиоца за малолетнике, да о томе обавести судију за малолетнике у року од осам дана од дана пријема обавештења јавног тужиоца за малолетнике.

Ако се судија за малолетнике не сложи са предлогом јавног тужиоца за малолетнике затражиће, у року од три дана, да о томе одлучи веће за малолетнике вишег суда. Веће за малолетнике доноси одлуку по саслушању надлежног јавног тужиоца за малолетнике. Овако ће судија за малолетнике поступити и кад се само орган старатељства није сложио са предлогом јавног тужиоца за малолетнике.

Одредба члана 59. став 3. овог закона важи и кад веће за малолетнике не усвоји предлог јавног тужиоца за малолетнике да се поступак обустави.

Веће за малолетнике може одлучити да се решење о обустављању поступка према малолетнику донесе у складу са одредбама из члана 71. овог закона.

Члан 71.

Јавни тужилац за малолетнике може поднеги предлог да се поступак према малолетнику обустави под условом да малолетник прихвати да

испуни један или више васпитних налога из члана 7. став 1. тач. 1) – 3) овог закона.

Ако се судија за малолетнике не сложи са предлогом јавног тужиоца за малолетнике, одлуку доноси веће за малолетнике у року од осам дана. Веће за малолетнике може донети решење о обустављању поступка према малолетнику ако нађе да одређивање васпитног налога из члана 7. овог закона није целисходно, а може донети и одлуку у смислу става 3. овог члана. Кад веће за малолетнике одреди један или више васпитних налога из члана 7. став 1. тач. 1) – 5) овог закона, надзор над њиховим спровођењем врши орган старатељства.

Кад судија за малолетнике прихвати предлог јавног тужиоца за малолетнике, одредиће малолетнику да испуни један или више васпитних налога из члана 7. овог закона, водећи рачуна да они буду прилагођени личности малолетника и приликама у којима живи, узимајући у обзир спремност малолетника да сарађује у испуњењу васпитних налога.

За извршење васпитног налога из члана 7. став 1. тачка 1) овог закона неопходан је пристанак оштећеног.

Ако малолетник у потпуности изврши преузети васпитни налог, о чему извештај подноси орган старатељства, судија за малолетнике доноси решење о обустављању поступка.

Ако малолетник не изврши преузети васпитни налог или га изврши само делимично, али у мери која оправдава даље вођење поступка, судија за малолетнике о томе обавештава јавног тужиоца за малолетнике који ће у року од осам дана од пријема тог обавештења поднеги образложени предлог у смислу члана 69. овог закона. Ако јавни тужилац за малолетнике нађе да нема основа за даље вођење поступка према малолетнику примениће одредбе члана 70. овог закона.

О обустављању кривичног поступка суд обавештава оштећеног, који нема право да захтева покретање поступка.

Ако је малолетник у потпуности накнадио штету насталу кривичним делом, оштећени нема право да остварује свој имовинскоправни захтев, а ако је штета накнађена делимично, оштећени може свој имовинскоправни захтев да остварује у парници.

Члан 72.

Судија за малолетнике обавештава председника суда сваких месец дана о томе који предмети малолетника нису окончани и о разлозима због којих је по појединим предметима поступак још у току. Председник суда ће предузети мере да се поступак убрза.

Поступак пред већем за малолетнике

Члан 73.

Кад прими предлог јавног тужиоца за малолетнике за изрицање кривичне санкције судија за малолетнике заказује седницу већа или главни претрес.

Казна малолетничког затвора и заводске мере могу се изрећи само по одржаном главном претресу. Остале васпитне мере могу се изрећи и у седници већа.

У седници већа може се одлучити да се одржи главни претрес.

На седницу већа се позивају малолетник и његови родитељи, усвојилац, односно старалац, јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства. Седници обавезно присуствују јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства. Уколико јавни тужилац за малолетнике или бранилац неоправдано изостану са седнице већа, председник већа обавештава о томе непосредно вишег јавног тужиоца, односно надлежну адвокатску комору.

Судија за малолетнике саопштиће малолетнику васпитну меру која је према њему изречена у седници већа.

Члан 74.

Кад веће за малолетнике одлучује на основу главног претреса, сходно ће се примењивати одредбе Законика о кривичном поступку о припремама за главни претрес, о руковођењу главним претресом, о одлагању и прекидању главног претреса, о записнику и о току главног претреса, али суд може одступити од ових правила ако сматра да њихова примена у конкретном случају не би била целисходна.

Поред лица наведених у члану 285. Законика о кривичном поступку, на главни претрес позваће се родитељи малолетника, усвојилац, односно старалац и орган старатељства.

Осим малолетника, главном претресу обавезно присуствују јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства. Уколико јавни тужилац за малолетнике или бранилац неоправдано изостану са главног претреса, председник већа обавештава о томе непосредно вишег јавног тужиоца, односно надлежну адвокатску комору.

Одредбе Законика о кривичном поступку о измени и проширењу оптужбе примењиваће се и у поступку према малолетнику, али веће за малолетнике овлашћено је да и без предлога јавног тужиоца за малолетнике донесе одлуку на основу чињеничног стања које је утврђено на главном претресу.

Члан 75.

Кад се суди малолетнику, увек ће се искључити јавност.

Веће може дозволити да главном претресу присуствују лица која се баве заштитом и васпитавањем малолетника или сузбијањем преступништва младих.

У току главног претреса веће може наредити да се, осим јавног тужиоца за малолетнике, браниоца и представника органа старатељства, из заседања удаље сва или поједина лица.

За време извођења појединих доказа или говора странака, веће може наредити да се малолетник удаљи из заседања.

Члан 76.

У току поступка пред судом, председник већа или веће за малолетнике може донети решење о мери привременог смештаја малолетника, у смислу члана 66. овог закона, а може и укинути решење које је о томе раније донесено.

Члан 77.

Судија за малолетнике дужан је да закаже главни претрес или седницу већа у року од осам дана од дана пријема предлога јавног тужиоца за малолетнике. За свако продужење овог рока судија за малолетнике мора имати одобрење председника суда.

Главни претрес се одлаже или прекида само изузетно. О сваком одлагању или прекидању главног претреса судија за малолетнике обавестиће председника суда и изнеће разлоге за одлагање, односно прекидање.

Судија за малолетнике дужан је да у року од осам дана од дана објављивања одлуке којом се окончава поступак изради пресуду у писаном облику, односно решење.

Члан 78.

Веће за малолетнике није везано за предлог јавног тужиоца за малолетнике при одлучивању да ли ће према малолетнику изрећи казну малолетничког затвора или васпитну меру.

Веће ће решењем обуставити поступак у случајевима кад суд на основу члана 354. тач. 2) и 3) Законика о кривичном поступку доноси пресуду којом се оптужба одбија или којом се оптужени ослобађа од оптужбе у смислу члана 355. Законика о кривичном поступку, као и кад нађе да није целисходно изрећи малолетнику казну нити васпитну меру.

Веће доноси решење и кад изриче васпитну меру малолетнику. У изреци овог решења наводи се само која се мера изриче, али се малолетник неће оглашавати кривим за кривично дело које му се ставља на терет. У образложењу решења навешће се опис дела и околности које оправдавају изрицање васпитне мере.

Пресуда којом се малолетнику изриче казна малолетничког затвора доноси се у облику предвиђеном у члану 356. Законика о кривичном поступку.

Члан 79.

Суд може малолетника обавезати на плаћање трошкова кривичног поступка и на испуњење имовинскоправног захтева само ако је малолетнику изрекао казну. Ако је према малолетнику изречена васпитна мера или је поступак обустављен, трошкови поступка падају на терет буџетских средстава, а оштећени се ради остваривања имовинскоправног захтева упућује на парнични поступак.

Ако малолетник има приходе или имовину, суд може одредити да плати трошкове поступка и испуни имовинскоправни захтев и кад према њему изрекне васпитну меру, односно када веће за малолетнике нађе да није целисходно изрећи

малолетнику казну малолетничког затвора, нити васпитну меру.

Правни лекови

Члан 80.

Против пресуде којом је малолетнику изречена казна малолетничког затвора, против решења којим је малолетнику изречена васпитна мера и против решења о обустављању поступка из члана 78. став 2. овог закона могу изјавити жалбу сва лица која имају право на жалбу против пресуде у смислу члана 364. Законика о кривичном поступку, у року од осам дана од дана пријема пресуде, односно решења.

Жалба против пресуде односно решења којим је изречена казна малолетничког затвора или заводска васпитна мера задржава извршење ако суд, у сагласности са родитељима малолетника и по саслушању малолетника, не одлучи друкчије.

На седницу другостепеног већа позваће се малолетник само ако председник већа или веће нађе да би његово присуство било корисно.

Члан 81.

Другостепено веће може преиначити првостепену одлуку изрицањем теже санкције према малолетнику, само ако је то предложено у жалби.

Ако првостепеном одлуком није изречена казна малолетничког затвора или заводска мера, другостепено веће може ту казну, односно меру изрећи само ако одржи претрес. Малолетнички затвор у дужем трајању или тежа заводска мера од оне изречене првостепеном одлуком, може се изрећи и у седници другостепеног већа.

Члан 82.

Захтев за заштиту законитости може се подићи како у случају када је судском одлуком повређен закон, тако и у случају када је према малолетнику неправилно изречена казна или васпитна мера.

Члан 83.

Одредбе о понављању кривичног поступка завршеног правноснажном пресудом сходно ће се примењивати и на понављање поступка завршеног правноснажним решењем о изрицању васпитне мере.

Надзор суда над спровођењем мера

Члан 84.

Судија за малолетнике суда који је изрекао васпитну меру и јавни тужилац за малолетнике дужни су да прате резултате извршења васпитне мере обилажењем малолетника смештених у заводу или установи у којој се васпитна мера извршава, као и непосредним увидом и разматрањем извештаја о току извршења изречене васпитне мере.

Надлежни орган старатељства дужан је да сваких шест месеци доставља суду и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о току извршења осталих васпитних мера. Судија за малолет-

нике овај извештај може тражити и у краћем временском року. Судија за малолетнике може одредити да извештај сачини одређено стручно лице (социјални радник, психолог, педагог, специјални педагог и др.), ако га има у суду.

Управа завода, односно установе у којој се извршава васпитна мера дужна је да сваких шест месеци достави судији за малолетнике суда који је судио у првом степену и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о резултатима извршења мере. Судија за малолетнике овај извештај може тражити и у краћем временском року.

Обустављање извршења и измена одлуке о васпитним мерама

Члан 85.

Кад су испуњени услови предвиђени у овом закону за измену одлуке о изреченој васпитној мери, одлуку о томе доноси суд који је у првом степену донео решење о васпитној мери, ако сам нађе да је то потребно, или на предлог јавног тужиоца за малолетнике, малолетника, његових родитеља, усвојиоца, односно староца, управника завода, односно установе или органа старатељства коме је поверен надзор над малолетником.

Пре доношења одлуке суд ће саслушати јавног тужиоца за малолетнике, малолетника, родитеље, усвојиоца, односно староца малолетника или друга лица, а прибавиће и потребне извештаје од завода или установе у којој се извршава заводска мера, односно од органа старатељства или других органа и установа.

По одредбама ст. 1. и 2. овог члана доноси се и одлука о обустављању извршења васпитне мере и о условном отпусту из члана 22. овог закона.

Одлуку о обустављању, измени одлуке о васпитној мери или о условном отпусту, доноси веће за малолетнике из става 1. овог члана.

На седницу већа позивају се и обавезно присуствују малолетник и његови родитељи, усвојилац, односно старалац малолетника, јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства, односно завода или установе у којој се васпитна мера извршава.

III. ПРИМЕНА ВАСПИТНИХ НАЛОГА И ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

1. ПРИМЕНА ВАСПИТНИХ НАЛОГА

Члан 86.

Примена васпитних налога из члана 7. овог закона регулише се посебним подзаконским актом.

2. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

Члан 87.

Одредбе о извршењу кривичних санкција према малолетницима примењују се и на пунолетне учиниоце кривичних дела којима је изречена васпитна мера или казна малолетничког затвора и на лица која за време извршења тих санкција постану пунолетна.

Члан 88.

Малолетници према којима се извршавају кривичне санкције равноправни су без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго уверење, национално, етничко или социјално порекло, имовинско стање, статус стечен рођењем или други статус малолетника, његовог родитеља, усвојоца или стараоца, као и на друге облике различитости.

Члан 89.

У току извршавања кривичних санкција према малолетнику треба поступати на начин који одговара његовом узрасту, степену зрелости и другим својствима личности, уз поштовање достојанства малолетника, подстицање његовог целовитог развоја и учешћа у сопственој ресоцијализацији, придржавајући се савремених педагошких, психолошких и педолошких знања и искустава.

Малолетнику се омогућују услови за стицање основног и средњег стручног образовања и радног оспособљавања, као и слободно изражавање верских осећања и вршење верских обреда.

Члан 90.

Малолетници према којима се извршава заводска васпитна мера или казна малолетничког затвора подвргавају се најмање једанпут годишње систематском прегледу од стране одговарајуће здравствене установе.

Најмање два пута годишње саставља се извештај о психичком стању малолетника и доставља судији за малолетнике суда који је судио у првом степену и који врши надзор, односно има увид над извршењем кривичне санкције из става 1. овог члана.

Члан 91.

Малолетнику не може бити изречена дисциплинска казна упућивања у самицу.

Члан 92.

Забрањено је ношење ватреног оружја унутар завода и установе у којима се извршавају заводске мере или казна малолетничког затвора.

Члан 93.

Извршење васпитних мера и казне малолетничког затвора заснива се на појединачном програму поступања са малолетником који је прилагођен његовој личности и у складу са савременим достигнућима науке, педагошке и педолошке праксе.

Појединачни програми се израђују на основу целовитог сагледавања зрелости и других својстава личности малолетника, његовог узраста, нивоа образовања, ранијег живота малолетника и понашања у социјалној средини, облика поремећаја понашања, врсте кривичног дела и околности под којима је учињено.

Појединачним програмом посебно се утврђују: ниво зрелости малолетника, друга својства његове личности, могућност укључивања у процес образовања и радног оспособљавања, коришће-

ње и организација слободног времена, рад са родитељем, усвојоцем или стараоцем малолетника и другим члановима његове породице, као и други облици психосоцијалног, педагошког и педолошког утицаја на малолетника.

Члан 94.

Трошкови извршења кривичних санкција према малолетнику падају на терет буџетских средстава.

Родитељ, усвојилац или старалац малолетника, односно друго лице које је по закону обавезно да издржава малолетника, као и малолетник који има приходе или имовину, уколико су у могућности, дужни су да сnose део трошкова извршења посебних обавеза, мере појачаног надзора у другој породици, појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање, упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и казне малолетничког затвора.

О могућности подмирења дела трошкова од стране лица из става 2. овог члана одлучује суд који је донео одлуку у првом степену на предлог јавног тужиоца за малолетнике, односно органа старатељства. Ако је због доношења такве одлуке потребно обавити опсежнија испитивања имовног стања лица из става 2. овог члана суд ће најпре донети одлуку о изрицању кривичне санкције, а после тога наставити поступак за одлучивање о подмирењу дела трошкова, о чему доноси посебно решење.

Члан 95.

На предлог лица из члана 94. став 2. овог закона, односно на предлог органа старатељства, друге породице, завода или установе у којој се кривична санкција извршава, веће за малолетнике суда који је судио у првом степену може посебним решењем изменити одлуку о подмиривању трошкова смештаја и исхране малолетника у заводу или установи, односно трошкова насталих извршењем васпитних мера посебних обавеза, појачаног надзора у другој породици или појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника.

Обавеза подмиривања трошкова извршења кривичних санкција лица из члана 94. став 2. овог закона траје док, у односу на та лица, траје њихова законска обавеза издржавања малолетника, а у односу на малолетника – док је у могућности да сноси трошкове извршења кривичне санкције.

Члан 96.

Кад судија за малолетнике у току извршења кривичне санкције утврди да постоје чињенице и околности које упућују на потребу предузимања мера ради заштите права малолетника, дужан је да о томе обавести надлежни орган старатељства пребивалишта или боравишта малолетника.

Члан 97.

Малолетник који сматра да је лишен одређених права или да су му она повређена, као и да

су учињене друге незаконитости или неправилности у току извршења заводске васпитне мере и казне малолетничког затвора, има право притужбе управнику завода или установе у којима се та кривична санкција извршава.

Поводом притужбе малолетника управник завода или установе у којој се васпитна мера, односно казна малолетничког затвора извршава у року од три дана доноси у писаном облику образложено решење којим се притужба одбија као неоснована или се утврђује њена потпуна или делимична основаност, у ком случају се хитно предузимају одговарајуће мере за отклањање учињених повреда или лишавања права малолетника, односно других незаконитости или неправилности. Решење мора садржати поуку о правном леку.

Против решења управника о притужби малолетник може, у року од осам дана од пријема решења, поднети жалбу већу за малолетнике првостепеног суда који врши надзор над извршењем васпитне мере, односно већу за малолетнике првостепеног суда који је судио у поступку у коме је изречена казна малолетничког затвора.

3. ИЗВРШЕЊЕ ВАСПИТНИХ МЕРА

1. Опште одредбе

Члан 98.

Васпитна мера се извршава кад одлука којом је изречена постане извршна, осим ако овим законом није друкчије одређено.

За извршење васпитних мера надлежан је орган старатељства, ако овим законом није друкчије одређено.

Члан 99.

Надзор над извршењем и контролу извршења васпитне мере врши судија за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Првостепени суд је дужан да, сходно Судском пословнику, води Контролник извршења васпитних мера и сачињава списе праћења и контроле њиховог извршења према правилнику који доноси министар надлежан за правосуђе.

Члан 100.

Судија за малолетнике и јавни тужилац за малолетнике најмање једанпут годишње врше непосредни надзор и контролу извршења васпитних мера.

Извештаји о току и резултатима извршења васпитних мера прибављају се и достављају се у смислу члана 84. ст. 2. и 3. овог закона.

2. Извршење мера посебних обавеза

Члан 101.

Надзор над извршењем мера посебних обавеза из члана 14. став 2. овог закона врши судија за малолетнике суда који је судио у првом степену.

На захтев судије за малолетнике суда из става 1. овог члана надлежни орган старатељства дужан

је да достави извештај о току и резултатима извршења изречене мере посебне обавезе.

Сачињавање извештаја из става 2. овог члана судија за малолетнике може поверити и стручном лицу (члан 64. став 2. овог закона).

Извршење мера посебних обавеза из члана 14. овог закона регулише се посебним подзаконским актом.

3. Извршење мера појачаног надзора

Појачан надзор од стране родитеља, усвојиоца или старца

Члан 102.

Извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или старца почиње даном кад се родитељу, усвојиоцу или старцу малолетника достави извршна судска одлука којом је васпитна мера изречена.

Члан 103.

Родитељ, усвојилац или старалац малолетника дужан је да извршава налоге и упутства судије за малолетнике суда који је судио у првом степену и да надлежном органу старатељства омогући проверу извршења васпитне мере и прихвати указану помоћ у циљу њеног извршења.

Судија за малолетнике који је судио у првом степену решава о насталом неслагању између родитеља, усвојиоца или старца малолетника и органа старатељства.

Члан 104.

Родитељ, усвојилац или старалац малолетника, односно орган старатељства обавештавају суд који је судио у првом степену о току и резултатима извршења васпитне мере у роковима прописаним чланом 84. став 2. овог закона.

Орган старатељства без одлагања обавештава суд о разлозима који отежавају извршење мере.

Појачан надзор у другој породици

Члан 105.

Васпитна мера појачаног надзора у другој породици извршава се у породици коју је одредио суд који је судио у првом степену, на предлог надлежног органа старатељства.

По пријему извршне судске одлуке, која је претходно достављена малолетнику, надлежни орган старатељства упућује малолетника у породицу која је одређена судском одлуком.

Члан 106.

Надлежни орган старатељства и породица у коју се малолетник смешта закључују уговор у писаном облику којим се уређују међусобна права и обавезе.

Породица у коју је малолетник смештен дужна је да надлежном органу старатељства омогући проверу извршења васпитне мере и прихвати понуђену помоћ ради остваривања сврхе васпитне мере.

За време извршења ове васпитне мере малолетник одржава везе са својом породицом, ако суд који прати и контролише извршење васпитне мере, на предлог органа старатељства, друкчије не одлучи.

Члан 107.

Суд који је судио у првом степену у поступку у коме је изречена васпитна мера појачаног надзора у другој породици може по службеној дужности, или на предлог јавног тужиоца за малолетнике, односно органа старатељства, да одреди смештај малолетника у неку другу породицу ако се прилике у породици у којој је малолетник смештен толико измене да отежавају извршење васпитне мере.

Члан 108.

Одредбе овог закона којима се уређује извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца примењују се сходно и на извршење васпитне мере појачаног надзора у другој породици.

Појачан надзор од стране органа старатељства

Члан 109.

За извршење васпитне мере појачаног надзора од стране органа старатељства надлежан је орган старатељства према пребивалишту, односно боравишту малолетника у време кад је одлука којом је васпитна мера изречена постала извршна.

Орган старатељства дужан је да по пријему извршне одлуке којом је васпитна мера појачаног надзора изречена, одреди службено лице органа старатељства или друго стручно лице које ће меру спроводити и о томе одмах обавести судију за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Члан 110.

Стручно лице коме је поверено спровођење васпитне мере сачињава програм рада са малолетником, у складу са упутствима суда и надлежног органа старатељства.

Државни органи, васпитне, образовне и друге установе дужни су да стручном лицу које спроводи ову васпитну меру пруже помоћ, а родитељ, усвојилац или старалац дужан је да обавести стручно лице о приликама које отежавају извршење мере.

У свему осталом на извршење васпитне мере појачаног надзора од стране органа старатељства сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређује извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца.

Појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника

Члан 111.

Орган старатељства надлежан према пребивалишту или боравишту малолетника у време кад

је одлука којом је васпитна мера појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника постала извршна, надлежан је за извршење ове васпитне мере.

Орган старатељства одређује установу из става 1. овог члана и стара се о спровођењу дневног боравка малолетника у тој установи.

Члан 112.

Дневни боравак може трајати најдуже четири сата у току радног дана у временском периоду одређеном у члану 18. став 2. овог закона.

Малолетник за време извршења ове мере остаје код својих родитеља, усвојиоца или стараоца, наставља да похађа школу или одлази на посао.

О дневном боравку води се дневник рада. Извештај о току и резултатима спровођења дневног боравка малолетника, по његовом истеку, а по потреби и у току трајања, доставља се судији за малолетнике суда који је судио у првом степену, јавном тужиоцу за малолетнике и надлежном органу старатељства од стране установе у којој се спроводи дневни боравак малолетника.

Одредбе овог закона којима се уређује извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца сходно се примењују и на извршење васпитне мере појачаног надзора уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника.

4. Извршење заводских мера

Заједничке одредбе

Члан 113.

Заводске мере извршавају се у васпитној установи, васпитно-поправном дому и у посебној установи за лечење и оспособљавање малолетника.

Члан 114.

Ако суд који је судио у првом степену није надлежан за извршење заводске мере, дужан је да извршну одлуку са изводом из матичне књиге рођених, исправом или доказом о његовом дотадашњем школовању и оспособљавању, налазом о здравственом стању, подацима о ранијем вршењу кривичних дела, вођеним поступцима и извештајима органа старатељства, достави органу надлежном за извршење у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

Орган коме је одлука достављена на извршење дужан је да приступи извршењу кривичне санкције у року од три дана од пријема одлуке и документације из става 1. овог члана.

Члан 115.

Судија за малолетнике суда који је судио у првом степену и надлежни јавни тужилац за малолетнике најмање два пута у току године обилазе малолетника смештеног у заводу односно установи за извршење заводских мера где у непосредном контакту са малолетником и стручним лицима која се старају о извршењу, као и увидом у одговарајућу документацију, утврђују закони-

тост и правилност поступања и цене постигнути успех у васпитању и правилном развоју личности малолетника.

О уоченим пропустима и другим запажањима лица из става 1. овог члана дужна су да без одлагања обавесте органе и установе надлежне за стручни надзор над извршењем васпитних мера, као и завод, односно установу у којој се васпитна мера извршава.

Поводом обавештења судије за малолетнике, односно јавног тужиоца за малолетнике органи и установе надлежни за стручни надзор, као и управа завода, односно установе у којој се васпитна мера извршава, дужни су да без одлагања изврше одговарајуће провере и предузму мере за отклањање незаконитости и неправилности и о томе обавесте судију за малолетнике и јавног тужиоца за малолетнике из става 1. овог члана.

Члан 116.

На молбу малолетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца или на предлог надлежног органа старатељства, извршење заводске мере из оправданих разлога може се одложити.

О одлагању одлучује решењем веће за малолетнике суда који је судио у првом степену, у року од три дана од пријема молбе.

Против првостепеног решења малолетник, његови родитељи, усвојилац или старалац могу поднети жалбу непосредно вишем суду у року од три дана од пријема решења.

Веће за малолетнике вишег суда одлучује о жалби у року од три дана од пријема жалбе.

Молба и предлог из става 1. и жалба из става 3. овог члана задржавају извршење заводске мере.

Ако првостепени суд приликом поновног одбијања молбе за одлагање извршења утврди да се право на молбу злоупотребљава, одлучиће да жалба не задржава извршење заводске мере.

Члан 117.

На молбу малолетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца, на предлог надлежног органа старатељства или управника завода или установе у којој се заводска мера извршава, суд који је судио у првом степену може, из оправданих разлога, прекинути извршење васпитне мере.

Прекид извршења заводске мере дозволиће се на захтев јавног тужиоца за малолетнике ако је против решења о изрицању те мере поднет захтев за заштиту законитости.

Прекид извршења заводске мере траје најдуже три месеца, а у случају болести малолетника може трајати и дуже.

Против првостепеног решења лица из става 1. овог члана могу изјавити жалбу већу за малолетнике вишег суда у року од три дана од пријема решења, а које о жалби одлучује у року од три дана од пријема жалбе.

Време прекида извршења не урачунава се у време трајања мере.

Члан 118.

У свему осталом на одлагање и прекид извршења заводске мере примењују се сходно одред-

бе Закона о извршењу кривичних санкција којима се уређује одлагање извршења и прекид извршења казне затвора за учињено кривично дело.

Члан 119.

Малолетник се отпушта са извршења заводске мере кад протекне законом одређено најдуже трајање мере или кад суд донесе одлуку о обустављању њеног извршења, замени изречене васпитне мере другом мером или о условном отпусту.

О условном отпусту код васпитних мера упућивања у васпитну установу и васпитно-поправни дом, на молбу малолетника, одлучује веће за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Када се малолетник налази у завршном разреду школе или при крају стручног оспособљавања, а отпуштањем из завода или установе у којој се мера извршава би се онемогућио завршетак школовања или стручног оспособљавања, завод или установа може, на молбу малолетника, омогућити му да заврши школовање или стручно оспособљавање. У том случају на малолетника се не примењују одредбе члана 120. став 4. и члана 124. став 4. овог закона.

Упућивање у васпитну установу

Члан 120.

Заводска мера упућивања у васпитну установу извршава се у установи која обезбеђује смештај и задовољавање васпитних, здравствених, образовних, спортских и других развојних потреба малолетника.

Малолетник коме је изречена ова васпитна мера има иста права и обавезе као и остали малолетници у васпитној установи, с тим што му се у погледу поступања поклања посебна пажња, али тако да се у животу и раду у установи не издваја од осталих.

О томе да је малолетнику изречена васпитна мера упознаје се само руководиоца, васпитно, образовно и друго стручно особље које је укључено у извршење васпитне мере.

Лице коме је изречена заводска мера упућивања у васпитну установу може у њој остати до навршене двадесет прве године.

Члан 121.

Орган старатељства надлежан према месту пребивалишта односно боравишта малолетника у време кад је одлука којом је васпитна мера изречена постала извршна одређује лице које је дужно да малолетника доведе у васпитну установу.

Васпитна установа обавештава суд о пријему малолетника и дану почетка извршења васпитне мере.

Члан 122.

Ако извршење васпитне мере не може да почне или се настави због одбијања или бекства малолетника, орган старатељства, односно управник васпитне установе о томе обавештавају надлежни орган унутрашњих послова, који доводи малолетника у васпитну установу.

Начин довођења не сме нарушавати достојанство малолетника.

Члан 123.

Ако постоје оправдани разлози, на захтев малолетника, родитеља, усвојоца или стараоца малолетника или на предлог установе у којој се васпитна мера извршава, односно на предлог надлежног органа старатељства првостепени суд може донети одлуку о премештању малолетника у другу васпитну установу.

Упућивање у васпийно-поправни дом

Члан 124.

Заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом извршава се у васпитно-поправном дому.

Заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом изречена лицу женског пола извршава се у женском одељењу васпитно-поправног дома.

Пунолетно лице коме је изречена васпитна мера из става 1. овог члана, као и малолетник који у васпитно-поправном дому, док траје мера, постане пунолетан, смешта се у посебно одељење васпитно-поправног дома.

Лице коме је изречена заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом у њему може остати до навршене двадесет треће године.

Члан 125.

За упућивање малолетника у васпитно-поправни дом надлежан је суд који је судио у првом степену. Малолетнику се за припрему мора оставити најмање осам, а највише петнаест дана.

Малолетника који се налази у притвору у васпитно-поправни дом упућује суд који је судио у првом степену на чијем је подручју седиште завода у коме је малолетник притворен.

Суд који упућује малолетника на извршење васпитне мере доставља васпитно-поправном domu извршну одлуку о изреченој мери са документацијом из члана 114. став 1. овог закона.

Члан 126.

Малолетнику који није у притвору, суд који му је судио у првом степену, налаже у писаном облику да се одређеног дана јави на извршење изречене васпитне мере или налаже родитељу, усвојоцу или стараоцу да малолетника одређеног дана доведе у васпитно-поправни дом.

Суд из става 1. овог члана обавештава васпитно-поправни дом о датуму када малолетник треба да се јави и уз то обавештење доставља извршну одлуку о изрицању васпитне мере са подацима о малолетнику прибављеним у току поступка из члана 114. став 1. овог закона.

Ако се малолетник по налогу суда не јави у васпитно-поправни дом, суд наређује његово довођење, а ако се малолетник крије или је у бекству, суд наређује издавање потернице.

У случају бекства малолетника из васпитно-поправног дома управник дома наређује издавање потернице.

Члан 127.

Приликом ступања малолетника у васпитно-поправни дом најпре се утврђује његов идентитет, затим следи лекарски преглед, а потом ис-

питивање личности у посебном одељењу васпитно-поправног дома ради одређивања програма поступања. Ово испитивање може трајати најдуже до тридесет дана.

Појединачни програм поступања са малолетником сачињава стручни тим васпитно-поправног дома.

После испитивања из става 1. овог члана малолетник се распоређује у васпитну групу која се формира према узрасту, нивоу зрелости, другим личним својствима малолетника, као и одређеном програму поступања, у циљу примене истоврсних васпитних поступака и утицаја. Васпитна група има највише десет малолетника и посебног васпитача.

Члан 128.

Малолетник према коме се извршава заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом има следећа права:

1) да му васпитно-поправни дом обезбеди рубље, цивилну одећу и обућу који су примерени годишњем добу и месним климатским приликама;

2) на исхрану која је дијететски, хигијенски и здравствено прилагођена његовом узрасту, која ће га одржати у добром здрављу и снази и омогућити нормалан психофизички развој;

3) на најмање три оброка дневно чија је укупна вредност најмање 14.600 пула;

4) да изван затворених просторија, у слободно време, на свежем ваздуху проводе најмање три часа дневно;

5) да учествује у организованим културним, спортским и другим прикладним активностима изван васпитно-поправног дома;

6) на обезбеђивање услова за бављење физичком културом и спортом;

7) да похађа наставу изван васпитно-поправног дома ако васпитно-поправни дом није организовао наставу одређеног смера или степена образовања и ако то оправдавају дотадашњи успеси у васпитавању и школовању малолетника, под условом да то не штети извршењу васпитне мере;

8) на неограничени пријем пакета чија се тежина и допуштена садржина одређују актом о кућном реду;

9) да га једном недељно посети родитељ, усвојилац, старалац, брачни друг, лице са којим је засновао ванбрачну заједницу, усвојеник, деца и остали сродници у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена сродства;

10) да са брачним другом или лицем са којим је засновао ванбрачну заједницу једном месечно проведе до три сата насамо у, за ту сврху, одређеној просторији у оквиру васпитно-поправног дома;

11) да га два пута месечно посетите и друга лица која не ометају извршење васпитне мере, с тим да забрану посете ових лица може да изрекне управник дома;

12) да према својим могућностима ради у васпитно-поправном дому сагласно обавезама у похађању наставе. За малолетника који не похађа наставу радно време траје сходно општим прописима. Малолетник се изван радног времена

може упослити највише два часа дневно на одржавању чистоће и другим текућим пословима у васпитно-поправном дому;

13) на накнаду за рад и новчане награде за посебне успехе у раду, чије најниже и највише износе одређује директор Управе за извршење заводских санкција министарства надлежног за правосуђе, као и право да половином накнаде и награде слободно располаже, а остатак му се ставља на штедњу, с тим да му, изузетно, управник може одобрити коришћење целе накнаде;

14) на дневни и недељни одмор сходно општим прописима;

15) на годишњи одмор у трајању од осамнаест до тридесет дана који се користи изван дома или у дому, с тим да о дужини, начину и месту коришћења одлучује управник на предлог васпитача;

16) на здравствену заштиту изван васпитно-поправног дома ако дом не може да пружи одговарајућу здравствену заштиту. Време проведено на лечењу у одговарајућој здравственој установи урачунава се у трајање васпитне мере.

Члан 129.

Малолетнику који се добро влада и залаже на раду управник васпитно-поправног дома може доделити следеће погодности:

- 1) проширено право на пријем посета;
- 2) слободне изласке из дома у град;
- 3) посете спортским, културним или другим прикладним догађајима изван васпитно-поправног дома;
- 4) посете породици, сродницима или другим блиским лицима за време викенда и празника;
- 5) одсуства из васпитно-поправног дома до 15 дана.

Проширено право на пријем посета подразумева и чешће посете лица из члана 128. тачка 11) овог закона.

Управник може малолетнику доделити и друге погодности које повољно утичу на извршење васпитне мере.

Члан 130.

Због повреде одредаба овог закона које се одnose на правила боравка у васпитно-поправном дому, правила кућног реда и радне дисциплине, обавеза из програма поступања и налога овлашћених лица малолетнику се могу изрећи следеће дисциплинске мере:

- 1) опомена;
- 2) одузимање додељене погодности;
- 3) издвајање у посебну просторију.

Дисциплинске мере одузимања додељених погодности и издвајање у посебну просторију могу се изрећи кумулативно.

Малолетник коме је изречена дисциплинска мера издвајања у посебну просторију не може 15 дана после извршења дисциплинске мере користити погодности из члана 129. овог закона.

Дисциплинска мера издвајања у посебну просторију изриче се у трајању до седам дана, а приликом стицаја дисциплинских преступа – до 15 дана.

Ако се сврха дисциплинске мере може постићи и без извршења мере, извршење дисциплинских мера одузимања додељених погодности и издвајања у посебну просторију може се условно одложити до три месеца. Условно одлагање извршења дисциплинске мере може се опозвати ако се малолетнику у року за који је одложено извршење изрекне ново одузимање додељених погодности или издвајање у посебну просторију. Издвајање у посебну просторију се изриче у трајању до 10 дана ако је за каснији преступ изречено одузимање додељених погодности, а када је за каснији преступ изречено издвајање у посебну просторију – издвајање у посебну просторију се изриче у трајању до 15 дана.

Дисциплинска мера издвајања у посебну просторију је мера непрекидног боравка два или више малолетника у посебној просторији.

Током извршења мере издвајања у посебну просторију малолетник најмање два часа дневно борава изван затворене просторије, на свежем ваздуху.

Током извршења мере издвајања у посебну просторију малолетника су дужни да посете сваког дана лекар и васпитач, а најмање сваки трећи дан управник дома.

Током извршења мере издвајања у посебну просторију малолетнику морају бити приступачни уџбеници и друга литература која неће имати штетног утицаја на његово васпитавање.

Члан 131.

На услове за изрицање дисциплинских мера, дисциплински поступак и извршење дисциплинских мера према малолетницима сходно се примењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција којима се уређује дисциплинско кажњавање лица која издржавају казну затвора за учињено кривично дело.

Члан 132.

Према малолетнику који је смештен у васпитно-поправни дом могу се изузетно примењивати средства принуде или средства за привремено онеспособљавање, само када је то неопходно да се спречи физички напад на службено лице, другог малолетника или самоповређивање.

Ватрено оружје и хладно оруђе према малолетнику може се изузетно применити једино ако се другим средствима принуде или средствима за привремено онеспособљавање не може заштити живот малолетника или другог лица у случају непосредног напада.

Члан 133.

Ближе одредбе о извршењу васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом садржане су у правилнику о кућном реду.

Упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање

Члан 134.

Малолетник коме је због ометености у психофизичком развоју или због психичких поремећаја

ја изречена мера упућивања у посебну установу за лечење и оспособљавање упућује се у ту установу где има иста права као и остали малолетници смештени у ту установу.

Малолетник коме је заводска мера упућивања у установу за лечење и оспособљавање изречена уместо мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи упућује се у посебну установу за лечење и оспособљавање малолетника ако се у тој установи може обезбедити чување и лечење и тиме постићи сврха те мере безбедности.

Члан 135.

Упућивање малолетника у посебну установу за лечење и оспособљавање врши орган старатељства према пребивалишту односно боравишту малолетника у време када је одлука којом је васпитна мера изречена постала извршна.

Орган старатељства из става 1. овог члана одмах обавештава суд надлежан за извршење ове васпитне мере и орган унутрашњих послова када извршење мере не може да започне или да се настави због одбијања или бекства малолетника.

Малолетник се доводи и спроводи у пратњи здравствених радника.

Начин довођења и спровођења не сме нарушавати достојанство малолетника.

Члан 136.

Посебна установа за лечење и оспособљавање малолетника о резултатима извршења мере доставља извештај у смислу члана 84. став 3. овог закона, а када малолетник постане пунолетан посебно извештава судију за малолетнике суда који је судио у првом степену и јавног тужиоца за малолетнике о здравственом стању малолетника.

4. ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ МАЛОЛЕТНИЧКОГ ЗАТВОРА

Члан 137.

Казна малолетничког затвора извршава се у казнено-поправном заводу за малолетнике.

Осуђена лица казну малолетничког затвора издржавају, по правилу, заједно, а одвојено само ако то захтева здравствено стање осуђеног или потреба осигурања безбедности и одржавања реда и дисциплине у казнено-поправном заводу.

Казна малолетничког затвора изречена лицима женског пола извршава се у посебном одељењу казнено-поправног завода за жене.

Малолетници се упућују на извршење казне малолетничког затвора у складу са распоредним актом министарства надлежног за правосудје.

Пунолетна лица којима је изречена казна малолетничког затвора смештају се у посебно одељење завода, као и малолетници који за време извршења казне малолетничког затвора постану пунолетни.

Члан 138.

Осуђеним малолетницима током издржавања казне омогућује се: образовање, стручно и радно

оспособљавање за занимање према њиховим способностима, склоностима и дотадашњем школском и радном ангажовању, у складу са могућностима казнено-поправног завода. Основу поступања са осуђеним малолетницима чини укључивање у васпитно корисно радно ангажовање уз одговарајућу накнаду, омогућавање и подстицање веза малолетника са друштвом изван завода путем писама, телефонских разговора, примања посета, одсуства и др, као и укључивање у спортску, културну, уметничку, забавну активност и осигуравање услова за вршење верских обреда.

Стручна лица која спровode третман малолетника морају поседовати посебна знања из области педагогије, психологије и педологије.

Члан 139.

Осуђени на казну малолетничког затвора у казнено-поправном заводу за малолетнике могу остати најдуже до навршене двадесет треће године, а ако до тада не издрже казну, премештају се у казнено-поправне заводе у којима пунолетна лица издржавају казну затвора изречену за кривично дело.

Изузетно, у казнено-поправном заводу за малолетнике осуђени на казну малолетничког затвора може остати иако је навршио двадесет три године, ако је то потребно ради завршавања школовања или стручног оспособљавања, или ако остатак неиздржане казне није већи од шест месеци, али најдуже до навршене двадесет пете године.

Члан 140.

Осуђени који издржава казну малолетничког затвора има право на судску заштиту против мера и одлука управника казнено-поправног завода у коме издржава казну.

О захтеву осуђеног на казну малолетничког затвора за судску заштиту против мера и одлука из става 1. овог члана, одлучује веће за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Члан 141.

Радно време осуђеног на казну малолетничког затвора одређује се тако да му се омогућава школовање и стручно оспособљавање, као и да има довољно времена за телесно васпитање, културно-уметничку активност, вршење верских обреда и разоноду.

Члан 142.

Управник завода у коме се извршава казна малолетничког затвора, поред права из члана 128. овог закона, може одобрити осуђеном лицу које се примерно понаша и залаже у учењу и раду, одсуство ради посеђивања родитеља, усвојиоца, стараоца, брачног друга, лица са којим је засновало ванбрачну заједницу, деце, усвојеника, браће и сестара, односно другог блиског лица.

Одсуство из става 1. овог члана може се одобрити два пута у току једне године и може трајати сваки пут до 14 дана, а по правилу се одбрана у време кад се не одржава настава.

Лицу осуђеном на казну малолетничког затвора не може се ограничити дописивање са родитељима, усвојиоцем, стараоцем, брачним другом, лицем са којим је засновало ванбрачну заједницу, децом, усвојеником, браћом и сестрама.

Члан 143.

Лицу које издржава казну малолетничког затвора мора се омогућити да изван затворених просторија у слободно време, на свежем ваздуху, проведе најмање три часа дневно.

Члан 144.

О условном отпусту осуђеног на казну малолетничког затвора одлучује веће за малолетнике суда који је судио у првом степену.

Веће за малолетнике одлучује о условном отпусту на основу молбе малолетника.

Пре доношења одлуке председник већа за малолетнике ће, по потреби, усмено саслушати малолетника, његове родитеље, представнике органа старатељства и друга лица и прибавити извештај и мишљење казнено-поправног завода о оправданости условног отпуста. Усмено саслушање малолетника обавезно је ако се одлучује о условном отпусту после две трећине издржане казне, осим ако веће за малолетнике, на основу доступне документације, не оцени да су испуњени услови за условни отпуст.

О опозивању условног отпуста, када се за то стекну услови, после саслушања јавног тужиоца за малолетнике и малолетника, одлучује суд који је донео одлуку о условном отпусту.

Члан 145.

Одредбе овог закона којима се уређује упућивање и пријем малолетника, одлагање и прекид извршења, разврставање у васпитне групе, исхрана, право на посете, бављење физичком културом, могућност редовног школовања и дисциплинско кажњавање малолетника у васпитно-поправном дому, примењују се и на извршење казне малолетничког затвора.

У свему осталом на извршење казне малолетничког затвора сходно се примењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција којима се уређује извршење казне затвора изречене за кривично дело.

5. ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ

Члан 146.

Мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, кад се не стичу услови из члана 23. став 2. овог закона, извршава се у посебном одељењу здравствене установе одређеном за малолетнике.

Извршење мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног лечења алкохоличара и обавезног лечења наркомана прилагођава се узрасту и личности малолетника.

6. ПОМОЋ ПОСЛЕ ИЗВРШЕЊА ЗАВОДСКИХ МЕРА И КАЗНЕ МАЛОЛЕТНИЧКОГ ЗАТВОРА

Члан 147.

Надлежни орган старатељства дужан је да током трајања заводске мере и казне малолетничког затвора одржава сталну везу са малолетником, његовом породицом и установом у коју је малолетник смештен како би се малолетник и његова породица што боље припремили за враћање малолетника у ранију социјалну средину и његово укључивање у даљи друштвени живот.

Завод или установа у којима се извршавају заводске мере и завод у коме се извршава казна малолетничког затвора дужни су да најмање три месеца пре планираног отпуштања малолетника обавесте о томе родитеље малолетника, усвојиоца или стараоца, односно блиске сроднике са којима је малолетник живео, као и надлежни орган старатељства и предложи им мере које би требало предузети за прихватање малолетника.

Члан 148.

Родитељ, усвојилац или старалац, односно блиски сродник са којим је малолетник живео пре ступања на извршење заводске мере или казне малолетничког затвора, дужан је да о повратку малолетника у породицу обавести надлежни орган старатељства.

Надлежни орган старатељства дужан је да малолетнику, после извршења кривичне санкције из става 1. овог члана, пружи потребну помоћ.

Члан 149.

Надлежни орган старатељства дужан је да после отпуштања малолетника са извршења заводске мере или казне малолетничког затвора посебно брине о малолетнику без родитеља, као и о малолетнику чије су породичне и материјалне прилике несређене.

Ова брига подразумева нарочито смештај, исхрану, набавку одеће, лечење, помоћ у сређивању породичних прилика, окончање стручног оспособљавања и запошљавање малолетника.

Део трећи

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ЗАШТИТИ МАЛОЛЕТНИХ ЛИЦА КАО ОШТЕЋЕНИХ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Члан 150.

Веће, којим председава судија који је стекао посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица, суди пунолетним учиниоцима следећих кривичних дела прописаних Кривичним закоником, ако је оштећени у кривичном поступку малолетно лице:

- Тешко убиство (члан 114);
- Навођење на самоубиство и помагање у самоубиству (члан 119);
- Тешка телесна повреда (члан 121);
- Отмица (члан 134);

- Силовање (члан 178);
- Обљуба над немоћним лицем (члан 179);
- Обљуба са дететом (члан 180);
- Обљуба злоупотребом положаја (члан 181);
- Недозвољене полне радње (члан 182);
- Подвођење и омогућавање вршења полног односа (члан 183);
- Посредовање у вршењу проституције (члан 184);
- Приказивање порнографског материјала и искоришћавање деце за порнографију (члан 185);
- Ванбрачна заједница са малолетником (члан 190);
- Одузимање малолетног лица (члан 191);
- Промена породичног стања (члан 192);
- Запуштање и злостављање малолетног лица (члан 193);
- Насиље у породици (члан 194);
- Недавање издржавања (члан 195);
- Родоскрвњење (члан 197);
- Разбојничка крађа (члан 205);
- Разбојништво (члан 206);
- Изнуда (члан 214);
- Омогућавање уживања опојних дрога (члан 247);
- Ратни злочин против цивилног становништва (члан 372);
- Трговина људима (члан 388);
- Трговина децом ради усвојења (члан 389);
- Заснивање ропског односа и превоз лица у ропском односу (члан 390).

Јавни тужилац који је стекао посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица покреће и поступак против пунолетних учинилаца других кривичних дела прописаних Кривичним закоником, сагласно одредбама овог дела закона, ако оцени да је то потребно ради посебне заштите личности малолетних лица као оштећених у кривичном поступку.

Члан 151.

Кривични поступак против окривљених за кривична дела из члана 150. овог закона спроводи се према одредбама Законика о кривичном поступку.

Истрагу спроводи истражни судија који је стекао посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица.

У истрази кривичних дела на штету малолетних лица учествују специјализовани службеници органа унутрашњих послова који су стекли посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица, кад се поједине радње поверавају овим органима.

Члан 152.

Кад воде поступак за кривична дела учињена на штету малолетних лица, јавни тужилац, истражни судија и судије у већу ће се односити према оштећеном водећи рачуна о његовом узрасту, својствима личности, образовању и приликама у којима живи, посебно настојећи да се избегну могуће штетне последице поступка по његову личност и развој. Саслушање малолетних

лица обавиће се уз помоћ психолога, педагога или другог стручног лица.

Ако се као сведок саслушава малолетно лице које је оштећено кривичним делом наведеним у члану 150. овог закона, саслушање се може спровести највише два пута, а изузетно и више пута ако је то неопходно ради остварења сврхе кривичног поступка. У случају да се малолетно лице саслушава више од два пута, судија је дужан да посебно води рачуна о заштити личности и развоја малолетног лица.

Ако с обзиром на особености кривичног дела и својства личности малолетног лица, оцени да је то потребно, судија ће наредити да се малолетно лице саслушава употребом техничких средстава за пренос слике и звука, а саслушање се спроводи без присуства странака и других учесника поступка, у просторији у којој се сведок налази, тако да му странке и лица која на то имају право, питања постављају посредством судије, психолога, педагога, социјалног радника или другог стручног лица.

Малолетна лица, као сведоци–оштећени, могу се саслушати и у свом стану или другој просторији, односно овлашћеној установи–организацији, стручно оспособљеној за испитивање малолетних лица. При испитивању сведока–оштећеног, државни органи из става 1. овог члана могу наредити примену мера из става 3. овог члана.

Када је малолетно лице саслушавано у случајевима из ст. 2, 3. и 4. овог члана, на главном претресу ће се увек прочитати записник о његовом исказу, односно пустити снимак саслушања.

Члан 153.

Ако се као сведок саслушава малолетно лице које је услед природе кривичног дела, последица или других околности, посебно осетљиво, односно налази се у посебно тешком душевном стању, забрањено је вршити суочење између њега и окривљеног.

Члан 154.

Малолетно лице као оштећени мора имати пуномоћника од првог саслушања окривљеног.

У случају да малолетно лице нема пуномоћника, њега ће решењем из реда адвоката који су стекли посебна знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица поставити председник суда. Трошкови заступања падају на терет буџетских средстава суда.

Члан 155.

Ако препознавање окривљеног врши оштећено малолетно лице, суд ће поступати посебно обазриво, а такво препознавање ће се у свим фазама поступка вршити на начин који у потпуности онемогућава да окривљени види ово лице.

Члан 156.

У погледу надлежности и састава суда који суди пунолетним учиниоцима кривичних дела на штету малолетних лица, сходно се примењују одредбе Законика о кривичном поступку, ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 157.

Кривични поступак за кривична дела из члана 150. овог закона је хитан.

Део четврти

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 158.

Новчаном казном до 30.000 динара или до 30 дана затвора казниће се за прекршај родитељ, усвојилац или старалац или друго лице које се брине о малолетнику:

1) ако без оправдања не поступи по одлуци суда који је судио у првом степену или упутству стручног лица одређеног од стране органа старатељства које је обавезно да се непосредно стара о извршењу васпитне мере и врши надзор над малолетником и извршењем васпитне мере;

2) ако без оправдања не поступи по налогу суда или по решењу органа старатељства којим је обавезано да одређеног дана малолетника доведе у установу или завод на извршење заводске васпитне мере (чл. 121. и 126).

Новчаном казном до 50.000 динара казниће се за прекршај управник завода или установе који неоправдано не прими на извршење заводске васпитне мере малолетника упућеног од стране надлежног органа. Истом казном казниће се и управник завода или установе који без одлуке надлежног органа отпусти малолетника који се налази на извршењу заводске васпитне мере.

Део пети

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 159.

Васпитна мера упућивања у дисциплински центар за малолетнике која је правноснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона, замењује се васпитном мером појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или староца уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника.

Васпитна мера појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или староца, појачаног надзора у другој породици и појачаног надзора од стране органа старатељства која је правноснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона не може трајати дуже од времена прописаног овим законом.

Васпитна мера упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање малолетника која је правноснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона не може трајати дуже од времена прописаног овим законом.

Члан 160.

Казна малолетничког затвора правноснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона у дужем трајању него што би се могла изрећи по

одредбама члана 29. овог закона изрећи ће се према одредбама овог закона.

Члан 161.

Одредба члана 38. овог закона о рехабилитацији осуђених учинилаца кривичних дела на казну малолетничког затвора примењује се и у односу на осуђене пре ступања на снагу овог закона, уколико рехабилитација већ није наступила.

Члан 162.

Кривични поступак за кривична дела из члана 150. овог закона учињена на штету малолетних лица који је покренут пре ступања на снагу овог закона, наставиће се по овом закону, ако овим законом није друкчије одређено.

Ако је до ступања на снагу овог закона у предметима из његове надлежности донета нека одлука против које је по одредбама Законика о кривичном поступку дозвољен правни лек, а та одлука није достављена лицима која имају право на правни лек или ако је правни лек поднесен али о њему још није одлучено, у погледу права на правни лек и поступак по правном леку примениће се одредбе Законика о кривичном поступку.

Члан 163.

Ако је на дан ступања на снагу овог закона у предметима из његове надлежности био у току неки рок, тај рок ће се рачунати према одредбама овога закона, осим ако је рок по досадашњим прописима био дужи.

Члан 164.

Предмете у којима је према малолетнику започео поступак, али још није донета првостепена одлука, преузеће суд у чију надлежност спадају предмети по одредбама овог закона, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Ако поводом правног лека предмет буде враћен на поновни поступак и доношење одлуке, уступиће се суду надлежном по овом закону.

Члан 165.

О стицању посебних знања и стручном усавршавању лица која раде у области права детета, преступништва малолетника и кривичноправне заштите малолетних лица стара се Правосудни центар за обуку и стручно усавршавање у сарадњи са ресорним министарствима Владе Републике Србије, научним установама, стручним и професионалним удружењима и невладиним организацијама. Центар организује редовна стручна саветовања, провере знања и друге облике додатних стручних усвршавања и сталне обуке судија за малолетнике, јавних тужилаца за малолетнике, судија и јавних тужилаца који поступају у кривичним предметима за кривична дела из члана 150. овог закона, полицајаца, стручних лица органа социјалне заштите, завода и установа за извршење заводских санкција, адвоката и дру-

гих стручних лица. О обављеним проверама знања и стручним усавршавањима Правосудни центар издаје одговарајуће сертификате.

Члан 166.

Министарство надлежно за правосуђе и Врховни суд Србије основаће Савет за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршења кривичних санкција према малолетницима и донети правилник о његовом раду најкасније у року од шест месеци од ступања на снагу овог закона.

Чланови Савета именују се из реда истакнутих судија, јавних тужилаца, полицајаца, адвоката, стручних лица завода и установа за извршење заводских санкција и органа социјалне заштите, који су у дужем временском периоду радили или раде на кривичним предметима малолетника, као и лица која су признати стручњаци у области преступништва младих и кривичноправне заштите малолетних лица.

Савет подноси министарству надлежном за правосуђе и Врховном суду Србије иницијативе, предлоге, мишљења и анализе који се односе на преступништво малолетника и кривичноправну заштиту малолетних лица и на поступање са њима према одредбама овог закона.

Члан 167.

Подзаконски акт, у смислу члана 86. овог закона донеће министар надлежан за правосуђе у сарадњи са министром надлежним за рад, запошљавање и социјална питања и Републичким јавним тужиоцем.

Подзаконски акт, у смислу члана 101. став 4. овог закона донеће министар надлежан за правосуђе у сарадњи са министром надлежним за рад, запошљавање и социјална питања.

Подзаконске акте из члана 37. став 2. и члана 99. став 2, донеће министар надлежан за правосуђе.

Подзаконски акти из ст. 1, 2. и 3. овог члана донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Посебан правилник, односно кућни ред, који садржи ближе одредбе о извршењу васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом и казне малолетничког затвора, донеће на предлог управника васпитно-поправног дома и казнено поправног завода за малолетнике, министар надлежан за правосуђе, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 168.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе Главе XXIX (поступак према малолетницима) Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 70/01 и 68/02 и „Службени гласник РС”, број 58/04).

Члан 169.

Овај закон ступа на снагу 1. јануара 2006. године.

2796

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о извршењу кривичних санкција

Проглашава се Закон о извршењу кривичних санкција, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 81

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,

Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о извршењу кривичних санкција

ДЕО ПРВИ

ОПШТИ ДЕО

ГЛАВА ПРВА

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржина закона

Члан 1.

Овим законом уређује се, ако посебним законом није друкчије уређено, поступак извршења кривичних санкција према пунолетним лицима, права и обавезе лица према којима се извршавају санкције, организација Управе за извршење заводских санкција, надзор над њеним радом, извршење санкција изречених за привредне преступе и прекршаје, одузимање имовинске користи стечене кривичним делом и привредним преступом и примена мере притвора.

Ако је законом о ратификацији међународног уговора уређено неко питање из става 1. овог члана, примењиваће се одредбе тог закона.

Сврха извршења санкција

Члан 2.

Сврха извршења санкција је спровођење правноснажних и извршних судских одлука, заштита друштва од кривичних дела и издвајање учинилаца кривичних дела из друштвене средине у циљу њиховог лечења, чувања и оспособљавања за самостално старање о својим потребама након извршења санкције.

Примена овог закона на извршење одлука сйраних судов

Члан 3.

Одредбе овог закона примењују се и приликом извршења кривичних санкција које изрекну страни судови, кад је то одређено Закоником о кривичном поступку и међународним актима.

Присућање извршењу санкције

Члан 4.

Извршењу санкције приступа се кад одлука којом је санкција изречена постане правноснажна и кад за извршење санкције нема законских сметњи.

Изузетно, кад је то законом посебно одређено, са извршењем санкције може се отпочети и пре него што је постала правноснажна одлука којом је она изречена.

Одлагање и прекид извршења санкције

Члан 5.

Извршење санкције може се одложити и прекинути под условима одређеним овим законом.

Основне одредбе о положају лица према коме се извршава санкција

Члан 6.

Санкција се извршава на начин којим се јамчи поштовање достојанства лица према коме се она извршава.

Забрањени су и кажњиви поступци којима се лице према коме се извршава санкција подвргава било каквом облику мучења, злостављања, понижавања или експериментисања.

Кажњива је принуда према лицу према коме се извршава санкција ако је несразмерна потреба њеног извршења.

Члан 7.

Лице према коме се извршава санкција не сме бити стављено у неравноправан положај због расе, боје коже, пола, језика, вере, политичких и других уверења, националног или социјалног порекла, имовног стања, образовања, друштвеног положаја или другог личног својства.

Члан 8.

Лице према коме се извршава санкција има право на заштиту основних права прописаних Уставом, ратификованим међународним уговорима, општеприхваћеним правилима међународног права и овим законом.

Лице према коме се извршава санкција може бити ограничено у основним правима само у мери неопходној за извршење санкције и у поступку прописаном овим законом.

Члан 9.

Против појединачних аката којима се решава о правима и обавезама лица према коме се извршава санкција дозвољена је судска заштита, у складу са овим законом.

За поднеске, службене радње и решења у вези са применом одредаба овог закона не плаћа се такса, ако законом није друкчије одређено.

Вођење евиденција

Члан 10.

О лицима према којима се извршавају санкције и притвор воде се одговарајуће евиденције.

Ближе прописе о евиденцијама доноси министар надлежан за правосуђе.

Средства за извршење санкција

Члан 11.

Средства за извршење санкција обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Лице према коме се извршава санкција не плаћа трошкове извршења, осим ако законом није друкчије одређено.

ГЛАВА ДРУГА

УПРАВА ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАВОДСКИХ САНКЦИЈА

I. ДЕЛАТНОСТ УПРАВЕ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАВОДСКИХ САНКЦИЈА

Члан 12.

Управа за извршење заводских санкција (у даљем тексту: Управа) организује, спроводи и надзире извршење казне затвора, малолетничког затвора, казне рада у јавном интересу, условне осуде са заштитним надзором, мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног лечења наркомана и обавезног лечења алкохоличара, као и васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом (у даљем тексту: заводске санкције).

Управа је орган управе у саставу Министарства правде Републике Србије.

Управа води јединствене евиденције о лицима према којима се извршавају заводске санкције.

Управа предузима мере у циљу сталног стручног образовања и усавршавања запослених.

Управа остварује сарадњу са одговарајућим установама, удружењима и организацијама које се баве проблемима извршења кривичних санкција.

II. УРЕЂЕЊЕ УПРАВЕ

1. Заводи

Врсте завода

Члан 13.

У Управи постоје следеће врсте завода:

1) казнено-поправни завод и окружни затвор – за извршење казне затвора;

2) казнено-поправни завод за жене – за извршење казне затвора и малолетничког затвора изречене женама;

3) казнено-поправни завод за малолетнике – за извршење казне малолетничког затвора;

4) Специјална затворска болница – за лечење осуђених и притворених лица, за извршење мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног лечења алкохоличара и обавезног лечења наркомана;

5) васпитно-поправни дом – за извршење васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом;

б) Центар за обуку запослених у Управи за извршење заводских санкција.

Типови завода

Члан 14.

Према степену обезбеђења и начину поступања са осуђенима, заводи могу бити отвореног, полуотвореног, затвореног и затвореног типа са посебним обезбеђењем.

У заводима отвореног типа не постоје препреке за бекство.

У заводима полуотвореног типа служба за обезбеђење представља основну препреку за бекство.

У заводима затвореног типа, поред службе за обезбеђење постоје и друге препреке за спречавање бекства.

У заводима затвореног типа са посебним обезбеђењем постоје посебне препреке за спречавање бекства и посебна пажња се посвећује поступању са осуђенима.

Члан 15.

Казнено-поправни завод за жене, окружни завод и васпитно-поправни дом су полуотвореног типа.

Специјална затворска болница и казнено-поправни завод за малолетнике су затвореног типа.

Само казнено-поправни завод може бити завод затвореног типа са посебним обезбеђењем.

Одељења у заводима

Члан 16.

У заводима могу постојати отворена, полуотворена и затворена одељења.

Оснивање завода

Члан 17.

Завод се оснива актом Владе Републике Србије. Актом о оснивању завода одређује се врста, тип и седиште завода.

Влада Републике Србије основаће својом одлуком предузеће за обуку и упошљавање осуђених и малолетника.

2. Службе у заводима

Врсте служби

Члан 18.

У заводима могу постојати следеће службе:

- 1) служба за преваспитавање;
- 2) служба за обезбеђење;
- 3) служба за обуку и упошљавање;
- 4) служба за здравствену заштиту;
- 5) служба за опште послове.

За два или више завода могу се образовати заједничке службе.

Служба за обезбеђење је јединствена формација Управе.

Завод мора располагати посебном просторијом за издвајање оболелих осуђених.

Завод за жене мора располагати посебним уређајима за лечење трудница, породиља и болести жена.

Служба за преваспитавање

Члан 19.

Служба за преваспитавање примењује методе и поступке којима се на осуђене утиче да убудуће не чине кривична дела.

Служба за преваспитавање усклађује рад осталих учесника у преваспитавању.

Служба за обезбеђење

Члан 20.

Служба за обезбеђење стара се о сигурности људи и имовине у заводу, спроводи осуђена и притворена лица и обавља друге послове одређене законом.

Служба за обезбеђење спроводи осуђена и притворена лица у службеним возилима која су снабдевена уређајима за давање посебних светлосних и звучних сигнала, прописаном вентилацијом и осветљењем.

Члан 21.

Служба за обезбеђење је наоружана и униформисана.

Припадници службе за обезбеђење могу по наређењу директора Управе или управника завода вршити дужност у цивилном оделу.

Припадници службе за обезбеђење имају службену легитимацију, чију садржину и изглед прописује министар надлежан за правосуђе.

Служба за обуку и упошљавање

Члан 22.

Служба за обуку и упошљавање обучава осуђене за рад, организује њихов рад и обавља друге послове одређене законом.

Осуђени се обучавају и раде у заводима или изван завода.

Служба за здравствену заштиту

Члан 23.

Служба за здравствену заштиту врши здравствену превенцију, лечи осуђена и притворена лица и надзире хигијену и квалитет хране и воде.

Служба за здравствену заштиту има најмање једног лекара и једног медицинског техничара, а мора располагати услугама и једног лекара психијатра.

Кад је болничко лечење организовано у заводу, завод мора имати лекара и болничко особље са прописаном стручном спремом и бити снабдевен одговарајућим болничким просторијама, медицинским материјалом, прибором, уређајима и лековима.

Здравственом раднику који прегледа и лечи осуђеног гарантује се и обезбеђује пуна професионална независност, сагласно закону и етичком кодексу.

Служба за опште послове

Члан 24.

Служба за опште послове обавља правне, административне, рачуноводствене, финансијске, евиденцијске и друге послове од општег значаја за завод и пружа правну помоћ осуђеним и притвореним лицима.

3. Акт о кућном реду завода

Члан 25.

Начин живота и рада осуђених ближе се уређује актом о кућном реду завода.

Акт о кућном реду завода доноси министар надлежан за правосуђе.

4. Руковођење у Управи*Директор Управе*

Члан 26.

Управом руководи директор Управе.

Директора Управе, на образложен предлог министра надлежног за правосуђе, поставља Влада Републике Србије, на пет година.

Директор Управе представља Управу и одговоран је за законито и правилно извршење заводских санкција у Републици Србији.

За директора Управе може бити постављено лице које има високу школску спрему и најмање седам година радног искуства након стицања високе школске спреме у пословима извршења санкција или у правосуђу.

Управник завода

Члан 27.

Заводом руководи управник завода.

Управника завода, на образложен предлог директора Управе распоређује министар надлежан за правосуђе, на пет година.

Управник завода заступа завод и одговоран је за законит и правилан рад у заводу.

Управник завода може имати заменика кога, на образложен предлог директора Управе, распоређује министар надлежан за правосуђе, на пет година.

За управника завода и заменика управника може бити распоређено лице које има високу школску спрему и најмање пет година радног искуства након стицања високе школске спреме у пословима извршења санкција или у правосуђу.

Начелник службе

Члан 28.

Службом у заводу руководи начелник службе.

Начелника службе, на образложен предлог управника завода и уз сагласност директора Управе, распоређује министар надлежан за правосуђе.

За начелника службе може бити распоређено лице које има високу школску спрему и потребно радно искуство важно за одговарајућу службу.

III. ЈАВНОСТ РАДА УПРАВЕ

Члан 29.

Рад Управе је јаван.

Министар надлежан за правосуђе и директор Управе, непосредно или преко управника завода, обавештавају јавност о извршењу санкција, под условом да се тиме не повређује службена тајна, озбиљно не угрожава безбедност или одржавање реда у заводу у коме се извршава санкција.

Ближе прописе о службеној тајни и начину њеног чувања доноси министар надлежан за правосуђе.

Члан 30.

Појединачне и групне посете заводу може да одобри директор Управе.

Посебно ће се водити рачуна да се омогући посета представника домаћих и страних институција и удружења која се баве заштитом људских права, представника средстава јавног информисања, научних радника који се баве проучавањем криминалитета, као и студената одговарајућих факултета.

Директор Управе може лицима која посећују завод одобрити разговор са осуђеним лицима или одређеним осуђеним лицем, уз присуство или без присуства овлашћеног службеног лица.

ДЕО ДРУГИ

ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

ГЛАВА ТРЕЋА

ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 31.

Сврха извршења казне затвора је да осуђени током издржавања казне, применом система савремених васпитних мера, усвоји друштвено прихватљиве вредности у циљу лакшег укључивања у услове живота након издржавања казне како убудуће не би чинио кривична дела.

Члан 32.

Са осуђеним се поступа на начин који у највећој мери одговара његовој личности и остваривању васпитног програма.

Ради остваривања васпитног програма врши се разврставање осуђених лица.

Члан 33.

Код осуђеног лица треба развијати личну одговорност и подстицати га да у васпитном програму самоиницијативно учествује.

Осуђено лице не може у оквиру службе завода обављати дужност која садржи дисциплинска овлашћења.

Током издржавања казне затвора осуђено лице учествује у одржавању реда и дисциплине, као и у васпитним, културним и другим активностима, под контролом управника завода.

Члан 34.

Осуђени издржавају казну по правилу заједно. Кад то захтева здравствено стање осуђеног или кад је то предвиђено овим законом, може се одредити да осуђени издржава казну одвојено од осталих осуђеника.

Осуђена мушка и женска лица издржавају казну одвојено.

Члан 35.

Ради подстицања личних напора за укључивање у живот ван завода, осуђеном, за кога се основано може очекивати да ће се убудуће понашати сагласно закону, омогућава се условни отпуст.

Члан 36.

Лицу отпуштеном са издржавања казне пружа се неопходна помоћ ради његовог лакшег укључивања у живот ван завода.

II. УПУЋИВАЊЕ И РАСПОРЕЂИВАЊЕ ОСУЂЕНИХ У ЗАВОДЕ

Упућивање осуђених у заводе

Члан 37.

Осуђени се упућује на издржавање казне затвора сагласно распоредном акту министра надлежног за правосуђе.

Изузетно, на молбу осуђеног директор Управе може из оправданих разлога одступити од распоредног акта и променити место извршења казне.

Распоредивање осуђених у заводе

Члан 38.

Осуђени којем је изречена казна затвора чије трајање или остатак трајања после урачунатог притвора и другог лишења слободе у вези с кривичним делом не прелази једну годину, распоређује се, по правилу, у окружни затвор.

Осуђени којем је изречена казна затвора чије трајање прелази једну годину по правилу се распоређује у казнено-поправни завод.

Осуђена жена се распоређује у казнено-поправни завод за жене.

Члан 39.

Осуђени који је учинио кривично дело из нехата и лице које је први пут осуђено на казну затвора до једне или, изузетно, до три године, распоређује се у завод отвореног или полуотвореног типа.

Остали осуђени распоређују се у казнено-поправне заводе затвореног типа.

Накнадно распоредивање у заводе

Члан 40.

Осуђени који је распоређен у одређени тип завода може бити одлуком директора Управе накнадно распоређен у други тип завода.

У казнено-поправни завод затвореног типа са посебним обезбеђењем накнадно се распоређује

осуђени за којег се приликом испитивања личности утврди да би битно угрозио безбедност осталих осуђеника, или који за време издржавања казне битно нарушава кућни ред, као и осуђени за кога се утврди да су предузете мере поступања према њему остале безуспешне.

Ближи пропис о накнадном распоређивању доноси министар надлежан за правосуђе.

III. ПОСТУПАК УПУЋИВАЊА НА ИЗДРЖАВАЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

Радње које претиходе упућивању осуђеног у завод

Члан 41.

Ако суд који је донео првостепену одлуку није надлежан за упућивање осуђеног на издржавање казне затвора, дужан је да изврши одлуку, с подацима о личности осуђеног прибављеним током кривичног поступка, достави надлежном суду за упућивање на извршење казне у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

Надлежни суд је дужан да у року од три дана од пријема одлуке приступи упућивању осуђеног на издржавање казне.

Надлежности за упућивање на издржавање казне

Члан 42.

За упућивање осуђеног на издржавање казне затвора надлежан је општински суд према пребивалишту, односно боравишту осуђеног у време када је одлука којом је казна изречена постала правноснажна.

Исти суд задржава надлежност и ако се пребивалиште или боравиште осуђеног доцније измени.

Члан 43.

Кад су пребивалиште и боравиште осуђеног непознати, за упућивање осуђеног на издржавање казне затвора је надлежан општински суд који је донео првостепену одлуку, а ако је ту одлуку донео окружни суд, за упућивање је надлежан општински суд у месту седишта тог окружног суда.

Осуђеног који је у притвору на издржавање казне затвора упућује општински суд на чијем подручју је седиште завода у коме је осуђени притворен.

Налог за издржавање казне

Члан 44.

Надлежни суд писмено налаже осуђеном да се одређеног дана јави на издржавање казне затвора.

Рок између пријема налога и дана јављања не може бити краћи од осам ни дужи од петнаест дана.

Надлежни суд обавештава завод о датуму када осуђени треба да се јави и уз обавештење доставља извршну одлуку с подацима о личности осуђеног прибављеним током кривичног поступка.

Почетак извршења казне

Члан 45.

Завод обавештава надлежни суд да ли се осуђени јавио на издржавање казне затвора.

Почетак извршења казне рачуна се од дана када се осуђени јавио у завод на издржавање казне.

Члан 46.

Ако се осуђени који је уредно позван ради извршења казне затвора не јави у завод, суд наређује његово довођење, а ако се осуђени крије или је у бекству, суд наређује издавање потернице.

Тада се почетак извршења казне затвора рачуна од дана када је осуђени лишен слободе.

Трошкови превоза

Члан 47.

Завод надокнађује осуђеном трошкове превоза јавним саобраћајем од пребивалишта, односно боравишта до седишта завода.

Трошкове довођења у завод сноси осуђени.

IV. ОДЛАГАЊЕ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

1. Одлагање извршења казне затвора на молбу осуђеног*Разлози и трајање одлагања извршења казне затвора*

Члан 48.

Извршење казне затвора може се одложити:

- 1) ако је осуђени оболео од тешке акутне болести – док болест траје;
- 2) ако је осуђена жена навршила шести месец трудноће или има дете млађе од једне године – најдуже до навршене треће године живота детета;
- 3) због смрти или тешке болести брачног друга, детета, усвојеника, родитеља или усвојиоца осуђеног – најдуже три месеца од дана одлагања;
- 4) ако је супруга осуђеног на три месеца пред порођајем или је од њеног порођаја протекло мање од шест месеци, а нема других чланова домаћинства који би јој помогли – најдуже шест месеци од дана одлагања;
- 5) ако су заједно са осуђеним на издржавање казне позвани његов брачни друг или други члан заједничког домаћинства или је неко од њих већ у затвору – најдуже шест месеци од дана одлагања;
- 6) ако је осуђеном одлагање потребно због неодложних пољских или сезонских радова или радова изазваних каквим удесом, а у породици осуђеног нема потребне радне снаге – најдуже три месеца од дана одлагања;
- 7) ако је осуђени обавезан да заврши започети посао услед чијег неизвршења може настати знатна штета – најдуже три месеца од дана одлагања;
- 8) ако је осуђеном одлагање потребно због завршетка школовања – најдуже шест месеци од дана одлагања;

9) ако је осуђеном одлагање потребно за полагање већ пријављеног испита – најдуже два месеца од дана одлагања.

Даном одлагања извршења казне затвора сматра се дан када је донето решење о одлагању.

Поступак одлагања извршења казне затвора

Члан 49.

Молбу за одлагање извршења казне затвора подноси осуђени.

У молби се наводе разлози за одлагање, прилажу се докази који потврђују наведене разлоге и назначава време за које се одлагање тражи.

Члан 50.

Молба за одлагање издржавања казне затвора подноси се у року од три дана од пријема налога за издржавање казне.

Ако је тешка акутна болест осуђеног или смрт његовог брачног друга, детета, усвојеника, родитеља или усвојиоца уследила после истека рока од три дана, молба се може поднети до дана када осуђени треба да се јави на издржавање казне.

Члан 51.

Молба за одлагање извршења казне затвора подноси се председнику надлежног општинског суда.

Кад уз молбу нису приложени докази, председник општинског суда налаже осуђеном да их достави у року од осам дана и упозорава га да ће се у супротном молба одбацити.

Члан 52.

Председник општинског суда је дужан да поводом молбе за одлагање извршења казне затвора донесе решење у року од три дана од пријема молбе.

Неблаговремену молбу, молбу коју поднесе неовлашћено лице и молбу уз коју нису благовремено приложени докази, председник општинског суда одбацује.

Члан 53.

Осуђени може против првостепеног решења изјавити жалбу председнику надлежног окружног суда.

Жалба се подноси у року од три дана од пријема решења.

Председник окружног суда је дужан да о жалби одлучи у року од три дана од њеног пријема.

Члан 54.

Молба за одлагање извршења казне затвора задржава извршење казне до правноснажности решења о молби.

Председник надлежног општинског суда, који приликом одбијања други пут поднете молбе утврди да се право на молбу злоупотребљава, одлучиће да жалба не задржава извршење казне.

Члан 55.

Осуђени коме је извршење казне затвора одложено због тешке акутне болести дужан је да јед-

ном у три месеца, а на захтев надлежног суда и чешће, суду подноси извештај установе у којој се лечи о свом здравственом стању.

Опозив и обустава одлагања извршења казне затвора

Члан 56.

Председник надлежног општинског суда опозива одлагање извршења казне затвора ако накнадно утврди да нису постојали или су престали разлози због којих је одлагање одобрио или осуђени одлагање користи противно одобреној сврси.

Ако је одобрено одлагање извршења казне трудници, а дете се роди мртво, одлагање се обуставља кад истекне шест месеци од порођаја, а ако је дете умрло после порођаја одлагање се обуставља кад истекне шест месеци од смрти детета.

Ако је одлагање извршења казне одобрено мајци детета млађег од једне године а дете умре, одлагање се обуставља кад истекне шест месеци од смрти детета.

Члан 57.

Против решења о опозиву и обустави одлагања извршења казне затвора осуђени има право жалбе под истим условима као против решења којим је одлучено о молби за одлагање.

Жалба одлаже извршење решења.

2. Одлагање извршења казне затвора поводом ванредних правних средстава

Члан 58.

Суд који одлучује о захтеву за понављање кривичног поступка поднетог у корист осуђеног може одложити извршење казне затвора и пре правноснажности решења о дозволи понављања поступка.

Суд који одлучује о захтеву за ванредно преиспитивање правноснажне пресуде може, зависно од садржине захтева, одложити извршење казне затвора.

Члан 59.

Одлагање извршења казне затвора увек се дозвољава на захтев надлежног јавног тужиоца до доношења одлуке о употребљеном правном средству.

Одлука о одлагању извршења казне престаје да важи ако јавни тужилац правно средство не употреби у року од тридесет дана од пријема одлуке о одлагању.

V. ПРИЈЕМ И РАЗВРСТАВАЊЕ ОСУЂЕНОГ У ЗАВОДУ

Пријем осуђеног

Члан 60.

Приликом ступања у завод најпре се утврђује идентитет осуђеног, обавља лекарски преглед и отвара здравствени картон.

Осуђени се приликом ступања у завод упознаје с правима и обавезама које има за време издржавања казне.

Текст овог закона и акт о кућном реду завода доступни су осуђеном све време издржавања казне, на језику који је у употреби, према Закону о службеној употреби језика и писма.

Осуђени који је неписмен, не може да чита или је глувонем, или не познаје језик, о правима и обавезама биће упознат усмено или уз помоћ тумача.

Члан 61.

Завод је дужан да омогући осуђеном да се одмах по пријему јави породици или лицу које осуђени одреди.

Ако осуђени има малолетну децу или лице о коме се искључиво стара, завод о томе извештава надлежни орган старатељства.

Члан 62.

Личне ствари осуђеног, које према акту о кућном реду завода осуђени не сме поседовати, стављају се на полог или се предају, односно достављају лицу које он одреди, о чему се издаје потврда. Кварљиве ствари се уништавају, о чему се саставља записник чији примерак се уручује осуђеном.

Актом о кућном реду завода уређује се које ствари осуђени може задржати.

Разврставање осуђеног

Члан 63.

Након ступања у завод, осуђени се упућује у пријемно одељење.

У пријемном одељењу осуђени се може задржати најдуже тридесет дана.

У пријемном одељењу се упознаје личност осуђеног ради његовог разврставања у одговарајућу васпитну групу и утврђивања програма извршења казне.

Разврставање осуђеног врши се на основу врсте кривичног дела, висине изречене казне, облика кривичне, односа осуђеног према кривичном делу, раније осуђиваности и других критеријума утврђених кућним редом.

Током издржавања казне затвора могуће је накнадно разврставање (реклаификација) осуђеног у другу васпитну групу, зависно од потреба остваривања сврхе извршења казне, као и измена програма извршења казне.

Члан 64.

Труднице, породиље и мајке које негују децу смештају се одвојено од осталих осуђених жена.

VI. ПОЛОЖАЈ ОСУЂЕНОГ

1. Права осуђеног

Право на човечно постојање

Члан 65.

Свако мора поштовати достојанство осуђеног. Нико не сме угрозити телесно и душевно здравље осуђеног.

Смештај

Члан 66.

Осуђени има право на смештај који одговара савременим хигијенским условима и месним климатским приликама.

Разврставање осуђеног у просторије за заједнички боравак и спаваонице спровешће се уз брижљиву оцену свих околности и података евидентираних у пријемном одељењу, посебно имајући у виду узраст, личне особине и склоности, као и друга својства од којих зависи позитиван међусобни утицај и одсуство опасности од међусобног физичког и психичког угрожавања.

Осуђени са посебним потребама има право на смештај примерен врсти и степену његових посебних потреба.

Просторије у којима осуђени живе и раде

Члан 67.

Просторије у којима осуђени живе и раде морају бити чисте, суве, проветрене, загрејане и довољно осветљене, како природним, тако и вештачким светлом које омогућава читање и рад без сметњи за вид. Спаваоница мора бити толико пространа да на сваког осуђеног дође најмање осам кубних метара простора.

Просторије морају имати примерене санитарне уређаје и средства за личну хигијену.

Сваки осуђени има право на засебан лежај.

Слободно време осуђеног

Члан 68.

Осуђени има право да изван затворених просторија, у слободно време, проведе најмање два часа дневно.

Осуђени, коме године и телесне способности то дозвољавају, има право у слободно време на организовану физичку активност, укључујући и право да заједно са другим осуђеницима користи спортске терене, уређаје и опрему.

Надзор над хигијеном у заводу

Члан 69.

У заводима се редовно надзиру хигијена осуђених и хигијена у просторијама.

Исхрана

Члан 70.

Осуђени има право на исхрану подобну да одржи његово добро здравље и снагу, на три obroка дневно чија укупна вредност не сме бити мања од 12.500 пула.

Осуђени који ради на тежим пословима, болесник, трудница и породиља има право на исхрану коју им одреди лекар.

Осуђеном се обезбеђује исхрана водећи рачуна о његовим верским уверењима, а према могућностима завода.

Лекар или друго стручно лице проверава, пре деобе obroка, квалитет исхране и налаз уноси у одговарајућу књигу.

Члан 71.

Осуђеном у свако доба мора бити доступна вода за пиће.

Здравствена исправност хране и воде у заводима редовно се надзиру.

Одећа, рубље и обућа

Члан 72.

Осуђени има право на бесплатно рубље, одећу и обућу који су прилагођени месним климатским приликама.

Кад то захтева посао који обавља, осуђени има право на посебну радну одећу, обућу и опрему.

Члан 73.

Одећа осуђеног не сме деловати омаловажавајуће ни понижавајуће.

Директор Управе може дозволити да у заводу отвореног типа и у отвореном одељењу завода осуђени носе сопствену одећу.

Поднесци

Члан 74.

Осуђени има право да надлежним органима упућује поднеске.

Страни држављанин се може поднеском обратити дипломатско-конзуларном представнику земље чији је држављанин, односно државе која штити његове интересе, а осуђени чије интересе не штити ниједна држава може се поднеском обратити надлежним органима Републике Србије и надлежним међународним организацијама.

Осуђени поднеске прима и упућује преко завода.

Дописивање

Члан 75.

Осуђени има неограничено право на дописивање о свом трошку.

У заводу затвореног типа са посебним обезбеђењем, заводу затвореног типа и затвореном одељењу завода садржај писама се надзире.

Управник завода може осуђеном који издржава казну у заводу из става 2. овог члана ускратити дописивање из разлога безбедности, о чему обавештава осуђеног.

Против одлуке управника завода из става 3. овог члана, осуђени има право жалбе.

Осуђени има право на дописивање без надзора са браниоцем, надлежним органима и међународним организацијама за заштиту људских права.

Телефонски разговор

Члан 76.

Осуђени има право на телефонски разговор у складу са одредбама акта о кућном реду, о свом трошку.

У заводу затвореног типа са посебним обезбеђењем, заводу затвореног типа и затвореном одељењу завода може се надзирати телефонски разговор осуђеног из разлога безбедности. Надзор телефонског разговора наређује управник завода, а врши га лице које он одреди.

Правна помоћ

Члан 77.

Завод осуђеном пружа правну помоћ у вези са извршењем казне затвора.

Посете

Члан 78.

Осуђени има право на посету брачног друга, деце, усвојеника, родитеља, усвојоца и осталих сродника у правој линији и у побочној линији до четвртог степена сродства:

- 1) једном недељно – у заводу или одељењу отвореног типа;
- 2) двапут месечно – у заводу или одељењу полуотвореног типа;
- 3) једанпут месечно – у заводу или одељењу затвореног типа и у заводу затвореног типа са посебним обезбеђењем.

Управник завода може осуђеном одобрити и посете других лица.

Члан 79.

Осуђени има право да га посети бранилац или пуномоћник који га заступа, или кога је он позвао ради давања пуномоћја о заступању.

Посета пуномоћника може се надзирати само посматрањем а не и слушањем.

Члан 80.

Страни држављанин има, под условом узајамности, право на посету дипломатско-конзуларног представника земље чији је држављанин, односно државе која штити његове интересе, а осуђени чије интересе не штити ниједна држава има право на посету надлежних органа и организација Републике Србије и надлежних међународних организација.

Дипломатско-конзуларни представник стране државе дужан је да посету најави управнику завода.

Дипломатско-конзуларном представнику стране државе с којом не постоји узајамност и представнику надлежне међународне организације, посету одобрава директор Управе.

Члан 81.

Посета траје најкраће један час.

За време издржавања дисциплинске мере упућивања у самицу осуђени нема право на посете.

Време, трајање, начин посете и изглед просторије за посету уређују се актом о кућном реду.

Боравак у посебној просторији

Члан 82.

Осуђени има право да једном у три месеца борави с брачним другом, децом или другим блиским лицем три часа у посебним просторијама завода.

Начин остварења права лица из става 1. овог члана, изглед посебне просторије и одређивање круга блиских лица ближе се уређују актом о кућном реду.

Члан 83.

За време издржавања дисциплинске мере упућивања у самицу осуђени нема право на боравак у посебној просторији.

Пријем пакета

Члан 84.

Осуђени има право на пријем пакета:

- 1) једном недељно – у заводу или одељењу отвореног типа;
- 2) двапут месечно – у заводу или одељењу полуотвореног типа;
- 3) једанпут месечно – у заводу или одељењу затвореног типа и у заводу затвореног типа са посебним обезбеђењем.

Пакети се пре уручења прегледају у присуству осуђеног.

Тежина и допуштена садржина пакета уређују се актом о кућном реду.

Пријем новчаних пошиљки

Члан 85.

Осуђени има право на неограничен пријем и слање новчаних пошиљки.

Актом о кућном реду одређује се месечни износ новца којим осуђени може слободно располагати, као и износ који му се оставља на штедњу.

Рад и права на основу рада

Члан 86.

Радно способни осуђени има право и обавезу да ради.

Сврха тог рада је да осуђени стекне, одржи и повећа своје радне способности, радне навике и стручно знање.

Члан 87.

Рад осуђених мора бити сврсисходан и не сме бити понижавајући.

Постизање економске користи од рада осуђених не сме штетити остварењу сврхе тог рада.

Члан 88.

Врста посла одређује се према психичким и физичким способностима, стручним квалификацијама, израженим жељама осуђеног и према могућностима завода.

Психичке и физичке способности осуђеног за рад процењује стручни тим завода.

Члан 89.

Осуђени се упућује у заводу или изван завода.

Уређење и начин рада у заводу треба да су што сличнији уређењу и начину рада изван завода.

Заводу припада тржишна накнада за рад осуђених изван завода.

Члан 90.

На молбу лица које је први пут осуђено на казну затвора до шест месеци, директор Управе може одобрити да за време трајања казне обавља послове на радном месту на коме је било запослено

у време пријема налога за издржавање казне, ако за то постоје оправдани разлози, а кривично дело за које је осуђено није у вези с тим пословима.

Члан 91.

Радно време осуђеног може трајати до четрдесет сати недељно, а изузетно може трајати и дуже, под условима одређеним законом.

Осуђени који похађа наставу општег или стручног образовања ради сразмерно краће радно време.

Осуђени може изван радног времена да се упосли највише два часа дневно на одржавању чистоће и другим текућим пословима у заводу.

Члан 92.

Рад осуђеног не урачунава се у радни стаж.

Кад се сходно општим прописима и само време проведено на раду признаје за стицање стручне квалификације, признаје се за ту квалификацију и време проведено на истој врсти посла током издржавања казне затвора.

Члан 93.

Осуђени има право на накнаду за рад, која се исплаћује једном месечно.

Накнада за рад износи најмање 20% од најниже цене рада у Републици Србији, с тим да се за рад дужи од пуног радног времена увећава за 50%.

Члан 94.

Управник завода може осуђеног новчано наградити за успехе у раду.

Највиши износ накнаде и награде за рад одређује директор Управе.

Члан 95.

Осуђени може слободно располагати са 70% накнаде и награде за рад, а остатак му се оставља на штедњу.

Управник завода осуђеном може одобрити трошење средстава са штедње ако је новац неопходан осуђеном или његовој породици.

Члан 96.

Осуђени ужива заштиту на раду сходно општим прописима.

Осуђени који је без своје кривице привремено неспособан за рад има право на накнаду сходно општим прописима.

Завод подмирује најнужније потребе осуђеног који без своје кривице не ради, а нема сопствених средстава.

Члан 97.

Осуђени има право на дневни, недељни и годишњи одмор сходно општим прописима.

Годишњи одмор користи се у посебним просторијама завода.

За време годишњег одмора осуђени прима накнаду за рад као да ради.

Члан 98.

Осуђена жена има право на одсуство са рада због трудноће, порођаја и материнства, сходно општим прописима.

Члан 99.

За дела из области интелектуалне својине створена за време издржавања казне затвора, осуђеном припадају права сходно општим прописима.

Члан 100.

Ближе одредбе о раду осуђеног и његовим правима на основу рада уређују се правилником, који доноси министар надлежан за правосуђе.

Здравствена заштита

Члан 101.

Осуђени ужива бесплатну здравствену заштиту.

Осуђени коме се у заводу не може пружити одговарајућа здравствена заштита упућује се у Специјалну затворску болницу или другу здравствену установу, а трудница ради порођаја у породилиште.

Време проведено на лечењу урачунава се у казну затвора.

Члан 102.

Лечење осуђеног се спроводи уз његов пристанак.

Присилно храњење осуђеног није дозвољено.

Изузетно, ако осуђени одбијањем лечења или хране озбиљно угрози своје здравље или живот примениће се медицинске мере које одреди лекар, према општим медицинским прописима.

Здравствени преглед осуђеног врши се само у присуству здравственог радника, осим ако здравствени радник друкчије не затражи.

Осуђени има право да буде упознат са налазима о његовом здравственом стању и садржином његовог здравственог картона, осим у случајевима предвиђеним општим медицинским прописима.

Осуђеном се мора омогућити да користи услуге зубног лекара.

Члан 103.

Лекар у заводу дужан је да:

1) прегледа сваког осуђеног одмах након пријема у завод, по повратку у завод са привременог одсуства и пре отпуштања из завода;

2) приликом пријема у завод и касније, увек када је то потребно, установи да ли је осуђени физички или душевно оболео и његову радну способност;

3) одмах прегледа осуђеног који се жали да је болестан или постоје знаци да је болестан;

4) свакодневно прегледа осуђеног који је болестан или одбија храну или воду, а редовно, у интервалима не дужим од три месеца, остале осуђене;

5) контролише смештај, исхрану, хигијену, санитарне и друге услове од којих зависи здравље осуђених;

6) води посебну евиденцију о повредама осуђених;

7) надзире рад апотеке и медицинског особља које евидентира, издаје и даје прописану терапију осуђеном.

Лекар у заводу дужан је да управнику завода у писменој форми:

1) подноси периодичне извештаје о здравственом стању осуђених;

2) поднесе извештај увек када установи да је физичко или душевно стање осуђеног нарушено или угрожено због продужења или начина издржавања казне и да препоручи мере за поступање са тим лицем, укључујући и могућност прекида извршења казне;

3) даје налазе и препоруке о количини и квалитету хране за осуђене;

4) даје налазе и препоруке о побољшању хигијене у заводу и код осуђених, стању санитарних услова и уређаја, грејања, осветљења и проветравања у просторијама у којима бораве осуђени;

5) даје налазе и препоруке у вези са неопходним физичким активностима осуђених.

Управник завода дужан је да без одлагања предузима мере из става 2. овог члана које му препоручи лекар.

Члан 104.

На захтев осуђеног, управник завода може одобрити специјалистички преглед осуђеног, ако такав преглед није одредио лекар.

Трошкове прегледа тада сноси осуђени, ако управник завода друкчије не одреди.

Члан 105.

О озбиљној угрожености здравља или живота осуђеног, или о његовом премештају у заводску болницу или другу здравствену установу, завод ће одмах обавестити његовог брачног друга, децу, усвојенике или лице са којим је до одласка на издржавање казне живео у ванбрачној или каквој другој трајној заједници, а ако их осуђени нема тада његове родитеље, усвојиоца, браћу, сестре или даље сроднике.

Права осуђене жене која има деце

Члан 106.

Осуђена жена која има дете може задржати дете до навршене прве године живота, после чега родитељи детета споразумно одлучују да ли ће дете поверити на чување оцу, осталим сродницима или другим лицима.

Кад се родитељи не споразумеју или је њихов споразум на штету детета, о поверавању детета одлучује суд надлежан према пребивалишту, односно боравишту мајке у време осуде.

Члан 107.

Осуђена жена која има дете има право на помоћ стручног особља завода.

У одсуству непосредне мајчине бриге, детету се омогућује смештај у посебну просторију завода и стручна нега, које одговарају стандарду децијих јасли.

Податак да је дете рођено у заводу не сме бити наведен у изводу из матичне књиге рођених и другим јавним исправама.

Члан 108.

Порођај осуђене жене, њена нега и смештај и нега детета у заводу су бесплатни.

Обавештавање

Члан 109.

Осуђени има право да користи дневну и периодичну штампу и друга средства јавног обавештавања.

Осуђени може да чита књиге из библиотеке завода и књиге које сам прибави.

Образовање

Члан 110.

Осуђени има право на основно и средње образовање, које се сходно општим прописима организује у заводу.

Завод организује и друге видове образовања осуђених.

Члан 111.

Управник завода може осуђеном одобрити ванредно школовање.

Трошкове ванредног школовања сноси осуђени.

Члан 112.

Из исправе о стицању образовања не сме бити видљиво да је образовање осуђеног стечено за време издржавања казне.

Верска права

Члан 113.

Осуђени има право:

- 1) на верски обред;
- 2) да држи и чита верску литературу;
- 3) да га посети свештено лице.

Ако у заводу постоји довољан број осуђених исте вероисповести, на њихов захтев управник завода ће дозволити свештеном лицу те вероисповести да их редовно посећује или да у заводу има редовну службу или наставу.

На осуђеног се не може вршити притисак да присуствује верском обреду или посети свештеног лица.

Верски обред обавља се у посебној, прикладној просторији завода.

Време, трајање и начин коришћења права из овог члана ближе се уређују актом о кућном реду.

Притужба и жалба

Члан 114.

Осуђени има право притужбе управнику завода због повреде права или других неправилности које су у заводу учињене према њему.

Управник завода, или лице које он на то овласти, дужан је да пажљиво испита притужбу и да о њој донесе решење, у року од 15 дана.

Осуђени који не добије одговор на притужбу или није задовољан донетим решењем има право да поднесе жалбу директору Управе, који је дужан да о њој одлучи у року од 15 дана од дана пријема жалбе.

Осуђени има право да се без присуства запослених и постављених лица у заводу притужу овлашћеном лицу које надзире рад завода.

Садржина притужбе и жалбе представља тајну.

2. Посебна права осуђеног

Члан 115.

Осуђеном који се посебно добро влада и залаже на раду управник завода може доделити следећа посебна права:

- 1) проширено право на пријем пакета;
- 2) проширено право на пријем посета;
- 3) право на пријем посета без надзора у просторијама за посете;
- 4) право на пријем посета у посебним просторијама, без присуства осталих осуђених;
- 5) право на пријем посета изван завода;
- 6) право на погоднији смештај;
- 7) право на слободан излазак у град;
- 8) право на посету породици и сродницима о викенду и празницима;
- 9) право на наградно одсуство из завода до седам дана у току године;
- 10) право на ванредно одсуство из завода до седам дана;
- 11) право на коришћење годишњег одмора изван завода.

Проширено право на пријем посета подразумева и проширење круга лица која могу посетити осуђеног (даљи сродници, пријатељи и други).

Одлуку из става 1. овог члана управник завода доноси на предлог свих стручних служби завода.

3. Премештај осуђеног

Члан 116.

На молбу осуђеног или предлог управника завода, кад за то постоје оправдани разлози, директор Управе може осуђеног преместити из једног завода у други завод.

Директор Управе може, из разлога безбедности, осуђеног преместити по службеној дужности.

Против одлуке директора Управе из ст. 1. и 2. овог члана осуђени има право жалбе министру надлежном за правосуђе у року од три дана од пријема одлуке.

Члан 117.

Завод у који је осуђени премештен дужан је да одмах после премештаја осуђеном омогући да се јави породици или лицу које он одреди, о трошку завода.

Осуђени коме је молба за премештај одбијена не може поднети нову молбу док не истекне шест месеци од доношења одлуке по ранијој молби.

4. Прекид извршења казне затвора

Прекид извршења казне одлуком дирекџора Управе

Члан 118.

На молбу осуђеног или предлог управника завода, директор Управе може одобрити прекид из-

вршења казне затвора ако настану разлози због којих би се њено извршење могло одложити.

Против одлуке директора Управе из става 1. овог члана дозвољена је жалба министру надлежном за правосуђе у року од три дана од пријема одлуке.

Члан 119.

Кад је осуђени упућен у завод пре правноснажности решења о молби за одлагање извршења казне, а доцније се утврди да је молба била основана, прекида се извршење казне затвора, одлуком директора Управе, а сагласно одлуци суда о одлагању извршења казне.

У том случају време издржане казне затвора не урачунава се у трајање прекида.

Прекид извршења казне затвора њоводом ванредних њравних средсџава

Члан 120.

Суд који одлучује о захтеву за понављање кривичног поступка поднетог у корист осуђеног може прекинути извршење казне затвора и пре правноснажности решења о дозволи понављања поступка.

Суд који одлучује о захтеву за ванредно преиспитивање правноснажне пресуде може, зависно од садржине захтева, прекинути извршење казне затвора.

Члан 121.

Прекид извршења казне затвора увек се дозвољава на захтев надлежног јавног тужиоца до доношења одлуке о употребљеном правном средству.

Одлука о прекиду извршења казне престаје да важи ако јавни тужилац правно средство не употреби у року од тридесет дана од пријема одлуке о прекиду.

Оџозив њрекида извршења казне затвора и сџровођење осуђеноџ на даље издржавање казне

Члан 122.

Директор Управе опозива прекид извршења казне затвора ако накнадно утврди да нису постојали или су престали разлози због којих је прекид одобрио или осуђени прекид користи противно одобреној сврси.

Ако се осуђени после истека или опозива прекида извршења казне не јави у завод, завод о томе одмах обавештава орган унутрашњих послова, који осуђеног спроводи на даље издржавање казне.

Дејсџва њрекида извршења казне затвора

Члан 123.

Време прекида извршења казне затвора не урачунава се у издржану казну.

За време прекида извршења казне осуђеном не припадају права предвиђена овим законом.

Сходна примена одредаба о одлагању извршења казне затвора

Члан 124.

У свему осталом на прекид извршења казне затвора сходно се примењују одредбе овог закона којим се уређује одлагање извршења казне затвора.

5. Смрт осуђеног

Члан 125.

У случају смрти осуђеног одмах се обавештавају његов брачни друг, деца и усвојеник, а ако их осуђени нема – његови родитељи, усвојилац, брат, сестра, даљи сродници или лице које је он одредио.

О смрти осуђеног обавештава се и суд који је донео првостепену одлуку и матичар.

Члан 126.

Посмртни остаци осуђеног и његове личне ствари предају се породици осуђеног или лицу које је он одредио.

Ако осуђени нема породицу, или породица, односно лице које је он одредио, не прихвати посмртне остатке, посмртни остаци осуђеног сачувају се о трошку завода.

VII. МЕРЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ РЕДА И БЕЗБЕДНОСТИ

1. Опште одредбе

Члан 127.

Током извршења казне затвора осуђени је дужан да се понаша у складу са законом и прописима донетим на основу закона, као и по налозима службених лица, осим када би извршење налога било противправна радња.

У циљу одржавања реда и безбедности у заводу, према осуђеном се могу применити само оне мере за одржавање реда и безбедности које су утврђене овим законом и прописима донетим на основу овог закона и само у мери у којој је то неопходно.

У примени мера за одржавање реда и безбедности не сме се применити строжа мера од неопходно потребне с обзиром на природу потребе њене примене и садржину мере.

Мере за одржавање реда и безбедности су мере принуде и посебне мере.

2. Мере принуде

Услови за примену мере принуде

Члан 128.

Мере принуде према осуђеном се могу применити само када је неопходно да се спречи:

- 1) бекство осуђеног;
- 2) физички напад на друго лице;
- 3) наношење повреде другом лицу;
- 4) самоповређивање;
- 5) проузроковање материјалне штете;
- 6) активан и пасиван отпор осуђеног.

Мера принуде се може применити и према лицу које противправно ослобађа осуђеног или противправно улази у просторије завода. Ово лице се задржава до доласка овлашћених лица органа унутрашњих послова.

Врсте мера принуде

Члан 129.

Мере принуде су:

- 1) употреба физичке снаге;
- 2) везивање;
- 3) издвајање;
- 4) употреба гумене палице;
- 5) употреба шмркова са водом;
- 6) употреба хемијских средстава и
- 7) употреба ватреног оружја.

Приликом примене мере принуде користи се она мера која најмање угрожава живот и здравље лица према коме се примењује, и којом се успешно савлађује отпор и сразмерна је опасности која прети.

Примена мере принуде и лекарски преглед

Члан 130.

О намери примене мере принуде усмено и јасно се упозорава лице према којем ће се мера применити, осим ако се ради о истовременом или непосредно предстојећем противправном нападу.

Употребу шмркова са водом и хемијских средстава може наредити само управник завода.

Након примене мере принуде обавезан је лекарски преглед осуђеног према коме је принуда примењена. У наредна двадесет и четири сата лекарски преглед се обавља још два пута у једнаким временским интервалима.

О примени мере принуде и обављеном лекарском прегледу из става 3. овог члана подноси се писмени извештај управнику завода.

Употреба ватреног оружја

Члан 131.

Ватрено оружје дозвољено је употребити само ако се другим мерама не може:

- 1) одбити истовремен или непосредно предстојећи противправни напад којим се угрожава живот осуђеног, запосленог или другог лица затеченог у заводу;
- 2) онемогућити бекство осуђеног из завода затвореног типа;
- 3) онемогућити приликом спровођења бекства осуђеног који издржава казну затвора од десет година или тежну казну.

Ватрено оружје се неће употребити ако би се тиме озбиљно угрозио живот другог лица.

Ако се службена радња предузима под непосредним руководством управника завода или руководиоца службе обезбеђења, ватрено оружје се може употребити само по њиховом наређењу.

Сврха употребе ватреног оружја је онеспособљавање нападача. Смртоносна употреба ватреног оружја дозвољена је само у случају озбиљне опасности по људски живот.

*Дужности обавештавања о ујојребни
вајиреној оружја*

Члан 132.

Управник завода је дужан да одмах достави обавештење о употреби ватреног оружја и записник о лекарском прегледу осуђеног лица директору Управе и надлежном јавном тужиоцу.

Постујање приликом бекства осуђеног

Члан 133.

Припадник службе обезбеђења без одлагања предузима радње да осуђеног онемогући у бекству.

О сваком покушају бекства и бекству осуђеног, припадник службе обезбеђења одмах обавештава управника завода, који је дужан да о томе обавести директора Управе.

У случају бекства осуђеног, управник завода обавештава надлежни орган унутрашњих послова, наређује издавање потернице и предузима друге радње које су неопходне да се осуђени у бекству лиши слободе.

За време бекства осуђеном не тече извршење казне затвора.

*Коришћење саобраћајних средстава
и средстава везе*

Члан 134.

У циљу лишавања слободе непосредно одбегло осуђеног припадник службе обезбеђења се може послужити доступним превозним средством и средством везе. О употреби ових средстава издаје се потврда.

Припадник службе обезбеђења може у истом циљу вршити легитимисање лица.

Претрес стана

Члан 135.

У случају непосредног бекства осуђеног из завода или приликом спровођења осуђеног припадник службе обезбеђења може без одлуке суда ући у стан или друге просторије и вршити претрес ако је то неопходно за лишавања слободе осуђеног. О уласку ће се издати потврда, а ако је извршен претрес саставиће се записник.

Претрес из става 1. овог члана може се извршити и без сведока ако није могуће обезбедити њихово присуство, а постоји опасност од одлагања. Разлози за претресање без присуства сведока морају се назначити у записнику.

3. Посебне мере*Услови за примену и врсте посебних мера*

Члан 136.

Према осуђеном за кога постоји опасност од бекства, насилничког понашања, самоповређивања или угрожавања реда и безбедности друге врсте, који се на други начин не могу отклонити, изузетно се могу наредити посебне мере.

Посебне мере су:

- 1) појачан надзор;
- 2) одузимање и привремено задржавање ствари чије је држање иначе дозвољено;
- 3) смештај у посебно осигурану просторију без опасних ствари;
- 4) смештај под појачан надзор;
- 5) усамљење;
- 6) тестирање на заразне болести или психоактивна средства.

Примену посебне мере одређује управник завода или лице које он овласти.

Према осуђеном могуће је применити и више посебних мера истовремено.

Извршење мере из става 2. овог члана одмах се обуставља ако су престали разлози за њену примену.

Појачан надзор

Члан 137.

Појачан надзор је учестало посматрање осуђеног без ремећења његових свакодневних активности.

*Смештај у посебно осигурану просторију без
опасних ствари*

Члан 138.

Смештај у посебно осигурану просторију без опасних ствари може трајати најдуже до четрдесет и осам сати одједном. Ова мера се одређује уз претходно мишљење лекара.

Уз меру из става 1. овог члана примењује се мера појачаног надзора.

Смештај под појачан надзор

Члан 139.

Смештај под појачан надзор може се применити само у заводима затвореног типа, односно у затвореним одељењима и може да траје најдуже шест месеци у току године.

На решење о смештају под појачани надзор осуђени има право жалбе у року од три дана од пријема решења. Жалба не одлаже извршење решења.

Мера из става 1. овог члана преиспитује се свака три месеца. На решење о продужењу трајања ове мере осуђени има право жалбе у року од три дана од пријема решења. Жалба не одлаже извршење решења.

Усамљење

Члан 140.

Осуђеном који својим понашањем упорно ремети ред, угрожава безбедност и представља озбиљну опасност за друге осуђене, може се решењем изрећи мера усамљења у непрекидном трајању најдуже до три месеца. Током календарске године ова мера се може применити највише два пута.

Усамљењем се осуђеном онемогућава веза с другим осуђеним издвајањем из заједничког начина извршења казне и заједничких активности.

Усамљење се одређује уз претходно мишљење лекара.

Усамљење се извршава у просторији која има услове прописане у члану 152. став 1. овог закона.

Осуђеном се за време извршења мере усамљења мора осигурати боравак ван просторије на свежем ваздуху у трајању од најмање један сат дневно.

Осуђеном се за време извршења мере усамљења омогућава рад у просторијама у којима се мера примењује, а током примене може користити личне ствари, читати штампу и књиге, дописивати се, слушати радио и пратити телевизијски програм.

На решење из става 1. овог члана осуђени има право жалбе у року од три дана од пријема решења. Жалба не одлаже извршење решења.

Мера из става 1. обуставиће се када стручне службе оцене да она више није неопходна.

Тестирање на заразне болести или психоактивна средства

Члан 141.

У случају основане сумње у постојање заразних болести или узимања опојних дрога или психоактивних средстава, могуће је од осуђеног узимати узорке крви и мокраће у мери неопходној за испитивање према правилима медицинске струке, односно коришћење одговарајућег теста.

Остале одредбе о посебним мерама

Члан 142.

Смештај у посебно осигурану просторију без опасних ствари, смештај под појачан надзор, усамљење и тестирање на заразне болести или психоактивна средства примењује се под надзором лекара.

Члан 143.

Ближе прописе о мерама за одржавање реда и безбедности у заводима и о сарадњи са органом унутрашњих послова доноси министар надлежан за правосуђе.

VIII. ДИСЦИПЛИНСКИ ПРЕСТУПИ, МЕРЕ И ПОСТУПАК И МАТЕРИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ ОСУЂЕНОГ

1. Дисциплински преступи

Претходна одредба за примену дисциплинских мера

Члан 144.

Дисциплински преступи су теже и лакше повреде правила реда и безбедности, као и повреде других правила понашања осуђеног утврђених овим законом и актом о кућном реду завода.

Тежи дисциплински преступи уређују се овим законом, а лакши актом о кућном реду завода.

Према осуђеном се примењује дисциплинска мера и ако за време издржавања казне учини кривично дело за које је прописана новчана казна или казна затвора до једне године, или казна затвора до једне године и новчана казна.

Према осуђеном се не може више пута применити дисциплинска мера за исту радњу дисциплинског преступа.

Тежи дисциплински преступи

Члан 145.

Тежи дисциплински преступи су:

- 1) бекство или покушај бекства из завода;
- 2) подстрекавање на побуну или бекство;
- 3) припремање побуне или бекства;
- 4) неовлашћено напуштање завода;
- 5) насиље према другом лицу;
- 6) прављење, поседовање или коришћење опасне ствари;
- 7) израда или уношење у завод средства подобног за напад, бекство или вршење кривичног дела;
- 8) спречавање приступа у било који део завода службеном лицу или лицу које се овлашћено налази у заводу, односно улази у њега;
- 9) угрожавање, оштећење или уништење имовине већег обима;
- 10) одбијање извршења законитог налога овлашћеног лица услед чега је наступила или могла наступити тежа штетна последица;
- 11) намерно или грубом непажњом угрожавање туђег здравља;
- 12) производња, поседовање или коришћење опојног или психоактивног средства;
- 13) грубо занемаривање личне хигијене;
- 14) бављење играма на срећу;
- 15) намерно угрожавање свог здравља ради онеспособљавања за извршење обавезе;
- 16) отпор здравственом прегледу или мерама за спречавање опасности од заразе;
- 17) подстрекавање лица лишеног слободе на тежи дисциплински преступ;
- 18) занемаривање радне обавезе које је изазвало или је могло изазвати тежу штетну последицу;
- 19) обучавање себе или другог о начину извршења кривичног дела на основу личног или туђег искуства;
- 20) тежа злоупотреба добијених посебних права из члана 115. став 1. овог закона;
- 21) понављање лакших дисциплинских преступа.

2. Дисциплински мере

Члан 146.

За учињене дисциплинске преступе изричу се дисциплинске мере.

Дисциплинске мере су:

- 1) укор;
- 2) ограничење или забрана примања пакета до три месеца;
- 3) одузимање додељених посебних права из члана 115. став 1. овог закона;
- 4) ограничење или забрана располагања новцем у заводу до три месеца;
- 5) упућивање у самицу у слободно време или током целог дана и ноћи.

Мера упућивања у самицу и ограничење или забрана располагања новцем у заводу може се изрећи само за теже дисциплинске преступе.

Укидање додељених посебних права из члана 115. став 1. овог закона и упућивање у самицу могу се изрећи кумулативно.

Условно одлањање дисциплинске мере

Члан 147.

Дисциплинску меру, изузев дисциплинске мере укора, могуће је условно одложити до три месеца.

Уколико осуђени у року за који је одложено извршење дисциплинске мере учини тежи дисциплински преступ, условно одложена дисциплинска мера ће се опозвати, а уколико учини лакши дисциплински преступ дисциплинска мера се може опозвати.

Одлуку о опозиву из става 2. овог члана доноси орган који је донео одлуку о дисциплинској мери.

Стицај дисциплинских преступа

Члан 148.

За стицај дисциплинских преступа изриче се јединствена дисциплинска мера, на основу оцене тежине преступа у стицају и других околности које утичу на изрицање мере.

Члан 149.

Укор се изриче кад осуђеног због учињеног дисциплинског преступа треба само прекорети.

Дисциплинске мере из члана 146. става 2. тач. 2, 3. и 4. овог закона изричу се као самосталне мере кад нема основа или није оправдано изрећи меру упућивања у самицу, а укором се не може постићи сврха дисциплинске мере.

Извршење дисциплинске мере упућивања у самицу

Члан 150.

Дисциплинска мера упућивања у самицу изриче се изузетно, само за теже дисциплинске преступе и не може трајати дуже од 15 дана.

Меру упућивања у самицу до 30 дана могуће је изрећи за стицај дисциплинских преступа.

Члан 151.

Дисциплинска мера упућивања у самицу представља искључење осуђеног из заједничких активности с другим осуђенима у слободно време или током целог дана и ноћи.

Пре извршења дисциплинске мере упућивања у самицу обавезан је лекарски преглед.

Члан 152.

Просторија у којој се извршава дисциплинска мера упућивања у самицу мора имати најмање четири квадратна метра и десет кубних метара простора. Просторија мора бити прозрачна, осветљена дневним и вештачким осветљењем, загрејана у складу са климатским условима, опремљена креветом и постељином, столом и столицом.

Осуђеном се мора осигурати неограничен приступ води за пиће и санитарним уређајима.

Током извршења дисциплинске мере упућивања у самицу осуђени може читати и писати, и има право да борави ван просторије на свежем ваздуху у трајању од најмање један сат дневно.

Члан 153.

Током извршења дисциплинске мере упућивања у самицу обавезна је лекарска контрола осуђеног најмање једном у току дана, а управник завода и васпитач су обавезни да га посете најмање једном у току седам дана.

Налази и запажања лекара и других овлашћених лица уносе се у књигу извршења дисциплинске мере упућивања у самицу.

Члан 154.

Укупан боравак осуђеног у просторији у којој се извршава дисциплинска мера упућивања у самицу не може трајати дуже од шест месеци у току једне календарске године.

Члан 155.

Управник завода обуставља извршење дисциплинске мере упућивања у самицу ако оцени да је дисциплинска мера постигла своју сврху и пре њеног истека.

Управник завода обавезно прекида извршење дисциплинске мере упућивања у самицу ако по писменом мишљењу лекара даљи боравак у самици угрожава здравље осуђеног.

3. Дисциплински поступак

Надлежности и покретање поступка

Члан 156.

Поступак за теже дисциплинске преступе води и одлуку доноси дисциплинска комисија, а за лакше дисциплинске преступе управник завода или лице које он одреди, с тим да то лице не може бити предлагач.

Предлог за покретање дисциплинског поступка подноси руководиоца организационе јединице завода или лице које он одреди. За теже дисциплинске преступе предлог за покретање поступка може поднети и управник завода или лице које он одреди.

Предлог за покретање дисциплинског поступка из става 2. овог члана подноси се у року од двадесет и четири сата од сазнања за учињени преступ.

Дисциплинску комисију од три члана из става 1. овог члана именује директор Управе, на предлог управника завода.

Услови за издвајање осуђеног

Члан 157.

Од момента сазнања за учињени тежи дисциплински преступ и током дисциплинског поступка, управник завода или лице које он овласти може одлучити да се осуђени издвоји из безбедносних разлога од осталих осуђеника, до двадесет и четири сата. Време издвајања се урачунава у дисциплинску меру упућивања у самицу.

Докази у дисциплинском поступку

Члан 158.

Осуђени против кога се води дисциплински поступак се обавезно саслушава, а наводи које истакне проверавају се и изводе се и други докази.

О току дисциплинског поступка води се записник.

Одмеравање дисциплинске мере

Члан 159.

При изрицању дисциплинске мере води се рачуна о понашању осуђеног током издржавања казне и залагању на раду, а узимају се у обзир и све друге чињенице битне за правилно одмеравање мере.

Застарелост

Члан 160.

Дисциплинска мера не може се изрећи нити се изречена мера може извршити, ако је од учињеног дисциплинског преступа протекло више од шест месеци.

Право осуђеној на стручну правну помоћ

Члан 161.

Осуђени против кога се води дисциплински поступак има право на стручну правну помоћ.

О праву из става 1. овог члана осуђени мора бити обавештен пре утврђивања чињеница у поступку.

Решење и жалба у дисциплинском поступку

Члан 162.

Дисциплински поступак се окончава решењем. Против решења осуђени може изјавити жалбу у року од три дана од дана пријема решења и о жалби се мора одлучити у року од три дана.

Жалба не одлаже извршење решења.

О жалби одлучује директор Управе.

Овлашћење министра надлежној за правосуђе

Члан 163.

Ближе одредбе о дисциплинским преступима, мерама и поступку доноси министар надлежан за правосуђе.

4. Материјална одговорност

Члан 164.

Осуђени је дужан да надокнади штету коју намерно или грубом непажњом проузрокује заводу.

О накнади штете у износу до 10.000 динара одлучује првостепени дисциплински орган на захтев предлагача, а за износ штете преко 10.000 динара завод остварује своје право у парничном поступку.

Накнаду штете о којој је одлучио првостепени дисциплински орган завод непосредно наплаћује из средстава којим осуђени слободно располаже, а ако је то недовољно и из штедног улога осуђеног.

IX. СУДСКА ЗАШТИТА

Право осуђеној на судску заштиту

Члан 165.

Против коначне одлуке којом је осуђеном током извршења казне затвора ограничено или повређено неко право утврђено овим законом осуђени има право на судску заштиту.

Судска заштита из става 1. овог члана остварује се у управном спору.

Тужба за судску заштиту

Члан 166.

Тужба за судску заштиту се подноси у року од три дана од дана достављања одлуке.

О тужби из става 1. овог члана надлежни суд одлучује у року од 15 дана од дана пријема тужбе.

Тужба одлаже извршење одлуке, осим у случајевима утврђеним овим законом када жалба не одлаже извршење решења.

X. ОТПУШТАЊЕ ОСУЂЕНОГ СА ИЗВРШЕЊА
КАЗНЕ ЗАТВОРА*Општинско одлучивање због истека казне*

Члан 167.

Осуђени се отпушта из завода оног дана када му је истекла казна.

Ако је последњи дан извршења казне субота, недеља или државни празник, осуђени се отпушта претходног дана.

Осуђени се ослобађа сваког рада најмање три дана пре отпуштања.

Завод је дужан да у року од осам дана након отпуштања осуђеног о томе обавести суд који га је упутио на извршење казне, као и надлежни орган унутрашњих послова.

Опште одредбе о општинској осуђеној

Члан 168.

Пре отпуштања, лекар прегледа осуђеног и налаз уноси у здравствени картон.

Тешко болесно лице, које је отпуштено са извршења казне затвора и отпуштено лице које је због болести неспособно за пут, завод смешта у најближу одговарајућу здравствену установу. Трошкове лечења за првих тридесет дана сноси завод.

Члан 169.

Осуђеном се приликом отпуштања из завода издаје отпусни лист.

Отпусни лист, поред осталог, садржи и датум отпуштања и датум до када отпуштено лице треба да се јави органу унутрашњих послова.

Отпусни лист служи отпуштеном лицу и као доказ о идентитету до приспећа у место пребивалишта, односно боравишта.

Члан 170.

Осуђеном се приликом отпуштања предају ствари и предмети које му је завод чувао, уштећевина и новац који је примио за време издржавања казне, а није га потрошио у заводу.

ресу пред повереником посебне организационе јединице Управе (у даљем тексту: повереник) према пребивалишту, односно боравишту осуђеног лица.

Одређивање врсте посла

Члан 182.

Рад у јавном интересу обавља се код послодавца који се бави делатношћу у оквиру које се може остварити општа сврха кривичних санкција.

Врсту рада из става 1. овог члана одређује повереник, водећи рачуна о способностима, стеченим знањима и здравственом стању осуђеног лица.

У извршењу казне рада у јавном интересу повереник посебно сарађује са службом за запошљавање, центром за социјални рад, органима јединице локалне самоуправе и органом унутрашњих послова.

Праћење извршења и обавештавање

Члан 183.

Повереник прати извршење казне рада у јавном интересу и о томе обавештава суд и Управу.

Члан 184.

Ближи пропис о извршењу казне рада у јавном интересу доноси министар надлежан за правосуђе у сарадњи са министром надлежним за рад.

ГЛАВА ШЕСТА

ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ОДУЗИМАЊА ВОЗАЧКЕ ДОЗВОЛЕ

Члан 185.

Ради одузимања возачке дозволе, суд који је одлучивао у првом степену доставља извршну одлуку о изрицању казне одузимања возачке дозволе органу унутрашњих послова надлежном према пребивалишту, односно боравишту осуђеног у време када је одлука којом је изречена казна постала правноснажна.

ГЛАВА СЕДМА

ИЗВРШЕЊЕ УСЛОВНЕ ОСУДЕ СА ЗАШТИТНИМ НАДЗОРОМ

Надлежности за извршење условне осуде са заштитним надзором

Члан 186.

Суд који је одлучивао у првом степену покреће поступак за извршење условне осуде са заштитним надзором (у даљем тексту: заштитни надзор) пред повереником према пребивалишту, односно боравишту осуђеног лица.

Члан 187

Суд који је донео првостепену одлуку дужан је да извршну одлуку, с подацима о личности осуђеног лица прибављеним током кривичног поступка, достави поверенику у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

Дужности и права повереника и осуђеног лица

Члан 188.

Повереник је дужан да у року од три дана после пријема одлуке отпочне припреме за њено извршење и да успостави сарадњу са надлежним органом унутрашњих послова, установама здравствене и социјалне заштите, послодавцем и другим установама, организацијама и удружењима.

Повереник је дужан да у року од 15 дана после пријема одлуке изради програм извршења заштитног надзора и да са њим упозна осуђено лице.

Програм из става 2. овог члана повереник доставља надлежном суду и одговарајућем органу, установи, организацији, односно послодавцу из става 1. овог члана.

На програм из става 2. овог члана осуђено лице има право на приговор надлежном суду у року од три дана од дана упознавања са програмом.

Током извршења заштитног надзора повереник је дужан да сарађује са породицом осуђеног лица.

Члан 189.

Осуђено лице је дужно да се придржава програма извршења заштитног надзора.

Повереник прати и проверава да ли се програм извршења заштитног надзора примењује.

Осуђено лице има право приговора директору Управе на рад повереника.

Дужности обавештавања суда

Члан 190.

Повереник је дужан да најмање једном у шест месеци обавештава суд који је одредио заштитни надзор о резултатима извршења заштитног надзора.

У случају да извршење заштитног надзора не отпочне у року од 30 дана после пријема извршне одлуке или осуђени не прихвати извршење заштитног надзора, повереник је дужан да одмах о томе обавести суд који је одредио заштитни надзор.

Кад повереник оцени да је сврха заштитног надзора остварена о томе обавештава надлежни суд.

Члан 191.

Ближи пропис о извршењу заштитног надзора доноси министар надлежан за правосуђе.

ГЛАВА ОСМА

ИЗВРШЕЊЕ МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ

I. ОБАВЕЗНО ПСИХИЈАТРИЈСКО ЛЕЧЕЊЕ И ЧУВАЊЕ У ЗДРАВСТВЕНОЈ УСТАНОВИ

Надлежности и поступак за извршење мере обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи

Члан 192.

Упућивање лица на извршење мере обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој

установи врши суд који је изрекао меру у првом степену.

Кад је мера из става 1. овог члана изречена уз казну затвора, лице према којем се она примењује прво се упућује на извршење мере безбедности.

Члан 193.

Мера обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи може садржати само она ограничења кретања и понашања која су неопходна ради лечења и чувања лица према којем се ова мера примењује и ради одржавања реда и дисциплине.

Довођење и спровођење у здравственој установи

Члан 194.

Ако се лице којем је изречена мера обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи налази на слободи, а не јави се установи ради извршења мере, суд наређује његово довођење или издавање потернице. Наредбу извршава орган управе надлежан за унутрашње послове на чијем подручју се лице налази. Ако се такво лице налази у притвору спровођење врше овлашћена лица.

Довођење и спровођење лица из става 1. овог члана врши се уз пратњу здравственог радника.

Дужности обавештавања здравствене установе

Члан 195.

Здравствена установа, односно одељење у које је упућено лице ради лечења и чувања, обавезна је да најмање једанпут годишње обавештава суд који је изрекао меру, о стању здравља лица према којем се примењује.

Кад се заврши лечење, здравствена установа из става 1. овог члана обавештава о томе суд који је меру изрекао.

Ако се ради о лицу чије је лечење завршено, а коме још није истекла казна, орган управе надлежан за унутрашње послове на чијем подручју се налази здравствена установа, на захтев суда из става 1. овог члана, спровешће осуђено лице на извршење казне, под условом да му суд није одредио условни отпуст.

Надзор над извршењем мере

Члан 196.

Законитост извршења мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи надзире суд који је изрекао меру у првом степену.

Стручност рада у извршењу мере безбедности из става 1. овог члана, надзире министарство надлежно за здравство.

Члан 197.

Ближи пропис о извршењу мере безбедности обавезног лечења и чувања у здравственој установи доноси министар надлежан за правосудје у сарадњи са министром надлежним за здравство.

Помоћ после отпуштања из здравствене установе

Члан 198.

После отпуштања из здравствене установе бригу о лицу према коме је извршена мера безбедности преузима орган старатељства надлежан према пребивалишту, односно боравишту лица у време када је одлука којом је мера безбедности изречена постала правноснажна.

II. ОБАВЕЗНО ПСИХИЈАТРИЈСКО ЛЕЧЕЊЕ НА СЛОБОДИ

Надлежности и посипујак за извршење мере обавезног психијатријског лечења на слободи

Члан 199.

Мера обавезног психијатријског лечења на слободи извршава се у здравственој установи коју одреди суд који је изрекао ову меру.

Суд који је изрекао меру из става 1. овог члана упућује лице којем је изречена мера, у здравствену установу у року од осам дана од правноснажности одлуке којом је мера изречена.

Лице којем је изречена мера обавезног психијатријског лечења на слободи обавезно је да се у року које одреди суд, а најкасније у року од 15 дана од достављања одлуке о упућивању на лечење, јави здравственој установи ради лечења.

Суд доставља препис правноснажне судске одлуке здравственој установи.

Обавеза обавештавања здравствене установе

Члан 200.

Ако се упућено лице не подвргне лечењу у року који одреди суд или лечење самовољно напусти или и поред лечења постане толико опасно за околину да је потребно и његово чување у психијатријској здравственој установи, здравствена установа ће о томе обавестити суд који је изрекао меру.

Члан 201.

Здравствена установа је обавезна да најмање сваких шест месеци обавештава суд који је изрекао меру о стању здравља лица које је на лечењу. Установа је обавезна да суд обавести и о завршетку лечења.

III. ОБАВЕЗНО ЛЕЧЕЊЕ НАРКОМАНА И ОБАВЕЗНО ЛЕЧЕЊЕ АЛКОХОЛИЧАРА

Надлежности и посипујак за извршење мере обавезног лечења наркомана, односно мере обавезног лечења алкохоличара

Члан 202.

Упућивање лица на извршење мере обавезног лечења наркомана, односно мере обавезног лечења алкохоличара врши суд који је изрекао меру у првом степену, а ако се лице налази у притвору општински суд у чијем седишту се притвор извршава.

О упућивању на извршење мера из става 1. овог члана суд обавештава установу у коју се лице којем је мера изречена упућује.

Ако се лице из става 1. овог члана не јави установи на лечење или самовољно напусти започето лечење, установа ће одмах о томе обавестити надлежни суд који наређује његово довођење, односно издавање потернице.

Дужности обавештавања усјанове

Члан 203.

Установа у којој се извршава мера обавезног лечења наркомана, односно мера обавезног лечења алкохоличара најмање једном у шест месеци обавештава надлежни суд о њеном извршавању.

Установа из става 1. овог члана обавештава суд о завршетку лечења.

Упућивање осуђеној на издржавање осјатајка казне затвора

Члан 204.

После извршене мере обавезног лечења наркомана, односно мере обавезног лечења алкохоличара, лице према коме је односна мера извршена, упућује се на издржавање остатка казне затвора.

Члан 205.

Ближе одредбе о извршењу мере безбедности обавезног лечења наркомана, односно мере обавезног лечења алкохоличара, доноси министар надлежан за правосудје у сарадњи са министром надлежним за здравство.

IV. ЗАБРАНА ВРШЕЊА ПОЗИВА, ДЕЛАТНОСТИ И ДУЖНОСТИ

Надлежности и посљубајак за извршење мере безбедности забране вршења позива, делатности и дужности

Члан 206.

Суд који је у првом степену изрекао меру безбедности забране вршења позива, делатности и дужности доставља правноснажну одлуку органу, предузећу или организацији у којој је лице којем је мера изречена запослено, органу надлежном за издавање дозволе или одобрења за вршење одређеног позива или самосталне делатности, као и надлежном инспекцијском органу.

Правноснажна одлука из става 1. овог члана доставља се и органу управе надлежном за унутрашње послове по месту пребивалишта, односно боравишта лица према којем се ова мера примењује ради уписа у казнену евиденцију.

Члан 207.

Када је вршење позива, делатности и дужности везано за дозволу надлежног органа, ова мера се извршава одузимањем дозволе или забраном њеног издавања, за време на које је мера изречена.

Меру из става 1. овог члана извршавају надлежне инспекције предузимањем радњи којима се лице према којем се мера примењује онемогућа-

ва да се бави вршењем одређеног позива, делатности и дужности.

О извршењу мере надлежна инспекција обавештава суд који је меру изрекао у првом степену.

Промена пребивалишта или боравишта

Члан 208.

Када лице према коме се мера примењује промени пребивалиште или боравиште, а време за које је мера безбедности изречена није истекло, орган унутрашњих послова надлежан према ранијем пребивалишту, односно боравишту овог лица, обавештава о томе орган унутрашњих послова у месту новог пребивалишта или боравишта тог лица.

V. ЗАБРАНА УПРАВЉАЊА МОТОРНИМ ВОЗИЛОМ

Надлежности и посљубајак за извршење мере забране управљања моторним возилом

Члан 209.

Суд који је у првом степену изрекао меру забране управљања моторним возилом доставља правноснажну одлуку на извршење органу унутрашњих послова надлежном према пребивалишту, односно боравишту лица којем је мера изречена у време када је одлука којом је мера изречена постала правноснажна.

Меру из става 1. овог члана према лицу које има страну возачку дозволу извршава орган управе надлежан за унутрашње послове по месту извршења кривичног дела.

Промена пребивалишта, односно боравишта

Члан 210.

Орган унутрашњих послова који је одузео возачку дозволу, а ту дозволу није издао, обавештава о одузимању дозволе орган унутрашњих послова који је возачку дозволу издао.

Кад лице којем је изречена мера одузимања возачке дозволе промени пребивалиште, односно боравиште, а време за које је мера изречена није истекло, орган унутрашњих послова надлежан према ранијем пребивалишту, односно боравишту лица о томе одмах обавештава орган унутрашњих послова надлежан према новом месту пребивалишта, односно боравишта тог лица.

VI. ОДУЗИМАЊЕ ПРЕДМЕТА

Члан 211.

Меру безбедности одузимања предмета извршава суд који је ту меру изрекао у првом степену.

Зависно од природе одузетих предмета, суд одлучује да ли ће их продати према одредбама Закона о извршном поступку, уступити државном органу, установи или добротворној организацији, уништити их или с њима поступити у складу с посебним прописима.

Уколико је законом одређено обавезно уништавање одузетих предмета суд доноси одлуку о

начину и органу, организацији, односно установи која ће извршити уништавање предмета.

Средства остварена продајом предмета приход су буџета Републике Србије.

VII. ПРОТЕРИВАЊЕ СТРАНЦА ИЗ ЗЕМЉЕ

Члан 212.

Суд који је у првом степену изрекао меру протеривања странца из земље доставља правноснажну одлуку на извршење надлежном органу унутрашњих послова.

Мера из става 1. овог члана извршава се према прописима који уређују кретање и боравак странаца у земљи.

VIII. ЈАВНО ОБЈАВЉИВАЊЕ ПРЕСУДЕ

Члан 213.

Суд који је одлучивао у првом степену, доставља извршну одлуку о јавном објављивању пресуде путем средстава јавног информисања уреднику средства јавног информисања.

ДЕО ТРЕЋИ

ИЗВРШЕЊЕ САНКЦИЈА ИЗРЕЧЕНИХ ЗА ПРЕКРШАЈ

ГЛАВА ДЕВЕТА

ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

1. Опште одредбе

Примена одредаба овог закона

Члан 214.

Казна затвора изречена за прекршај извршава се према одредбама овог закона, ако посебним законом није друкчије одређено.

Распоредивање кажњених

Члан 215.

Кажњени издржава казну затвора у посебном одељењу окружног затвора, одвојено од осуђених.

Кажњена жена издржава казну затвора у казнено-поправном заводу за жене, одвојено од осуђених жена.

Малолетни кажњени одвајају се од пунолетних.

2. Поступак упућивања на издржавање казне

Надлежност за упућивање на издржавање казне

Члан 216.

За упућивање кажњеног на издржавање казне затвора надлежан је орган за прекршаје који је донео првостепено решење.

Кажњени се упућују на издржавање казне затвора у складу са распоредним актом министра надлежног за правосуђе.

Кад орган за прекршаје који је донео првостепено решење одлучи да се казна изврши према пребивалишту или боравишту кажњеног, доста-

вља извршно решење органу за прекршаје чије је седиште у месту пребивалишта, односно боравишта кажњеног.

Налог за издржавање казне

Члан 217.

Надлежни орган за прекршаје писмено налаже кажњеном да се одређеног дана јави на издржавање казне.

Кажњени се у налогу упозорава да ће молба за одлагање извршења казне бити одбачена ако се одмах уз молбу не приложи докази о постојању разлога за одлагање.

Рок између пријема налога и дана јављања не може бити краћи од осам нити дужи од петнаест дана.

Надлежни орган за прекршаје обавештава завод о датуму када кажњени треба да се јави на издржавање казне.

Почетак извршења казне

Члан 218.

Завод извештава надлежни орган за прекршаје да ли се кажњени јавио на издржавање казне затвора.

Почетак извршења казне затвора рачуна се од дана када се кажњени јави у завод на издржавање казне.

Члан 219.

Ако се кажњени који је уредно позван не јави у завод, орган за прекршаје наређује његово довођење, а ако се кажњени крије или је у бекству, орган за прекршаје наређује издавање потернице.

У случају из става 1. почетак извршења казне затвора рачуна се од дана када је кажњени лишен слободе, а трошкови довођења падају на терет кажњеног.

3. Одлагање извршења казне затвора

Разлози за одлагање извршења казне

Члан 220.

Извршење казне затвора изречене за прекршај може се одложити из истих разлога као и извршење казне затвора изречене за кривично дело.

Трајање одлагања извршења казне

Члан 221.

Кажњеној жени у шестом месецу трудноће и кажњеној мајци која има дете млађе од једне године извршење казне се одлаже док дете не наврши једну годину, а кажњеном који је оболео од тешке акутне болести – све док болест траје.

У осталим случајевима одлагање извршења казне траје најдуже 60 дана.

Поступак одлагања извршења казне

Члан 222.

Молбу за одлагање извршења казне затвора подноси кажњени.

У молби се наводе разлози за одлагање, прилажу се докази који разлоге потврђују и назначава време за које се одлагање тражи.

Члан 223.

Молба за одлагање подноси се у року од три дана од пријема налога за издржавање казне.

Ако је тешка акутна болест кажњеног или смрт његовог брачног друга, детета, усвојеника, родитеља или усвојиоца уследила после истека рока од три дана, молба се може поднети до дана када кажњени треба да се јави на издржавање казне.

Члан 224.

Молба за одлагање подноси се старешини првостепеног органа за прекршаје.

Старешина је дужан да поводом молбе донесе решење у року од три дана од пријема молбе.

Неблаговремену молбу, молбу коју је поднело неовлашћено лице и молбу уз коју нису приложени докази, старешина првостепеног органа за прекршаје одбацује.

Члан 225.

Кажњени може против првостепеног решења изјавити жалбу старешини надлежног другостепеног органа за прекршаје.

Жалба се подноси у року од три дана од пријема првостепеног решења.

Старешина другостепеног органа за прекршаје дужан је да о жалби одлучи у року од три дана од њеног пријема.

Члан 226.

Молба за одлагање задржава извршење казне до правноснажности решења о молби.

Старешина првостепеног органа за прекршаје који приликом одбијања други пут поднете молбе утврди да се право на молбу злоупотребљава, одлучиће да жалба не задржава извршење казне.

Опозив и обустава одлагања извршења казне

Члан 227.

Старешина првостепеног органа за прекршаје опозива одлагање извршења казне ако накнадно утврди да нису постојали или су престали разлози због којих је одлагање одобрио или кажњени одлагање користи противно одобреној сврси.

Ако је одобрено одлагање кажњеној трудници, а дете се роди мртво, одлагање се обуставља кад истекне два месеца од порођаја, а ако је дете умрло после порођаја, одлагање се обуставља кад истекне два месеца од смрти детета.

Кад је одлагање одобрено кажњеној мајци детета млађег од једне године, а дете умре, одлагање се обуставља после истека два месеца од смрти детета.

Члан 228.

Против решења о опозиву и обустави одлагања извршења казне затвора, кажњени има право жалбе под истим условима као против решења којим је одлучено о молби за одлагање.

Жалба одлаже извршење решења.

4. Прекид извршења казне затвора изречене за прекршај

Члан 229.

Изузетно, на молбу кажњеног, директор Управе може из оправданих разлога одобрити прекид извршења казне затвора.

Прекид извршења казне траје најдуже десет дана, а прекид одобрен због болести кажњеног траје до његовог излечења.

За време прекида извршења казне затвора кажњеном не припадају права предвиђена овим законом.

Члан 230.

На прекид извршења казне затвора изречене за прекршај сходно се примењују одредбе овог закона којим се уређује прекид извршења казне затвора изречене за кривично дело.

5. Сходна примена одредаба о отпуштању осуђених

Члан 231.

Одредбе овог закона којим се уређује отпуштање осуђених лица сходно се примењују и на лица кажњена за прекршај.

ГЛАВА ДЕСЕТА

ИЗВРШЕЊЕ ЗАШТИТНИХ МЕРА ИЗРЕЧЕНИХ ЗА ПРЕКРШАЈ

Члан 232.

Одредбе овог закона којим се уређује извршење мера безбедности изречених за кривично дело сходно се примењују и на извршење заштитних мера изречених за прекршај, ако посебним законом није друкчије одређено.

ДЕО ЧЕТВРТИ

ГЛАВА ЈЕДАНАЕСТА

ИЗВРШЕЊЕ ЗАШТИТНИХ МЕРА ИЗРЕЧЕНИХ ЗА ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУП

Сходна примена одредаба о извршењу мера безбедности

Члан 233.

Одредбе овог закона којим се уређује извршење мера безбедности сходно се примењују и на извршење заштитних мера изречених за привредни преступ, ако посебним законом није друкчије одређено.

Извршење заштитних мере јавној објављивања пресуде

Члан 234.

Кад је изречена заштитна мера јавног објављивања пресуде, суд који је донео првостепену одлуку доставља извршну одлуку на објављивање дневном листу, радију или телевизији.

Трошкове објављивања пресуде сноси лице осуђено за привредни преступ.

ДЕО ПЕТИ
ИЗВРШЕЊЕ ОСТАЛИХ МЕРА

ГЛАВА ДВАНАЕСТА
ПРИМЕНА МЕРЕ ПРИТВОРА

Пријем у њрићвор

Члан 235.

У притвор се прима лице против кога је решењем одређен притвор.

Уз решење о одређивању притвора заводу се доставља и писмени налог за пријем притвореника.

У поступку са притвореницима примењују се одредбе Законика о кривичном поступку и одредбе овог закона.

Члан 236.

Завод издаје писмену потврду о пријему притвореника.

У потврду се, поред осталог, уносе датум, сат и минут пријема.

Смештај њрићвореника

Члан 237.

Притвореник се смешта у посебно одељење завода, организовано као одељење затвореног типа, одвојено од осуђених.

Већ осуђивани притвореник смешта се одвојено од осталих притвореника.

Одвојено се смештају и притвореници који су заједно учествовали у извршењу кривичног дела.

Прељед њрићвореника

Члан 238.

Непосредно после пријема у завод, притвореника прегледа лекар.

Лекарски налаз уноси се у здравствени картон притвореника.

Положај њрићвореника

Члан 239.

Притвореник борави у заводу под истим условима као и осуђено лице, ако Закоником о кривичном поступку није друкчије одређено.

Члан 240.

Притвореник који ради има право на накнаду и друга права на основу рада која су овим законом призната осуђеном лицу.

Члан 241.

Притвореник се само по налогу органа који води поступак може привремено извести из завода и спровести другим органима.

Члан 242.

Кад притвореник повреди акт о кућном реду завода или учини други дисциплински преступ

завод одмах о томе обавештава суд пред којим се води поступак.

Примена њринуде њрема њрићвореницима

Члан 243.

Принуда се према притворенику примењује сходно одредбама овог закона које уређују примену принуде према осуђеним лицима.

О примени принуде одмах се обавештава суд пред којим се води поступак.

Премештај њрићвореника

Члан 244.

Притвореник се из разлога безбедности може преместити из једног завода у други.

Решење о премештају доноси директор Управе, уз сагласност суда.

Надзор над њрименом мере њрићвора

Члан 245.

Примену мере притвора надзире председник окружног суда на чијем је подручју седиште завода у коме се извршава притвор.

Отпуштање њрићвореника

Члан 246.

Притвореник се отпушта из завода на основу решења о укидању притвора и налога за пуштање из притвора, донетих од суда пред којим се води поступак.

Притвореник се отпушта и кад истекне време за које је одређен притвор.

Притвореника пре отпуштања из завода прегледа лекар.

Смрт њрићвореника

Члан 247.

У случају смрти притвореника завод одмах обавештава његовог брачног друга, децу и усвојеника, а ако их притвореник нема његове родитеље, усвојиоца, брата или сестру, односно даље сроднике.

О смрти притвореника обавештава се и суд пред којим се води поступак, председник суда који врши надзор над притвореницима и матичар.

Члан 248.

Посмртни остаци притвореника и његове личне ствари предају се породици притвореника.

Ако притвореник нема породицу или породица не прихвати посмртне остатке, посмртни остаци притвореника сахрањују се о трошку завода.

Остале одредбе о њримени мере њрићвора

Члан 249.

Притвореник који се на основу Законика о кривичном поступку, на сопствени захтев, пре правноснажности пресуде упућује на извршење казне затвора, изједначава се у правима и дужностима са осуђеним лицем.

Члан 250.

Акт о кућном реду за примену мере притвора доноси министар надлежан за правосуђе.

ГЛАВА ТРИНАЕСТА

ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ

Члан 251.

Одредбе овог закона којим се уређује извршење новчане казне изречене за кривично дело сходно се примењују и на одузимање имовинске користи прибављене кривичним делом и привредним преступом.

Средства остварена одузимањем имовинске користи приход су буџета Републике Србије.

ДЕО ШЕСТИ

ПРАВА НА ОСНОВУ РАДА И НАДЗОР
НАД РАДОМ ЗАВОДА

ГЛАВА ЧЕТРНАЕСТА

ПРАВА НА ОСНОВУ РАДА

1. Опште правило

Члан 252.

На запослена и постављена лица у Управи примењују се одредбе закона којим се уређују радни односи у државним органима, ако овим законом није другачије одређено.

2. Посебна правила

Овлашћења управника завода

Члан 253.

О правима, обавезама и одговорностима из радног односа запослених унутар завода решава управник завода.

*Владање запослених и постављених лица
у Управи*

Члан 254.

Запослена и постављена лица у Управи морају својим владањем и изгледом у свакој прилици пружати добар пример лицима према којима се извршава санкција.

Обавезан изглед и владање запослених и постављених лица у Управи прописује министар надлежан за правосуђе.

*Рад дужи од пуног радног времена и прекид
годишњега одмора*

Члан 255.

Кад потребе службе захтевају, запослено лице обавезно је да ради дуже од пуног радног времена.

Управник завода може, по потреби службе, запосленом лицу одложити или прекинути годишњи одмор.

Привремено упућивање запослених лица

Члан 256.

Запослено лице може, због повећаног обима посла или других потреба службе, без његове сагласности бити привремено упућено из једног завода у други најдуже једну годину.

Решење о привременом упућивању запосленог лица доноси директор Управе.

Нespoјивост послова са службом у Управи

Члан 257.

Постављена и запослена лица не могу се бавити пословима који су неспојиви са службом у Управи.

Који су послови неспојиви са службом у Управи одређује министар надлежан за правосуђе.

Приправнички стајаж у служби за обезбеђење

Члан 258.

За приправника у служби за обезбеђење може се примити лице које, поред законом утврђених услова за пријем у радни однос у државном органу, испуњава и следеће услове: да је млађе од двадесет и пет година, одслужило војни рок, има средњу школску спрему и психички и физички је способно за вршење службе.

За приправника у служби за обезбеђење може се примити и лице старије од двадесет и пет а млађе од двадесет и осам година живота ако има вишу или високу школску спрему.

Члан 259.

Пре пријема приправника у службу за обезбеђење проверавају се психичке и физичке способности кандидата.

Приправнички стаж се обавља у заводу или у оквиру посебне обуке за приправнике.

Програм приправничког стажа у служби за обезбеђење доноси министар надлежан за правосуђе.

Члан 260.

Приправник у служби за обезбеђење који самоволно напусти Управу или својом кривицом буде искључен са обуке дужан је Управи накнадити трошкове обуке.

Приправнику у случају из става 1. овог члана престаје радни однос.

*Осигуравање живота запослених
и постављених лица у Управи*

Члан 261.

Управа осигурава животе запослених и постављених лица.

Управа сноси трошкове сахране запосленог и постављеног лица које изгуби живот у вршењу или поводом вршења службе.

Породици лица из става 2. овог члана Управа додељује једнократну новчану помоћ у износу од 12 месечних плата обрачунатих према месецу у коме је запослено, односно постављено лице изгубило живот.

Положај зайосленої лица коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем

Члан 262.

Запослено лице коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем упућује се на здравствену контролу једном у три године, а директор Управе може, по потреби службе, одлучити да се здравствена контрола обавља и чешће.

Лицу коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем плата се, сразмерно степену увећања стажа осигурања, увећава до 30% од плате која је законом утврђена за одговарајућу платну групу.

Завод је дужан да за лица из става 1. овог члана обезбеди услове за одржавање здравствене способности за обављање поверених послова.

Члан 263.

По потреби службе, лицу коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, може решењем министра надлежног за правосуђе престати радни однос с правом на старосну пензију и пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију.

Члан 264.

Лицу коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем припада, по оствареном праву на пензију, отпремнина у петоструком износу плате примљене за последњи месец пре одласка у пензију.

Повреде радних обавеза и дужности

Члан 265.

Поред лакших повреда радних обавеза и дужности утврђених законом којим се уређују радни односи у државним органима, лакшом повредом радних обавеза и дужности сматра се свако поступање противно прописима о начину обављања послова у Управи, ако је изазвало или могло изазвати штетне последице мањег значаја.

Поред тежих повреда радних обавеза и дужности утврђених законом којим се уређују радни односи у државним органима, тежом повредом радних обавеза и дужности сматра се и:

- 1) пријем поклона од осуђених и њихових рођака;
- 2) трговање и размена робе са осуђенима;
- 3) уношење у завод или изношење из завода забрањених ствари за рачун осуђених;
- 4) договарање са осуђеним управљено на помагање њиховог бекства или отежавање истраге;
- 5) непријављивање договора осуђених за организовање побуне, бекства или других облика повреде акта о кућном реду;
- 6) неодговорно држање према осуђеном који покушава да побегне;
- 7) одавање државне или службене тајне;
- 8) бављење пословима који су неспојиви са службеном дужношћу;
- 9) издавање или извршење наређења којим се очигледно угрожава сигурност осуђених и имовине;

10) прекорачење овлашћења у примени средстава принуде;

11) изрицање дисциплинске мере без саслушања осуђеног или пре него што се провере наводи које су осуђени истакли у дисциплинском поступку или пре него што се претходно прибави писмено мишљење лекара;

12) неблаговремено решавање по жалби против дисциплинске мере упућивања у самицу и посебне мере усамљења.

За све теже повреде радних обавеза и дужности може се изрећи мера престанка радног односа и ако услед повреде није наступила материјална штета за Управу.

Дисциплински йосійуак

Члан 266.

Дисциплински поступак против запосленог унутар завода води дисциплинска комисија коју именује управник завода.

Дисциплинска комисија предлаже управнику завода изрицање дисциплинске мере.

Члан 267.

Против првостепене одлуке донете у дисциплинском поступку може се изјавити жалба министру надлежном за правосуђе у року од осам дана од пријема одлуке.

Найрађивање зайослених

Члан 268.

На предлог управника завода директор Управе доноси одлуку о награђивању запослених за изузетно залагање у раду.

Остале одредбе

Члан 269.

Поред аката предвиђених овим законом, Влада Републике Србије донеће акте којима се уређују звања, занимања и коефицијенти за обрачун плата запослених у Управи.

Поред аката предвиђених овим законом, министар надлежан за правосуђе донеће акте којима се уређују:

- 1) организација и систематизација радних места у Управи;
- 2) вођење евиденција о осуђенима;
- 3) униформа, ознаке, свечано одело, наоружање, специјална возила и друга опрема у служби за обезбеђење;
- 4) стручно оспособљавање и испити запослених у Управи.

ГЛАВА ПЕТНАЕСТА

НАДЗОР И КОНТРОЛА НАД РАДОМ ЗАВОДА И УПРАВЕ

Надзор над радом завода уојциџе

Члан 270.

Рад завода надзире Управа, преко овлашћених лица.

Управа надзире примену прописа и стручни рад у извршењу заводских санкција, а нарочито: организовање и рад завода, законито и правилно поступање према осуђеним лицима, процес превапитања осуђених, организовање рада осуђених, стање и примену мера за обезбеђење реда и безбедности, примену дисциплинских мера, рад службе обезбеђења, спровођење здравствених и хигијенских мера, исхрану и одевање осуђених и њихов смештај.

За надзор над стручним радом могу се ангажовати научне и стручне установе и појединци.

Права и дужности лица овлашћеној за вршење надзора

Члан 271.

Овлашћено лице има право да са осуђеним разговара без присуства запослених лица у заводу.

Управник завода је дужан да овлашћеном лицу омогући несметан рад и стави му на располагање све податке потребне за вршење надзора.

Записник о извршеном надзору

Члан 272.

О извршеном надзору овлашћено лице саставља записник.

Овлашћено лице из става 1. овог члана може наложити мере и одредити рокове за отклањање уочених недостатака.

Ако постоје основи сумње да је учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности или привредни преступ, овлашћено лице из става 1. овог члана дужно је да поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужиоцу.

Записник може садржати и предлог мера за побољшање рада завода.

Члан 273.

Записник се доставља управнику завода, директору Управе и министру надлежном за правосуђе.

Управник завода дужан је да поступи по наложеним мерама и о томе обавести директора Управе и министра надлежаног за правосуђе.

Право управника завода на приговор

Члан 274.

Управник завода може министру надлежном за правосуђе изјавити приговор против наложених и предложених мера, у року од осам дана од пријема записника.

Приговор не задржава извршење наложених мера.

Министар надлежан за правосуђе може сходно наводима из приговора обуставити или одредити дуже рокове за извршење наложених мера, или наложити друге мере за отклањање уочених недостатака.

Остале одредбе о надзору над радом завода

Члан 275.

Када завод не испуњава прописане здравствене и хигијенске услове или је угрожена безбедност у заводу, министар надлежан за правосуђе може донети решење о премештају осуђених у други завод.

Члан 276.

Стручни рад Специјалне затворске болнице и здравствених служби у заводима надзире министарство надлежно за здравство.

Члан 277.

Ближе одредбе о надзору над радом завода доноси министар надлежан за правосуђе, на предлог директора Управе.

Скупућинска контрола

Члан 278.

У циљу контроле извршења кривичних санкција уређених овим законом, Народна скупштина Републике Србије формира, на предлог одбора за правосуђе и управу, комисију од пет чланова.

Комисија из става 1. овог члана је састављена од лица која познају проблеме извршења кривичних санкција а нису запослени у Управи.

Комисија је независна у свом раду и Управа је дужна да комисији обезбеди све податке од значаја за њен рад. Комисија има сва овлашћења које има и овлашћено лице из чл. 270. и 271. овог закона.

Комисија из става 1. овог члана подноси извештај о стању извршења кривичних санкција уређених овим законом најмање једанпут годишње и доставља га Народној скупштини Републике Србије и министру надлежном за правосуђе.

ДЕО СЕДМИ

ГЛАВА ШЕСНАЕСТА

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 279.

Новчаном казном до 10.000 динара казниће се за прекршај лице које прекрши забрану вршења позива, делатности или дужности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се за прекршај предузетник новчаном казном до 50.000 динара.

Члан 280.

Новчаном казном до 100.000 динара казниће се за прекршај правно лице које омогући вршења позива, делатности или дужности лицу којем је изречена мера безбедности забране вршења позива, делатности или дужности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у правном лицу новчаном казном до 10.000 динара.

ДЕО ОСМИ

ГЛАВА СЕДАМНАЕСТА

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 281.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 16/97 и 34/01).

Прописи предвиђени овим законом биће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа предвиђених овим законом примењују се прописи донети према одредбама Закона о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 16/97 и 34/01), ако нису у супротности са овим законом.

Члан 282.

Овај закон ступа на снагу 1. јануара 2006. године.

2797

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о програму заштите учесника у кривичном поступку

Проглашава се Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 82

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,

Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о програму заштите учесника у кривичном поступку

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и поступак за пружање заштите и помоћи учесницима у кривичном поступку и њима блиским лицима, који су услед давања исказа или обавештења значајних за доказивање у кривичном поступку изложени опасности по живот, здравље, физички интегритет, слободу или имовину.

Члан 2.

Заштита лица из члана 1. овог закона обезбеђује се спровођењем Програма заштите.

Програм заштите је скуп мера предвиђених овим законом које се примењују у циљу заштите живота, здравља, физичког интегритета, слободе или имовине заштићеног лица.

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) учесник у кривичном поступку је: осумњичени, окривљени, сведок сарадник, сведок, оштећени, вештак и стручно лице;

2) блиско лице је лице за које учесник у кривичном поступку захтева укључење у Програм заштите;

3) заштићено лице је лице укључено у Програм заштите.

Осумњичени, окривљени, сведок сарадник, сведок, оштећени, вештак и стручно лице имају значење у смислу одговарајућих одредби Закона о кривичном поступку.

Члан 4.

Програм заштите може се спровести пре, у току и након правноснажног окончања кривичног поступка, према учеснику у кривичном поступку и блиским лицима.

Члан 5.

Програм заштите се спроводи ако су учесници у кривичном поступку и блиска лица услед давања исказа или обавештења значајних за доказивање у кривичном поступку изложена опасности по живот, здравље, физички интегритет, слободу или имовину, а без тог исказа или обавештења било би знатно отежано или немогуће доказивање у кривичним поступцима за кривична дела:

- 1) против уставног уређења и безбедности;
- 2) против човечности и других добара заштићених међународним правом;
- 3) организованог криминала.

Члан 6.

Државни органи и службена лица која обезбеђују и пружају заштиту учесника у кривичном поступку дужни су да спроводе поступак и поступају хитно.

Подаци у вези са Програмом заштите су поверљиви и представљају службену тајну. Осим службених лица ове податке не могу саопштавати ни друга лица којима подаци постану доступни. Службено лице је дужно да друго лице обавести да ови подаци представљају тајну.

II НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

а) Комисија за спровођење Програма заштите

Члан 7.

Одлуку о укључењу, продужењу, обустави и престанку Програма заштите доноси Комисија за спровођење Програма заштите (у даљем тексту: Комисија), која има три члана.

Једног члана Комисије именује из реда судија Врховног суда Србије председник Врховног суда Србије, другог члана именује из реда својих заменика Републички јавни тужилац, а руководиоца Јединице за заштиту члан је Комисије по положају.

Чланови Комисије имају по једног заменика, које именује председник Врховног суда Србије

из реда судија Врховног суда Србије односно Републички јавни тужилац из реда заменика Републичког јавног тужиоца.

Заменик руководиоца Јединице за заштиту замењује по положају руководиоца и у Комисији.

Стручне и административне послове за потребе Комисије обавља Јединица за заштиту.

Члан 8.

Чланови Комисије и заменици, осим руководиоца Јединице за заштиту и његовог заменика, именују се на пет година и могу бити поново именовани.

Члан 9.

Својство члана Комисије и заменика престаје:

- 1) престанком дужности судије Врховног суда Србије или заменика јавног тужиоца;
- 2) престанком радног односа руководиоца Јединице за заштиту односно његовог заменика односно распоређивањем на друго радно место;
- 3) на захтев члана или заменика;
- 4) због непридржавања прописа о спровођењу Програма заштите;
- 5) истеком времена именовања.

Руководиоцу Јединице за заштиту односно његовом заменику не може престати чланство у Комисији на сопствени захтев.

О престанку својства члана Комисије или заменика одлучује старешина органа који је именовао члана Комисије или заменика.

Члан 10.

Радом Комисије руководи председник. Председник Комисије је судија Врховног суда, а у случају његове спречености замењује га његов заменик.

Комисија одлучује на седници већином гласова. Члан Комисије који је поднео захтев из члана 25, 31. или 34. овог закона не може учествовати у одлучивању.

Члан 11.

Комисија доноси пословник о раду.

Комисија подноси годишњи извештај о раду надлежном одбору Народне скупштине.

б) Јединица за заштиту

Члан 12.

Јединица за заштиту је специјализована организациона јединица Министарства унутрашњих послова која спроводи Програм заштите и обавља друге послове у складу са овим законом.

У спровођењу Програма заштите Јединица за заштиту обезбеђује заштићеном лицу и потребну економску, психолошку, социјалну и правну помоћ.

Сви државни органи, организације и службе дужни су да пруже помоћ Јединици за заштиту и да на њен захтев изврше радње из своје надлежности потребне за спровођење Програма заштите.

Члан 13.

Министар унутрашњих послова доноси посебан акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Јединици за заштиту.

Министар унутрашњих послова распоређује руководиоца Јединице за заштиту у складу са законом.

III ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ

а) Мере заштите

Члан 14.

У оквиру Програма заштите примењују се следеће мере:

- 1) физичка заштита личности и имовине;
- 2) промена пребивалишта или премештање у другу заводску установу;
- 3) прикривање идентитета и података о власништву;
- 4) промена идентитета.

У току спровођења Програма заштите може се применити једна или више мера с тим што се мера промене идентитета може применити само када се циљ Програма заштите не може остварити применом других мера.

Мере физичке заштите личности и имовине, промене пребивалишта или премештања у другу заводску установу и прикривање идентитета и података о власништву могу се применити као хитне мере у смислу члана 27. овог закона.

Члан 15.

Решење о одређивању врсте мера из члана 14. став 1. тач. 1) до 3) овог закона доноси Јединица за заштиту, а решење о одређивању мере из члана 14. став 1. тачка 4) овог закона доноси Комисија на предлог Јединице за заштиту.

Јединица за заштиту самостално примењује мере из члана 14. став 1. овог закона. Према заштићеном лицу које је лишено слободе Јединица за заштиту примењује ове мере у сарадњи са Министарством правде.

Када се на други начин не могу применити мере из члана 14. став 1. овог закона, Јединица за заштиту у обављању послова из свог делокруга може прикрити идентитет својих припадника, као и податке о власништву над стварима којима се служи у примени одређене мере.

Јединица за заштиту у току примене мера из члана 14. став 1. овог закона пружа економску и социјалну помоћ заштићеном лицу до тренутка његовог осамостаљења. Ова помоћ не може бити већа од износа који је неопходан за покривање животних трошкова и укључење заштићеног лица у нову друштвену средину.

Члан 16.

Мера физичке заштите личности и имовине састоји се од спречавања противправног угрожавања живота, здравља, физичког интегритета, слободе или имовине заштићеног лица употребом физичко-техничких мера.

Члан 17.

Мера промене пребивалишта састоји се од привременог или трајног пресељења заштићеног лица из места пребивалишта или боравишта у место које одреди Јединица за заштиту.

Мера премештања у другу заводску установу састоји се од упућивања заштићеног лица које је лишено слободе из заводске установе у којој се налази у заводску установу коју одреди Јединица за заштиту у договору са Министарством правде.

Члан 18.

Мера прикривања идентитета и података о власништву састоји се од израде и употребе личне исправе или исправе о власништву заштићеног лица у којој су привремено измењени изворни подаци.

Исправу из става 1. овог члана израђује Јединица за заштиту.

Примена мере из става 1. овог члана не може имати за последицу измену изворних података који се воде у службеним евиденцијама.

Члан 19.

Приликом закључења правних послова који могу имати утицај на трећа лица, заштићено лице може употребити исправу из члана 18. став 1. овог закона уз сагласност Јединице за заштиту.

Ако Јединица за заштиту не да сагласност за закључење правних послова из става 1. овог члана, заштићено лице може одредити, уз сагласност Јединице за заштиту, пуномоћника који ће у његово право име закључити ове послове.

Члан 20.

Мера промене идентитета састоји се од потпуне или делимичне измене личних података заштићеног лица. Уз ову меру може бити одређена и промена физичких карактеристика заштићеног лица.

Промена идентитета може имати утицаја на права и обавезе заштићеног лица само у мери у којој је то неопходно ради спровођења Програма заштите и не утиче на обавезе заштићеног лица према трећим лицима.

Након промене идентитета Јединица за заштиту одобрава и надзире приступ изворним подацима о идентитету заштићеног лица. Јединица за заштиту води рачуна и о свим статусним и другим правима и обавезама који су у вези са изворним идентитетом заштићеног лица.

Члан 21.

Ако је одређена мера промене идентитета, Јединица за заштиту позива заштићено лице да изврши своје доспеле обавезе према трећим лицима.

Након извршења обавеза из става 1. овог члана, надлежни орган, организација или служба на основу података које достави Јединица за заштиту одмах издаје личну исправу или документ.

Поступак издавања личне исправе или документа не разликује се од поступка издавања оригиналне личне исправе или документа. Подаци у личној исправи или документу не смеју бити идентични са подацима другог лица.

Након издавања личне исправе или документа, надлежни орган Министарства унутрашњих послова на захтев Јединице за заштиту уноси у евиденцију о изворним подацима о заштићеном

лицу примедбу да о свим питањима у вези са идентитетом мора бити обавештена Јединица за заштиту.

Евиденција надлежног органа Министарства унутрашњих послова водиће се на начин да се на основу података о изворном идентитету заштићеног лица не може утврдити његов измењени идентитет.

Члан 22.

Приликом закључења правних послова већег значаја, заштићено лице може употребити личну исправу или документ из члана 21. став 2. овог закона уз сагласност Јединице за заштиту.

Заштићено лице може одредити пуномоћника у циљу остварења права и испуњења обавеза насталих пре промене идентитета.

Ако сазна за постојање обавезе која је настала пре промене идентитета, Јединица за заштиту позива заштићено лице да преко пуномоћника испуни обавезу. Ако заштићено лице то не учини, Јединица за заштиту испуњава обавезу или поступа у складу са чланом 34. ст. 1. и 2. овог закона.

Члан 23.

Ако је у својству лица из члана 3. став 1. тачка 1) овог закона позвано пред суд поводом кривичног дела учињеног пре промене идентитета, заштићено лице учествује у кривичном поступку са изворним идентитетом.

У другом поступку пред судом или државним органом у којем је неопходна употреба изворног идентитета, заштићено лице може учествовати само уз сагласност Јединице за заштиту. Ако Јединица за заштиту не да сагласност, заштићено лице врши своја права у поступку преко пуномоћника.

Ако заштићено лице учини кривично дело након промене идентитета, Јединица за заштиту обавештава надлежног јавног тужиоца и Комисију.

У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана, позивање заштићеног лица врши се преко Јединице за заштиту која обезбеђује његов долазак.

Члан 24.

Израда и употреба исправа и докумената извршена у складу са овим законом у циљу примене мера прикривања идентитета и власништва и промене идентитета заштићеног лица не представља кривично дело.

Оригиналне исправе и документи заштићеног лица чувају се у Јединици за заштиту.

б) Укључење у Програм заштите

Члан 25.

Надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа може по службеној дужности или на предлог учесника у кривичном поступку поднети Комисији захтев за укључење учесника у кривичном поступку и блиских лица у Програм заштите.

Након правноснажног окончања кривичног поступка захтев из става 1. овог члана може поднети и Јединица за заштиту.

Члан 26.

Захтев за укључење у Програм заштите садржи:

- 1) податке о лицу за које се захтева заштита;
- 2) опис и законски назив кривичног дела поводом кога се захтева заштита;
- 3) оцену значаја исказа или обавештења за поступак;
- 4) околности које указују да постоји опасност за лице за које се захтева заштита.

Уз захтев за укључење у Програм заштите доставља се упитник о личним подацима, имовинским приликама, кругу блиских лица и другим подацима који попуњава лице за које се захтева заштита.

Пре одлучивања о захтеву Комисија ће затражити од Јединице за заштиту да у року од 15 дана достави процену:

- 1) опасности која прети лицу за које се захтева заштита;
- 2) опасности којој би била изложена заједница у случају укључења у Програм заштите;
- 3) здравственог стања лица за које се захтева заштита;
- 4) потребних мера заштите.

Члан 27.

Ако надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа оцени да постоји непосредна опасност по живот, здравље, физички интегритет, слободу или имовину учесника у кривичном поступку или блиског лица, обавестиће Јединицу за заштиту о потреби примене хитних мера.

Руководилац Јединице за заштиту наређује примену хитних мера, уз сагласност учесника у кривичном поступку односно блиског лица. Сагласност у име малолетног лица или лица потпуно лишеног пословне способности даје законски заступник или старалац.

Руководилац Јединице за заштиту одмах обавештава председника Комисије и надлежног јавног тужиоца, истражног судију или председника већа о примењеним хитним мерама.

Примена хитних мера траје до доношења одлуке Комисије о захтеву за укључење у Програм заштите.

Члан 28.

По пријему процене коју доставља Јединица за заштиту председник Комисије одмах, а најкасније у року од три дана, заказује седницу Комисије.

Комисија одмах, а најкасније у року од осам дана, доноси решење којим усваја или одбија захтев за укључење у Програм заштите. О одлуци Комисија одмах обавештава подносиоца захтева.

Одлука Комисије је коначна.

Члан 29.

Ако усвоји захтев за укључење у Програм заштите Комисија налаже руководиоцу Јединице за

заштиту да са лицем чија заштита је одобрена закључи споразум о укључењу у Програм заштите.

Програм заштите се спроводи од дана закључења споразума.

Примена хитних мера траје до почетка Програма заштите.

Примена хитних мера престаје по доношењу решења о одбијању захтева за укључење у Програм заштите.

Члан 30.

Споразум о укључењу у Програм заштите садржи:

- 1) споразумне стране;
- 2) изјаву заштићеног лица о добровољном укључењу у Програм заштите;
- 3) изјаву заштићеног лица да су подаци наведени у упитнику истинити и да у случају њихове неистинитости споразум може бити раскинут;
- 4) обавезе заштићеног лица: да се придржава упутстава Јединице за заштиту у току спровођења Програма заштите; да обавести Јединицу за заштиту о свакој промени околности која би могла да утиче на спровођење Програма заштите; да наведе своје рачуне, правне послове, финансијске и друге обавезе; да пре закључења правних послова већег значаја затражи сагласност Јединице за заштиту; да предузме све неопходне мере ради постизања финансијске самосталности до истека споразума;
- 5) обавезе Јединице за заштиту: да спроводи Програм заштите само уз неопходно потребна ограничења основних слобода и права заштићеног лица; да одреди време трајања и обим економске помоћи заштићеном лицу; да заштићеном лицу пружи потребну психолошку, социјалну и правну помоћ;
- 6) време трајања Програма заштите;
- 7) услове за раскид споразума;
- 8) клаузулу да је споразум закључен у једном примерку, да се чува код Јединице за заштиту, да је за време трајања Програма заштите доступан само Комисији, да се обавезе проистекле из споразума не могу оспоравати у судском поступку, изјаву заштићеног лица да разуме садржај споразума и да је упознато са међусобним обавезама;
- 9) датум закључења споразума и потпис споразумних страна.

Споразум у име малолетног лица или лица потпуно лишеног пословне способности закључује законски заступник или старалац.

в) Продужење Програма заштите

Члан 31.

Надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа може по службеној дужности или на предлог Јединице за заштиту или заштићеног лица поднети Комисији захтев за продужење Програма заштите.

Након правноснажног окончања кривичног поступка захтев из става 1. овог члана може поднети и Јединица за заштиту.

Захтев за продужење Програма заштите подноси се најкасније 30 дана пре истека времена

на које је закључен споразум о укључењу у Програм заштите.

Приликом одлучивања о захтеву за продужење Програма заштите сходно се примењују одредбе чл. 28. и 29. став 1. овог закона.

Члан 32.

Захтев за продужење Програма заштите садржи:

- 1) означавање решења о укључењу у Програм заштите;
- 2) податке о заштићеном лицу;
- 3) опис и законски назив кривичног дела поводом кога се захтева продужење заштите;
- 4) околности које указују да и даље постоји опасност по заштићено лице.

Пре одлучивања о захтеву Комисија ће затражити од Јединице за заштиту да у року од 15 дана достави процену:

- 1) опасности која прети заштићеном лицу;
- 2) опасности којој би била изложена заједница у случају продужења Програма заштите;
- 3) здравственог стања заштићеног лица;
- 4) потребних мера заштите.

г) Обустава и престанак Програма заштите

Члан 33.

Програм заштите се обуставља:

- 1) ако више не постоји потреба за заштитом;
- 2) ако против заштићеног лица буде покренут кривични поступак за кривично дело које доводи у питање оправданост спровођења Програма заштите;
- 3) ако постоји разлог из члана 30. став 1. тачка 3) овог закона;
- 4) ако заштићено лице без оправданог разлога не испуњава своје обавезе из споразума и тиме доведе у опасност или онемогући спровођење Програма заштите;
- 5) на захтев стране државе на чију територију је премештено заштићено лице.

Члан 34.

Надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа може по службеној дужности или на предлог Јединице за заштиту поднети Комисији захтев за обуставу Програма заштите.

Након правноснажног окончања кривичног поступка захтев из става 1. овог члана може поднети и Јединица за заштиту.

Приликом одлучивања о захтеву за обуставу Програма заштите сходно се примењују одредбе члана 28. овог закона.

Члан 35.

Захтев за обуставу Програма заштите садржи:

- 1) означавање решења којим је одобрен Програм заштите;
- 2) податке о заштићеном лицу;
- 3) опис и законски назив кривичног дела поводом кога је заштита одобрена;
- 4) околности које указују да постоји неки од разлога из члана 33. овог закона.

Уз захтев за обуставу Програма заштите, зависно од разлога из којег се подноси, доставља се:

- 1) мишљење Јединице за заштиту о постојању разлога предвиђеног у члану 33. тач. 1) и 4) овог закона;
- 2) правноснажна одлука суда о покретању кривичног поступка против заштићеног лица;
- 3) упитник о подацима заштићеног лица;
- 4) захтев стране државе.

Члан 36.

Програм заштите престаје:

- 1) истеклом времена на које је споразум закључен;
- 2) смрћу заштићеног лица;
- 3) изјавом заштићеног лица или законског заступника или стараоца да се одриче заштите;
- 4) доношењем решења о обустави Програма заштите.

Члан 37.

Јединица за заштиту по службеној дужности подноси Комисији захтев за престанак Програма заштите.

Седница Комисије на којој се доноси решење о престанку Програма заштите заказује се сходно члану 28. став 1. овог закона.

Члан 38.

Захтев за престанак Програма заштите садржи:

- 1) означавање решења којим је одобрен Програм заштите;
 - 2) податке о заштићеном лицу;
 - 3) опис и законски назив кривичног дела поводом кога је заштита одобрена.
- Уз захтев за престанак Програма заштите, зависно од разлога из којег се подноси, доставља се:
- 1) споразум о укључењу у Програм заштите или о његовом продужењу;
 - 2) умрлица заштићеног лица;
 - 3) изјава заштићеног лица или законског заступника или стараоца.

IV МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Члан 39.

Међународна сарадња у спровођењу Програма заштите предвиђеног овим законом остварује се на основу међународног споразума или узајамности.

Под условима из става 1. овог члана Јединица за заштиту:

- 1) подноси молбу страном држави за прихват заштићеног лица и примену мера из члана 14. став 1. овог закона;
- 2) поступа по молби стране државе за прихват заштићеног лица и примену мера заштите у Републици Србији.

V ЕВИДЕНЦИЈА И ЗАШТИТА ПОДАТАКА

Члан 40.

Јединица за заштиту води следеће евиденције:

- 1) о личним подацима заштићеног лица, његовом пребивалишту и подацима који се односе на промену или прикривање идентитета и података

о власништву, као и о другим подацима значајним за спровођење Програма заштите;

2) о подацима садржаним у упитнику из члана 26. став 2. овог закона;

3) о закљученим споразумима о укључењу и продужењу Програма заштите;

4) о лицима укљученим у Програм заштите на основу потврђеног међународног уговора или на основу узајамности;

5) о датим сагласностима у смислу чл. 19, 22. став 1, члана 23. став 2. и члана 30. став 1. тачка 4) овог закона;

6) о лицима којима је на основу члана 41. став 1. овог закона одобрен приступ подацима у вези са Програмом заштите.

Члан 41.

Руководилац Јединице за заштиту одобрава и надзире приступ подацима у вези са Програмом заштите.

Одлуку о престанку тајности података из става 1. овог члана доноси Комисија.

Подаци о заштићеном лицу коме је промењен идентитет трајно се чувају у евиденцијама Јединице за заштиту.

VI ФИНАНСИРАЊЕ

Члан 42.

Средства за спровођење овог закона обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Члановима Комисије и заменицима за рад у Комисији припада посебна накнада коју утврђује уредбом Влада Републике Србије.

VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 43.

Министар унутрашњих послова доноси у року од 45 дана од дана ступања на снагу овог закона акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Јединици за заштиту и распоређује руководиоца Јединице за заштиту.

Министар унутрашњих послова доноси у року од 45 дана од дана ступања на снагу овог закона подзаконске прописе о начину спровођења Програма заштите и коришћењу средстава из члана 42. став 1. овог закона.

Члан 44.

Министар правде доноси у року од 45 дана од дана ступања на снагу овог закона подзаконске прописе о начину спровођења Програма заштите у заводским установама.

Члан 45.

Надлежно министарство доноси у року од 45 дана од дана ступања на снагу овог закона подзаконске прописе у вези са чланом 21. ст. 2. и 3. овог закона.

Члан 46.

Комисија се образује у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Комисија доноси у року од 30 дана од образовања пословник о раду.

Члан 47.

Овај закон ступа на снагу 1. јануара 2006. године.

2798

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку

Проглашава се Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 83

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,

Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

о изменама и допунама Законика о кривичном поступку

Члан 1.

У Законнику о кривичном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 70/01 и 68/02 и „Службени гласник РС”, број 58/04) у члану 232. став 3. после речи: „послова” додају се речи: „и Безбедносно-информативна агенција”.

У ставу 4. после речи: „послова” додају се речи: „и Безбедносно-информативној агенцији”.

Члан 2.

У члану 233. став 1. после речи: „послова” додају се речи: „и Безбедносно-информативна агенција”.

Члан 3.

У члану 504м став 1. у првој и другој реченици после речи: „послова” додају се речи: „и Безбедносно-информативна агенција”.

У ставу 2. после речи: „послова” додају се речи: „и Безбедносно-информативна агенција”.

У ставу 3. реч: „доставља” замењује се речима: „и Безбедносно-информативна агенција достављају”.

Члан 4.

У члану 504њ став 1. речи: „или лице кога он овласти” замењују се речима: „односно директор Безбедносно-информативне агенције или лице које они овласте”.

Члан 5.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РЕШЕЊА

2799

На основу члана 27. Закона о дувану („Службени гласник РС”, број 17/03), на предлог Агенције за дуван, Министар финансија доноси

РЕШЕЊЕ

о разврставању и одобравању уписа у Регистар о маркама дуванских производа

1. Дувански производ марке „Monte Carlo” разврстава се у цигарете.
2. Одобрава се упис марке цигарета „Monte Carlo” у Регистар о маркама дуванских производа.
3. Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 311-17-100/2005-04

У Београду, 7. септембра 2005. године

Министар,

Млађан Динкић, с.р.

2800

На основу члана 18. став 1. Закона о ловству („Службени гласник РС”, бр. 39/93, 44/93 и 60/93),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

РЕШЕЊЕ

о установљењу ловишта „Шуматовац”

1. Установљава се ловиште „Шуматовац” на површинама шума, земљишта и вода дела територије општине Алексинац, укупне површине 31.784 хектара.

2. Граница ловишта „Шуматовац” на северу почиње од коте 632, наставља Свињским потоком до Бршке реке, а затим том реком до Бованског језера, потом пресеца Бованско језеро и пут Алексинац–Сокобања, па наставља уз гребен преко кота 467, 550, 563, 398, 660, 666, 539, 315, потом уз поток Бело камење на коту 380, а одакле уз „Кусо Били”, те границом газдинске јединице силази у Трњански поток, пресеца место звано Крстатац, па долази до одељења 86 и даље до села Црне Баре, па скреће на север и наставља путем до места званог Присад, где излази на коту 1016, па са истока наставља границама општина Алексинац, Сокобања, Сврљиг и Ниш и излази на обалу Јужне Мораве северно од села Доње Трњане. Западна граница прати низводно средину водотока Јужне Мораве до ушћа Рујичке реке, а потом ток те реке до ушћа Липовачке реке, одакле се спушта колским путем између Гољака и Великог Чукара у Дреновачки поток и наставља њиме до села Црни Као, кота 538, 639, 794 и гребена Дуги део, па уз њега до коте 632, тј. до Свињског потока, тј. до почетне тачке.

3. Ловиште „Шуматовац” чине шуме и шумско земљиште површине 7.459 хектара, пашњаци и ливаде – 3.085 хектара, њиве (оранице) – 19.280 хектара и остало земљиште – 1.960 хектара.

4. Врсте дивљачи у ловишту

1) Дивљач заштићена ловостајем:

– длакава дивљач: срна, дивља свиња, јелен, зец, јазавац, ондатра, сиви пух, куна златица, куна белица и др.,

– перната дивљач: фазан, пољска јаребица, дивљи голуб (гривњаш), грлица, гугутка, препелица, дивља гуска (глоговњача и лисаста), дивља патка (глувара, кржуља, крпа-пупчаница, звиждара, ђубаста, рићоглава, ледењарка, превез, чегртуша, кашикара, мраморка, црнка и њорка), сива чапља, барски петлован, барска кокица, креја, јастреб кокошар, гачац, ронци (велики, средњи и мали), ноћни потрк, шумска шљука, шљуке жалари и друге птице повремено;

2) Трајно заштићена дивљач: веверица, видра, рис, шарени твор, хермелин, ласице, сове, соколови, орлови, гавран, јастребови (осим јастреба кокошара), ронци, црна и бела рода, лабудови, чапље (осим сиве чапље), еје, луње, вивак, шљуке сабљарке, кукавице, златовране, водомари, пупавци, дивље гуске (осим глоговњаче и лисасте), шљуке (осим шумске шљуке), детлићи, птице певачице (осим сиве вроне, свраке, креје и гачца);

3) Дивљач која није заштићена: вук, шакал, дивља мачка, лисица, твор, сива врانا и сврака.

5. Даном објављивања овог решења престају да важе Решење о установљењу ловишта „Обла Глава-Озрен-Девица” („Службени гласник РС”, број 21/94) и Решење о установљењу ловишта „Ветерник” („Службени гласник РС”, број 1/96).

6. Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 324-02-00095/14-05-10

У Београду, 21. септембра 2005. године

Министар,

др Ивана Дулић-Марковић, с.р.

2801

На основу члана 18. став 1. Закона о ловству („Службени гласник РС”, бр. 39/93, 44/93 и 60/93),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

РЕШЕЊЕ

о установљењу ловишта „Крвевац”

1. Установљава се ловиште „Крвевац” на површинама шума, земљишта и вода дела територије општине Алексинац, укупне површине 25.931 хектар.

2. Граница ловишта „Крвевац” на северу почиње од ушћа Послонске реке и наставља средином тока Јужне Мораве, потом узводно до кривине код Катунског кључа, одакле наставља источна граница узводно уз Јужну Мораву до Тополовачке реке, где прелази на леву обалу Јужне Мораве и наставља право до коте 529, на којој почиње јужна граница ловишта и наставља границама ло-

вишта „Мали Јастребац”, „Велики Јастребац” и „Расина” до Јужне Мораве, коју прелази код коте 146 и наставља до ушћа Послонске реке.

3. Ловиште „Крвевац” чине шуме и шумско земљиште површине 2.300 хектара, пашњаци и ливаде – 2.983 хектара, њиве (оранице) – 17.369 хектара и остало земљиште – 3.279 хектара.

4. Врсте дивљачи у ловишту

1) Дивљач заштићена ловостајем:

– длакава дивљач: срна, дивља свиња, јелен, зец, јазавац, ондатра, сиви пух, куна златица, куна белица и др.,

– перната дивљач: фазан, пољска јаребица, дивљи голуб (гривњаш), грлица, гугутка, препелица, дивља гуска (глоговњача и лисаста), дивља патка (глувара, кржуља, крца-пупчаница, звиждара, ђубаста, риђоглава, ледењарка, превез, чегртуша, кашикара, мраморка, црнка и њорка), сива чапља, барски петлован, барска кокица, креја, јастреб кокошар, гачац, ронци (велики, средњи и мали), ноћни потрк, шумска шљука, шљуке жалари и друге птице повремено;

2) Трајно заштићена дивљач: веверица, видра, рис, шарени твор, хермелин, ласице, сове, соколови, орлови, гавран, јастребови (осим јастреба кокошара), ронци, црна и бела рода, лабудови, чапље (осим сиве чапље), еје, луње, вивак, шљуке сабљарке, кукавице, златовране, водомари, пупавци, дивље гуске (осим глоговњаче и лисасте), шљуке (осим шумске шљуке), детлићи, птице певачице (осим сиве врране, свраке, креје и гачца);

3) Дивљач која није заштићена: вук, шакал, дивља мачка, лисица, твор, сива вррана и сврака.

5. Даном објављивања овог решења престају да важе Решење о установљењу ловишта „Обла Глава-Озрен-Девица” („Службени гласник РС”, број 21/94) и Решење о установљењу ловишта „Ветерник” („Службени гласник РС”, број 1/96).

6. Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 324-02-00095/15-05-10

У Београду, 21. септембра 2005. године

Министар,

др **Ивана Дулић-Марковић**, с.р.

2802

На основу члана 18. став 1. Закона о ловству („Службени гласник РС”, бр. 39/93, 44/93 и 60/93),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

РЕШЕЊЕ

о установљењу ловишта „Клисуре”

1. Установљава се ловиште „Клисуре” на површинама шума, земљишта и вода дела територије општине Књажевац, укупне површине 20.206 хектара.

2. Граница ловишта „Клисуре” на северу почиње од коте 1122 (Тупижница) па наставља до коте 869 (Јавор), а потом гребеном до кота 364, 390 (Биглен) и 364, па до пропуста на месту зва-

ном Вирови и даље уз Суву реку, па затим гребеном до Пецаног рта и коте 823, па преко Јаношице (кота 980) до Радиног лица, где излази на коту 1022, тј. на државну границу с Бугарском на гранични камен 383, од којег почиње источна граница ловишта, која наставља државном границом до камена 375, тј. до коте 803 (Китка) и гребеном до кота 630, 629 и 1058 (Брезово брдо), а одатле преко Дамјанове чуке заобилази село Радичевац са источне стране и прелази пут и реку, те наставља гребеном до коте 778, затим излази на врх Било, одакле се спушта до коте 965 и Голе чуке, потом стазом до кота 829 (Килават) и 882, а потом даље стазом до Погрома преко Попове орнице излази на Лазине, а затим до коте 229, па наставља путем који се пење изнад железничке пруге, одакле скреће ка кривини Тимока и наставља косом на коту 363 (Рапина) и коту 479, а затим до врха Подмаглен, настављајући на Маглен (кота 985) и коту 1160, па гребеном Тупижнице до коте 1122, тј. до почетне тачке.

3. Ловиште „Клисуре” чине шуме и шумско земљиште површине 7.875 хектара, пашњаци и ливаде – 3.740 хектара, њиве (оранице) – 6.399 хектара, воњаци и виногради – 644 хектара и остало земљиште – 1.548 хектара.

4. Врсте дивљачи у ловишту

1) Дивљач заштићена ловостајем:

– длакава дивљач: срна, дивља свиња, јелен, медвед, зец, јазавац, ондатра, сиви пух, куна златица, куна белица и др.

– перната дивљач: фазан, пољска јаребица, дивљи голуб (гривњаш), грлица, гугутка, препелица, дивља гуска (глоговњача и лисаста), дивља патка (глувара, кржуља, крца-пупчаница, звиждара, ђубаста, риђоглава, ледењарка, превез, чегртуша, кашикара, мраморка, црнка и њорка), сива чапља, барски петлован, барска кокица, креја, јастреб кокошар, гачац, ронци (велики, средњи и мали), ноћни потрк, шумска шљука, шљуке жалари и друге птице повремено;

2) Трајно заштићена дивљач: веверица, видра, рис, шарени твор, хермелин, ласице, сове, соколови, орлови, гавран, јастребови (осим јастреба кокошара), ронци, црна и бела рода, лабудови, чапље (осим сиве чапље), еје, луње, вивак, шљука сабљарка, кукавице, златовране, водомари, пупавци, дивље гуске (осим глоговњаче и лисасте), шљуке (осим шумске шљуке), детлићи, птице певачице (осим сиве врране, свраке, креје и гачца);

3) Дивљач која није заштићена: вук, шакал, дивља мачка, лисица, твор, сива вррана и сврака.

5. Даном објављивања овог решења престају да важе Решење о установљењу ловишта „Стара Планина I” („Службени гласник РС”, број 21/94) и Решење о установљењу ловишта „Клисуре” („Службени гласник РС”, број 44/95).

6. Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 324-02-00095/16-05-10

У Београду, 21. септембра 2005. године

Министар,

др **Ивана Дулић-Марковић**, с.р.

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

ИНЂИЈА

На основу члана 90. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 9/02, 33/04 и 135/04), члана 3. став 2. и члана 7. Одлуке о облику и начину непосредног изјашњавања грађана општине Инђија о увођењу самодоприноса за задовољавање заједничких потреба грађана у области образовања („Службени лист општина Срема”, број 10/05).

Комисија за спровођење самодоприноса на територији општине Инђија на седници одржаној 1. јуна 2005. године, утврдила је да су грађани општине Инђија у периоду од 25. априла до 20. маја 2005. године непосредно личним изјашњавањем уз потпис, донели

ОДЛУКУ

о увођењу самодоприноса за задовољавање заједничких потреба грађана у области образовања на територији општине Инђија за период од 1. јула 2005. године до 30. јуна 2010. године

Члан 1.

С циљем обезбеђивања средстава за задовољавање заједничких интереса и потреба грађана у области образовања у општини Инђија установа се самодопринос за период од 1. јула 2005. године до 30. јуна 2010. године.

Члан 2.

Самодопринос се уводи на територији општине Инђија.

Члан 3.

Средства самодоприноса употребиће се за следеће намене:

- санацију и уређење школског простора,
- замену грађевинске столарије новом савременом ПВЦ столаријом,
- реконструкцију расвете у предшколској установи и школама,
- изградњу отворених спортских терена и њихово опремање,
- учешће у изградњи простора за децу са посебним потребама,
- опремање школског простора опремом, наставним средствима и училима за најуспешније ученике.

Члан 4.

Самодопринос се уводи у новцу за укупна средства у износу од 160.000.000,00 динара.

Члан 5.

Обвезници самодоприноса су грађани који имају изборно право и пребивалиште на подручју општине Инђија.

Члан 6.

Обвезници плаћају самодопринос у новцу месечно за намене из члана 3. ове одлуке по стопи од:

- 1 % на основицу коју чине зараде (плате) и остала лична примања,
- 4 % на основицу коју чине приходи од пољопривреде,
- 2 % на основицу коју чине приходи од самосталне делатности.

Члан 7.

Обрачун и наплату самодоприноса на зараде и остала лична примања врше исплатиоци тих примања истовремено са њиховом исплатом.

Члан 8.

Новчана средства самодоприноса уплаћују се у буџет општине Инђија и строго су наменског карактера.

Члан 9.

Средства самодоприноса користиће се у складу са овом одлуком и Програмом мера и активности на санацији и опремању школских објеката на подручју општине Инђија, који је саставни део ове одлуке.

Члан 10.

Евиденција о средствима самодоприноса водиће се у складу са Законом о буџетском систему.

Члан 11.

О утрошку и наменском коришћењу средстава самодоприноса одлучује Комисија за спровођење самодоприноса (у даљем тексту: Комисија).

Комисија има председника, заменика председника и девет чланова које именује Скупштина општине.

Седам чланова Комисије именује се из реда стручних радника (грађевинске, електро, економске и правне струке), а четири члана су представници месних заједница.

Председник Комисије је наредбодавац за пренос и утрошак средстава самодоприноса, а у одсутности председника, наредбодавац је заменик председника.

Члан 12.

Комисија обавља следеће послове:

- доноси годишњи програм и утврђује приоритете улагања средстава самодоприноса,
- доноси финансијски план, план прикупљања и утрошка средстава самодоприноса,
- врши контролу извршења програма и планова,
- подноси једном годишње, на почетку године, Скупштини општине извештај о реализацији самодоприноса.

Члан 13.

О приливу и трошењу средстава самодоприноса Комисија ће најмање два пута годишње информисати грађане преко органа месних заједница и путем средстава јавног информисања.

Члан 14.

У случају да се износ средстава из члана 4. ове одлуке оствари пре истека рока за који је самодопринос заведен, средства самодоприноса прикупљаће се за намене наведене у овој одлуци до извршења Програмом утврђених радова, а најдуже до истека периода утврђеног чланом 1. ове одлуке.

Члан 15.

У погледу начина утврђивања самодоприноса, обрачунавања, застарелости, наплате, рокова за плаћање, обрачуна камате и осталог што није

посебно прописано овом одлуком сходно се примењују одредбе закона којим се уређује порески поступак и пореска администрација.

Члан 16.

Одлука о увођењу самодоприноса за задовољавање заједничких потреба грађана у области образовања на територији општине Инђија за период од 1. јула 2005. године до 30. јуна 2010. године, објавиће се у „Службеном гласнику РС” и „Службеном листу општина Срема”.

Број 01-432-10-1/05

У Инђији, 1. јуна 2005. године

Скупштина општине Инђија

Комисија за спровођење самодоприноса на територији општине Инђија

Председник Комисије,

Горан Јешић, с.р.

На основу члана 90. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 9/02, 33/04 и 135/04), члана 4. став 3. и члана 8. Одлуке о облику и начину непосредног изјашњавања грађана Месне заједнице Нови Сланкамен о увођењу самодоприноса („Службени лист општина Срема”, број 10/05), Комисија за спровођење личног изјашњавања грађана у Месној заједници Нови Сланкамен, на седници одржаној 23. маја 2005. године, утврдила је да су грађани Месне заједнице Нови Сланкамен у периоду од 15. маја од 22. маја 2005. године, непосредно личним изјашњавањем уз потпис, донели

ОДЛУКУ

о увођењу самодоприноса на подручју Месне заједнице Нови Сланкамен за период од 1. јула 2005. године до 30. јуна 2010. године

Члан 1.

С циљем обезбеђивања средстава ради задовољавања заједничких потреба грађана Месне заједнице Нови Сланкамен, установљава се самодопринос за период од 1. јула 2005. године до 30. јуна 2010. године.

Члан 2.

Самодопринос се уводи на подручју Месне заједнице Нови Сланкамен.

Члан 3.

Самодопринос се установљава за задовољавање потреба грађана Месне заједнице Нови Сланкамен и то за:

- изградњу капеле и уређење гробља,
- стварање услова за развој спорта и културе,
- функционисање и обављање редовне делатности Месне заједнице,
- трошкови реализације наплате самодоприноса.

Члан 4.

Самодопринос се уводи у новцу за укупна средства у износу од 5.000.000,00 динара.

Члан 5.

Обвезници самодоприноса су грађани који имају изборно право и пребивалиште на подручју Месне заједнице Нови Сланкамен.

Члан 6.

Обвезници плаћају самодопринос у новцу месечно за намене из члана 3. ове одлуке по стопи од:

- 2% на основицу коју чине зараде (плате) и остала лична примања,
- 10% на основицу коју чине приходи од пољопривреде,
- 5% на основицу коју чине приходи од самосталне делатности.

Члан 7.

Обрачун и наплату самодоприноса на зараде и остала лична примања врше исплатиоци тих примања истовремено са њиховом исплатом.

Члан 8.

Новчана средства самодоприноса уплаћује се на рачун Месне заједнице Нови Сланкамен, и строго су наменског карактера.

Члан 9.

Средства самодоприноса користиће се у складу са овом одлуком, Програмом који је саставни део ове одлуке и годишњим планом Месне заједнице.

Члан 10.

Евиденција о средствима самодоприноса водиће се у складу са законом а водиће је служба која води књиговодствене послове за Месну заједницу.

Члан 11.

Савет Месне заједнице Нови Сланкамен дужан је да се стара око прикупљања и наменског коришћења средстава самодоприноса.

Члан 12.

Надзор над трошењем средстава самодоприноса од стране грађана, вршиће се на тај начин, што ће Савет Месне заједнице најмање два пута годишње информисати грађане о приливу и наменском трошењу средстава самодоприноса.

Члан 13.

У случају да се оствари приход од самодоприноса већи од утврђеног укупног износа из члана 4. ове одлуке, грађани ће на збору грађана одлучити за које намене ће та средства утрошити, а у складу са Програмом који је саставни део ове одлуке.

Члан 14.

У погледу начина утврђивања самодоприноса, обрачунавања, застарелости, наплате, рокова за плаћање, обрачуна камате и осталог што није посебно прописано овом одлуком, сходно се примењују одредбе закона којим се уређује порески поступак и пореска администрација.

Члан 15.

Одлука о увођењу самодоприноса на подручју Месне заједнице Нови Сланкамен за период од 1. јула 2005. године до 30. јуна 2010. године, објавиће се у „Службеном гласнику РС” и „Службеном листу општина Срема”.

Број 159/05

У Инђији, 23. маја 2005.

Скупштина општине Инђија

Комисија за спровођење личног изјашњавања грађана у Месној заједници Нови Сланкамен

Председник Комисије,

Душан Покрајац, с.р.

у издању ГЛАСНИКА

20%
СПЕЦИЈАЛНИ
ПОПУСТ

1

Број страна 487
Повећани формат 17 x 25 ISBN 86-7548-286-2

Добрила Грујић ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ ДЕЦЕ

Књига је посвећена деци која расту без непосредне родитељске бриге и далеко од своје породице. Њихово детињство и развој зависе од других људи, нарочито од оних ко ји се професионално баве заштитом деце.

Број страна 280

Повећани формат 17,3 x 24,7

ISBN 86-7548-286-2

Цена: 324,00 дина

Цена са попустом:

260,00 дина

2

Драгана Тошић СРПСКО-ШПАНСКИ РЕЧНИК ПРАВНИХ И ПОСЛОВНИХ ТЕРМИНА

► Више од 27.000 средница
► Обухвата области права, трговине, пословних, финансија, банкарства, образовања
► Напомен преводница, судски тужбени, привредницима, политичарима, студентима, лингвистима

Цена 1.188,00 дина

Цена са попустом:

950,00 дина

3

Ранко Соколовић ПОЛИЦИЈА И КРИВИЧНИ ПОСТУПАК

Број страна 544

Повећани формат 17,5 x 24,5

ISBN 86-7548-287-8

Цена: 1.296,00 дина

Цена са попустом:

1.040,00 дина

Књиге се могу укупити у књижарнама „Службени Гласник“

ул. Краља Милутина 27, Београд, тел. 011/334-64-55 и у магаз. СПЕНС, Сурђијска 2, Нови Сад, тел. 021/48-82-809

НАРУЧБЕНИЦА

ИМЕ И ПРЕИМЕ ГЛАСНИК ПРЕДУЗЕЋА									
УЛИЦА И БРОЈ				ТЕЛЕФОН					
МЕСТО									
НАРУЧБЕН КЊИГУ ПОДРЕД БР.									
БРОЈ ПРИМЕРАКА									
УКУПАН ИЗНОС СА ПОШТАРИНОМ				ДИНАРА		УПЛАЋЕНО ДАНА		2005. ГОДИНЕ	
Код до свезане књиге поштом: кова дине, цена са попустом по примерку књиге за 41,50 динара на поштоматској тржишној				М.П.		ПОТПИС			

Издавач ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

Београд, Краља Милутина 27

Директор и главни и одговорни уредник **Бранко Глижорић**

Уредник **Желько Ђорџић**; уредник ЗИП-а **Драган Кабадајић**; технички уредници **Игор Ђорђевић** и **Синиша Орсић**
Телефони: (Редакција 3065-762 и 3065-763); (Претплата 323-30-37); (Продаја и огласи 334-64-55 и 323-32-61, факс 323-05-80)

(ПИБ: SR100002782)

(МАТИЧНИ БРОЈ: 07453710)

(ТЕКУЋИ РАЧУН: 160-14944-58)

Штампа: Штампарија „Борба“